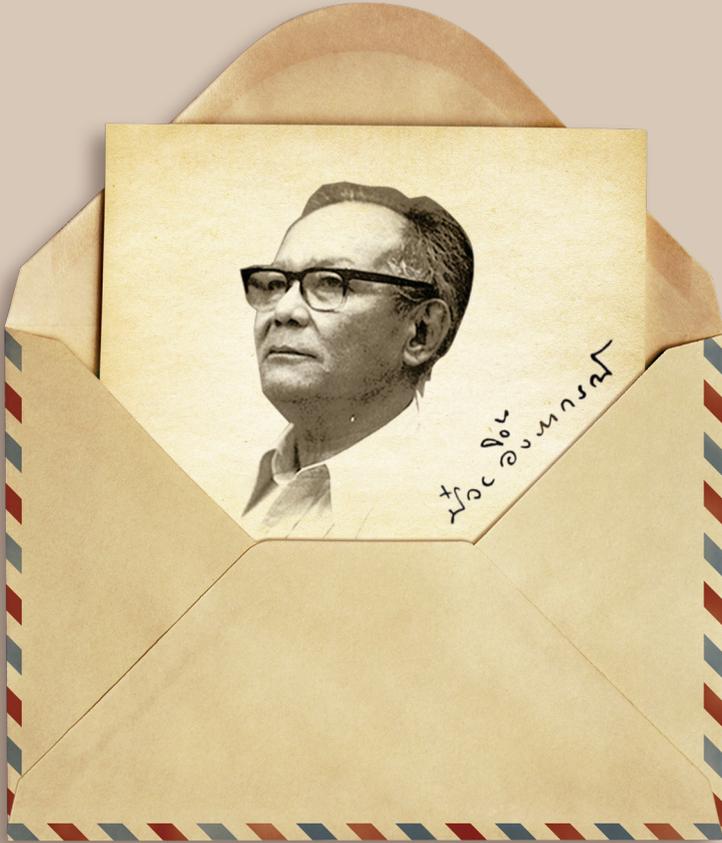

ธนาคารแห่งประเทศไทย

จดหมายจากใจ ถึงอาจารย์ป่วย

ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทาง
ของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

“จดหมายจากใจ
ถึงอาจารย์ป่วย

ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทางของ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

”

คำนำ

โดย ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

คำนำ

หนังสือเล่มนี้รวบรวมความซึ่งเขียนในรูปจดหมายจากผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ถึงอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์ จำนวน 20 ฉบับ เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของ ธปท. รวมทั้งเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงปี 2553 - 2558

จุดเริ่มต้นเมื่อต้นปี 2555 คุณเชิงเพียร นพโหม ได้ติดต่อให้ผมในฐานะผู้ว่าการ ธปท. เขียนจดหมายฉบับหนึ่งถึงอาจารย์ป๋วย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมระลึกถึงสิ่งดีงามที่อาจารย์ป๋วยได้ทำไว้ในวาระ 100 ปีชดากของอาจารย์ จดหมายฉบับแรกตีพิมพ์ในจุลสาร "ป๋วย" ในขณะนั้น ผมมีความรู้สึกว่าคุณเชิงเพียร มีความคิดที่ดี เพราะเหมือนกับเป็นโอกาสให้ผมได้เล่าเรื่อง หรือบางคงก็เป็นกรับรับทุกข์เกี่ยวกับงานของ ธปท. และเรื่องที่บ้านเมืองให้กับผู้ไปคนหนึ่งที่น่านับถือฟัง และเป็นโอกาสที่จะได้บันทึกเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วย

หลังจากจดหมายฉบับที่ 1 ผมได้เขียนจดหมายฉบับที่ 2 ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร "BOT พระสยาม MAGAZINE" พอตีประมวลเหมาะกะกับในช่วงที่ผมมีความเห็นที่แตกต่างอย่างมากรับรัฐบาลในขณะนั้น เกี่ยวกับความคิดในวิธีการโอนหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินไปที่ ธปท. จึงได้บันทึกเหตุการณ์และความคิดเห็นในจดหมายฉบับที่ 2 นี้ด้วย ซึ่งเป็นจดหมายที่มีคนอ่านจำนวนมาก มีการส่งต่อกันอย่างรวดเร็วในโซเชียลมีเดีย ทำให้เป็นข้อเขียนซึ่งเป็นที่รู้จักกันในวงกว้างอาจเป็นเพราะนาน ๆ ทีจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐออกมาวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาล

หลังจากนั้น ด้วยการสนับสนุนของพนักงาน ธปท. หลายคน จดหมายจากผู้ว่าการถึงอาจารย์ป๋วยได้กลายเป็นคอลัมน์ประจำในวารสาร "BOT พระสยาม MAGAZINE" ราว 2 เดือน อีก 18 ฉบับ รวมเป็นทั้งหมด 20 ฉบับ เขียนบันทึกเหตุการณ์และข้อคิดเห็นในการดำเนินนโยบายการเงินและเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเน้นเรื่องที่แตกต่างกับไปในแต่ละฉบับ เช่น ทิศทางการดำเนินนโยบายการเงิน นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน พัฒนาการเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจระหว่างประเทศ การปฏิรูปเศรษฐกิจ การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ความสำคัญของการประสานนโยบายด้านต่าง ๆ ความสำคัญของการมี "สถาบัน" ที่เข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจ ความสำคัญของการสื่อสาร เป็นต้น

จนถึงช่วงใกล้ครบวาระการดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ ในเดือนกันยายน 2558 จดหมายถึงอาจารย์ป๋วยดำเนินมาถึงฉบับที่ 20 นอกจากการตีพิมพ์ในวารสารแล้ว ยังได้มีการจัดปรากฏภาพพิเศษในหัวข้อ "จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย : ศาสตราจารย์ นพ.เลอแก้วทัฬหีวงศ์ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย" ถือเป็นจดหมายฉบับสุดท้ายที่สรุปว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ได้ทำอะไรไปบ้าง มีอะไรบอกฟังอะไรยังทำไม่ได้จึงรวมทั้งของไปในอนาคต

ในจดหมายแต่ละฉบับได้พยายามอ้างอิงถึงหลักการบริหารบ้านเมืองและหลักการธนาคารกลางที่ดี โดยสามารถอ้างอิงถึงข้อเท็จจริงเปรียบเสมือนคำสอนอันล้ำค่าของอาจารย์ป๋วยได้อย่างมากมาย

ในการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ผมได้ขอให้ผู้จัดทำพิมพ์หัวข้อสั้น ๆ เพื่อเป็นการแนะนำว่าจดหมายแต่ละฉบับเขียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร ผู้อ่านจะสามารถเลือกอ่านในเรื่องที่ตนสนใจได้ด้วยความสะดวก

ผมขอขอบคุณพนักงาน ธปท. หลายคนที่เกี่ยวข้องสนับสนุนในการจัดเตรียมางจดหมายหลายฉบับ และหวังว่า การจัดทำหนังสือเล่มนี้เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความหมายในการร่วมฉลองวาระ 100 ปีชดากให้กับอาจารย์ป๋วย ซึ่งก็คือบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องสายประกับประเทศไทย โดยเฉพาะในการสร้างแรงบันดาลใจในทางที่ซอมนับแต่คนรุ่นหลัง ๆ จำนวนมากด้วยนัย

ประสิทธิ์ ไทรอัมภพกุล

ธันวาคม 2558

คำนิยม

ผมได้อ่านหนังสือหลายเล่มเพื่อเขียน “คำนิยม” ใน 2 - 3 ปีที่ผ่านมา หนังสือ “จดหมายจากผู้ว่าการถึงอาจารย์ปวย” เป็นเล่มที่แปลกและมีคุณค่าอย่างสมควรแก่การอ่านของผู้ที่สนใจเรื่องเศรษฐกิจและเงิน ๆ ทอง ๆ ของประเทศ

ที่แปลกก็คือ วิธีการเดินเรื่องเขียนถึงตัวละครซึ่งมีตัวตนจริง แต่ได้สิ้นไปแล้ว เพื่อเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อให้บุคคลที่สาม ซึ่งคือสาธารณชน ได้รับรู้

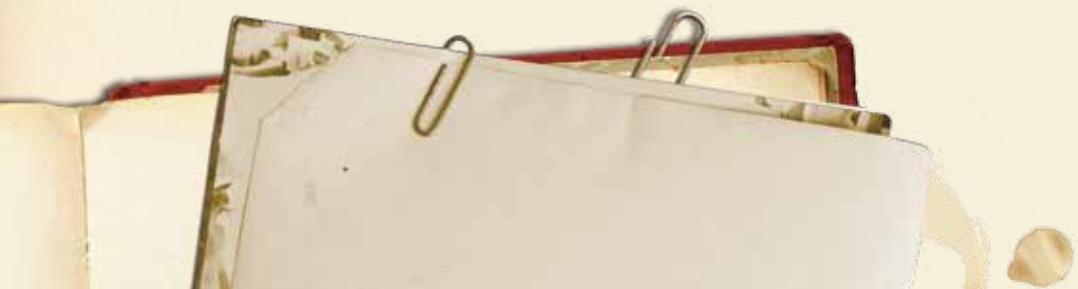
ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย คือผู้เขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้คนที่ได้รับรู้ผ่านท่านอาจารย์ ดร.ปวย อิงลาภรณ์ อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

สิ่งที่อยู่ในจดหมายเหล่านี้มีคุณค่าทางวิชาการยิ่ง ทั้งในเรื่องประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทยและสิ่งที่อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กรที่ท่านรับผิดชอบ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคตที่จะมาทำงาน ณ สถานที่แห่งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยคนต่อ ๆ ไปในอนาคต

ไม่มีใครที่อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะไม่รู้สึกรักและศรัทธาในธนาคารแห่งประเทศไทย ที่มีประวัติศาสตร์ของการมีผู้นำองค์กรที่อุดมด้วยคุณธรรม และมุ่งมั่นให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาล

ท่านอาจารย์ ดร.ปวย อึ้งภากรณ์ มีบทบาทสำคัญในการสร้าง “ความซึ้ง” ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ท่านได้สร้าง “ถนน” ที่บังคับให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยทุกคนต้องเดิน ด้วยการเป็นต้นแบบที่ประเสริฐ อุดมด้วยคุณธรรม เมตตาธรรม และอุดมการณ์ ผมเชื่อว่าไม่มีผู้ว่าการคนใดที่กล้าเดินออกนอก “ถนน” สายนี้ ที่อาจารย์ปวยได้กรุยทางไว้อย่างชัดเจน เพราะไม่ต้องการเป็นคนแปลกแยก ผิดรูปผิดฟอร์มจากวัฒนธรรมขององค์กรแห่งนี้ ซึ่งได้ถูกเขียนไว้แล้วบนกำแพงอย่างชัดเจน

“Integrity starts from the top.” Peter Drucker กูรูนักคิด
คนสำคัญของโลกในด้านการบริหารและธุรกิจกล่าวไว้นานแล้ว เมื่อประเพณี
ของความซื่อสัตย์และมั่นคงต่อหลักคุณธรรมเริ่มจากข้างบน มันก็จะถูกถ่ายทอด
ซึมซับลงมาข้างล่างจนแพร่กระจายไปทั่วองค์กร

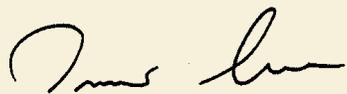
ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรตัวอย่างของไทย ที่ไม่จำเป็นต้อง
รับรางวัลประจำปีจากใครในการเป็นองค์กรธรรมาภิบาล มีรากแห่งความยั่งยืน
ของ “ความจริง ความงาม ความดี” แผ่ลงลึก โดยเริ่มมาจากข้างบน

จดหมายของ ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล สมควรเป็นตำราเรียนของ
หลายวิชา ไม่ว่าจะเศรษฐกิจไทย การเงินและธนาคาร เศรษฐกิจมหภาคภาคปฏิบัติ
การเงินระหว่างประเทศ และคุณธรรมของนักเศรษฐศาสตร์ ฯลฯ เพราะ
เต็มไปด้วยสาระและศิลปะการเขียนที่อ่านแล้วไม่ต้องแปลเป็นไทยอีกครั้ง

ผมติดตาม ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล มาเป็นเวลายาวนาน และชื่นชม
“ความเป็นอาจารย์ป่วย” ของท่าน และรู้สึกยินดีที่ท่านประสบความสำเร็จอย่างมาก
มากในการเป็นผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยอีกท่านหนึ่ง รู้สึกดีใจที่ท่าน
ไม่อยู่ในสภาพที่ต้องเขียนจดหมายในรูปแบบถึง “ผู้ใหญ่บ้านท่านแห่งหมู่บ้าน
ไทยเจริญ” และลงท้ายด้วย “นายเข้ม เย็นยิ่ง” หากเขียนถึงอาจารย์ป่วยแทน

ผมมั่นใจว่าหากท่านอาจารย์ป่วยมีภูมิต้านทานที่ทราบถึงข้อความ
ในจดหมายหลายฉบับนี้ ท่านคงมีความปรีดาเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ดร.ประสาร
ได้เล่าถึง “ความเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย” อันเป็นที่รักของท่านไว้
ได้อย่างครบถ้วน

ผมมีความเชื่อว่าผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและ
อนาคตจะเดินตาม “ถนน” สายของท่านอาจารย์ป่วยเสมอ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ)

ธันวาคม 2558

บทนำ

หากจะนึกถึงใครสักคนที่ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต กล้าหาญ เสียสละ
ทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม จนเป็นที่ประจักษ์แก่คนในสังคมแล้ว ท่านผู้ว่าการ
ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ หรือ “อาจารย์ป๋วย” เป็นคนหนึ่งในนั้น ตลอดชีวิตการ
ทำงานของท่าน ท่านได้ทำประโยชน์ให้กับประเทศในด้านต่าง ๆ ผ่านการปฏิบัติงาน
ในหน่วยงานที่เป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจไทย ไม่ว่าจะเป็นที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทย สำนักงานประมาณ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือสำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนี้ อาจารย์ป๋วย
ได้มีบทบาทในการยกระดับการอุดมศึกษาไทยในระหว่างที่ท่านบริหาร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกด้วย ผลงานของท่านสร้างคุณูปการให้กับเศรษฐกิจ
และสังคมไทยอย่างมากมายจนถึงปัจจุบัน

อาจารย์ป๋วย ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย คนที่ 7
ระหว่าง พ.ศ. 2502 - 2514 นับเป็นผู้ว่าการที่ดำรงตำแหน่งนานที่สุด คือ 12 ปี
2 เดือน 4 วัน ตลอดช่วงเวลาดังกล่าว ท่านได้ทุ่มเททำงานเพื่อวางรากฐาน
การบริหารจัดการธนาคารกลาง การกำกับดูแลและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน
และการพัฒนาเศรษฐกิจไว้หลายเรื่อง รวมทั้งสร้างทรัพยากรบุคคล
ด้านเศรษฐศาสตร์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย และสังคมไทยโดยรวม

ใครก็ตามที่ศึกษาประวัติของอาจารย์ป๋วยจะประจักษ์ในคุณธรรม
3 ประการ คือ ความจริง ความงาม และความดี ที่ท่านยึดถือเป็นหลัก
ในการทำงานและการดำเนินชีวิต ความจริง คือ ท่านยึดถือหลักการ ข้อเท็จจริง

และความถูกต้อง ดังคำที่ท่านมักจะกล่าวเสมอว่า “คนเราถ้าไม่พะวงรักษาเก้าอี้ ก็จะทำสิ่งที่ถูกต้องได้เสมอ” ความดี คือ ท่านมองเรื่องต่าง ๆ พันตัวตนของท่าน ท่านมองผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นหลัก นับได้ว่าท่านมีจิตสาธารณะสูงมาก ความงามก็เป็นมิติที่สำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน วิถีชีวิตของท่านเรียบง่ายงดงาม การใช้ภาษาของท่านสละสลวย ข้อเขียนและสุนทรพจน์ของท่านร้อยเรียงเรื่องต่าง ๆ ได้ด้วยการใช้ภาษาที่มีพลัง และมีนัยที่ทำให้เกิดผลอย่างที่ท่านต้องการให้เป็น ซึ่งนับเป็นศิลปะอันหนึ่งที่ท่านมักใช้ในเวลาที่ท่านจะโน้มน้าวให้ธนาคารพาณิชย์ทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

ในโอกาสที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) มีมติยกย่องอาจารย์ป๋วย เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในโอกาสครบรอบ 100 ปีชาตกาลของท่าน ในวันที่ 9 มีนาคม 2559

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอร่วมรำลึกและเชิดชูเกียรติอาจารย์ป้วย โดยการ
จัดพิมพ์หนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป้วย : ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทาง
ของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย” ซึ่งรวบรวมบทความ “จดหมายจาก
ผู้ว่าการถึงอาจารย์ป้วย” เขียนโดย ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล ขณะดำรง
ตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2553 - 2558
ที่เผยแพร่ในวารสาร “BOT พระสยาม MAGAZINE” เพื่อสื่อสารเรื่องราว
ของอาจารย์ป้วย และการประยุกต์ใช้หลักคิด หลักการทำงาน
และหลักการดำเนินชีวิตของอาจารย์ป้วยในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้ง
เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับสาธารณชนถึงบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลาง

ช่วงเวลาขณะที่ ดร.ประสาร ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคาร
แห่งประเทศไทยนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยต้องดำเนินนโยบายการเงิน
ภายใต้แรงกดดัน ทั้งจากวิกฤติเศรษฐกิจการเงินโลก และแรงกดดันทางการเมือง
ภายในประเทศหลายด้าน แต่ผู้ว่าการประสารได้ยืนหยัดปฏิบัติหน้าที่ตามหลัก
นายธนาคารกลางที่พึงกระทำ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นทั้งในและต่างประเทศ
ตามแนวทางที่อาจารย์ป้วยได้เคยกล่าวไว้ว่า “หลักการสำคัญของธนาคารกลาง
คือ เครดิต และ Faith คือ ความเชื่อถือทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น
หากแบงก์ชาติไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่สมควรจะทำ จะไม่สามารถตอบสนอง
ต่อความคาดหวังของประชาชนได้ จนความน่าเชื่อถือหดหาย แบงก์ชาติก็จะ
ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจของธนาคารให้ลุล่วงได้” ภายหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ

การเงินโลกและความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศเริ่มคลี่คลายลง ผู้ว่าการ
ประสารได้รับการชื่นชมว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง ยืนหยัดบน
หลักการ จนสามารถนำพาเศรษฐกิจไทยผ่านวิกฤติ ส่งผลให้ธนาคาร
แห่งประเทศไทยได้รับความเชื่อถือและศรัทธามากยิ่งขึ้น

ผมเชื่อมั่นว่าหนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย : ศาสตร์และ
ศิลป์บนเส้นทางของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย” เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์
และเป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้ศึกษาข้อเท็จจริง หลักคิด หลักการทำงาน และ
หลักการดำเนินชีวิต ที่ยึดถือความจริง ความงาม และความดีของอาจารย์ป๋วย
ผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นบุคคลสำคัญของโลก

วิรัตน์ สันติประภาพร

(ดร.วิรัตน์ สันติประภาพร)

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ธันวาคม 2558

“จดหมายจากใจ ถึงอาจารย์ป๋วย

ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทางของ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

”

สารบัญ

จดหมาย	ชื่อบทความ	เลขหน้า
ฉบับที่ 1	ประสานนโยบายกับรัฐบาล	12
ฉบับที่ 2	ทางออกหนี้ FIDF	18
ฉบับที่ 3	ระบบที่เชื่อมโยงกัน	26
ฉบับที่ 4	การดำเนินนโยบายการเงินของไทย	38
ฉบับที่ 5	ความสำคัญของการสื่อสาร	46
ฉบับที่ 6	สานต่อสำนักงานภาค และงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	56
ฉบับที่ 7	ยื่นมือสร้างความเข้าใจ คลี่คลายสถานการณ์	70
ฉบับที่ 8	อีกบทบาทหนึ่งของธนาคารพาณิชย์	78
ฉบับที่ 9	มองไกล วิสัยทัศน์ จากงาน Symposium	90
ฉบับที่ 10	สร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน	100
ฉบับที่ 11	บ้านเมืองอันพึงปรารถนา	110
ฉบับที่ 12	การกำกับดูแลสถาบันการเงินภายใต้ Basel III	118
ฉบับที่ 13	พื้นฐานเศรษฐกิจทันทานต่อวิกฤตการณ์ทางการเมือง	130
ฉบับที่ 14	ความร่วมมือระหว่างธนาคารกลางในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	140
ฉบับที่ 15	แผนกลยุทธ์ ธปท. เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย	150
ฉบับที่ 16	พัฒนาระบบการชำระเงิน	158
ฉบับที่ 17	เหลียวหลังเศรษฐกิจไทย ภายใต้ 72 ปี ธปท.	166
ฉบับที่ 18	ปฏิรูป	178
ฉบับที่ 19	เหตุใดจึงไม่ลดดอกเบี้ย	194
ฉบับที่ 20	จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย : ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทางห้าปีของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	204

จดหมาย

ฉบับที่ 1

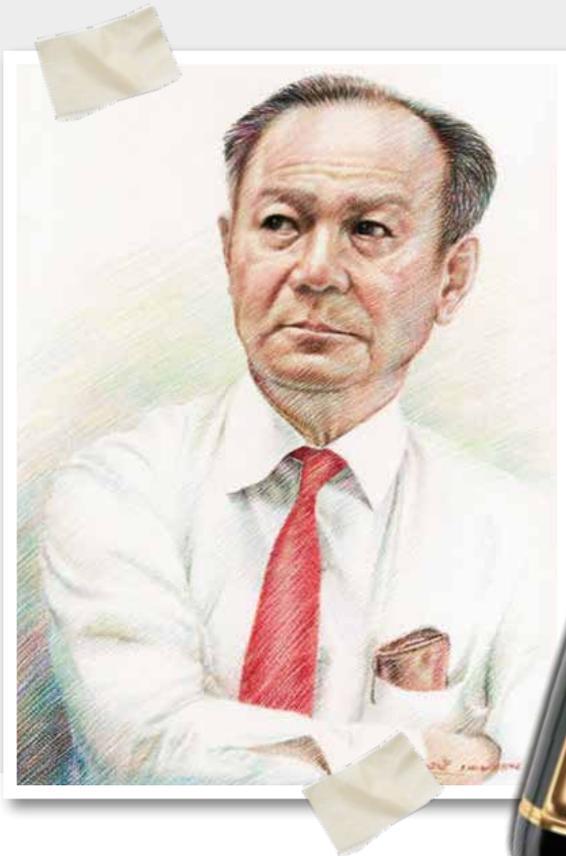
ประสาน

นโยบายกับรัฐบาล

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ในช่วงที่อาจารย์ยังมีชีวิตอยู่ ผมไม่มีโอกาสเรียนหนังสือหรือทำงานกับอาจารย์ แต่มักได้ยินผู้คนพูดถึงอาจารย์ด้วยความรักและเคารพ จนรู้สึกเสียดายว่า ในชีวิตของผมไม่มีโอกาสได้ติดต่อกับอาจารย์เลย แต่สัปดาห์ที่แล้ว คุณธีรยุทธ นบน์อม ติดต่อมา ขอให้ผมเขียนจดหมายฉบับหนึ่งถึงอาจารย์ ตอนแรกก็รู้สึกแปลกใจว่า อาจารย์เสียชีวิตแล้ว จะเขียนจดหมายถึงอาจารย์ได้อย่างไร แต่พอคิดดูอีกที่ความคิดเขาก็ดีเหมือนกัน คือ เป็นวาระอาจารย์มีอายุครบ 100 ปี เขาอยากให้คนอื่น ๆ ระลึกถึงสิ่งดีงามที่อาจารย์ได้ทำไว้

ผมก็ตอบรับโดยไม่ลังเล อีกประการหนึ่ง ก็จะเป็นโอกาสเดียวกระมังสำหรับผม
ที่จะมีเรื่องได้ติดต่อกับอาจารย์สักครั้งหนึ่ง

อาจารย์รู้หรือไม่ครับ หลังจากอาจารย์ได้เป็นผู้ว่าการแบงก์ชาติแล้ว มี
ผู้ว่าการอีก 11 ท่าน ก่อนที่ผมจะได้มีโอกาสทำงานในตำแหน่งอันมีเกียรตินี้ แต่
เวลาผู้คนหยิบยกตัวอย่างในการทำงานที่ดั้นนั้น เขามักจะหยิบยกท่านอาจารย์
เป็นตัวอย่างให้เปรียบเทียบ เช่น ในคราวที่ผมกำลังเตรียมตัวเข้ารับตำแหน่ง
ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2553 มีนักเขียนการ์ตูนล้อการเมือง คุณอรุณ

ขอขอบคุณภาพจากหนังสือพิมพ์มติชน เดือนกรกฎาคม 2553 วาดโดย “อรุณ วัชรสวัสดิ์”

วัชรเสวี สดี แห่งหนังสือพิมพ์มติชน ได้ให้เกียรติเขียนการ์ตูนเตือนใจในการทำงานเป็นผู้ว่าราชการไทย โดยนำบทกลอนที่อาจารย์เคยเขียนเอาไว้ อย่างกินใจ ซึ่งผมได้แนบมาให้อาจารย์ดูด้วยตามแนบ ผมดูและอ่านแล้ว ทำให้เหมือนได้รับการถ่ายทอดมิตีความกล้ามาบ้างไม่มากนักน้อย เมื่อได้ทำงานมาประมาณปีครึ่ง ก็ทำให้เข้าใจความหมายของบทกลอนนี้อย่างซาบซึ้งดีขึ้น

ข้อเป็นห่วงของแบงก์ชาติ ซึ่งมักเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกับรัฐบาล ก็ยังคงคล้ายเดิมกับสมัยที่อาจารย์เป็นผู้ว่าการ คือ การขาดวินัยทางการคลัง คล้ายกันมาก คือ ชอบใช้จ่ายมาก ๆ และเมื่อไม่สามารถจัดหารายได้ได้เพียงพอ ก็จะต้องเกิดการขาดดุลงบประมาณ ต้องก่อหนี้ ในการนี้ก็มักจะเรียกร้องให้แบงก์ชาติลดดอกเบี้ย ปลดปล่อยสภาพคล่อง เพียงแต่ในสมัยปัจจุบันรูปแบบอาจจะแยบยล สลับซับซ้อน ใช้เครื่องมือที่หลากหลายกว่าสมัยของอาจารย์ ตามการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น แม้เป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง มิใช่รัฐบาลเผด็จการทหาร แต่ก็ยังเป็นเช่นเดียวกัน ซ้ำร้ายในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง เพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงมาก ๆ พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็มักจะให้สัญญาแก่ประชาชนว่า ถ้าได้รับชัยชนะ จะมีโครงการลดแลกแจกแถมอะไรบ้าง โครงการต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมาก เป็นบ่อเกิดของการฉ้อราษฎร์บังหลวง และบางโครงการยังอาจทำให้เศรษฐกิจอ่อนแอลงด้วย บางครั้งมีการใช้สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐในการดำเนินโครงการ ซึ่งอาจสร้างภาระแฝงอยู่ในสถาบันการเงินเหล่านี้อีกด้วย

เพื่อความปลอดภัยของประเทศไม่ให้ประสบภาวะวิกฤติในอนาคต เหมือนอีกหลายประเทศ แบงก์ชาติก็คงต้องท้วงติงบ้าง จริงอยู่อาจารย์เคยบันทึกเอาไว้เหมือนกันว่า การท้วงติงนี้ต้องอาศัยศิลปะอยู่เหมือนกัน แต่ที่ผมคิดว่าสำคัญไม่น้อยเมื่อพิจารณาว่า รัฐบาลย่อมมีอำนาจเหนือแบงก์ชาติอยู่แล้ว ก็คือความกล้า เป็นความกล้าทางจริยธรรม

ในการบริหารงานแบงก์ชาติ งานสำคัญด้านหนึ่ง คือ การสร้างค่านิยมที่ดี ทราบไหมครับ ตอนที่ผมเริ่มรับตำแหน่ง และตั้งใจสื่อความคิดเกี่ยวกับค่านิยมที่อยากเห็นนั้น ผมเคยใช้คำอธิบายว่า ตัวอย่างของการมีค่านิยมที่ดีของแบงก์ชาติ ก็คือ อาจารย์ปวย นั้นเอง ตอนนี้เรามีโครงการ Brand Building ซึ่งผมเคยอธิบายว่า คนที่ Carry Brand ของแบงก์ชาติได้ดีที่สุดคนหนึ่งก็คือ ผู้ว่าการปวย แต่น่าเสียดาย พนักงานรุ่นหลัง ๆ เริ่มไม่รู้จักอาจารย์ปวย นอกเหนือจากคำบอกเล่าที่ได้ยินกัน ผมจึงพยายามแปลงค่านิยมดี ๆ ที่อาจารย์ได้ทำเป็นตัวอย่าง เป็นคำง่าย ๆ 4 คำ ว่า “ยืนตรง มองไกล ยื่นมือ และ ติดดิน” บางคำแบงก์ชาติมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว บางคำยังต้องทำเพิ่ม

ผมคิดว่าที่สำคัญ คือ การปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของผู้นำ ซึ่งอาจารย์ได้ถือปฏิบัติ มาตลอดชีวิตของอาจารย์ สิ่งที่ผมและเพื่อนร่วมงานจะพยายามทำต่อไป ก็คือ สร้างและพัฒนาหลักการที่ดี ๆ เหล่านี้ต่อไป ไม่เฉพาะสำหรับงานของแบงก์ชาติ เท่านั้น แต่เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของสังคมโดยรวมอีกด้วย

ผมดีใจที่ได้เขียนจดหมายฉบับนี้ ก็แปลกดีเหมือนกันที่ตอนอาจารย์ มีชีวิตอยู่ ผมไม่เคยได้ติดต่อด้วย แต่เมื่ออาจารย์เสียชีวิตแล้ว ผมกลับมีจดหมาย ถึงอาจารย์ และอาจมีมากกว่าหนึ่งฉบับนี้ก็ได้ ถ้าอาจารย์อนุญาต

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรวิกรมกุล

จดหมาย

ฉบับที่ 2

ทางออก
หนี้ FIDF

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ในจดหมายฉบับก่อน ผมได้มีโอกาสเรียนอาจารย์เกี่ยวกับข้อเป็นห่วงของแบงก์ชาติ ด้านการขาดวินัยทางการคลัง ซึ่งมักเป็นสาเหตุให้แบงก์ชาติต้องท้วงติงรัฐบาล คล้ายกับที่อาจารย์เคยประสบ รวมทั้งผมขออนุญาตที่จะเขียนจดหมายถึงอาจารย์อีก อาจารย์ครับ การใช้จ่ายมาก ๆ ของรัฐบาล โดยเฉพาะโครงการลดแลกแจกแถม หรือที่ได้สัญญาอยู่กับประชาชนในช่วงเลือกตั้ง ทำให้เกิดการขาดดุลงบประมาณ และมักจะนำมาสู่ข้อเรียกร้องแปลก ๆ ต่อแบงก์ชาติ ซึ่งผมจะขอยกตัวอย่างหนึ่งนำมาเรียนให้อาจารย์ทราบในจดหมายฉบับนี้นั้นก็คือ การโอนหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบันการเงิน (Financial Institutions Development Fund : FIDF)

ช่วงปลายปีที่แล้วและต่อเนื่องถึงต้นปีนี้ มีประเด็นที่สร้างความวิตกกังวล คือ การที่มีข่าวว่ารัฐบาลจะโอนหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟู มาให้แบงก์ชาติรับภาระแทน ก่อนอื่นผมขอทำความเข้าใจทราบบว่า หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูมาจากไหน หนี้ดังกล่าวนี้มีที่มาจากวิกฤติต้มยำกุ้งเมื่อปี 2540 ที่ประเทศเราเกิดปัญหาฟองสบู่ และลูกกลมสู่ปัญหาระบบสถาบันการเงิน ทำให้รัฐบาลในขณะนั้นต้องเข้ามาแก้ปัญหา ด้วยการประกาศค้ำประกันเต็มจำนวนแก่เจ้าหนี้และผู้ฝากเงิน โดยให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟู ทำหน้าที่แทนในการจ่ายเงินทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อระบบสถาบันการเงิน ภาระดังกล่าวทำให้เกิดค่าใช้จ่ายจำนวนมากแก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟู รัฐบาลจึงได้ตราพระราชกำหนด (พ.ร.ก.) ขึ้น 2 ฉบับในปี 2541 และ 2545 ให้กระทรวงการคลังออกพันธบัตรเพื่อกู้เงินและนำมาใช้ในการจ่ายเงินเจ้าหนี้และผู้ฝากเงิน ภาระหนี้จากการออกพันธบัตรดังกล่าว นับเป็นหนี้สาธารณะ ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติสากลดังเช่นที่เกิดขึ้นล่าสุดในยุโรป

การแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจนับเป็นภาระการคลังของประเทศ (Fiscalization) เพราะรัฐบาลมีอำนาจเก็บภาษี จึงมีบทบาทนำในการสนับสนุนภาคการเงินในช่วงวิกฤติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม เมื่อระบบสถาบันการเงินได้รับความน่าเชื่อถือ เศรษฐกิจก็เดินหน้าได้ ทั้งนี้ ปัจจุบันต้นเงินกู้ตาม พ.ร.ก. พ.ศ. 2541 และ พ.ศ. 2545 มีรวมทั้งหมดประมาณ 1.14 ล้านล้านบาท

รัฐบาลมีความพยายามที่จะโอนหนี้ดังกล่าวให้มาอยู่กับแบงก์ชาติ โดยได้เสนอหลักการดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี (ครม.) เป็นวาระลับ เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2554 ซึ่งผมเองก็ไม่ทราบมาก่อน โดยรัฐบาลให้เหตุผลว่า ต้องการให้หนี้สาธารณะลดลง และจะทำให้สามารถกู้เงินได้เพิ่มเติมเพื่อฟื้นฟูประเทศหลังน้ำท่วม ทั้งนี้ ครม. มีมติเห็นความจำเป็นของการฟื้นฟูประเทศ แต่ขอให้หน่วยงานปรึกษากัน จึงเข้าใจว่าบางส่วนในรัฐบาลคงมีความเป็นห่วงในประเด็นการโอนหนี้ ว่าอาจจะก่อให้เกิดอันตรายต่อประเทศเช่นกัน รวมทั้งมีกระแสการคัดค้านจากสาธารณชน

เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2554 คุณกิตติรัตน์ ณ ระนอง รองนายกรัฐมนตรี ได้ขอหารือกับ 4 หน่วยงาน คือ (1) คุณธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และ นายอารีพงศ์ ภู่ชอุ่ม ปลัดกระทรวงการคลัง (2) ผม ในฐานะผู้ว่าแบงก์ชาติ (3) คุณอาคม เติมพิทยาไพสิฐ เลขาธิการสภาพัฒน์ และ (4) คุณอัคร จารุจินดา เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งผมได้เรียนให้ที่ประชุมทราบว่า การโอนหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟู มาให้แบงก์ชาติ มีผลเสียหายต่อประเทศชาติอย่างไรบ้าง ทั้งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายการเงิน การบั่นทอนวินัยการคลัง เพราะรัฐบาลอาจกู้เงินได้โดยง่ายแล้วให้แบงก์ชาติโอนเงินเพื่อชำระหนี้แทน เป็นการทำลายเสถียรภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ทำลายความน่าเชื่อถือของรัฐบาลและเครดิตเรทติ้งของประเทศ เมื่อประเทศเสียเครดิตแล้ว ความไว้วางใจจากต่างชาติจะน้อยลง ส่งผลต่อการให้เครดิตระหว่างกัน เจ้าหน้าที่ต่างประเทศอาจคิดดอกเบี้ยแพงขึ้น

ในการชี้แจงวันนั้น ทำให้ผมนึกถึงคำกล่าวของอาจารย์ที่ว่า “ในการที่จะติดต่อกับรัฐบาล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้มีความเชื่อถือ ให้รัฐบาลหรือบุคคลในรัฐบาลเชื่อถือ ว่า เราไม่ได้เห็นประโยชน์ส่วนตัว ไม่ได้เห็นแก่ประโยชน์ของธนาคารชาติ แต่เห็นประโยชน์ของแผ่นดิน ผู้ว่าการและผู้ใหญ่ในธนาคารชาติจะต้องมีความกล้าหาญพอสมควร คือ ต้องสามารถที่จะพูดขัดได้ ถ้าอะไรที่ไม่ดีแล้ว จำเป็นจะต้องพูดได้ ถ้าไม่มีความกล้าพอ อย่าเป็นดีกว่า” เนื่องจากในการท้วงติง ต้องอาศัยศิลปะและความกล้า เพราะรัฐบาลย่อมมีอำนาจเหนือแบงก์ชาติอยู่แล้ว แต่ในที่สุด ที่ประชุมได้ข้อสรุปตามที่แบงก์ชาติเสนอว่า (1) ต้องไม่มีการพิมพ์เงินใหม่ (2) ต้องไม่ใช้ทุนสำรองเงินตรา และหลักการของรัฐบาลว่าต้องลดภาระงบประมาณ

หลังจากวันหยุดยาวในช่วงปีใหม่ พอเปิดทำการในวันแรก 4 มกราคม 2555 ผมทราบข่าวว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาส่งร่าง พ.ร.ก. เข้าสู่การพิจารณาของกรม. โดยที่แบงก์ชาติไม่ได้รับแจ้งหรือเห็นร่าง พ.ร.ก. ฉบับดังกล่าวก่อน ซึ่งต่างจากพิธีปฏิบัติตามปกติ ในช่วงเย็นวันนั้น มีผู้สื่อข่าวส่ง Fax ร่าง พ.ร.ก. มาให้ดู ตอนเช้าวันรุ่งขึ้น 5 มกราคม สื่อสาธารณะได้ลงร่าง พ.ร.ก. ดังกล่าว ซึ่งเนื้อหาไม่สอดคล้องกับหลักการที่ได้ตกลงกันจากที่ประชุม ผมจึงได้แสดงความเห็นคัดค้านผ่านการให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะมาตรา 7(1) และ 7(3) เกี่ยวกับการกำหนดให้แบงก์ชาตินำส่งกำไรสุทธิไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 และการให้ออนเงินหรือสินทรัพย์ของแบงก์ชาติตามที่ กรม. กำหนด ส่วนทางคณะศิษย์หลวงตามหาบัวได้แสดงความเห็นคัดค้านในมาตรา 7(2) และ 7(3) เพราะจะกระทบต่อสินทรัพย์ในคลังหลวงหรือทุนสำรองเงินตราด้วย ในช่วง 10 โมงเช้าวันเดียวกัน รองนายกฯ ได้มาหารือกับผมที่แบงก์ชาติ ผมก็ได้ทักท้วงประเด็นที่จะสร้างความเสียหายต่อประเทศ ซึ่งรองนายกฯ ระบุว่าไม่มีเจตนา และเห็นพ้องที่จะให้ต้นเงินกู้หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ยังอยู่ที่คลัง

รวมทั้งตอบรับที่จะแก้ไขมาตรา 7 ในขณะที่ยังคงให้แบงก์ชาติกำหนดเงินนำส่งของธนาคารพาณิชย์ เพื่อบริหารจัดการหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ

นอกจากการแสดงความเห็นข้างต้นด้วย การให้สัมภาษณ์ และการพูดคุยโดยตรงกับรัฐบาลแล้ว ผมเองยังได้ทำหนังสือลงวันที่ 9 มกราคม 2555 ถึงรัฐมนตรีคลัง เพื่อแสดงความเป็นห่วง ดังนี้ (1) การให้แบงก์ชาติบริหารหนี้สาธารณะแทนรัฐบาล มีผลเท่ากับพิมพ์เงินให้รัฐบาลใช้ ซึ่งส่งผลเสียต่อประเทศ (2) จะต้องไม่มีการโอนเงินหรือสินทรัพย์ของแบงก์ชาติไปชำระหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ (3) การดำเนินการของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ควรทำในฐานะตัวแทนรัฐบาล (4) หน้าที่กำหนดอัตราเงินนำส่งฯ ควรเป็นของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ โดยความเห็นชอบของ ครม. และ (5) การนำส่งกำไรสุทธิต้องหักขาดทุนสะสมแล้ว

สื่อสาธารณะได้แสดงความวิตกกังวลต่อเรื่องดังกล่าวอย่างกว้างขวาง บางส่วนสะท้อนในภาพการ์ตูนล้อการเมืองที่ลงในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ซึ่งผมได้แนบมาให้อาจารย์ดูด้วย แต่ในที่สุด ครม. ก็มีมติอนุมัติร่าง พ.ร.ก. เมื่อวันที่ 10 มกราคม ซึ่งผมเองได้มีโอกาสเห็นร่าง พ.ร.ก. ที่ ครม. อนุมัติในช่วงเย็นวันที่ 11 มกราคม ผมเบาใจในระดับหนึ่ง ที่ไม่เห็นการโอนเงินหรือสินทรัพย์ของแบงก์ชาติปรากฏอยู่ เท่ากับว่าความพยายามในการท้วงติงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปลายปีก่อนสัมฤทธิ์ผลบ้าง ซึ่งคงจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการบริหารนโยบายเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการให้แบงก์ชาติโอนเงินหรือสินทรัพย์ไปให้รัฐบาลใช้จ่าย เพราะจะนำมาซึ่งการเสื่อมค่าของเงินตรา และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ดังที่อาจารย์เคยบันทึกไว้เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีคำถามในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเพิ่มเงินนำส่งของธนาคารพาณิชย์ว่าเป็นอย่างไร ผมเองได้มีโอกาสพบกับสมาคมธนาคารไทย

ในวันที่ 12 มกราคม 2555 และได้รับทราบข้อกังวลด้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมระหว่างธนาคารพาณิชย์กับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions : SFIs) เพราะ SFIs ไม่มีภาระต้องส่งเงินสมทบ ทำให้มีข้อได้เปรียบด้านต้นทุนการเงินที่ต่ำกว่า และอาจมีผลผลักดันให้ SFIs เข้ามาแข่งขันในเชิงพาณิชย์ ทั้งการเร่งระดมเงินฝาก และการให้สินเชื่อแก่ลูกค้ารายใหญ่ จนละเลยบทบาทในเชิงพัฒนา ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของ SFIs เช่น การให้กู้แก่คนมีรายได้น้อย ขาดโอกาส แต่มีศักยภาพที่จะพัฒนาตัวเองขึ้นได้

ผมมีโอกาสหารือกับคุณธีระชัย รัฐมนตรีคลัง ที่เชียงใหม่ ช่วงกลางเดือนมกราคม 2555 ซึ่งท่านไม่ค่อยแน่ใจกับการเก็บเงินนำส่งจาก SFIs แต่บอกว่า ได้ออกนโยบายให้ SFIs จำกัดบทบาทเชิงพาณิชย์ลงแล้ว ต่อมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีคลังจากคุณธีระชัยเป็นคุณกิตติรัตน์ มีการประชุมระหว่างรัฐมนตรีคลัง แบงก์ชาติ และสมาคมธนาคารไทย เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2555 ซึ่งได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ให้เก็บเงินนำส่งจากธนาคารพาณิชย์ในอัตราร้อยละ 0.46 เพื่อชำระคืนหนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ และอีกร้อยละ 0.01 เพื่อเข้ากองทุนคุ้มครองเงินฝาก รวมทั้งให้เก็บเงินจาก SFIs ในอัตราก็เท่ากันด้วย

อาจารย์ครับ หากมองย้อนเวลากลับไป ในช่วงปลายปีก่อน ที่มีแนวคิดของการโอนหนี้มาให้แบงก์ชาติ เพื่อลดหนี้สาธารณะ และจะยังสามารถกู้ได้เพิ่มเติม ผมพยายามเจรจาอธิบายให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจว่า การใช้แบงก์ชาติโอนเงินให้รัฐบาลเพื่อใช้หนี้แทน จะส่งผลเสียต่อประเทศอย่างไร

ผมดีใจนะครับว่า ในที่สุดคำทัดทานของผมบังเกิดผลอยู่บ้าง สำหรับการแก้ปัญหาที่ให้เก็บเงินนำส่งจากสถาบันการเงินนั้น แน่แน่นอนว่าสถาบันการเงินจะมีภาระเพิ่มเติม แต่ผมพยายามที่จะตกลงกัน ในเรื่องอัตราเงินนำส่งว่าทุกฝ่ายรับได้ และการที่ให้เก็บเงินโดยเสมอภาคกันก็คงช่วยลดผลกระทบข้างเคียงลงได้บ้าง วิธีการเก็บเงินเพื่อชำระหนี้ คงจะใช้เวลามากกว่า 20 ปี

ขอขอบคุณภาพจากหนังสือพิมพ์กรุงเพทริกจ ฉบับวันที่ 9 มกราคม 2555

แต่ผมมองว่าเป็นหนี้ก้อนใหญ่มาก หากเก็บเงินที่เดียวเยอะ ๆ ก็คงไม่ไหว จึงต้องใช้วิธีทยอยเก็บเงินเพื่อชำระคืน และในอนาคตเมื่อประเทศมีรายได้มากขึ้น สถาบันการเงินเติบโตขึ้น ภาระเงินนำส่งก็จะลดลงไปโดยปริยาย

ผมดีใจนะครับ ที่มีโอกาสเขียนเล่าเหตุการณ์ให้อาจารย์ทราบ เพราะอาจารย์คงเคยประสบเหตุการณ์ที่คล้าย ๆ กัน โดยเฉพาะความพยายามในการโอนสินทรัพย์ของแบงก์ชาติ ผมยังจำได้ถึงข้อเขียนที่อาจารย์เคยบันทึกไว้ว่า “เรื่องทุนสำรองนี้ ไม่ใช่ของผม และไม่ใช่ของใครในธนาคารชาติ และไม่ใช่ของพวกคุณ ไม่ใช่ของรัฐบาล เป็นของชาติทั้งชาติ และก็เป็นของลูกหลานของเราที่จะมีต่อไป”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

จดหมาย

ฉบับที่ 3

ระบบ

ที่เชื่อมโยงกัน

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

จดหมายฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ที่ผมได้เขียนถึงอาจารย์ ใน 2 ฉบับที่ผ่านมานั้น ผมได้เรียนให้อาจารย์ได้ทราบถึงเหตุการณ์ในประเทศ ในฉบับนี้ ผมจะขอเรียนถึงเรื่องระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจเอเชีย ที่อาจารย์ได้มีส่วนวางรากฐานสำคัญไว้ และกำลังมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ ให้อาจารย์ได้รับทราบบ้างครับ

อาจารย์ครับ ในระยะ 40 กว่าปีมานี้ **ขีดอำนาจของระบบเศรษฐกิจโลกได้เปลี่ยนไป** สัดส่วนของเงินในระบบเศรษฐกิจโลกได้เพิ่มขึ้นมาอยู่ใกล้เคียงกับของเศรษฐกิจสหรัฐฯ และของสหภาพยุโรป คือที่ประมาณร้อยละ 15 - 19 ซึ่งสะท้อนว่าเงินได้กลายมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ คู่ขนานไปกับ

มหาอำนาจตะวันตกแล้ว ซึ่งจะส่งผลให้การค้าการลงทุนระหว่างประเทศของ
กลุ่มเอเชียด้วยกันเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ระบบการเงินระหว่างประเทศ
กลับยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงตามได้ทันเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ยังคงมีสัดส่วน
เป็นร้อยละ 60 - 70 ในฐานะตัวกลางในการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ
แม้สัดส่วนของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ในเศรษฐกิจโลกจะได้อ่อนลงแล้ว นอกจากนั้น
ทั้งสหรัฐฯ และกลุ่มยูโรต่างพยายามแก้วิกฤติเศรษฐกิจของตนด้วยการ
พิมพ์เงินของตนออกมาปริมาณมหาศาล ซึ่งส่งผลทำให้ค่าเงินของประเทศ
เหล่านั้นอ่อนลง เกิดเงินทุนไหลเข้ามายังประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ โดยเฉพาะ
ในเอเชียเป็นจำนวนมาก และเพิ่มความบิดเบือนในระบบการเงินโลกอย่าง
รุนแรง

อาจารย์ครับ ในสถานการณ์เช่นนี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องหาทางออก
ให้ได้โดยเร็ว โดยเฉพาะที่ปัจจุบันการส่งออกเพิ่มเป็นกว่าร้อยละ 70 ของจีดีพี
การพึ่งพาการส่งออกไปยังประเทศตะวันตก ด้วยค่าแรงที่ต่ำ และอัตรา
แลกเปลี่ยนที่อ่อนอย่างที่ผ่านมาจะเป็นไปได้ยาก ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับ
โครงสร้างเศรษฐกิจภายในเพื่อมุ่งไปสู่กิจกรรมที่มูลค่าเพิ่มสูง และพัฒนา
การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับกลุ่มเอเชียให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
อาจารย์ครับ ผมดีใจที่เห็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11
ปี 2555 - 2559 ระบุให้การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค หรือที่
ปัจจุบันเรียกกันว่า Connectivity เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนา
ประเทศของไทยด้วย ซึ่งทางแบงก์ชาติเองเราก็เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการ
สนับสนุนยุทธศาสตร์ Connectivity ดังกล่าว และได้ทำการวิเคราะห์และ
วางแผนผลักดันนโยบายด้าน Connectivity เพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงกับ
กลุ่มเอเชีย และการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของไทยผ่านแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี
(2555 - 2559) ของแบงก์ชาติเองใน 3 ระดับ คือ ทั้งระดับสากล ระดับภูมิภาค
และระดับอนุภูมิภาค

ในระดับสากล ธปท. จะสนับสนุนยุทธศาสตร์ Connectivity ด้วยการผ่อนคลายกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเงินทุนเคลื่อนย้าย เพื่อสนับสนุนให้ภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ทั้งในรูปของการลงทุนโดยตรงและในรูปของหลักทรัพย์ ซึ่งจะช่วยเสริมความสามารถในการเข้าถึงตลาดวัตถุดิบ เทคโนโลยี และแรงงานของภาคเอกชนไทย ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพของการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ และเพิ่มสมดุลแก่ฐานะการลงทุนสุทธิของไทย ทั้งนี้ แม้ว่า ธปท. จะได้ทยอยผ่อนคลายกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับเงินทุนเคลื่อนย้าย เพื่อสนับสนุนการไปลงทุนในต่างประเทศของไทยมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ในปัจจุบันการลงทุนในต่างประเทศของไทยส่วนใหญ่ยังทำโดยภาครัฐ ขณะที่การลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนส่วนใหญ่ก็ยังอยู่ในรูปของเงินฝากและตราสารหนี้ ซึ่งสะท้อนว่าเศรษฐกิจไทยยังมิได้ประโยชน์จากการกระจายความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุนในต่างประเทศเท่าที่ควร อ้อ! ลืมเล่าให้อาจารย์ฟังว่า ในปัจจุบันฐานะดุลการชำระเงิน หรือ Balance of Payments ของไทยดีกว่าในสมัย 40 ปีก่อนค่อนข้างมากครับ

นอกจากนั้น ธปท. จะดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในลักษณะที่ยืดหยุ่นขึ้น เพื่อช่วยกระตุ้นให้ระบบเศรษฐกิจเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน สร้างแรงจูงใจส่งเสริมให้ภาคธุรกิจปรับโครงสร้างและปรับกลยุทธ์ ด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์ การลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการลดการพึ่งพาการส่งออกที่มุ่งเน้นแต่การแข่งขันด้วยราคาเป็นหลัก นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นขึ้นนี้ จะช่วยลดต้นทุนแฝงในระบบเศรษฐกิจ ทั้งต้นทุนของการนำเข้าพลังงานและสินค้าทุน ตลอดจนต้นทุนในการแทรกแซงค่าเงิน ซึ่งมีผลต่อฐานะการคลังของประเทศ จากการที่ ธปท. ขาดรายได้ นำส่งกระทรวงการคลังด้วย

ในส่วนของระบบสถาบันการเงิน ธปท. ได้เข้าร่วมให้ความเห็นผลักดันในการปฏิรูปกฎเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินในระดับสากล

เช่น Basel III อย่างต่อเนื่อง และจะมุ่งพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทย เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ทั้งรายใหญ่และรายย่อย ในเศรษฐกิจโลกที่เชื่อมโยงมากขึ้นนี้ให้เป็นไปได้อย่างสะดวก และมีต้นทุนที่เหมาะสม ผ่านการวางแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินเพิ่มเติมจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 ด้วย

อาจารย์ศรีรับ ในระดับภูมิภาคเอเชีย ธปท. จะผลักดันนโยบาย Connectivity ด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพการเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับจีน และการสนับสนุนการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC)

ในส่วนของเงินซึ่งปัจจุบันเป็นตลาดส่งออกอันดับหนึ่งของไทยและคู่ค้าอันดับสองของไทยรองจากญี่ปุ่นนั้น ธปท. ได้ทำข้อตกลงทวิภาคีเพื่อแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลหยวนและบาทกับธนาคารกลางจีนเป็นมูลค่า 7 หมื่นล้านหยวน หรือ 3 แสน 2 หมื่นล้านบาท เพื่อให้ ธปท. เข้าถึงเงินสกุลหยวน และธนาคารกลางจีนเข้าถึงสกุลเงินบาทได้ ซึ่งจะช่วยให้ภาคธุรกิจและสถาบันการเงินในทั้งสองประเทศมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนในสกุลท้องถิ่นของกันและกันได้มากขึ้น การใช้เงินสกุลหยวน - บาทในการทำธุรกรรมระหว่างไทยและจีนโดยไม่ต้องผ่านเงินสกุลของประเทศที่สามจะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความสะดวกด้านการค้าการลงทุนระหว่างทั้ง 2 ประเทศได้ ขณะนี้ ธปท. ได้สรุประเบียบทางการเงิน เกี่ยวกับการชำระเงินด้วยสกุลหยวนร่วมกับธนาคารพาณิชย์เสร็จแล้ว และจะร่วมกับธนาคารพาณิชย์ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เงินหยวนแก่ผู้ประกอบการ ตลอดจนขอความร่วมมือกับทางราชการให้ชำระเงินค่าสินค้าและบริการด้วยเงินหยวนต่อไป

นอกจากนั้น ธปท. ได้เล็งเห็นว่าเงินสกุลหยวนมีแนวโน้มจะกลายเป็นสกุลเงินสำรองระหว่างประเทศ (Reserve Currency) ที่สำคัญในอนาคต จึงได้เจรจาขออนุญาตคณะกรรมการกำกับดูแลหลักทรัพย์เงิน เพื่อให้ได้สิทธิ์

ไปลงทุนในหลักทรัพย์สกุลหยวน และเจรจาขออนุญาตจากธนาคารกลางจีน เพื่อเข้าไปเป็นผู้เล่นในตลาดพันธบัตร Interbank ของจีนโดยตรง ซึ่งทางการเงินได้ให้สิทธิ์แก่ ธปท. มาทั้ง 2 ส่วนแล้ว การได้รับสิทธิ์ดังกล่าว จะช่วยให้ ธปท. สามารถเข้าไปลงทุนในหลักทรัพย์สกุลหยวนได้อย่างทันท่วงทีในอนาคต เมื่อเงินรับพันธะข้อ 8 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และเปิดเสรีการแลกเปลี่ยนเงินสกุลหยวน

ทั้งนี้ ธปท. ได้กราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงเปิดสำนักงานตัวแทน ธปท. ที่นครปักกิ่ง อย่างเป็นทางการเมื่อต้นปีนี้ ซึ่งสำนักงานตัวแทน ธปท. ดังกล่าวจะเป็นฐานเพื่อเตรียมสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึก ในสถานะเศรษฐกิจการเงินจีน กระชับความสัมพันธ์กับทางการจีนให้ใกล้ชิดขึ้น และเพื่อเป็นฐานในการลงทุนในหลักทรัพย์สกุลหยวนในอนาคตด้วย

ในส่วนของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของ AEC ในปี 2558 นั้น มีเป้าหมายหลักเพื่อให้กลุ่มอาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตร่วม เพื่อให้สามารถใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยให้การค้าสินค้าและบริการเป็นไปอย่างเสรี และเงินทุนเคลื่อนย้ายเสรีขึ้น อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มภาคการเงินของ AEC มีเป้าหมายภายในปี 2563 แทนที่จะเป็นปี 2558 เนื่องจากภาคการเงินเป็นภาคที่มีความอ่อนไหวและส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบเศรษฐกิจและพัฒนาการทางการเงินของแต่ละประเทศ ซึ่งยังแตกต่างกันมาก จึงต้องใช้เวลาเพื่อสร้างความพร้อมก่อนจะเปิดเสรีในระดับที่เหมาะสม

โดยปัจจุบัน ธปท. มีบทบาทเกี่ยวข้องในการเจรจาในส่วนของการรวมกลุ่มภาคการเงินใน 4 ส่วนหลัก คือ ความร่วมมือด้านระบบการชำระเงิน การเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย การเปิดเสรีภาคการธนาคาร และการพัฒนาและเชื่อมโยงตลาดทุน

ในส่วนของการร่วมมือด้านระบบการชำระเงิน ธปท. จะส่งเสริมการเชื่อมโยงการทำธุรกรรมการค้าและลงทุนระหว่างประเทศ การโอนเงินข้ามพรมแดน รวมถึงการชำระและส่งมอบหลักทรัพย์ทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ น่าเชื่อถือ สะดวกในการใช้ และไม่แพง โดยส่งเสริมให้ประเทศสมาชิกมีมาตรฐานสากลร่วมกัน โดยแต่ละประเทศเตรียมความพร้อมของตน ซึ่งรวมถึงกฎหมาย Payment Finality เพื่อรองรับผลสิ้นสุดของการชำระดุล เพื่อตอบโจทยที่สำคัญสอดคล้องกับการเปิดเสรีภาคการเงิน และระยะต่อไปจะเชื่อมโยงระหว่างอาเซียนกับภายนอกภูมิภาคด้วย

ในส่วนของการเปิดเสรีเงินทุนเคลื่อนย้าย ที่ผ่านมา ธปท. ทำไปมากแล้ว และจะทยอยผ่อนคลายกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับเงินทุนขาออก เพื่อสนับสนุนการไปลงทุนในต่างประเทศของภาคเอกชนไทย ทั้งในรูปการลงทุนโดยตรงและการลงทุนในหลักทรัพย์ต่อไป โดยความท้าทายในการเปิดเสรีบัญชีทุนอยู่ที่การเปิดเสรีให้อาเซียนเสมือนกับเปิดให้ประเทศอื่น ๆ ด้วย จึงควรจะมีมาตรการรับมือสำหรับสถานการณ์พิเศษ

ในส่วนของการเปิดเสรีภาคธนาคาร จะเริ่มอย่างช้าภายในปี 2563 โดยวิสัยทัศน์ที่เป็นเป้าหมาย คือ จะมีธนาคารจำนวนหนึ่งที่เรียกว่า Qualified ASEAN Bank หรือ QAB ซึ่งจะได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจในทุกประเทศในอาเซียน ซึ่ง ธปท. จะดำเนินการผลักดันหลักการต่างตอบแทน เพื่อให้แน่ใจว่าธนาคารไทยที่ต้องการไปจัดตั้งในต่างประเทศไม่เสียเปรียบธนาคารต่างประเทศที่จะมาจัดตั้งในไทยด้วย การเปิดเสรีภาคธนาคารจะกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์อาเซียนแข่งขันกันพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ตอบโจทยของธุรกิจและประชาชนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจข้ามพรมแดนซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้น สำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยมีโอกาที่จะเข้าไปทำธุรกิจในอาเซียนได้สะดวกขึ้น สามารถขยายฐานธุรกิจและทำหน้าที่จับคู่ธุรกิจไทยกับธุรกิจต่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้นเช่นกัน

ในส่วนของการพัฒนาและเชื่อมโยงตลาดทุน ตลาดทุนไทยยังมีขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของทั้งตลาดตราสารทุนและตลาดตราสารหนี้ของไทยเทียบกับของโลกแล้ว ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะถูกลดบทบาท (Marginalized) ในตลาดทุนโลก แต่เมื่อนำมารวมกับตลาดทุนของทั้งอาเซียนแล้ว ก็จะทำให้เป็นที่สนใจของนักลงทุนทั่วโลกมากขึ้น และยังป้องกันปัญหาการถูกลดบทบาทได้อีกด้วย ในระยะยาวการพัฒนาตลาดทุนไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องการโครงสร้างสำคัญ โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจของธุรกิจผู้ออกตราสารและผู้ลงทุน ตลอดจนการมีตัวกลางที่สามารถให้บริการวิเคราะห์ รวมทั้งจัดจำหน่ายตราสาร เพื่อรองรับผู้ประกอบการที่ทำธุรกิจข้ามพรมแดน เช่น ธุรกิจของอาเซียนอาจต้องระดมทุนในรูปเงินตราต่างประเทศสกุลหลักภายในอาเซียนกันมากขึ้น หรืออาจใช้เงินสกุลเอเชียมากขึ้น การเปิดเสรีมากขึ้นให้สถาบันการเงินของอาเซียน เช่น QAB ทำธุรกิจได้ในประเทศ ก็จะช่วยส่งเสริมการเชื่อมโยงตลาดทุนด้วย

ในระดับอนุภูมิภาค กลุ่มประเทศ CLMV ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศ กัมพูชา (C) สปป. ลาว (L) สหภาพเมียนมาร์ (M) และสาธารณรัฐเวียดนาม (V) ธปท. จะมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่สหภาพเมียนมาร์ และการร่วมพัฒนาบุคลากรทางการเงินของประเทศในอนุภูมิภาค เพื่อสนับสนุนให้พัฒนาการของภาคการเงินของประเทศในอนุภูมิภาคใกล้เคียงกันมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ประสิทธิภาพการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจการเงินในกลุ่มต่อไป

ในส่วนของสหภาพเมียนมาร์ซึ่งเพิ่งเริ่มเปิดประเทศและปรับระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลายอัตราให้เป็นอัตราเดียวในปีนั้น ธปท. ได้ส่งทีมไปให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ธนาคารกลางเมียนมาร์ ซึ่งกำลังจะเริ่มใช้นโยบายการเงินแบบเป้าหมายปริมาณเงิน (Monetary Targeting) โดย ธปท. ได้ช่วยให้ความรู้เรื่องการสร้างฐานข้อมูลเศรษฐกิจที่จะนำมาใช้ในการดำเนินนโยบายการเงิน การพยากรณ์สภาพคล่อง และการดำเนินธุรกรรมในตลาดการเงิน และในเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ธปท. ได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ

การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือทางวิชาการแก่ธนาคารกลางเมียนมาร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเงินและโครงสร้างเศรษฐกิจของ สหภาพเมียนมาร์ และการรวมกลุ่มของประชาคมอาเซียนในระยะข้างหน้า

นอกจากการให้ความช่วยเหลือในส่วนของสหภาพเมียนมาร์แล้ว ในปีนี้ ธปท. จะร่วมพัฒนาบุคลากรทางการเงินของประเทศในอนุภูมิภาค โดยในปีนี้ได้ตกลงให้ความสนับสนุนกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ในการมา จัดตั้งสำนักงานเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการแก่ประเทศในอนุภูมิภาคขึ้น ที่ ธปท. ตลอดจนได้ริเริ่มพัฒนาหลักสูตรธนาคารกลาง เพื่อร่วมพัฒนาบุคลากร ของธนาคารกลางในอนุภูมิภาคเอง เพื่อเพิ่มความสามารถและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรทางการเงินของประเทศในอนุภูมิภาค ซึ่งถือได้ว่าเป็น ปัจจัยพื้นฐานหลักปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนพัฒนาการและความ เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคและไทยต่อไป

อาจารย์ครับ การผลักดันนโยบาย Connectivity นี้ ทำให้ผมคิดถึง ความพยายามและวิสัยทัศน์อันกว้างไกลของอาจารย์ในเรื่องการเข้าร่วมพัฒนา กลุ่มประเทศเอเชีย และการสร้างความร่วมมือและรวมพลังทางเศรษฐกิจของ กลุ่มประเทศเอเชีย ให้พร้อมรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์ นับแต่เมื่อเกือบ 50 ปีก่อน ทั้งในส่วนของการร่วมผลักดันการก่อตั้งธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาของประเทศในเอเชีย ผ่าน การลงทุนทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน และการร่วมกับผู้ว่าธนาคารกลาง มาเลเซียสมัยนั้นริเริ่มการรวมกลุ่มของธนาคารกลางในภูมิภาคเอเชีย อากเนย์ จนทำให้ประเทศในเอเชียอากเนย์มีกลุ่มของตนเองในกองทุนการเงิน ระหว่างประเทศและในธนาคารโลก เกิดเป็น “South East Asian Voting Group” และมีคะแนนเสียงมากพอในการตั้งกรรมการบริหารในกลุ่มกองทุนฯ ช่วยให้เสียงของกลุ่มเอเชียอากเนย์เป็นที่ได้ยินมากขึ้นในเวทีการเงินโลก ซึ่งสร้างประโยชน์ต่อเอเชียและไทยมาถึงปัจจุบัน

อาจารย์ครับ ถึงแม้สถานการณ์ในวันนี้จะเปลี่ยนไปจากสมัยที่อาจารย์เป็นผู้ว่าการ กล่าวคือ เศรษฐกิจเอเชียกำลังจะกลายเป็นอีกขั้วอำนาจในระบบเศรษฐกิจการเงินโลก และประเทศเพื่อนบ้านที่แม่เคยใช้ระบอบคอมมิวนิสต์ ทั้งประเทศใหญ่และเล็กต่างหันมาเปิดประเทศและรวมผนึกกำลังกัน แต่อาจกล่าวได้ว่าการผลักดันนโยบาย Connectivity ของ รพท. ข้างต้นทั้งหมดนี้ เป็นการสานต่อเจตนารมณ์ของอาจารย์ในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ และการรวมเสียงของกลุ่มเอเชียให้มีพลังมากขึ้น ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงสำคัญในระบบเศรษฐกิจการเงินโลกตามที่ท่านได้เคยบันทึกไว้ ระหว่างการประชุมสภาผู้ว่าการกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลก ประจำปี 2508 ว่า

“ในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งพวกเรา ประเทศเล็ก ควรจะร่วมมือร่วมใจกันออกความคิดเห็นให้เป็นประโยชน์แก่เราเองและโลกทั่วไป คณะผู้แทนไทยได้มีโอกาสที่วอชิงตัน ได้พบปะหารือกับ รัฐมนตรีและผู้ว่าการธนาคารของประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงหลายประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ ลังกา พม่า เป็นต้น ได้ตกลงกันแน่นอนว่าประเทศเหล่านี้รวมทั้งไทยด้วย จะมีการร่วมมือกันอย่างสนิทสนมยิ่งขึ้น และจะได้มีการปรึกษาหารือกันเป็นงานประจำ รวมทั้งจะพยายามประสานงานซึ่งกันและกันในด้านโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วย ความสนิทสนมระหว่างประเทศเล็กต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นนี้ (ซึ่งอาจรวมทั้ง อินโดนีเซียและเขมรเมื่อถึงเวลาอันควร) คงจะเป็นประโยชน์แก่แต่ละประเทศ และทุกฝ่ายกำลังดำริในเรื่องนี้อยู่จริงจัง คงจะมีผลสืบหน้าต่อไปในไม่ช้า”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

จดหมาย

ฉบับที่ 4

การดำเนินนโยบาย
การเงินของไทย

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ในจดหมาย 3 ฉบับที่ผ่านมา ผมได้เรียนอาจารย์เพื่อรับทราบถึงเหตุการณ์ทั้งเรื่องในประเทศ โดยเฉพาะภาระทางการคลังกับการใช้จ่ายภาครัฐ และเรื่องระหว่างประเทศ ที่เห็น Connectivity กันมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจการเงินไทยอาจเกิดความผันผวนได้ โดยเรื่องการคลังและเรื่องต่างประเทศนี้ ทำให้ผมนึกโยงถึง 2 ลูกสูบในทฤษฎีลูกโป่งของอาจารย์ ส่วนอีกลูกสูบหนึ่ง ก็คือการดำเนินนโยบายการเงิน

ในจดหมายฉบับนี้ ผมจะเรียนให้อาจารย์รับทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ รอบด้านที่แบงก์ชาติติดตาม เพื่อประกอบการเสนอแนะด้านนโยบายการเงิน รวมทั้งบทบาทของแบงก์ชาติในการประสานนโยบายเศรษฐกิจมหภาค เพื่อการเติบโตที่ยั่งยืนของประเทศ

หากจะมองว่าแบงก์ชาติควรมีบทบาทอย่างไรในด้านภาพรวมเศรษฐกิจ ผมนึกถึงคำกล่าวของอาจารย์ในงานสัมมนาที่มาเลเซียเมื่อปี 2507 เรื่อง The Role of Central Banking in the World of Tension ที่ว่า “เจ้าหน้าที่ธนาคารกลางเปรียบได้กับน้ำสาวตีนตึกที่มั่งคั่ง แต่ออกจะร้ายกาจ ซึ่งไม่มีทางที่คุณจะดึงเงินกลับมาได้ นอกจากจะใช้วิธีหลอกหลวง หรือ ปล้น หรือ ชำ การที่จะเรียกธนาคารกลางแห่งอังกฤษว่า ‘สุภาพสตรีชราแห่งถนน Threadneedles Street’ นั้น ก็มีใช้การเรียกโดยปราศจากเหตุผล” แต่อาจารย์ ก็ยังได้พูดถึงบทบาทของธนาคารกลางที่จะช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณประจำปีของประเทศ และบทบาทในการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดของโลก ผ่านการพัฒนาและร่วมมือกันระหว่างภาคหรือระหว่างประเทศ

การที่ระบบเศรษฐกิจการเงินโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเงินไทยอย่างแน่นอน แบงก์ชาติจึงควรเข้าใจ สภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน รวมถึงสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อไป ในอนาคต เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายการเงิน

แท้ที่จริงแล้ว แบงก์ชาติมิได้ดูแลแต่เฉพาะเงินเพื่อเพียงอย่างเดียว แต่ยังคำนึงถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งก็มีความสอดคล้องกับข้อเขียนของ อาจารย์ในเรื่อง Co - ordinate of Monetary Policy, Fiscal Policy and Debt Management ที่ระบุว่า “เสถียรภาพเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมาก ในขณะที่ ความเจริญเติบโตถูกละเลย ในการพัฒนาต้องหลีกเลี่ยงความอนุรักษ์นิยมที่มากเกินไป แต่อีกด้านหนึ่งถ้าละเลยเสถียรภาพมากเกินไป ก็จะเป็นอันตราย ในขณะที่นโยบายอนุรักษ์นิยมจะทำให้การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างเชื่องช้า นโยบายที่เน้นการเจริญเติบโตมากเกินไปจะนำไปสู่ความวุ่นวายด้านการคลัง ปัญหาด้านการชำระหนี้ การขาดความมั่นใจ และไม่แน่ว่าก็จะเกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ซึ่งจะต้องใช้เวลาหลายปี ต้องทนความยากลำบากมากมาย”

นอกจากประเด็นทางด้าน Inflation กับ Growth แล้วนี้ แแบงก์ชาติ ยังคำนึงถึง Financial Stability ด้วย โดยได้มีการพัฒนากรอบการวิเคราะห์ ความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจการเงิน (Financial Imbalances) ใน 7 ด้านหลัก ประกอบด้วย (1) เสถียรภาพด้านต่างประเทศ (2) ภาวะตลาดเงิน ตลาดหลักทรัพย์ (3) สินเชื่อ ฐานะการเงินของสถาบันการเงิน (4) ฐานะการเงิน ของภาคธุรกิจ (5) ภาวะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (6) ฐานะหนี้ครัวเรือน และ (7) ฐานะด้านการคลังและหนี้สาธารณะ เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ นโยบายการเงิน (กนง.) อย่างต่อเนื่อง และเปิดตัวครั้งแรกกับสาธารณชนใน รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ ปี 2547 ทั้งนี้ เนื่องจากในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัว นอกเหนือจากการดูแลแรงกดดันด้านราคา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการรักษา เสถียรภาพทางเศรษฐกิจแล้ว ความไม่สมดุลในระบบเศรษฐกิจการเงินที่อาจ เกิดขึ้นได้ในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้น อาจสร้างความเปราะบางให้แก่ระบบเศรษฐกิจ และขัดขวางการเติบโตที่ยั่งยืน

กรอบการดำเนินนโยบายการเงินปัจจุบันที่ประเทศไทยใช้ คือ กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อแบบยืดหยุ่น (Flexible Inflation Targeting) จึงมีหลักปฏิบัติที่สำคัญ คือ ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีปรัชญาในการดำเนินนโยบายการเงินว่า การสนับสนุนให้เศรษฐกิจ ของประเทศเติบโตได้เต็มศักยภาพ โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาเงินเฟ้อ หรือ ปัญหาความไม่สมดุลในระบบการเงิน และมีการใช้เครื่องมือทางการเงินที่ หลากหลาย ทั้งอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และ Macro-prudential รวมทั้งการสื่อสารให้สาธารณชนเข้าใจและรับฟังความคิดเห็นรอบด้าน

นอกจากการมองปัจจัยต่าง ๆ ที่รอบด้านในการกำหนดนโยบาย การเงินแล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน คือ การประสานนโยบาย การเงิน การคลัง ซึ่งอาจารย์เคยบันทึกไว้ว่า “จากประสบการณ์ของเรา นโยบายการเงินในประเทศจะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อนโยบายการคลังกำลังทำงานอยู่”

หรืออีกนัยหนึ่งนโยบายงบประมาณและนโยบายภาษีที่ดี ทำให้การดำเนินงานของธนาคารกลางง่ายขึ้น ความขัดแย้งย่อมทำให้เกิดสิ่งตรงกันข้าม จากข้อเท็จจริงดังกล่าว และความเชื่อที่ว่า กันไว้ย่อมดีกว่าแก้ ธนาคารชาติควรจะพยายามเข้าไปแทรกแซงการพิจารณางบประมาณประจำปีและการเก็บภาษีตั้งแต่ในระยะแรก และการแทรกแซงย่อมเหมาะสม เนื่องจากความต้องการที่จะได้มีการประสานกันระหว่างนโยบายการเงินและการคลัง” ซึ่งนับเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ผู้ว่าการแบงก์ชาติได้ไปให้ความเห็นต่อการกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณประจำปี ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ

อาจารย์ครับ ผมเคยมีโอกาสดำเนินการอ่านหลักการงบประมาณแผ่นดินที่อาจารย์เขียนลงในวารสารกรมบัญชีกลาง ซึ่งผมชื่นชมแนวคิดดังกล่าว โดยมี 6 หลักการ ประกอบด้วย

(1) **หลักคาดการณ์ไกล (Foresight)** ทั้งด้านรายได้และรายจ่ายต้องคาดคะเนไว้ล่วงหน้า เพื่อมิให้เกิดสภาพ “ชักหน้าไม่ถึงหลัง”

(2) **หลักประชาธิปไตย (Democracy)** เพราะเงินได้ของรัฐบาลเกือบทั้งหมดเกิดจากเงินของราษฎร ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่ราษฎรจะรู้เห็นและให้ความเห็นชอบทั้งรายได้และรายจ่าย

(3) **หลักดุลยภาพ (Balance)** โดยบางปีเกินดุล บางปีขาดดุล พอนานปีเข้าเองบหลาย ๆ ปี มารวม ก็สมดุล เพื่อป้องกันมิให้เกิดหนี้สินล้นพ้นตัวในกรณีที่รัฐบาลมีเหตุผลที่จะต้องก่อหนี้ คือ เมื่อมีการลงทุนใหญ่ ๆ แต่เมื่อกู้แล้วก็พยายามเก็บหอมรอมริบชำระหนี้ สำหรับกรณีที่รัฐบาลไม่ควรกู้ ก็คือกู้มาใช้จ่ายเป็นการประจำ นอกจากนั้น ถ้าจำเป็นต้องกู้ ก็ควรกู้ในวิธีที่จะมิให้เกิดเงินเฟ้อ

(4) **หลักสารัตถประโยชน์ (Utility)** โดยประโยชน์ที่พึงได้จากงบประมาณจ่ายเงินแผ่นดินนั้น มีทั้งประโยชน์ปัจจุบันและอนาคต จึงต้องมีการลงทุนไว้ให้มากพอ เป็นส่วนสัดส่วนเหมาะสมกับรายจ่ายประจำ

(5) **หลักยุติธรรม (Equity)** เช่น คนรวยควรเสียภาษีในอัตราสูงกว่าคนจน

(6) **หลักสมรรถภาพ (Efficiency)** เป็นวิธีการควบคุมบงทั้งรายได้และรายจ่ายให้ถูกต้อง ดังนั้น งบประมาณแผ่นดินต้องกว้างขวางพอที่จะให้เกิดเป็นเงินถุงเดียว เข้าก็เข้าถุงนี้ ออกก็ออกจากถุงนี้

นอกเหนือจากการประสานงานร่วมกันในการวางแผนงบประมาณแล้ว ผมเองยังได้มีโอกาสหารือนโยบายบริหารเศรษฐกิจมหภาคกับรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ในการกำหนด

เป้าหมายนโยบายการเงินประจำปี ผมในฐานะประธาน กนง. ก็ได้หารือกับรัฐมนตรีคลัง เพื่อเห็นชอบร่วมกัน ก่อนที่รัฐมนตรีจะเสนอต่อ ครม. อนุมัติ

อาจารย์ครับ ผมเชื่อว่าการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ในด้านนโยบายการเงิน มีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยไม่เกิดเงินเฟ้อ หรือความไม่สมดุล แบงก์ชาติจึงมีการมองปัจจัยต่าง ๆ รอบด้าน รวมถึงการประสานนโยบายการเงิน การคลัง และการสื่อสารทำความเข้าใจกับรัฐบาล สื่อมวลชน และประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศด้วย ทั้งนี้ อาจารย์เองคงเคยมีประสบการณ์ในเรื่องคล้าย ๆ กันนี้ ดังข้อเขียนที่อาจารย์บันทึกไว้ว่า “นโยบายการคลัง การเงิน และการประสานนโยบายทั้งสองอาจจะดีพร้อม แต่จะไม่มีประโยชน์อันใดเลย ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถอธิบายในลักษณะที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งประทับใจ และคล้อยตามได้”

ผมดีใจนะครับ ที่มีโอกาสเขียนเล่าให้อาจารย์ทราบถึงการดำเนินนโยบายการเงินในปัจจุบัน รวมถึงบทบาทของแบงก์ชาติในการประสานนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ผมเห็นว่ามีส่วนที่เชื่อมโยงกับแนวคิดของอาจารย์ และผมก็เชื่อว่าคนส่วนใหญ่ยังชอบทฤษฎีลูกโป่งของอาจารย์ ที่ว่า “ลูกโป่งการเงินจะมีปัมอยู่ 3 ปัม ที่จะสูบลมเข้าและสูบลมออก ซึ่งได้แก่ ปัมการชำระเงินระหว่างประเทศ ปัมรัฐบาล และปัมเอกชน ถ้าปัมบางปัมสูบลมอากาศเข้าไปมาก ปัมอื่น ๆ ก็ต้องสูบลมเข้าให้น้อยลง”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“เสถียรภาพเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจมาก
ในขณะที่ความเจริญเติบโตถูกละเลย
ในการพัฒนาต้องหลีกเลี่ยง
ความอนุรักษนิยมที่มากเกินไป
แต่อีกด้านหนึ่ง ถ้าละเลยเสถียรภาพมากเกินไป
ก็จะเป็นอันตราย ในขณะที่นโยบายอนุรักษนิยม
จะทำให้การเจริญเติบโตเป็นไปอย่างเชื่องช้า
นโยบายที่เน้นการเจริญเติบโตมากเกินไป
จะนำไปสู่ความวุ่นวายด้านการคลัง”

จดหมาย

ฉบับที่ 5

ความสำคัญ
ของการสื่อสาร

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ในเดือนธันวาคมปีที่แล้ว แ beng กษาดิมีอายุครบรอบ 70 ปีบริบูรณ์ ซึ่งก็ถือว่าผ่านร้อนผ่านหนาวมาพอควร และเป็น 70 ปี แห่งปณิธานที่มั่นคง มุ่งมั่นทุ่มเท ทำงานเพื่อประเทศชาติ

ปีที่ผ่านมา แ beng กษาดิเรได้รับเกียรติจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศหลายท่าน มาร่วมแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และการทำนโยบายการเงิน เพื่อให้คนของเรารู้สึกว่ามีความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ ทำให้ผมจำได้ว่า เคยอ่านสุนทรพจน์ที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ในงานครบรอบ 25 ปี แ beng กษาดิ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2510 ว่า

“...สำหรับสถาบันคู่บ้านคู่เมือง เช่น รพท. ย่อมไม่มีเวลาเป็นเด็ก แต่ต้องเจริญวัยให้ทันกับเหตุการณ์อยู่เสมอ โดยในช่วงที่ผ่านมา ชีวิตของธนาคารไม่ได้ขาดความตื่นเต้นเสียเลย...”

ซึ่งผมเห็นว่าคือคำกล่าวที่เป็นจริงเสมอในทุกยุคทุกสมัย การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจย่อมมีความท้าทายอยู่เสมอ เพราะประเทศชาติต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งปัจจัยภายในและภายนอก

ในจดหมายฉบับที่แล้ว ผมได้เรียนอาจารย์เพื่อรับทราบถึงกรอบการดำเนินนโยบายการเงินปัจจุบัน ที่แบงก์ชาติพิจารณาความสมดุลในด้านต่าง ๆ ทั้งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยไม่ก่อปัญหาเงินเฟ้อ และความไร้เสถียรภาพของระบบการเงิน ซึ่งก็สอดคล้องกับการบรรยายของอาจารย์ที่กล่าวไว้แก่นักศึกษาคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2512 ที่กล่าวถึงวิทยาการแห่งการดำเนินนโยบายว่ามีเป้าหมายหลัก 2 ข้อ คือ

(1) การสนับสนุนให้เศรษฐกิจมหภาคดำเนินไปด้วยดี มีการเจริญเติบโตและพัฒนา

(2) การรักษาเสถียรภาพทางการเงินควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดย ธปท. มีหน้าที่อยู่ 2 ประการ คือ งบประมาณประจำปี และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ในการดำเนินนโยบาย แบงก์ชาติไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างได้เพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องประสานนโยบายในเชิงเศรษฐกิจมหภาคกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดีย่างยั่งยืนของประเทศ ผมยังจำคำกล่าวของอาจารย์ได้ว่า นอกจาก “ศาสตร์” หรือหลักวิชาการแล้ว ยังมี “ศิลป์” แห่งการดำเนินนโยบายของผู้ว่าการธนาคารกลาง ที่มีต่อบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) กลุ่มธนาคารพาณิชย์ การใช้วิธีการชักชวนให้ปฏิบัติตาม

(2) กลุ่มราชการ ใช้ความกล้าหาญและความสุจริตกับทางราชการ และ

(3) กลุ่มบุคลากร ใช้หลักความยุติธรรม เสรีภาพ และเมตตาคุณณา กับบุคลากรในธนาคารกลาง

ผมเองตระหนักถึงความสำคัญของ “ศิลป์” ดังกล่าวอยู่เสมอ และในปีที่แล้ว ก็ได้เริ่มแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (2555 - 2559) โดยในปีแรก มุ่งเน้น “การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม” (Common Vision) ระหว่างแบงก์ชาติกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สำหรับปี 2556 นี้ ผมยังคงตั้งใจที่จะดำเนินการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการสร้าง “ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์” (Constructive Engagement) กับทั้งภายในและภายนอกแบงก์ชาติต่อไป

ประการแรก ความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ อาจารย์เคยกล่าวว่า มีศิลปะอย่างหนึ่งที่เรียกว่า Persuasion ซึ่งหมายถึงการเกลี้ยกล่อมเพื่อสร้างความเข้าใจกัน ซึ่งธรรมเนียมปฏิบัติที่ผ่านมา ผู้ว่าการกับเจ้าหน้าที่ธนาคารกลาง และนายธนาคารพาณิชย์มีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เข้าใจการดำเนินนโยบายของทางการ และสามารถทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงินได้อย่างราบรื่น

ประการที่สอง คือ ความสัมพันธ์กับทางราชการ โดยผมเองมีโอกาสดำเนินการประชุมกับท่านนายกรัฐมนตรีร่วมกับหน่วยงานเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อการประสานนโยบายเศรษฐกิจมหภาคร่วมกัน นอกจากนี้ ยังได้พบหารือกับรัฐมนตรีและผู้บริหารของกระทรวงการคลังและสภาพัฒน์อยู่เป็นประจำ โดยแบงก์ชาติมีหน้าที่หลักที่สำคัญอยู่สองประการ คือ เรื่องงบประมาณประจำปี และเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ ผมยังจำได้ดีถึงการบรรยายของอาจารย์ และใช้เป็นหลักในการทำงาน ที่ว่า “ผู้ว่าการธนาคารชาติหรือผู้ใหญ่ในธนาคารชาติ

เป็นนักบุญไม่ได้ ต้องเป็นผู้ที่ทำงานสุจริต และจะนิ่งเป็นทองไม่รู้ร้อนไม่ได้ เมื่อจำเป็นจะต้องดิ้นรัฐบาล ก็ต้องท้วง ไม่ท้วงก็บกพร่องต่อหน้าที่”

อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ความสัมพันธ์กับบุคลากรภายใน ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญไม่ต่างจากความสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกเลย ตามที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ว่า

“แม้นโยบายจะดีปานใดก็ตาม ถ้าผู้ปฏิบัติไม่ร่วมมือ หรือไม่มีใจศรัทธา หรือไม่มีความสามารถ นโยบายนั้นก็ย่อมเป็นหมันได้ จึงต้องอาศัยคุณธรรม 4 อย่าง ประกอบด้วย (1) **หลักสมรรถภาพ** โดยดูความสามารถในหมู่คนที่จะรับเข้าทำงาน (2) **หลักความยุติธรรม** การปูนบำเหน็จรางวัลต้องเป็นไปโดยเที่ยงธรรม (3) **หลักเสรีภาพ** ต้องให้อิสระภาพพอควร มิฉะนั้นผู้ใหญ่จะไม่มีทางรู้ความในใจของผู้ nhỏ และ (4) **หลักเมตตากรุณา** เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกัน”

ผมเองเชื่อว่าการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของ ธปท. จะสัมฤทธิ์ผลได้ดี ต้องอาศัยการสื่อสารทำความเข้าใจกับ Stakeholders ต่าง ๆ เป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงสื่อต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งแบงก์ชาติได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารในประเด็นด้านนโยบายการเงินค่อนข้างมาก

เมื่อพูดถึงการสื่อสารเรื่องนโยบายการเงินของธนาคารกลาง ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตค่อนข้างมาก สมัยก่อนธนาคารกลางหลายประเทศมักยึดหลักการรักษาความลับ (Secrecy) และไม่แสดงท่าทีที่ชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางของนโยบายการเงินมากนัก เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการสร้างข้อผูกมัด (Commitment) ต่อการดำเนินนโยบายในระยะต่อไป

แต่ในยุคปัจจุบัน ธนาคารกลางทั่วโลกมีความพยายามที่จะปรับปรุงให้นโยบายการเงินมีความโปร่งใสมากขึ้น โดยนับจากช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา รูปแบบการสื่อสารนโยบายการเงินของธนาคารกลางมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

โดยเน้นเพิ่มความโปร่งใส ทั้งด้านข้อมูลและเหตุผลของการตัดสินใจ โดยจะช่วยให้สาธารณชนสามารถคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ รวมถึงทิศทางของอัตราดอกเบี้ยนโยบายในระยะข้างหน้าได้แม่นยำยิ่งขึ้น เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถวางแผนงานและบริหารความเสี่ยงได้เป็นอย่างดี

เดือนมกราคม 2556 นี้ ถือว่าครบรอบ 2 ปี ของการดำเนินนโยบายการเงินที่มีความโปร่งใสมากขึ้น เพราะตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้มีมติเห็นชอบให้เปิดเผยผลการลงคะแนนเสียงและรายงานการประชุมเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพัฒนาการที่สำคัญของการสื่อสารเชิงนโยบายในปัจจุบัน และถ้าเทียบเรื่องการสื่อสารนโยบายการเงินของ ธปท. กับธนาคารกลางอื่น ๆ ในภูมิภาคแล้ว ถือว่าเราเป็นประเทศที่เปิดเผยข้อมูลการดำเนินนโยบายการเงินมากที่สุด ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

โดยนับจากการกำหนดแถลงผลการประชุม กนง. ที่มีในทุก 6 สัปดาห์แล้ว แบงก์ชาติมีการแถลงรายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ พร้อมเผยแพร่รายงานนี้อย่างเป็นประจำทุกไตรมาส

สำหรับประเด็นชื่อของรายงานนี้ ที่หลายฝ่ายมีความเห็นว่า ชื่อของรายงานยังไม่ค่อยสื่อถึงงานของธนาคารกลางชัดเจนพอ ทำให้เข้าใจผิดว่าเราให้ความสำคัญกับเงินเฟ้อเพียงเป้าหมายเดียว มาปีนี้ชื่อของรายงานฉบับนี้ จึงจะเปลี่ยนเป็น “รายงานนโยบายการเงิน” (Monetary Policy Report) มาทดแทน เพื่อแสดงว่านโยบายการเงินต้องติดตามและคิดให้ครบในทุกด้าน

ประการต่อมา ในส่วนของการร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ที่ผมได้เกริ่นไว้ในตอนแรกนั้น ผมอยากเรียนอาจารย์ว่า ผมได้เริ่มการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการหลัก 2 ชุด ของ ธปท. คือ กนง. และคณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน (กนส.) ซึ่งผลของการหารือที่มีขึ้น

สองครั้งแล้วนั้น ทำให้การดำเนินนโยบายหลักของแบงก์ชาติสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเสถียรภาพของเศรษฐกิจไทย ทั้งภาคการเงินและระบบสถาบันการเงินที่แข็งแกร่งด้วย

เพราะการจะออกไปชักชวนคนภายนอกให้ร่วมกันคิดและทำงานกับเรา ผมคิดว่าภายในแบงก์ชาติเอง เราต้องทำให้เห็นเป็นตัวอย่างก่อน

ที่ผมเรียนอาจารย์ข้างต้นนั้น เป็นพัฒนาการการสื่อสารนโยบายออกไปสู่ภายนอก ในขณะที่การสื่อความกับคนในแบงก์ชาติ ผมเองก็เห็นว่ามีสำคัญไม่แพ้กัน เพียงแต่รูปแบบที่อาจเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพราะในยุคปัจจุบันแบงก์ชาติเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ การสื่อสารกับบุคลากรในองค์กรจึงทำผ่านการจัด Townhall Meeting ที่จัดปีละ 4 ครั้ง เพราะการจะให้คนนอกเข้าใจเรา คนแบงก์ชาติด้วยกันเองจำเป็นต้องเข้าใจเรื่องราวของแบงก์ชาติกันก่อน รวมถึงผมได้เขียนจดหมายจากผู้ว่าการถึงพนักงาน เพื่อเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้พนักงาน นับรวมแล้วกว่า 20 ฉบับ ตลอดกว่า 2 ปีที่ผมดำรงตำแหน่ง

นอกจากนี้ ในยุคสมัยปัจจุบัน การบริหารการสื่อสารต้องดำเนินการในเชิงรุก ผ่านกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ผมเองและผู้บริหารระดับสูงหลาย ๆ ท่านได้มีการพบปะและชี้แจงแก่กลุ่มการเมือง ทั้งสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผ่านกรรมวิธีการอย่างสม่ำเสมอ หรือกระทั่งการหารือร่วมกับนายธนาคารพาณิชย์ ที่มีทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการอยู่บ่อย ๆ นอกจากนี้ ผมและผู้บริหารของแบงก์ชาติมีโอกาสดำเนินการได้พบปะกับสื่อมวลชนอยู่เป็นประจำ ซึ่งจะเปิดช่องทางในการถ่ายทอดแนวคิดของแบงก์ชาติไปสู่ประชาชนได้เป็นอย่างดี

ทั้งนี้ การสื่อสารของธนาคารกลางย่อมไม่ใช่การโฆษณาชวนเชื่อ แต่เป็นการร่วมสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision) และความร่วมมืออย่าง

สร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ที่ต้องอาศัยความเข้าใจจากทุกภาคส่วน ดังนั้น หลักสำคัญของการเป็นนายธนาคารกลางที่ผมได้ขอให้ทุกคนในแบงก์ชาติยึดถือในการทำงาน เพื่อช่วยดูแลอนาคตและทิศทางของประเทศ คือ **“คิดให้ครบ พูดอย่างที่คิด และทำอย่างที่พูด”** อันจะนำมาซึ่งการปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดีนั่นเอง จนนำไปสู่ความเชื่อมั่นต่อแบงก์ชาติในที่สุด

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“...สำหรับสถาบันหมู่บ้านคูเมือง เช่น
รพท. ย่อมไม่มีเวลาเป็นเด็ก
แต่ต้องเจริญวัย
ให้ทันกับเหตุการณ์อยู่เสมอ
โดยในช่วงที่ผ่านมา
ชีวิตของธนาคาร
ไม่ได้ขาดความตื่นเต้นเสียเลย...”

จดหมาย

ฉบับที่ 6

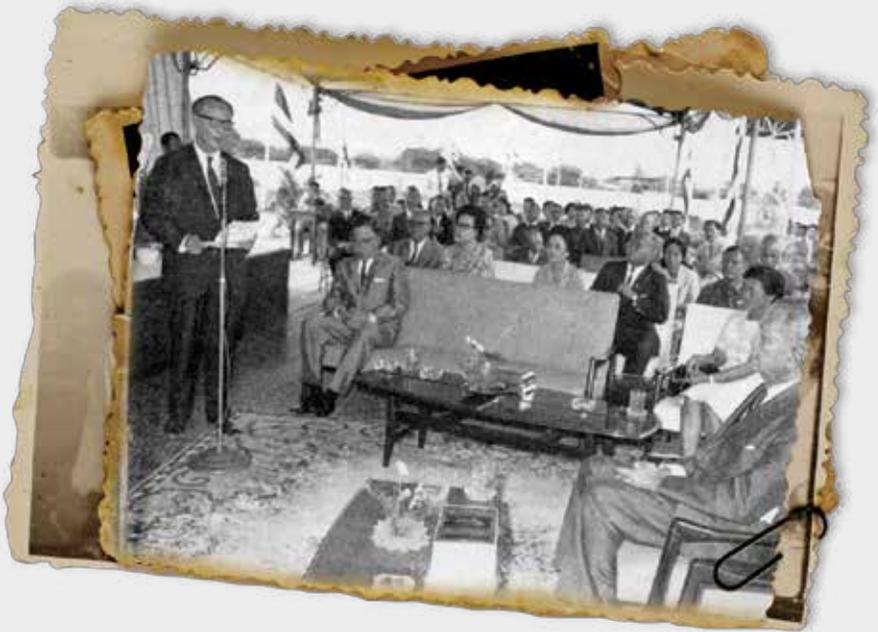
สานต่อสำนักงานภาค
และงานด้านการพัฒนา
เศรษฐกิจ

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

เมื่อต้นเดือนมีนาคม ผมได้ไปเป็นประธานเปิดการสัมมนาวิชาการประจำปี 2556 ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) สำนักงานภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ที่จัดภายใต้ชื่อ “โอกาสเศรษฐกิจไทย : พัฒนาแนวรับปรับแนวรุก บุกเอเชีย”

ผมได้มีโอกาสพบปะกับนักธุรกิจของภาคเหนือหลายท่าน จึงได้ใช้โอกาสนี้ทำความเข้าใจในการดำเนินนโยบายการเงินของ ธปท. ว่า เป้าหมายสูงสุดของแบงก์ชาติ คือ การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อเอื้อให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างมั่นคงในระยะยาว

ในวงสนทนากับนักธุรกิจที่มาจากหลายภาคอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมเกษตร ภาคบริการ และภาคอสังหาริมทรัพย์ของเชียงใหม่ ที่มาร่วมงานวันนั้น ผมได้ย้ำให้เห็นว่า ในความเป็นจริง การดำเนินนโยบายการเงินของแบงก์ชาติ คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลอัตราเงินเฟ้อเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้ความสำคัญกับการดูแลการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสัญญาณความไม่สมดุล ที่อาจกระทบต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน อาทิ การขยายตัวของสินเชื่อและหนี้ภาคครัวเรือน สถานะด้านการคลัง รวมทั้งความร้อนแรงของตลาดหุ้นและอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น แต่การให้น้ำหนักกับแต่ละปัจจัยอาจแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภาวะและแนวโน้มของเศรษฐกิจการเงินในช่วงนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร

สมาคมธนาคารไทย
The Thai Bankers' Association

(1)

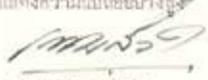
๙ มิถุนายน ๒๕๐๒

เรื่อง เชิญเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์

เรียน ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

เพื่อส่งเสริมและเกื้อกูลกิจการธนาคารพาณิชย์ของธนาคารไทย ไทยอยู่ในฐานะที่ชำนาญ ระเบียบแก่เศรษฐกิจของชาติไทยทั้งกลางและถาวร บรรดาธนาคารพาณิชย์ไทยได้ร่วมกับตั้งสมาคมขึ้น ในชื่อว่า "สมาคมธนาคารไทย" สมาคมนี้เกิดจากจะดำเนินการงานวิฤตประสงคืงกล่าวแล้ว บังมีผู้มุ่งหมายที่จะส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับวิชาการธนาคารพาณิชย์ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันเพื่อความเจริญแก่กิจการธนาคารไทยเป็นส่วนรวมอีกด้วย

ฉะนั้น เพื่อเป็นเกียรติแก่สมาคมธนาคารไทย และเพื่อให้ขุมหมายของสมาคมนี้ได้รับการร่วมมือและสนับสนุนจากท่าน ที่ประชุมกรรมการทั่วไปของสมาคมจึงขอเชิญท่านเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสมาคมในโอกาสนี้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายเกษม คำจำ)

ประธานกรรมการ สมาคมธนาคารไทย

นางคณนิจ
มีจ
๑๙/๖

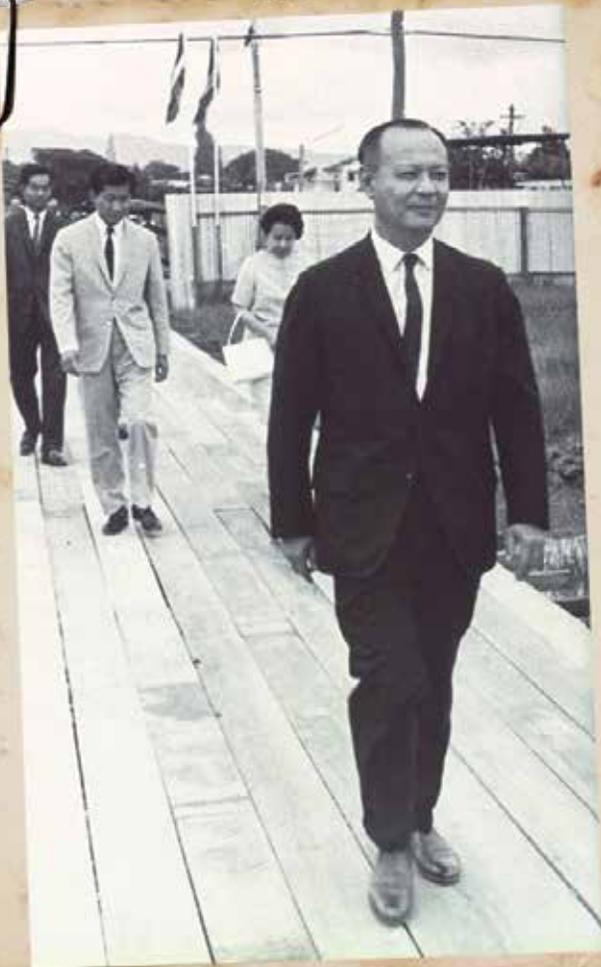
หนังสือจากสมาคมธนาคารไทย เพื่อเชิญให้ ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เข้าร่วมเป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ เพื่อดำเนินงานอันเป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของชาติ

การเดินทางไปเชียงใหม่ครั้งนี้ ถือว่าเป็นอีกโอกาสหนึ่งที่ผมได้ทำความเข้าใจกับภาคธุรกิจในระยะเวลาที่ไม่ห่างกันนัก เพราะไม่กี่วันก่อนที่จะเดินทางขึ้นเชียงใหม่ ผมเองมีโอกาสพูดคุยเรื่องนโยบายการเงินนี้ให้กับบรรดา CEO ของภาคธุรกิจได้ฟัง ในงาน “Exclusive Insights for CEOs” โดยทั้ง 30 คน ที่มาฟังวันนั้น มาจากธุรกิจต่าง ๆ ทั้งภาคส่งออก ภาคบริการ อุตสาหกรรม ยานยนต์ ธุรกิจโทรคมนาคม หรือกระทั่งสินค้าอุปโภคบริโภค

ทั้งสองวาระเกิดขึ้นไล่เลี่ยกัน เป็นโอกาสพบนักธุรกิจทั้งที่กรุงเทพฯ และที่เชียงใหม่ จึงถือเป็นจังหวะดีที่ได้โอกาสทำความเข้าใจในเรื่องนโยบายการเงิน และบทบาทหน้าที่ของ ธปท. ที่จำเป็นต้องดูแลเศรษฐกิจของประเทศไทย ในภาพรวม มากกว่าการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ให้นักธุรกิจสองกลุ่ม ซึ่งถือเป็นเครื่องจักรสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้เข้าใจ ตรงกัน หลังจากที่มีหลายภาคส่วน รวมถึงสื่อมวลชนหลายแขนง เพิ่งมีการหยิบยก เรื่องของความเหมาะสมของนโยบายการเงินขึ้นมาพูดกันค่อนข้างมาก ทั้งก่อน และหลังการประชุม กนง.

ในประเด็นการสื่อสารแนวนโยบายนี้ ทำให้ผมนึกถึงคำพูดของอาจารย์ ที่เคยกล่าวถึง ศิลปะการเป็นนายธนาคารกลาง เป็นอย่างดี ในแง่ของการ ทำหน้าที่นายธนาคารกลางแล้ว เราจำเป็นต้องใช้ “ศิลปะ” โดยเฉพาะศิลปะ ในการเล่าเรื่อง ที่จำเป็นต้องใช้ค่อนข้างมาก

ผลจากการได้พบกับนักธุรกิจท้องถิ่นครั้งนี้ ทำให้ผมได้ทราบว่า ในส่วนของภาคธุรกิจเอง รู้สึกยินดีที่มีการให้ข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน ทำให้ภาคธุรกิจ สามารถนำไปปรับกลยุทธ์และวางแผนทางธุรกิจได้ดี ผมจึงคิดว่า ต่อไปจำเป็น ที่ผู้บริหารของ ธปท. ต้องคำนึงถึงเรื่องความสำคัญของการสื่อสารในลักษณะที่ ครอบคลุมข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อส่งผ่าน Key Message เหล่านี้ให้มาก อย่างน้อย การออกมาพบกับภาคธุรกิจ หรือ Real Sector ทำให้ ธปท. ในฐานะคนทำ

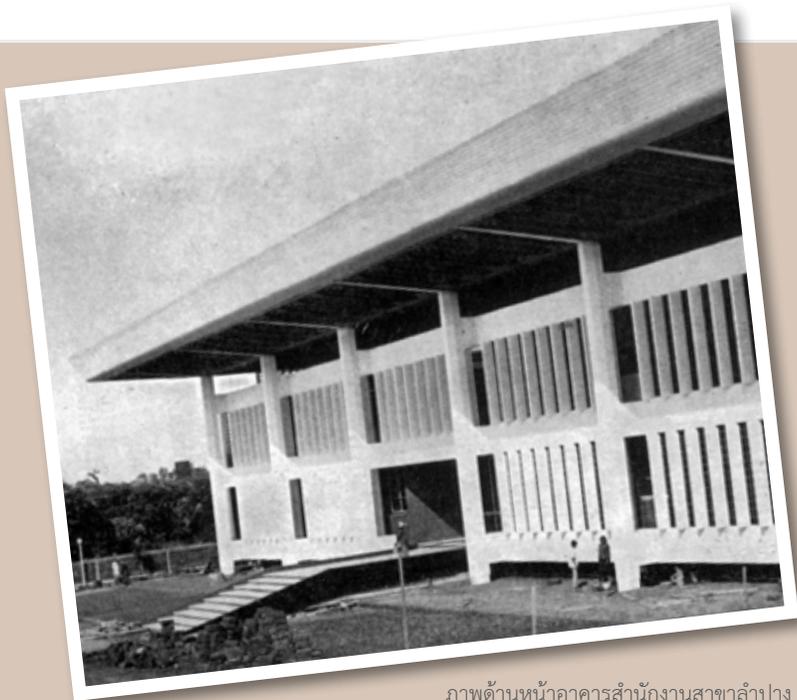

นโยบายได้ข้อมูลจริง และจะส่งผลให้การทำนโยบายการเงินของเรา ยืนอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่ครบถ้วน รอบด้าน อย่างแท้จริง จากการรับทราบข้อมูลภาวะธุรกิจระดับจุลภาคจากนักธุรกิจ เพิ่มเติมจากสถิติข้อมูลเศรษฐกิจมหภาคที่เราติดตามอยู่เสมอ

นอกจากนี้ ในโอกาสที่ได้มาสำนักงานภาคเหนือ ผมตระหนักได้ว่า ปัจจุบันบทบาทของสำนักงานภาคทั้งสามแห่งมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เน้นเรื่องของการเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจ ที่นับวันจะต้องทวีความเข้มข้นและเพิ่มควมสำคัญมากขึ้น โดยไม่ถือว่าหลุดจากกรอบหน้าที่และเจตนาของการมีสำนักงานภาคที่ต้องการให้เป็นตัวเชื่อมกับภาคเอกชนในภูมิภาคตั้งแต่แรกด้วย ดังที่อาจารย์เคยกล่าวในวันทำพิธีเปิดสาขาลำปาง ซึ่งเป็นสาขาลำดับสุดท้าย เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2521 ไว้ว่า

“...สาขาของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จังหวัดลำปางนี้ เป็นสาขาแห่งที่สามของ ธปท. และนับว่าเป็นสาขาที่ได้รับการจัดตั้งครบตามโครงการขั้นต้นของ ธปท. ด้วยการเปิดสาขาที่จังหวัดลำปางในวันนี้ ธปท. จะมีสาขาดำเนินการอยู่ทั้ง 3 ภาค คือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ สำหรับจังหวัดภาคเหนือ ที่ได้เลือกลำปางเป็นที่ตั้งสาขาของ ธปท. ก็โดยพิจารณาเห็นว่า จังหวัดลำปางเป็นศูนย์กลางของจังหวัดทางภาคเหนือ ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ และการคมนาคม ซึ่งจะทำให้การเคลื่อนย้ายเงิน เพื่อสนองความต้องการของทั้งทางราชการและเอกชนเป็นไปได้ด้วยความสะดวกราบรื่นและรวดเร็วยิ่งขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในทางเศรษฐกิจแก่ส่วนรวม...”

แม้ระยะหลังจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ศูนย์กลางของภาคเหนือย้ายมายังจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ ธปท. ในยุคนั้น ต้องย้ายสาขาภาคเหนือจากลำปางมายังเชียงใหม่ในปี 2540 แต่บทบาทการทำหน้าที่ของสำนักงานภาค ยังเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการมีสาขาแต่แรกต่อไป

ภาพด้านหน้าอาคารสำนักงานสาขาลำปาง

หากจะว่าไป บทบาทของธนาคารกลางในยุคของอาจารย์ มีบทบาทของการเป็นนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปด้วย ทำให้ผมระลึกว่า อาจารย์เคยเปรียบบทบาทของการเป็นนักพัฒนาและการเป็นนายธนาคารที่ดูแลเสถียรภาพไปพร้อม ๆ กันว่า เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญทั้งสองด้าน ด้วยการเปรียบกับเรื่องดาราศาสตร์ เมื่อคราวที่อาจารย์เคยกล่าวในงานเลี้ยงประจำปีของสมาคมธนาคารไทย เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2505 ว่า

“...ดาวประจำเมืองของไทย เฉพาะอย่างยิ่งของนายธนาคาร คือ ดาวพระพัฒนา และดาวพระเสถียรภาพ ถ้าปล่อยให้พระราคาดลอยไปตุ้ปัดตุ้เปตามยถากรรม และปล่อยให้ดาวบางดวงแทรกแซงตามอำเภอใจแล้ว คงจะชนดาวพระเสถียรภาพสะบัด แล้วดาวพระพัฒนาจะอยู่ได้อย่างไร...”

๒.

เมื่อขบวนที่ใหญ่เข้ามาไม่พอสวย แลยังมีอากาศหนาวของกรุงเกรแฮมเหลืออยู่
๒ ข้อ คือ .--

- (๑) งานเลี้ยงอย่างก็ของนายธนาคาร เช่นกินนี้ ย่อมไม่ขึ้นอะไรเลย กลับถึงถูกคนพูดสะเพร่า
- (๒) ฤดูร้อนสุดที่นั่นคือ สุนทรพจน์ที่เรวและมิหน่าว้าก็ยาว บอกริมผู้ถูกให้ออกจากเฮราวันโดยเร็ว
ฉะนั้น จึงขอชมเพียงเท่านี้.

๐๐๐๐

ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษที่เริ่มแรกอยู่ในขบวนนี้

เมื่อขอเชิญชวนท่านให้มาช่วยเพื่อความสุขใจของเรวแห่งธนาคารไทย.

สุนทรพจน์ของ ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ กล่าวขอบคุณความร่วมมือจาก ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ประจำปี 2503 ของสมาคมธนาคารไทย

สมัยนั้น เราเล่นบทบาทการพัฒนา ผ่านการรับช่วงซื้อตัวสัญญาใช้เงิน สำหรับสินค้าเกษตรจากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับนโยบาย ของรัฐบาลในสมัยก่อน ที่เน้นส่งเสริมสินค้าเกษตร

ผ่านไป 50 กว่าปี ผมจำได้ว่า เมื่อเดือนกันยายน 2554 ที่ผ่านมา ผมได้ เป็นประธานในงานเลี้ยง “55 ปี ส่วนสินเชื่อ” เป็นงานขอบคุณเจ้าหน้าที่และ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ในการปิดส่วนสินเชื่อที่ดูแลการให้สินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) แก่ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ต้องบอกว่า เมื่อเวลาผ่านไป ระบบเศรษฐกิจการเงินของไทยได้พัฒนา มาอย่างต่อเนื่อง ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคธนาคารพาณิชย์ มีความเข้มแข็ง มากขึ้น บทบาทในการดูแลภาคเศรษฐกิจได้ผ่องถ่ายจาก ธปท. ไปสู่สถาบัน การเงินเฉพาะกิจหลายแห่ง เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) บริษัท ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยตรง ส่งผลให้ ธปท. ได้ทยอยลดบทบาท ด้านการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำลง ในที่สุด การให้ความช่วยเหลือของ ธปท. จึงได้ยุติลงเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2554 ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2551

อาจารย์ครับ ปัจจุบัน ธปท. ของเราเพิ่มบทบาทการเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจ มากขึ้น ด้วยตระหนักดีครับว่า ภาคธุรกิจก็เช่นต้นไม้ใหญ่ การจะส่งเสริมให้ ต้นไม้เจริญเติบโตต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการรดน้ำพรวนดินที่ต่อเนื่องต่อเนื่อง จากภาครัฐ ซึ่งเมื่อมองย้อนกลับไป การจัดตั้งสำนักงานภาคทั้งสามแห่ง ก็เปรียบเสมือนการปลูกต้นกล้า และเมื่อเวลาผ่านไป ต้นกล้าเหล่านั้นก็ได้เติบโต แดกกิ่งก้านสาขา และมีรากที่หยั่งลึก แผ่มาเชื่อมโยงกับลำต้นใหญ่ที่กรุงเทพฯ

จากการร่อนน้ำพรวนดินอย่างสม่ำเสมอที่ผ่านมา แต่สิ่งสำคัญต่อจากนี้ คือ หลังจากที่อยู่ภายใน ธปท. เอง เมื่อมีการนำ Culture Code คือ “ยื่นมือ มองไกล ยื่นมือ และติดดิน” มาแปลเป็นภาคปฏิบัติ บทบาทของสำนักงานภาคจึงเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการ “ยื่นมือ และติดดิน” ออกไปยังภาคธุรกิจ ซึ่งเป็นบทบาทที่สอดคล้องกันของทั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานภาคที่ดำเนินการพร้อม ๆ กัน

ผมอยากจะเรียนอาจารย์ว่า บทบาทยื่นมือและติดดินของ ธปท. ที่พนักงานเรากำลังดำเนินการอย่างเข้มแข็งนั้น อาจจะแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ

(1) ระดับใหญ่ เป็นการทำงานร่วมกับภาครัฐ และเอกชนอื่น ๆ ซึ่งเป็นไปตามภารกิจหน้าที่หลักของ ธปท. อยู่แล้ว ที่จะมีการประชุมหารือร่วมกันอยู่เป็นประจำ

(2) ระดับกลาง การพบปะกับผู้ประกอบการ หรืองาน Business Liaison Program (BLP) งานนี้จะเป็นการนำคณะผู้บริหารระดับสูงของ ธปท. ออกไปพบปะกับผู้ประกอบการโดยตรง กระจายไปในทุกประเภทธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาด S M หรือ L ก็ตาม ในเรื่องนี้สำนักงานภาคมีบทบาทมาก ในการเข้าถึงธุรกิจประเภทต่าง ๆ

นอกจากนี้ การพบปะกับผู้นำทางธุรกิจประเภทต่าง ๆ นี้ ที่ผมเพิ่งเรียนอาจารย์ไป ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ต่อไปน่าจะเกิดขึ้นได้

(3) ระดับเล็ก การให้ความรู้ทางการเงินแก่ภาคประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่ง ธปท. ได้มีการพัฒนาช่องทางต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาก ไม่ว่าจะเป็นการจัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) หรือการเข้าร่วมงาน Money Expo ทั้งที่กรุงเทพฯ และต่างจังหวัด ซึ่งมีประชาชนสนใจเข้ารับความรู้จากเราหลายหมื่นคนในปีที่ผ่านมา

สำหรับบทบาททั้งสามนั้น เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ของ ธปท. ที่มุ่งหวังการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจของ ธปท. ให้ผสมผสานสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานอื่น เพื่อให้มีการผสมผสานนโยบายอย่างเหมาะสม แม้ภาครัฐจะมีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนและผลักดันยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจการเงิน แต่ภาคเอกชนถือเป็นกลจักรสำคัญที่จะทำหน้าที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศในสมรภูมิการค้า การลงทุน ดังนั้น จึงควรสร้างกลไกเพื่อให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลมากขึ้น พร้อมทั้งสื่อสารทิศทางการขับเคลื่อนที่ชัดเจน เพื่อให้ภาคเอกชนสามารถเข้าใจ ให้ความร่วมมือ และปรับตัวไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อต้นไม้อเศรษฐกิจต้นนี้จะเติบโตใหญ่สืบไป

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“การจัดตั้งสำนักงานภาคทั้งสามแห่ง
ก็เปรียบเสมือนการปลูกต้นกล้า
และเมื่อเวลาผ่านไป ต้นกล้าเหล่านั้น
ก็ได้เติบโตแตกกิ่งก้านสาขา
และมีรากที่หยั่งลึก
แผ่มาเชื่อมโยงกับลำต้นใหญ่ที่กรุงเทพฯ
จากการรดน้ำพรวนดินอย่างสม่ำเสมอ
ที่ผ่านมา”

จดหมาย

ฉบับที่ 7

ยื่นมือสร้างความเข้าใจ
คลี่คลายสถานการณ์

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม ผมมีโอกาสดำเนินไปบรรยายให้กับนักเรียน นายร้อย ชั้นปีที่ 4 จำนวนเกือบสองร้อยนาย ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเงิน ในหัวข้อ “เศรษฐกิจไทย อดีต ปัจจุบัน อนาคต” ซึ่งแม้จำเป็นจะต้องเดินทางไปท่าอากาศยานเชียงใหม่ จังหวัดนครนายก แต่ผมรู้สึกดีใจ ที่ได้ไปบรรยายให้ความรู้กับนักเรียนนายร้อยที่นั่น ซึ่งนับว่าเป็นการ “ยื่นมือ” และสร้างสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มการเงิน ที่ได้มีโอกาสหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว

ในช่วงหลัง ๆ นี้ ผมจะตอบรับการไปบรรยายและให้ข้อมูลกับหน่วยงานต่าง ๆ บ่อยครั้งขึ้น ซึ่งเป็นภารกิจที่ผมเต็มใจ เพราะคิดว่าการได้ออกไปบรรยายในโอกาสต่าง ๆ กับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน จะเป็นการสื่อสารเชิงรุกที่ช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ มีความรู้ในบทบาทหน้าที่และการทำงานของ ธปท. มากขึ้น รวมทั้งเข้าใจในเหตุและผลของการดำเนินนโยบายการเงินของ ธปท. ด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การดำเนินนโยบายของ ธปท. ได้รับความร่วมมือ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้มากขึ้น และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มต่าง ๆ อีกด้วย ถือเป็นการเปิดประตูไปสู่ภายนอก เพื่อลดช่องว่างในสายตาของภายนอกว่า “ธปท. เป็นองค์กรที่ทำงานบนหอคอยงาช้าง”

การบรรยายในครั้งนี้ ผมได้พบว่า ทหารในยุคปัจจุบันเริ่มให้ความสนใจความรู้ในสาขาใหม่ ๆ มากขึ้น รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการเงินด้วย นอกเหนือจากวิชาการทหาร การเมือง การปกครอง และวิศวกรรม ที่เคยร่ำเรียน

กันมา คงจะเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมของโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เหมือนโลกที่ไร้พรมแดน (Globalization) กล่าวคือ เมื่อเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นอีกซีกโลกหนึ่ง ก็ย่อมจะส่งผลกระทบได้ถึงกันทั่วโลก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับตัว เพื่อเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างทันสถานการณ์

อาจารย์ครับ จากกาที่โลกปัจจุบันเป็นโลกที่ไร้พรมแดน การสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันให้กับเศรษฐกิจไทย จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งต้องมีการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ ทำให้ผมนึกถึงเมื่อครั้งที่อาจารย์ได้พบปะกับนายธนาคารพาณิชย์ในงานเลี้ยงประจำปี หรือการพบกับสำนักงบประมาณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รวมถึงท่านนายกรัฐมนตรี ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อฉายภาพการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของ ธปท. และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จดังจุดมุ่งหมายเหมือนดังที่อาจารย์ได้เคยกล่าวไว้ว่า “ในการดำเนินนโยบาย แบงก์ชาติไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างได้เพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องประสานนโยบายในเชิงเศรษฐกิจมหภาคกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ที่เอื้อต่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของประเทศ”

นับตั้งแต่ประเทศเศรษฐกิจหลักของโลก อาทิ สหรัฐฯ ที่เผชิญกับวิกฤติสถาบันการเงิน ประเทศในกลุ่มยูโรประสบปัญหาวิกฤติหนี้สาธารณะ และประเทศญี่ปุ่นเองก็ประสบปัญหาเศรษฐกิจฝืดมาอย่างยาวนาน หนี้สาธารณะอยู่ในระดับสูง ทำให้ขาดเครื่องมือทางนโยบายการคลัง จึงต้องผ่อนคลายนโยบายการเงิน โดยลดดอกเบี้ยจนเกือบจะเป็นร้อยละ 0 แต่จนถึงขณะนี้ ปัญหาเหล่านั้นก็ยังคงยึดเยื้อต่อเนื่อง และคงต้องใช้ระยะเวลาอีกสักพักกว่าจะคลี่คลาย

แต่ที่สำคัญ คือ เมื่อกลุ่มประเทศเหล่านี้ไม่สามารถใช้นโยบายการคลังและการลดดอกเบี้ยได้อีก ก็หันมาใช้นโยบายการเงินแบบฟิสดาร์ โดยการอัดฉีดเงินเข้าสู่ระบบจำนวนมหาศาล จนเกิดสภาวะเงินล้นโลก เงินเหล่านี้ได้เคลื่อนย้ายไหลเข้ามาหาประเทศที่มีเศรษฐกิจดีในแถบเอเชีย รวมทั้งประเทศไทย ทำให้เงินบาทของไทยแข็งค่าขึ้นจาก 30 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ไปสู่ระดับต่ำกว่า 29 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อเดือนเมษายน 2556 ซึ่ง ธปท. ก็ได้พยายามที่จะดูแลและเตรียมมาตรการรองรับ เพื่อไม่ให้เงินแข็งค่าเร็วและมากเกินไปจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ภาคเอกชนจะได้มีเวลาปรับตัว

การที่ระบบเศรษฐกิจการเงินโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นนี้ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจการเงินไทยอย่างแน่นอน ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาค่าเงินบาทแข็งค่า โดยแข็งค่าสุดที่ระดับ 28.56 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงกลางเดือนเมษายน 2556 ทำให้มีกระแสข่าวเกิดขึ้นว่า มีความคิดจะปลดผู้ว่าการ ธปท. ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ โดยการไม่ยอมลดดอกเบี้ยนโยบาย เพื่อลดการไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศ ที่กดดันให้เงินบาทแข็งค่า ซึ่งอาจทำให้

การส่งออกลดลง จนกระทบการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศได้ รวมทั้งจะส่งผลให้ ธพท. ขาดทุนจากการแทรกแซงอัตราแลกเปลี่ยน และมีภาระต้องดูแลสภาพคล่องจากระบบ จนเป็นที่มาของกระแสข่าวความขัดแย้งระหว่างแบงก์ชาติกับกระทรวงการคลังในปัจจุบัน

ผมเข้าใจดีว่าในการพิจารณานโยบายต่าง ๆ นั้น เป็นเรื่องปกติที่ผู้ว่าการ ธพท. และรัฐมนตรีคลัง อาจมีความเห็นหรือมุมมองที่แตกต่างกันได้ โดยเฉพาะการให้นำหนักกับเศรษฐกิจในระยะสั้นกับระยะยาว ที่ต้องอาศัยการหารือและพิจารณาในภาพรวมว่า การดำเนินการทุกอย่าง อะไรจะเป็นผลดีที่สุดต่อประเทศ ในเมื่อทุกฝ่ายต่างมีความหวังดีต่อประเทศเป็นที่ตั้ง ดังนั้น การร่วมกันพิจารณาอย่างรอบด้าน โดยยึดประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก ย่อมจะนำไปสู่ข้อสรุปที่เหมาะสมกับสถานการณ์ได้

ผมตระหนักดีว่า การตัดสินใจในเรื่องนโยบายการเงินและการทำหน้าที่ของ ธพท. จำเป็นต้องดูแลเศรษฐกิจของประเทศไทยในภาพรวม มากกว่าการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การที่ค่าเงินบาทแข็งหรืออ่อนในบางช่วง เกิดผลดีและผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจบางภาค เช่น การส่งออกสินค้าภาคเกษตร อาจได้รับผลกระทบบ้าง แต่ส่วนที่จะได้รับประโยชน์จากการที่คนไทยมีอำนาจซื้อในตลาดโลกเพิ่มขึ้นก็มี เช่น การนำเข้าน้ำมัน เครื่องจักร ที่นำเข้าได้ถูกลง และการตัดสินใจที่ผ่าน ๆ มา ผมระลึกถึงคำกล่าวของอาจารย์เสมอว่า **“การตัดสินใจในเรื่องสำคัญ จะทำได้อย่างถูกต้อง หากไม่ยึดติดกับเก้าอี้”**

อีกงานหนึ่งที่ผมได้ไปให้ความคิดเห็น ตามบทบาทการ **“มองไกล และยื่นมือ”** คือ การพูดคุยกับคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ วงเงิน 2 ล้านล้านบาท และมีกำหนดชำระคืน 50 ปี เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2556 มีกรรมการท่านหนึ่งถามว่า ตามที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมของประเทศนั้น

ตาม พ.ร.บ. ธพท. มาตรา 7 วรรคสอง “การดำเนินภารกิจของ ธพท. ต้องคำนึงถึงการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลด้วย” คำว่า “คำนึง” นั้น ผู้ว่าการได้ดำเนินนโยบายการเงินให้สอดคล้องประสานไปกับนโยบายการคลัง เพื่อตอบสนองและสนับสนุนต่อนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอย่างไร

ผมตอบไปว่า ปัจจุบันพันธบัตรอายุ 48 ปี ดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 4.27 การช่วยให้ดอกเบี่ยพันธบัตรไม่เพิ่ม จะช่วยลดต้นทุนรัฐบาลได้อย่างมาก แต่ในความเป็นจริง ดอกเบี่ยจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของนักลงทุน ซึ่งสิ่งที่ ธพท. ทำได้ คือ รักษาความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจให้มีความน่าเชื่อถือ เพื่อไม่ให้เกิดการคาดการณ์ดอกเบี่ยหรือเงินเฟ้อในอนาคตเปลี่ยนแปลงมากเกินไป การปรับลดดอกเบี่ยระยะสั้นไม่ได้หมายความว่าดอกเบี่ยระยะยาวจะลดลงตามด้วย เพราะถ้าเศรษฐกิจอยู่ในช่วงร้อนแรง และคณะกรรมการนโยบายการเงินลดดอกเบี่ยระยะสั้น ดอกเบี่ยระยะยาวก็จะปรับขึ้น เพราะแรงงจะเกิดภาวะเงินเฟ้อได้ การบริหารการเงินต้องรักษาเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพ ที่สำคัญต้องรักษาความเชื่อมั่นว่า จะเป็นเศรษฐกิจที่มีวินัยการเงินเป็นหัวใจสำคัญ คือ การบริหารดุลยภาพ ไม่ต้องห่วงว่าเศรษฐกิจจะเดินเร็วหรือช้า

อาจารย์ครับ การกำหนดค่านิยมร่วมให้มีเรื่องการ “ยื่นมือ” ด้วยนั้น ก็เพื่อจะได้มีการสานสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้หลากหลายขึ้น จากเดิมที่มีแต่เฉพาะกลุ่มการเงิน เพราะความสัมพันธ์ที่ดีไม่ได้เกิดขึ้นในวันเดียว จะต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจกัน และเข้าใจกัน จึงจะเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ศวรรษต่อไปได้ ธพท. จึงมีโครงการ “BOT Connection” เพื่อยื่นมือไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้มากขึ้น เป็นการปรับเปลี่ยนให้เกิดการสร้างสัมพันธ์ในเชิงรุกมากขึ้น โดยมีภารกิจกลุ่มต่าง ๆ มาพบปะแลกเปลี่ยนมุมมอง และสร้างความเข้าใจร่วมกันที่ ธพท. โดยที่ผ่านมาได้เชิญกลุ่มต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมการการค้าต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา รัฐบาล นักการเมือง ข้าราชการ สมาคมต่าง ๆ อาทิ

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาคมธนาคารไทย
สื่อมวลชน นักเศรษฐศาสตร์ นักวิชาการ และกลุ่มอื่น ๆ

ผมไม่เคยคิดท้อถอย เพราะรู้ว่า ความจริงคนเป็นผู้ว่าการ ธปท.
มาแล้ว ก็ไปตามธรรมชาติ ที่สำคัญยิ่งกว่า คือ สถาบันและความน่าเชื่อถือของ
ประเทศ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยยังได้รับความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับสูง
โดยประเมินจากคุณภาพของการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะ
นโยบายการเงิน

ผมดีใจที่ได้มีโอกาสเขียนเล่าให้อาจารย์ทราบถึงการดำเนินนโยบาย
การเงินในปัจจุบัน รวมถึงบทบาทของแบงก์ชาติในการสานนโยบาย
เศรษฐกิจมหภาค ทั้งนี้ ผมตั้งใจที่จะสร้างความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับ
กลุ่มอื่น นอกจากกลุ่มสถาบันการเงินต่อไป โดยไม่ถือ “ฉัน” ถือ “เธอ” แต่ถือ
“เรา” เป็นที่ตั้ง เพื่อนำมาซึ่งความยั่งยืนของประชาชนไทย
อย่างแท้จริง ตามทิศทางการดำเนินนโยบายของ ธปท. ที่ผมได้แถลงเมื่อเดือน
มกราคมที่ผ่านมา

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

จดหมาย

ฉบับที่ 8

อีกบทบาทหนึ่งของ
ธนาคารพาณิชย์

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

เดือนกรกฎาคมนี้ก็ครบ 16 ปีพอดี ที่ประเทศไทยผ่านปัญหาภาวะฟองสบู่ ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพสถาบันการเงิน จนเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจของประเทศเมื่อปี 2540 นับว่าวันเวลาผ่านไปรวดเร็วมากครับ แต่ที่สำคัญกว่าเวลา คือ จากวันนั้นมาจนถึงวันนี้ ทุก ๆ ฝ่ายได้เรียนรู้ และมีกระบวนการพัฒนาเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ตนเองขึ้นมามาก ไม่ว่าจะเป็นส่วนของธนาคารพาณิชย์ หรือในส่วนธนาคารแห่งประเทศไทยเอง

หากมองย้อนกลับไปเปรียบเทียบในยุคของอาจารย์กับปัจจุบัน จะพบว่า บทบาทธนาคารพาณิชย์ไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีบทบาทในเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมาพร้อมกับความซับซ้อนในการดำเนินธุรกิจ เทียบกับในอดีตที่ภาครัฐมีบทบาทที่นำสูงในระบบเศรษฐกิจ ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทค่อนข้างจำกัด จึงเป็นที่มาของนโยบายการจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจขึ้นเพื่อมาทำหน้าที่ที่ธนาคารพาณิชย์ยังพัฒนาความสามารถไม่ไปถึง เช่น บทบาทการทำหน้าที่ของ Project Financing ที่ตอนนั้นจำเป็นต้องจัดตั้ง “บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย” (IFCT) เมื่อปี 2502 ขึ้นมารองรับ และการจัดตั้ง “ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร” (ธ.ก.ส.) เมื่อปี 2509 เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และยังคงต้องพึ่งสินเชื่อในระบบในขณะนั้น

แต่ที่สำคัญ การจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจทั้งสองในยุคของอาจารย์ ถือว่าได้ช่วยวางรากฐานในการจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจอื่น ๆ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศในช่วงต่อมา โดยเฉพาะธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (EXIM Bank) เมื่อปี 2536 เพื่อส่งเสริมและรองรับการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศของไทยที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้น โดยส่วนหนึ่งรับงาน Packing Credit จากธนาคารแห่งประเทศไทยที่ให้การสนับสนุนภาคส่งออกมานับ 50 ปี แต่ในปัจจุบันจะเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ไทยพัฒนาตนเองขึ้นมาทำหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดีตามลำดับ และความจำเป็นของ IFCT ก็ลดลงไปจนกระทั่งไปควมรวมเป็นส่วนหนึ่งของธนาคารพาณิชย์ไทยแห่งหนึ่ง ส่วนสองแห่งหลัง แม้จะยังคงดำเนินการอยู่ แต่ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ก็ขยายขอบเขตธุรกิจให้บริการเหล่านี้แล้ว

ผมมองเห็นว่า บทบาทส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ในยุคของอาจารย์ แม้ว่าจะเน้นไปในด้านพัฒนาประเทศเสียส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่ละเลยการรักษา

เสถียรภาพของระบบการเงินเป็นหัวใจสำคัญ ควบคู่กับการพัฒนาธุรกิจของ ธนาคารพาณิชย์ ดังจะเห็นได้จากสุนทรพจน์ที่อาจารย์ได้กล่าวในงานเลี้ยงของ สมาคมธนาคารไทยในปี 2507 ความตอนหนึ่งว่า

“นายธนาคารมีภารกิจรับผิดชอบ
ยังระบอบเงินเสถียรตั้งเพียรเฉลี่ย
กับช่วยรัฐพัฒนาอย่าละเลย
ทั้งช่วยเซยทำกำไรให้ธนาคาร
ปฏิบัติเคร่งครัดเกรงกฎหมาย
ไม่หนีหน้าความสำเร็จงามทั้งสามสถาน
ใครแพลงพลิกกริกรเ็นไม่เป็นการ
ควรวางสารขอลาออกบอกตรงตรง”

อาจารย์ศรีรับ หลังจากวิกฤติเศรษฐกิจ ปี 2540 ธนาคารพาณิชย์ได้แก้ไข ปัญหาและพยายามพัฒนาให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น ขณะที่ตลาดการเงินและ ตลาดทุนมีความซับซ้อนมากขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ มีบริการทางการเงิน หลากหลายและพัฒนามากขึ้น บทบาทของธนาคารแห่งประเทศไทยค่อย ๆ เปลี่ยนไป บทบาทของการเป็น “ผู้ชี้นำตลาด” ที่ทำค่อนข้างเยอะในอดีต เริ่มลดทอนลง ปรับเปลี่ยนมาเป็นบทบาทของ “ผู้ให้การสนับสนุน” แทน จนถึงปัจจุบัน ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามสร้างความเข้าใจ และตั้งเป้าหมายร่วมกัน กับธนาคารพาณิชย์ว่า ทาง การต้องการอะไร มีการทำความเข้าใจร่วมกัน และ หวังว่าจะเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลในท้าย ที่สุด ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่เอกชนต้องมองหาทิศทางการจากทาง การ ธนาคาร แห่งประเทศไทยไม่ยอมไปขึ้นนำทุกเรื่อง เพราะเข้าใจดีว่าตลาดมีพลังและ มีความซับซ้อน ถ้าชี้นำเยอะเกินไป ก็ไปเป็นอุปสรรค หน้าที่ของธนาคาร แห่งประเทศไทยจะวางน้ำหนักไปดูแลที่จุดบกพร่องของตลาด (Market Failure) คือ กลไกตลาดทำงานไม่สมบูรณ์ ล้มเหลว ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องไปมีบทบาทป้องกัน ไม่ให้เกิดขึ้น หรือถ้าเกิดขึ้น ก็รีบแก้ไข ป้องกันไม่ให้สร้างความเสียหายต่อระบบ

อาจารย์ครับ ผมยังจำได้ดีที่อาจารย์เคยพูดถึงศิลปะแห่งการดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะความสัมพันธ์กับธนาคารพาณิชย์ที่ว่า “...มองจากแง่ที่เลยไปจากกฎหมายแล้ว ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นเรื่องที่สำคัญมาก หมายความว่าเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของธนาคารแห่งประเทศไทย ตลอดจนผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ ก็จำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันดีพอใช้กับผู้จัดการใหญ่และกรรมการธนาคารพาณิชย์...เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารกลาง จึงมีศิลปะอันหนึ่งซึ่งเขาเรียกว่า *Persuasion* คือ การเกลี้ยกล่อมเรียกร้องความสนใจ เรามีการปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ...คนเราที่จะไปควบคุมอะไรเขา และพูดอะไรให้เขาเชื่อ จะต้องชำระร่างกายให้สะอาด ถ้าผู้ว่าการธนาคารชาติหรือผู้ใหญ่ในธนาคาร โดยเฉพาะไปประพฤติสำมะเลเทเมา ไปทำทุจริต...ไปพูดอะไรเขาไม่ค่อยเชื่อ นี่เป็นเรื่องสำคัญ”

ผมตระหนักและเข้าใจได้ดีถึงศิลปะแห่งการดำเนินนโยบายที่อาจารย์พูดข้างต้น โดยเฉพาะเมื่อผมมารับตำแหน่งผู้ว่าการ ว่าการใช้กฎเกณฑ์ทางกฎหมาย และ Moral Suasion มีจุดแข็งและจุดอ่อนแตกต่างกันไป กล่าวคือ กฎเกณฑ์มีความชัดเจน เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้กับทุกคนเหมือนกัน ทำให้มีความโปร่งใส และก็มี การสนับสนุนจากตัวบทกฎหมาย ทำให้เกิดอำนาจในการบังคับใช้ แต่เราก็มีจุดอ่อน คือ พอเขียนออกมาใช้กับทุกคน ก็เหมือนกับ One - size - fits - all สมมุติเกิดมีคนร้ายเพียงแค่ว่าหนึ่งคน ก็มีการออกกฎหมายเข้ม บังคับใช้กับทุกคน ทำให้คนดีที่เหลืออึดอัดบิคับคั้นมากเกินไป ทำให้ขาดความ ยืดหยุ่น ทำให้ไม่คล่องตัว พอสถานการณ์เปลี่ยนไป ก็ต้องตามแก้ ถ้าแก้ไม่ทัน ก็เป็นอุปสรรคต่อเขาได้ เป็นต้น

ส่วน Moral Suasion มีความยืดหยุ่น ให้เขาไปคิดให้เหมาะสมกับ สถานการณ์ ก็จะมี ความคล่องตัวสูง แต่ Moral Suasion นี้ต้องใช้ผสมกัน ให้เหมาะสม ซึ่งจุดนี้ จะมีความยาก เพราะนอกจากศิลปะแล้ว ยังต้องใช้ศาสตร์ ควบคู่กันด้วย ล่าสุดที่ผมได้นำมาใช้ในการหารือร่วมกับผู้บริหารของสถาบัน การเงินต่าง ๆ ได้แก่ กรณีที่หนี้ครัวเรือนของประเทศที่ปรับตัวขึ้นสูงเร็วมาก จนมาอยู่ที่ระดับเกือบร้อยละ 80 ของจีดีพี ในปัจจุบันพบว่าส่วนหนึ่งเกิดจาก สถาบันการเงิน รวมทั้งธนาคารพาณิชย์ แข่งขันกันปล่อยกู้สินเชื่อบุคคล โดยเฉพาะสินเชื่ออุปโภคบริโภค โดยกระตุ้นความต้องการกู้ผ่านโฆษณาทางทีวี ยิ่งกี่ยิ่งมีสิทธิชิงรางวัลมาก หรือโฆษณาทำนองว่า จะไปขอลูกสาวแต่งงาน ก็ไม่จำเป็นต้องเก็บออมเพื่อเป็นสินสอด ให้มากู้ธนาคารพาณิชย์เป็นสินสอดได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็เชิญธนาคารพาณิชย์มาประชุมพูดคุย ซึ่งก่อนการ ประชุม เราก็เปิดโฆษณาพวกนี้ให้ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ชม ซึ่งพอได้ดูโฆษณา เหล่านี้ พวกเขา ก็เห็นพ้องกับเราว่ามันอันตราย จึงสั่งงดโฆษณาที่กระตุ้นให้คนกู้ ไม่เห็นความสำคัญของการออม แต่สิ่งที่น่าสนใจยิ่งกว่านั้น คือ หลังจากนั้น ธนาคารพาณิชย์ได้ปรับแคมเปญโฆษณาใหม่ว่า ถ้าจ่ายตรงตามกำหนดก็จะ

ได้รับการลดดอกเบี้ย ซึ่งทำให้เห็นว่าการใช้เครื่องมือผ่านทาง Moral Suasion นี้ น่าจะเหมาะสม และสะท้อนว่า ดีกว่าที่เราจะสั่งห้ามเฉย ๆ เพราะอย่างน้อยที่สุดแนวทางโฆษณาใหม่ของธนาคารพาณิชย์ ก็ถือว่าเน้นการสร้างวินัยทางการเงินของลูกหนี้

หรือตัวอย่างล่าสุด สินเชื่อขยายตัวเยอะ โดยเฉพาะภาคอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็เกรงว่าจะเกิดภาวะฟองสบู่ ถ้าเราใช้อำนาจทางกฎหมาย ก็คงจะออกมากำหนดอัตราส่วนวงเงินต่อราคาหลักทรัพย์ หรือจำกัดปริมาณสินเชื่อคล้ายในอดีต จริง ๆ จุดนี้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นห่วง ก็คือ ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก และสัญญาณการชะลอตัวของเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งถ้าเราออกมาตรการตามกฎหมาย ก็จะเป็นยาแรง ธนาคารแห่งประเทศไทยก็เชิญธนาคารพาณิชย์มา และอธิบายให้ฟังว่าเป็นห่วง และเสนอการวิเคราะห์ที่สะท้อนให้เห็นภาพว่า แม้ปัจจุบันยังไม่เกิดปัญหา แต่หากสมมุติว่า ถ้าดอกเบี้ยขึ้นอีกร้อยละ 1 - 2 หรือราคาสินทรัพย์ตกลงมาประมาณนั้น ประมาณนี้ จะทำให้สถานการณ์ภาระหนี้ของลูกค้ายเป็นอย่างไร พอดอกเบี้ยขึ้นภาระหนี้การผ่อนชำระต้องสูงขึ้น และหากราคาสินทรัพย์ลดลง ก็แสดงให้เห็นว่า ผลต่อคุณภาพสินเชื่อก็จะเปลี่ยนแปลงไป พอเห็นอย่างนี้ ธนาคารพาณิชย์เขาก็ไปดูแลมาตรฐานการปล่อยสินเชื่อ รวมทั้งตั้งกันสำรองเพิ่ม ถือว่าเป็นการปรับตัวที่ไม่กระทบธุรกิจเขาแรงเกินไป แต่ด้วยความที่เขามีศักยภาพ มีความรู้ และผ่านวิกฤติมา เขาก็เข้าใจ แล้วยังได้รับคำชมจากสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถืออีกด้วย

สำหรับความสัมพันธ์กับนายธนาคารพาณิชย์ ที่แม้ปัจจุบันส่วนใหญ่จะรู้จักมักคุ้นกันเป็นส่วนตัวดีอยู่แล้ว แต่เมื่อเป็นเรื่องของการทำงานร่วมกัน ก็ต้องเป็นมืออาชีพ มีความเคารพซึ่งกันและกันในวิชาชีพ มีการพบปะกันเป็นระยะ ผ่านการประชุมที่เป็นทางการ และบางครั้งหลังจากการประชุมของธนาคารพาณิชย์ จะกินอาหารร่วมกัน เพื่อปรึกษาหารือ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

เป็นระยะ ๆ นับว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ดีกันทั้งสองฝ่าย เนื่องจากหลักการทำงานร่วมกับธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังคงยึดหลักความซื่อตรง ซึ่งสร้างความสบายใจให้กับเขา เป็นประเพณีที่ดีที่วางรากฐานมาแต่อดีต แม้ผ่านมาหลายสิบปี ภาคธุรกิจก็ยังคงให้การยอมรับว่ายังคงเสถียรคงวา ขณะที่ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ก็จะมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้น ไม่มีปัญหาแบบที่เคยได้ยินได้อ่านในอดีต ว่าไม่ซื่อตรง ไปช่วยพรรคพวก หลังจากผ่านวิกฤติปี 2540 มาก็นับเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับทุกคนว่า ถ้าเราปล่อยให้ระบบการเงินของเราไม่ค่อยดี ขาดความเป็นมืออาชีพ ขาดความโปร่งใส ท้ายที่สุดจะเป็นปัญหา

อาจารย์ครับ อีกตัวอย่างหนึ่งคือเรื่องค่าธรรมเนียมการให้บริการทางการเงิน ที่ระยะหลังจะมีบริการทางการเงินเยอะ เพราะประชาชนนิยมใช้ ส่วนธนาคารพาณิชย์ก็มีรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียม ก็จะมีเสียงบ่น ๆ ว่าธนาคารพาณิชย์เก็บค่าธรรมเนียมสูงไปไหม เอาเปรียบประชาชนมากไปไหม ซึ่งที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้หลักพื้นฐานให้ธนาคารพาณิชย์มีการแข่งขันกัน เพื่อนำสิ่งที่ดีที่สุดให้กับลูกค้า แต่การแข่งขันตอนนี้มีความซับซ้อนมากกว่าเดิม แทนที่จะแข่งขันเฉพาะผลิตภัณฑ์ใดผลิตภัณฑ์หนึ่ง เปลี่ยนเป็นแข่งกลุ่มผลิตภัณฑ์ แข่งด้วย Network ของการให้บริการ เราพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ให้เขามีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ชี้ให้เห็นว่าจำเป็นต้องปรับตัวตามความรู้สึกของประชาชน ซึ่งจะเห็นว่ามี การปรับลดค่าธรรมเนียมลงเรื่อย ๆ และล่าสุดก็มีการลดค่าธรรมเนียมอีกครั้งในเดือนนี้ ซึ่งก็เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในวงกว้าง ที่ได้ใช้บริการที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม

ผมยังจำได้เสมอถึงคำพูดของอาจารย์ตอนหนึ่งว่า “ธนาคารพาณิชย์ก็คล้าย ๆ กับเครื่องมือของธนาคารชาติ เมื่อเรารู้จักเครื่องมือดี หรือว่าควบคุมเครื่องมือไม่ได้ หรือเครื่องมือชี้ต่อเติมที่ การที่จะเลือกใช้นโยบายอะไรก็ได้ประโยชน์ เพราะฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคง และมีความซื่อสัตย์” จากประสบการณ์ส่วนตัวที่ผมเคยบริหารธนาคารพาณิชย์มา

นับว่าเป็นประโยชน์มากในตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากได้เห็นเครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งทำให้เข้าใจผู้ถูกกำกับดูแล ความรู้สึกนึกคิด หรือความเป็นไปในท้องตลาด กรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ บางครั้งเรามองจากมุมมองของเรา ซึ่งถ้าไม่มีประสบการณ์ ก็อาจจะตีความบางเรื่องไม่ตรงกับข้อเท็จจริงมากนัก ตัวอย่างเรื่องค่าธรรมเนียม บางทีถ้าเจ้าหน้าที่ไม่คุ้น ก็จะดูแลเป็นรายผลิตภัณฑ์ไป แต่ถ้าเราเข้าใจเขาว่า วิธีการทำธุรกิจไม่ได้มุ่งรายผลิตภัณฑ์ บางทียอมขาดทุน บางเรื่อง เช่น การเปิดสาขาจำนวนมาก โดยเฉพาะในห้างสรรพสินค้าที่เริ่มนิยม ดำเนินการในสมัยปัจจุบัน จริง ๆ ธนาคารพาณิชย์ไม่มีกำไร เพราะมุ่งเน้นการให้บริการ ค่าเช่าสถานที่ก็แพง ค่าจ้างแพง แต่เขาทำอย่างนี้ ลูกค้าน่าจะได้รับความสะดวกสบายจากการบริการ ผู้ใช้บริการสามารถนำเหรียญมาฝากหรือมาถอน ซึ่งไม่คิดค่าบริการ เขาจะได้มีลูกค้าเยอะ ๆ เขาก็จะได้หวังขายผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ให้กับลูกค้าเหล่านั้น

ส่วนความจำเป็นที่จะให้ธนาคารพาณิชย์มีความมั่นคงและมีความ
ซื่อสัตย์นั้น การกำกับธนาคารพาณิชย์จึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยมี
เสาหลัก 3 เสาหลัก เสาแรก คือ กฎหมายและกฎเกณฑ์ซึ่งให้อำนาจมีความโปร่งใส
เป็นธรรม ใช้บังคับเหมือนกัน แต่จะขาดความคล่องตัว เสาที่สอง ได้แก่ กลไก
ตลาดหรือแรงจูงใจ คือ เราไม่สามารถไปออกกฎทุกอย่างได้ ถ้ามีมากไป ก็มี
ต้นทุน จึงต้องอาศัยแรงจูงใจตามกลไกตลาด และการยอมรับของประชาชนเป็น
ตัวประกอบ เสาหลักที่สามซึ่งไม่ได้ แม้จะมีกฎหมาย กฎเกณฑ์ และแรงจูงใจ
แต่บางทีถ้าคนเห็นแก่ตัวก็จะเป็นไปในทางที่ไม่เหมาะสมได้ จึงต้องมี
หลักจริยธรรม ถ้ามีโอกาสก็จะชี้แนะ หรือในการเลือกสรรผู้บริหารของ
ธนาคารพาณิชย์ เรือือเป็นหลักที่ให้เขาคำนึงถึงหลักจริยธรรมอยู่เสมอ ๆ

อาจารย์ครับ จากการที่ธนาคารพาณิชย์ไทยในปัจจุบันมีขนาดใหญ่
และบทบาทที่หลากหลายกว้างขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทย อาทิ การทำหน้าที่
Investment Banking และสินเชื่อเพื่อการค้าต่างประเทศ มีลูกค้าที่มีความ
ต้องการหลากหลายประเภท ทั้งสินเชื่อธุรกิจเอสเอ็มอี สินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภค
ภาคครัวเรือน ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบบัตรเครดิต สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อบ้าน หรือ
แม้กระทั่งการให้บริการการเงินแก่รากหญ้า เป็นต้น กอปรกับกระแสโลกาภิวัตน์
ในปัจจุบัน ทำให้ธนาคารพาณิชย์มีความเสี่ยงสูงขึ้น ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์
มีปัญหา ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ความท้าทาย
ในอนาคตของธนาคารพาณิชย์ไทยจึงต้องระวังไม่เดินเข้าไปสู่กับดัก เหมือน
ที่เห็นในสหรัฐฯ และยุโรปที่เผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจการเงินครั้งใหญ่ในปี 2551
เราต้องแยกแยะให้ออก ไม่ว่าจะเป็ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะ
ผู้กำกับดูแล หรือธนาคารพาณิชย์ต้องแยกให้ออก เอาสิ่งดี ๆ หรือความเก่งของ
สถาบันการเงินตะวันตกมาใช้ โดยสกัดจุดอ่อนที่นำไปสู่วิกฤติของเขาออกไป
เราต้องเก่งเรื่องการหาแหล่งเงินทุนระยะยาว การบริหารความเสี่ยงจาก
โครงการลงทุนต่าง ๆ เราต้องเอาความเก่งนั้นมาเป็นประโยชน์ อย่าไปติด

กับดักนำอนุพันธ์แบบซับซ้อน หรือการเก็งกำไรเกินเลย ต้องพยายามระมัดระวัง
ไม่ให้สิ่งเหล่านี้ผสมเข้ามา มาก ซึ่งนับเป็นเรื่องยาก จึงนับเป็นความท้าทาย
อีกอย่างหนึ่งในอนาคตที่จะถึงข้างหน้า หลักในการกำกับดูแลความแข็งแกร่ง
ของสถาบันการเงินไทยจึงจำเป็นต้องอาศัยเสาหลักทั้งสาม

ท้ายที่สุด ผมขอให้คำมั่นสัญญากับอาจารย์ว่า ผมจะยึดผลประโยชน์
ของสังคมและส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงแต่ความพอใจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
และเป็นปณิธานที่ผมตั้งไว้ตั้งแต่วันแรกที่ตัดสินใจมาทำงานในตำแหน่ง
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย โดยอาศัยหลักความถูกต้อง และสุจริตธรรม
เป็นสำคัญในการทำงาน

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“ความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารกลาง จึงมีศิลปะ อันหนึ่งซึ่งเขาเรียกว่า Persuasion คือ การเกลี้ยกล่อม เรียกร้องความสนใจ เรามีการปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ...คนเราที่จะไปควบคุมอะไรเขา และพูดอะไรให้เขาเชื่อ จะต้องชำระร่างกายให้สะอาด ถ้าผู้ว่าการธนาคารชาติ หรือผู้ใหญ่ในธนาคาร โดยเฉพาะไปประพฤติสำมะเลเทเมา ไปทำทุจริต...ไปพูดอะไรเขาไม่ค่อยเชื่อ นี่เป็นเรื่องสำคัญ ”

จดหมาย

ฉบับที่ 9

มองไกล วิสัยทัศน์
จากงาน Symposium

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

วันที่ 30 ของเดือนนี้ นับเป็นเวลา 3 ปีพอดี ที่ผมเข้ามารับตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) บนความท้าทายจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจการเงินโลก ซึ่งเป็นผลจากวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผมย้อนรำลึกถึงคำพูดของอาจารย์ในช่วงดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. เมื่อกว่า 40 ปีก่อน ว่า “เศรษฐกิจของโลกมักจะประสบความล้มเหลว ล้ม ๆ ดอน ๆ เมื่อก้าวไปแล้ว ก็ถอยหลัง” และตระหนักว่า ภาระหน้าที่ของ ธปท. นอกเหนือจากการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นไปตามตัวบทกฎหมายแล้ว ยังจำเป็นต้อง “มองไกล” และ “ยื่นมือ” ในการช่วยพัฒนาประเทศเพื่อบรรลุพันธกิจของ ธปท. ที่มุ่งมั่นทำงาน “เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย”

กว่า 70 ปีแล้วครับ ที่ ธปท. ได้ผ่านร้อน ผ่านหนาว เป็นส่วนสำคัญ ในการดำเนินนโยบายเพื่อเศรษฐกิจไทย นับตั้งแต่จุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ การดำเนินงานของ ธปท. ที่ “มีความมุ่งมั่นรักษาเอกราชทางการเงิน ของประเทศอย่างเต็มที่” ตามรับสั่งของ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย ผู้ว่าการ ธปท. พระองค์แรก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ที่ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจเปิดและมีขนาดเล็ก มีความเชื่อมโยงทั้งด้านการเงิน การค้า และการลงทุน กับระบบการเงินโลกสูงชันมาก ส่งผลต่อความท้าทาย ในการดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจของไทย

เมื่อมองย้อนกลับไปดูความท้าทายในการทำงานของ ธปท. ในแต่ละยุค แต่ละสมัย ผมเชื่อมั่นว่า แกนกลางของการดำเนินงานของทุกผู้ว่าการ ต้องให้ความสำคัญกับการดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจเป็นหลัก เพียงแต่ความ

ท้าทายนั้นย่อมแตกต่างกัน ในแต่ละยุคสมัย เริ่มต้นจากการต้องช่วยบูรณะซ่อมแซม เศรษฐกิจประเทศ ภายหลัง สงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วง พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า วิวัฒนไชย เป็นผู้ว่าการ ธปท. มาจนถึงยุคของการ พัฒนาในช่วงของอาจารย์ ซึ่ง เริ่มมีการจัดทำแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ขึ้นเป็นครั้งแรก และการ ประสานนโยบายในยุคถัดมา ที่ คุณพิสุทธ์ นิมมานเหมินท์

เป็นผู้ว่าการ ธปท. และท่านยังได้ให้ข้อเตือนใจที่สำคัญเกี่ยวกับอภิสราภาพของธนาคารกลางว่า “อภิสราภาพภายในกรอบนโยบายของรัฐบาล ไม่ใช่อภิสราภาพที่จะไม่ขึ้นกับรัฐบาล” ตลอดจนยุคที่ต้องให้ความสำคัญกับการบริหารความผันผวนจากเศรษฐกิจโลก หลังจากที่เศรษฐกิจไทยได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลกตามกระแสโลกาภิวัตน์

มาถึงวันนี้ อาจเรียกได้ว่า ธปท. กำลังเผชิญเกือบทุกความท้าทายที่ผ่านมาในทุกยุคทุกสมัยพร้อมกันในคราวเดียว เหมือนที่ผมได้เรียนบางส่วนให้อาจารย์ทราบในจดหมายฉบับก่อน ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประสานนโยบายกับภาครัฐในจดหมายฉบับแรกที่ผมเขียนถึงอาจารย์ และการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศในจดหมายฉบับที่ 3 หรือการบริหารความผันผวนในจดหมาย 2 ฉบับก่อนหน้านั้น แต่ความท้าทายที่สำคัญอย่างยิ่งในยุคสมัยนี้ คือ การสื่อสารทำความเข้าใจต่อสาธารณชน เพราะทุกวันนี้สาธารณชนมีความคาดหวังต่อบทบาทของ ธปท. ในการทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้ประเทศพ้นปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น จนบางครั้งอาจเกิดเป็นความคาดหวังที่สูงเกินไป

อาจารย์ครับ ความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นของสาธารณชน ไม่เพียงแต่ทำให้ ธปท. ต้องสื่อสารมากขึ้น ยังทำให้ ธปท. ต้องรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนอื่น เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน และเมื่อวันที่ 19 - 20 กันยายนที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาส เข้าร่วมงานสัมมนาวิชาการ ธปท. ประจำปี 2556 ซึ่งมีผู้เข้าร่วมกว่าหนึ่งพันคน สิ่งที่สำคัญกว่าจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ล้นหลาม คือ รูปแบบการสัมมนา ผลการศึกษาและความคิดเห็นของทั้งนักวิจัยและผู้เข้าร่วมการสัมมนา ที่ผมได้ รับฟังตลอดเวลา 2 วัน

การสัมมนาวิชาการ ธปท. มีจุดเริ่มต้นจากก้าวเล็ก ๆ เมื่อ 14 ปีที่แล้ว ที่เริ่มเปิดกว้างให้นักวิชาการ สื่อมวลชน รวมทั้งสาธารณชนที่สนใจ ได้รับทราบ ถึงกรอบแนวคิดการดำเนินนโยบายและมุมมองของ ธปท. และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นผ่านเวทีนี้ หัวข้อส่วนใหญ่จึงเน้นสิ่งใกล้ตัว ธปท. และศึกษาวิจัย โดยนักวิจัยของ ธปท. ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการดำเนินนโยบายการเงิน ปัจจัยเสี่ยง หรือความท้าทายต่อเศรษฐกิจไทย จวบจนมาถึงช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ที่เริ่ม

ให้ความสำคัญกับปัญหาการปรับตัวของเศรษฐกิจไทย หรือแม้กระทั่งบทบาท และหน้าที่ของ ธปท. ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก จนกระทั่งล่าสุด ที่ ธปท. ได้มองไกลยิ่งขึ้น และมองย้อนกลับไปถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนารากฐาน โครงสร้างเศรษฐกิจที่เหมาะสม เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้นำเสนอในงานสัมมนาวิชาการครั้งนี้ สะท้อนหลัก คำสอนของอาจารย์เกี่ยวกับวิธีและปัจจัยในการพัฒนาประเทศ ที่จำเป็นต้อง พิจารณา 3 ประการ คือ (1) วิชาการและวิธีการในการพัฒนา ที่ภาครัฐควรเสริมสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ และงดเว้นการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ที่ทำให้ความริเริ่มและการใช้สติปัญญาของเอกชนสูญเสียไป (2) กำลังคนและ กำลังเงิน ซึ่งโดยแก่นแท้ของหัวใจในการพัฒนาต้องอาศัยการวางรากฐานที่ เหมาะสมด้านการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะส่งผลอันยั่งยืน แก่อนาคต และ (3) การใช้อำนาจในการพัฒนาที่ควรมีการรักษาสมดุล เพราะ ยิ่งเร่งรัดพัฒนา ก็ยิ่งจะใช้อำนาจมาก และมีช่องทางอันตรายมากขึ้น และการ พัฒนาต้องเพิ่มรายได้ให้ได้โดยทั่วถึงกัน ให้ทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

แต่สิ่งสำคัญที่สุดของการสัมมนาวิชาการครั้งนี้ คงจะเป็นบทบาทของ ธปท. ที่เปลี่ยนแปลงไป จากการที่เคยเป็นผู้ให้ข้อมูล มาเป็นผู้รับฟังงานศึกษาวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่จัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ธปท. ทำให้ได้รับความคิดเห็นที่ กว้างและไกลออกไป และเป็นประโยชน์ต่อ ธปท. ในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ ของประเทศ ที่ปัจจุบันขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย จากการสำรวจ ของ World Economic Forum ลดลงอย่างมากในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา จากลำดับ ที่ 28 มาอยู่ลำดับที่ 37 ในขณะที่ประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์สามารถ ยกระดับตนเองได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งผมคิดว่าด้านการพัฒนาเป็นประเด็นที่ ธปท. จะละเลยไม่ให้ความสำคัญไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายใต้เศรษฐกิจโลก ที่มีความผันผวน ดังที่อาจารย์ได้เคยกล่าวไว้ว่า “ประเทศไทยเรา...มีการ พิจารณาถึงการเงิน การธนาคาร อยู่ตลอดเวลา เหตุการณ์ทางสังคมและ เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่เหมือนกับการสอนวิทยาศาสตร์ ที่เราจะเอา

กฎของนิวตันมาว่า นิวตันว่าอย่างไร ก็เป็นไปตามนั้นจนกระทั่งถึงปัจจุบัน แต่ส่วนทางสังคมศึกษา เราจำเป็นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าให้ทันกับข้อเท็จจริงใหม่ ๆ อยู่เรื่อย ๆ”

อาจารย์ครับ สิ่งที่ผมได้เรียนรู้ในช่วง 3 ปีของการเป็นผู้ว่าการ ธปท. และพยายามสนับสนุนให้พนักงานยึดเป็นหลักในการทำงานตลอดมา คือ **“คิดให้ครบ พุดอย่างที่คิด และ ทำอย่างที่พุด”** ซึ่งงานสัมมนาวิชาการประจำปี ก็นับเป็นช่องทางสำคัญช่องทางหนึ่งที่ทำให้ความคิดของ ธปท. ไม่ว่าจะเป็นการวางกรอบดำเนินนโยบายของ ธปท. เอง หรือการมีส่วนร่วมช่วยผลักดัน การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สามารถตกผลึกได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และ ในทางกลับกัน ก็เป็นช่องทางให้บุคลากรของ ธปท. ได้สื่อความคิดกรอบการวาง นโยบาย และทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งหากไม่สามารถคิดให้ครบ ได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะทำให้ ธปท. ไม่สามารถพุดหรือสื่อสารทำความเข้าใจกับ สาธารณชนได้อย่างถ่องแท้

ผมมองว่าท่ามกลางความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจโลก และความคาดหวัง ของสาธารณชน ประเด็นการสื่อสารจึงมีความสำคัญสำหรับพนักงาน ธปท. ทุกคน โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงของ ธปท. ซึ่งสะท้อนอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ ของ ธปท. ปี 2555 - 2559 ที่มุ่งหวังจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และสอดคล้อง กับความคาดหวังของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก และตั้งแต่เข้ารับ ตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. ผมยินดีตอบรับไปกล่าวสุนทรพจน์หรือบรรยายให้กับ ภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ สถาบันการเงิน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน เพราะเชื่อว่าเป็นช่องทางการสื่อสารเชิงรุก ที่ช่วยให้สาธารณชน เข้าใจบทบาทหน้าที่และการทำงานของ ธปท. มากขึ้น อันจะช่วยสร้างความ คาดหวังที่ถูกต้องจากสาธารณชน ซึ่งเมื่อมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ของ ธปท. จะพบว่า อาจารย์และอดีตผู้ว่าการ ธปท. หลายท่าน อาทิ อาจารย์เสนาะ อุนากุล คุณวิจิตร สุพินิจ ม.ร.ว.จัตุมงคล โสณกุล ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล และคุณธรริษา วัฒนเกส ได้ให้ความสำคัญกับการออกไปพุดทำความเข้าใจต่อ

สาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่สาธารณชนหวังพึ่ง ธปท. ให้มีส่วนช่วย แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งผมเชื่อว่า หาก ธปท. ไม่พยายามทำความเข้าใจต่อ สาธารณชนแล้ว และเลือกที่จะดำเนินนโยบายโดยไม่อธิบาย ความน่าเชื่อถือ ของ ธปท. ก็จะต้องหายไป

ประสบการณ์ในการทำงานของผม ทั้งจากภาครัฐและเอกชนที่มีส่วน เกี่ยวข้อง โดยตรงกับระบบการเงินของประเทศ ทำให้ผมตระหนักถึงความสำคัญ ของการรักษาเสถียรภาพการเงินควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ตามคำสอนของ อาจารย์ ความตอนหนึ่งว่า “ข้อที่ควรคำนึงข้อหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ คือ เราจำเป็นต้องให้บ้านเมืองของเราเจริญขึ้นชนดิมีเสถียรภาพ มีหลายประเทศ ที่กำลังพัฒนาอยู่ และพยายามที่จะใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าไปได้รวดเร็ว โดยไม่คำนึงถึงเสถียรภาพทางการเงิน ผลการพัฒนาแบบนั้นก็คือ ในที่สุด ไม่สามารถจะพัฒนาได้ตามความมุ่งหมาย” ซึ่งประเด็นนี้ก็ได้รับการพิสูจน์จาก ผลการศึกษาวิจัยที่นำเสนอไปในงานสัมมนาวิชาการประจำปีของ ธปท. ว่า ภาคการเงินจะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากภาคการเงินมีส่วนทำให้ความผันผวนในเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น จากกรณีที่ ภาคการเงินจะสะสมความไม่สมดุลของระบบเศรษฐกิจ จนสามารถนำไปสู่ ปัญหาทางเศรษฐกิจในที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเกิดภาวะฟองสบู่ แต่ความเสี่ยง ดังกล่าวสามารถป้องกันได้ หากผู้กำหนดนโยบายมีการกำกับดูแลที่ดีและ ทันกาล ดังนั้น ผมจึงขอใช้ช่วงสุดท้ายนี้ เสนอให้อาจารย์ทราบถึงการทำงานของ ธปท. ในการดูแลเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน ซึ่งเป็นแกนกลางของภารกิจ ของ ธปท.

ที่ผ่านมา ธปท. ในฐานะผู้กำกับดูแลสถาบันการเงิน ได้ทำงานในเชิงรุก อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงวิธีการกำกับตรวจสอบสถาบันการเงิน ให้อิงกับมาตรฐานสากลมากขึ้น เริ่มตั้งแต่หลังวิกฤติการณ์การเงินเอเชีย เป็นต้นมา และติดตามพัฒนาการในมาตรฐานการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับโครงสร้างระบบการเงิน ซึ่งได้มีส่วนช่วย

สร้างความแข็งแกร่งให้แก่ระบบสถาบันการเงินของไทยเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง หรือที่เรียกว่า BIS Ratio ที่ระดับร้อยละ 16 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ ร้อยละ 8 ค่อนข้างมาก ซึ่งก็เป็นการกันสำรองเพิ่มขึ้นโดยสมัครใจของสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เห็นความสำคัญของการสร้างกันชน หรือ Buffer ในยามที่เศรษฐกิจดี ผลประกอบการดี เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากนักต่อฐานะการเงินในยามที่เศรษฐกิจไม่ดี นอกจากนี้ คุณภาพของสินเชื่อก็อยู่ในระดับที่ดี โดยมีสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือ NPLs ของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยประมาณร้อยละ 2 ของสินเชื่อรวม

อาจารย์ครับ ผมตระหนักดีถึงความเปราะบางของเสถียรภาพเศรษฐกิจที่ต้องอาศัยความคิดที่รอบคอบ และความน่าเชื่อถือของนโยบายของหน่วยงานภาครัฐ ที่เกิดจากการทำความเข้าใจต่อสาธารณชน รวมทั้งการดำเนินนโยบายบนหลักการที่ถูกต้อง เพื่อดูแลรักษาเสถียรภาพ แต่ประเด็นสำคัญ คือ ธปท. เพียงองค์กรเดียวไม่สามารถสร้างเสถียรภาพหรือพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ ต้องอาศัยการประสานนโยบายจากทุกภาคส่วน ดังนั้น ในช่วง 2 ปีที่เหลือของวาระการดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. ผมจะทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ผลักดันให้ ธปท. “ยืนตรง มองไกล” เป็นผู้นำทางความคิด บนหลักการที่ถูกต้อง “ยืนมือ” เต็มใจ เปิดใจ รับฟัง ยินดีพร้อมประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการผลักดันให้เศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพควบคู่กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ “ติดดิน” สามารถนำความคิดมาปฏิบัติได้จริง เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์กุล

“ประเทศไทยเรา...มีการพิจารณาถึง
การเงิน การธนาคารอยู่ตลอดเวลา
เหตุการณ์ทางสังคมและ
เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
ไม่เหมือนกับการสอนวิทยาศาสตร์
ที่เราจะเอากฎของนิวตันมาว่า นิวตัน
ว่าอย่างไรก็เป็นไปตามนั้น จนกระทั่งถึง
ปัจจุบัน แต่ส่วนทางสังคมศึกษา
เราจำเป็นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าให้ทัน
กับข้อเท็จจริงใหม่ ๆ อยู่เรื่อย ๆ”

จดหมาย

ฉบับที่ 10

สร้างภูมิคุ้มกัน
ทางการเงิน
เพื่อเศรษฐกิจและ
สังคมที่ยั่งยืน

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง สถาบันหรือองค์กรภาครัฐย่อมต้องเผชิญกับความท้าทายต่อศรัทธาของประชาชน และหากมองผิวเผิน การทำความเข้าใจกับสาธารณชนอาจฟังดูเป็นเรื่องง่าย แต่ในความเป็นจริงยากกว่าที่คิดมาก เพราะสังคมไทยเป็นสังคมฟังมากกว่าสังคมอ่าน ทำให้กระแสเกิดขึ้นง่าย และการทำความเข้าใจถึงแก่นของเรื่องได้อย่างถ่องแท้ เป็นโจทย์ที่ท้าทายและละเอียดอ่อน ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ก็เป็นหนึ่งในหลายสถาบันที่ต้องเผชิญกับความท้าทายดังกล่าว แต่ผมเชื่อว่าที่ ธปท. สามารถผ่านพ้นช่วงเวลาดังกล่าวมาได้ เพราะเรายึดมั่นในการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจมาตั้งแต่

อดีต ผมจำได้ว่าสมัยที่อาจารย์เป็นผู้ว่าการ รพท. เป็นยุคที่รัฐบาลมีอำนาจมาก แต่อาจารย์ยังสามารถรักษาอิสรภาพของธนาคารกลาง ซึ่งหัวใจสำคัญเป็นเรื่อง การประสานงานกับรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันยังสามารถสร้างความเชื่อมั่น และศรัทธาด้วยการสร้างความเข้าใจต่อสาธารณชนในความจริงที่ว่า เราทำอะไร อย่างไร และเพื่ออะไร

อาจารย์ครับ ผมเชื่อว่าสิ่งที่สำคัญ คือ การทำหน้าที่ของ รพท. เอง ต้อง เป็นองค์กรที่ยึดมั่นในหลักการทำงานอย่างถูกต้อง เพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ ซึ่งผมมั่นใจว่า พนักงาน รพท. ทุกคนได้ถูกปลูกฝังมาทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะยุคสมัยของอาจารย์เป็นผู้ว่าการ จนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับของคนทั่วไป และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ดังที่ปรากฏในบทความเรื่อง “A Shining Example of Good Governance” ที่ Dr. Philip Hallinger เขียนลงในหนังสือพิมพ์ The Nation เมื่อเดือนธันวาคม 2537 ความตอนหนึ่งว่า “ค่านิยมของ รพท. ประกอบด้วย ซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ยืนหยัดบนความถูกต้อง (Integrity) ตีตนิน (Simplicity) และความรู้ (Knowledge) ซึ่งมี ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ อดีตผู้ว่าการ เป็นต้นแบบของค่านิยมร่วมเหล่านี้” และถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงยุคปัจจุบัน

ในปัจจุบันที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีความหลากหลายซับซ้อน และ สาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลายผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ได้ง่ายและสะดวกขึ้น ทำให้ความคาดหวังต่อบทบาทของ รพท. มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้ภาพลักษณ์ที่สะท้อนออกมาบางครั้ง อาจดูเสมือน รพท. ไม่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบ หรือละเลยความคาดหวังของ สาธารณชน ผมตระหนักดีถึงความคาดหวังของสาธารณชนที่หวังพึ่ง รพท. มากขึ้น จนบางครั้งอาจเกิดเป็นความคาดหวังที่มากกว่าบทบาทหน้าที่ที่กรอบ

กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่สาธารณชนมองว่า ธปท. เป็นองค์กรหลักทางเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมด้วยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและกำลังทรัพยากรจำนวนมาก รวมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ไขให้ประเทศพ้นปัญหาวิกฤติเสมอมา ความคาดหวังจากสาธารณชนในวันนี้ จึงเป็นโจทย์สำคัญของ ธปท. ในสองเรื่อง เรื่องแรก คือ ทำอย่างไรให้ประชาชนในวงกว้างเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ธปท. เพื่อสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และเรื่องที่สองคือ ทำอย่างไรให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อใจได้ว่า ธปท. ทำหรือมีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อผลประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม การสร้างความเข้าใจจึงเป็นเรื่องสำคัญตามที่ได้กล่าวถึงในจดหมายฉบับที่แล้ว

ด้วยความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ธปท. ได้กำหนดค่านิยมร่วม “ยืนตรง มองไกล ยื่นมือ และติดดิน” เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ ตลอดจนหล่อหลอมให้พนักงาน ธปท. ทุกคน มีแนวคิดในการทำงานร่วมกัน โดยเมื่อปี 2553 ที่ผมเข้ามารับตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. ผมได้เน้นความสำคัญของค่านิยมร่วม “ยื่นมือ” ซึ่งหมายถึง “ร่วมมือ ประสาน เข้าใจ เต็มใจ เปิดใจ รับฟัง ยินดี ประสานงาน สนับสนุนและร่วมมือ สร้างและรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ โดยอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม” การยื่นมือจึงถือเป็นอีกหนึ่งภารกิจหลักในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความร่วมมือกับกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders Engagement) เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันจะทำให้การดำเนินนโยบายของ ธปท. มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจและยอมรับ ธปท. เพิ่มขึ้น รวมทั้งทำให้การกำหนดนโยบายของ ธปท. สามารถนำออกไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจและสังคมในขณะเวลานั้น

อาจารย์ศรีรับ หลายคนมักเปรียบเทียบการทำงานของ ธปท. ว่า “อยู่บนหอคอย” ซึ่งจะว่าไปแล้วก็คงไม่ผิดนัก เพราะ ธปท. ต้อง “ยืนตรง” และทำหน้าที่ “มองไกล” แต่หัวใจสำคัญ คือ เราจำเป็นต้อง “ยื่นมือ” สร้าง Approachability ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ ธปท. เปรียบเสมือนสร้างประตูและบันไดสู่หอคอย ควบคู่กับให้พนักงาน ธปท. บนหอคอยแห่งนี้สามารถลงมา “ติดดิน” เพื่อให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมหรือ Relevance ซึ่งผมเชื่อว่าจะเป็นการช่วยสร้าง Social Capital หรือทุนความน่าเชื่อถือของ ธปท.

ธปท. ให้ความสำคัญกับการยื่นมือให้กับประชาชน โดยอาศัยบทบาทของ ธปท. ในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นผู้ให้บริการธุรกรรมทางการเงิน และสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนผู้ใช้บริการ จึงได้จัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (ศคง.) ขึ้น ซึ่งนอกจากการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินให้ได้รับความเป็นธรรม ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบแล้ว ยังเน้นการเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ ด้านเศรษฐกิจการเงินที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาทางการเงิน และคลายพินิจในการวิเคราะห์ข่าวสารทางการเงินที่ดีให้แก่ประชาชน ซึ่งผมคิดว่า หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจการเงิน มีทัศนคติการเงินที่ถูกต้อง จะทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเงินถูกต้องตามไปด้วย ตั้งแต่วินัยทางการเงิน การบริหารจัดการทางการเงิน การลงทุน และไม่ถูกหลอกลวงจากกลุ่มมิจฉาชีพ และที่สำคัญ จะเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้รากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

อาจารย์ศรีรับ จะเห็นได้ว่าภารกิจของ ธปท. สู่สาธารณชนส่วนใหญ่ อยู่ในลักษณะ Economic and Social Sustainable Development ซึ่งอาจ

แตกต่างจาก Corporate Social Responsibility หรือ CSR ของภาคธุรกิจ เอกชนที่คุ้นเคย เพราะการยื่นมือของ ธปท. ซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแลเศรษฐกิจ และผลประโยชน์ของสังคมและส่วนรวม จะเน้นการพัฒนาเพื่อความยั่งยืนของ เศรษฐกิจและสังคมไทยเป็นหลัก และที่สำคัญ ต้องประสานมืออย่างทั่วถึง หรือ Inclusive Engagement โดยเฉพาะกำลังของชาติในอนาคต ไม่ว่าจะเป็น นักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา ในปัจจุบัน ธปท. ดำเนินการผ่านโครงการรูปแบบ ต่าง ๆ อาทิ โครงการ “BOT Challenge and Experience” และโครงการ “เศรษฐกิจทัศน์” ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ให้กับนักเรียน นักศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและ

เพิ่มศักยภาพให้กับตนเอง หรือโครงการ “มุมหนังสือ ธปท.” เพื่อมอบหนังสือ และตู้หนังสือแก่โรงเรียนในชนบทที่ขาดแคลน ปลุกฝังเยาวชนไทยให้มินิสัยรักการอ่าน เสริมสร้างพื้นฐานความรู้ทางการเงิน ตลอดจนโครงการ “ธปท. อาสา” ที่พนักงานรวมกลุ่มกันด้วยจิตอาสาทำกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ และมุ่งให้ประชาชนทั่วไปตระหนักรู้ในการสร้างวินัยทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ การยื่นมือ นอกเหนือจากสำนักงานใหญ่ ธปท. ที่กรุงเทพมหานคร และที่โรงพิมพ์ธนบัตร ที่ปัจจุบันย้ายจากฝั่งตรงข้ามสำนักงานใหญ่ไปยังพุทธมณฑลสาย 7 ที่นครปฐมแล้ว ยังมีสำนักงานในภูมิภาคทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ ภาคใต้ที่จังหวัดสงขลา ภาคอีสานที่จังหวัดขอนแก่น และภาคเหนือที่ย้ายจากจังหวัดลำปางไปยังจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2540 ซึ่งอาจารย์เป็นผู้มีบทบาทในการผลักดัน จนจัดตั้งสำนักงานภาค ให้กระจายอยู่ใน 3 ภูมิภาคเป็นผลสำเร็จ ซึ่งนอกจากเป็นหน่วยงานที่สนับสนุน การทำนโยบายของ ธปท. ยังสามารถมีบทบาทในการยื่นมือ และรับฟังปัญหา ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในภูมิภาคได้อย่างทั่วถึงเป็นอย่างดี

ผมยังจำได้ตลอดเวลาถึงคำที่อาจารย์ได้เตือนสติว่า “นักเศรษฐศาสตร์ มักจะเพ่งเล็งแต่เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ ถ้าเป็นเช่นนี้ จะนับว่ามีการพัฒนา สมบูรณ์มิได้ จำเป็นต้องพิจารณาเลยไปถึงการพัฒนาทางสังคมด้วย” แม้ ธปท. จะเป็นองค์กรที่ดูแลเศรษฐกิจการเงินของประเทศเป็นหลัก แต่ก็ตระหนักดี ถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการยื่นมือช่วยเหลือกันเดินไปข้างหน้า พร้อม ๆ กัน เพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่และเข้มแข็ง ควบคู่กับการสร้าง “ภูมิปัญญา ของชาติ” ที่ยังคงดำเนินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความรู้ผ่านพิพิธภัณฑ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย วังบางขุนพรหม ซึ่งอนุรักษ์เงินตราไทย อันเป็นมรดก ทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของชนชาติไทยในอดีต เพื่อเป็น ศูนย์กลางการค้นคว้าศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการเงินตราไทย ระบบเงินตรา

อันสะท้อนได้ดีถึงภาวะเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในแต่ละยุคสมัย เพื่อแสดงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนทิวทัศน์อันงดงามแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ ซึ่งนับเป็นหนึ่งในแหล่งรวบรวมผืนผ้าทอที่สำคัญของประเทศ ผ้าทอถือว่ามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในชนบทไทย มาแต่อดีต และเคยทำหน้าที่เสมือนเงินตราในปัจจุบัน กล่าวคือ การสะสมผ้าทอในอดีต ก็เสมือนตั้งการเก็บออมทรัพย์ในปัจจุบัน และในเวลาที่เป็นผ้าทอที่เก็บไว้ก็สามารถนำมาแลกเปลี่ยนหรือจำหน่ายได้

อาจารย์ครับ เมื่อกล่าวถึงค่านิยมร่วมของ สปท. ซึ่งเปรียบเสมือนแนวปฏิบัติสำหรับองค์กรแล้ว ผมอดที่จะรำลึกถึงคำพูดของอาจารย์ว่า “คนเราจะเป็นคนที่มีสมบูรณ์ได้ ต้องรำลึกถึงคุณธรรม 3 ข้อ ได้แก่ ความจริง ความงาม และความดี” ซึ่งผมถือเป็นแนวปฏิบัติประจำตนเสมอมา “ความจริง” เป็นธรรมที่คนเราเฝ้าหา วิทยาศาสตร์จะเจริญก้าวหน้าได้ ก็โดยมนุษย์ค้นพบความจริง และนำไปใช้ประโยชน์แก่มนุษยชาติ การสื่อสารความจริงจะสามารถพัฒนาให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและส่วนรวม ในขณะที่ “ความงาม” เป็นคุณธรรมที่จิตใจของมนุษย์เรียกร้อง ความงามทำให้เกิดความเจริญแก่จิตใจ และเป็นปัจจัยสำคัญของความจำเริญของมนุษย์ที่ขาดไม่ได้ ส่วน “ความดี” เป็นปัจจัยในการพัฒนาทั้งคนและชาติ เมื่อคนเรามีความดีเป็นที่ตั้ง การช่วยเหลือเกื้อกูลกันก็จะเกิดขึ้น เรื่องทุจริตและการเบียดเบียนประทุษร้ายต่อกันก็จะไม่มี คุณธรรมทั้ง 3 ข้อ ไม่มีการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย แต่จะเกิดขึ้นได้ภายในจิตสำนึกที่เสียสละเท่านั้น ดังนั้นผมเชื่อว่าองค์กรที่ทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ของประเทศเป็นที่ตั้ง เช่น สปท. จึงจำเป็นต้องมีผู้นำและพนักงานในองค์กรที่ยึดหลักคุณธรรมทั้ง 3 ข้อ ตามแนวทางที่อาจารย์ให้ไว้เป็นหลักในการทำงานและการดำเนินชีวิต ควบคุม

กับการทำตามค่านิยมร่วมขององค์กร เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของ
ประเทศ เพราะในที่สุดแล้ว ผมตระหนักดีว่า Public Office is a Public Trust.

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“นักเศรษฐศาสตร์มักจะเฟื่องเสียง
แต่เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ
ถ้าเป็นเช่นนี้ จะนับว่า
มีการพัฒนาสมบูรณ์มิได้
จำเป็นต้องพิจารณาเลยไปถึง
การพัฒนาทางสังคมด้วย”

จดหมาย

ฉบับที่ 11

บ้านเมือง
อันพึงปรารถนา

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

จดหมายฉบับนี้ เป็นจดหมายฉบับแรกของปีใหม่ ผมจึงขอถือโอกาสเรียนอาจารย์ทราบถึงมุมมองต่อเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมาและแนวโน้มในปีนี้อย่างมีความเชื่อมโยงกับสถานการณ์การเมือง และทำให้ผมอดนึกถึงคำบรรยายของอาจารย์ที่เคยกล่าวไว้เสียมิได้ว่า “เศรษฐศาสตร์และการเมืองแยกกันไม่ได้ เศรษฐศาสตร์ต้องตามการเมือง และการเมืองต้องผันแปรไปตามเศรษฐกิจด้วย” และนับว่าเป็นโจทย์สำคัญที่ทำนายผู้ดูแลนโยบายทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ

ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ผู้ดำเนินนโยบายต่างมีเป้าหมายสูงสุด คือ ความกินดีอยู่ดีของประชาชน โดยการทำให้เศรษฐกิจเติบโต

เต็มศักยภาพอย่างยั่งยืน ไม่สะดุดหยุดลงจากปัญหาวิกฤติ มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเงิน และมีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของอาจารย์ที่เคยให้ไว้ว่า นโยบายการเงินการคลังของประเทศ ควรจะกำหนดให้เป็นไปตามหลัก 3 ประการ คือ (1) หลักพัฒนา (2) หลักความยุติธรรมในสังคม และ (3) หลักเสถียรภาพ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) มีหน้าที่หลักในการดูแลรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน โดยคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีการพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งข้อมูลปัจจุบันและประมาณการในอนาคต และมีการชี้แจงให้นักความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ทั้งการขยายตัวทางเศรษฐกิจ แรงกดดันเงินเฟ้อ และเสถียรภาพทางการเงิน ซึ่งล้วนมีความแตกต่างกันตามแต่สถานการณ์ ดังนั้น การตัดสินใจอัตราดอกเบี้ยนโยบายแต่ละครั้ง จึงขึ้นอยู่กับการให้น้ำหนักแต่ละเรื่อง รวมทั้งการคำนึงถึงประสิทธิผลของนโยบาย และ Policy Space ที่จะรองรับความเสี่ยงในอนาคต

อาจารย์ครับ หากมองย้อนกลับไปปีที่แล้ว เงินเพื่อไม่ใช่ประเด็น
ข้อกังวล แต่ กนง. ยังต้องชั่งน้ำหนักอย่างรอบคอบในการตัดสินใจ โดยถ่วงดุล
ระหว่างการสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น กับการรักษา
เสถียรภาพทางการเงิน ด้านหนึ่งค่อนข้างชัดเจนว่า แรงส่งของเศรษฐกิจมีน้อยกว่า
ที่เคยประเมินไว้ โดยเฉพาะในช่วงครึ่งหลังของปี ที่ภาคการส่งออกยังฟื้นตัว
แบบค่อยเป็นค่อยไป การเบิกจ่ายของภาครัฐล่าช้า และความเชื่อมั่นของภาคเอกชน
เริ่มลดลงต่อเนื่อง ดังนั้น แม้ว่านโยบายการเงินอยู่ในระดับผ่อนปรนอยู่แล้ว
แต่การลดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มเติม อาจจะช่วยพยุงความเชื่อมั่น และช่วยชดเชย
แรงกระตุ้นของภาครัฐส่วนที่หายไปได้บ้าง ทว่าอีกด้านหนึ่ง กนง. ยังไม่ได้
หมดความกังวลกับพัฒนาการในภาคการเงิน เพราะสินเชื่อขยายตัวในระดับ
ที่สูงเมื่อเทียบกับจีดีพี และหนี้ภาคครัวเรือนได้มีแนวโน้มสูงขึ้นเป็นลำดับ
ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงว่าการผ่อนอัตราดอกเบี้ยให้ต่ำลงไปอีก อาจจะทำให้ฐานะ
ของบางภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจเปราะบางมากขึ้น

โชคคืออยู่ข้างครับที่ตั้งแต่ช่วงกลางปี 2556 ประเด็นด้านเสถียรภาพ
มีสัญญาณการปรับตัวในทิศทางที่น่าพอใจ เช่น สินเชื่อขยายตัวในอัตราที่
ชะลอลง ประชาชนและธนาคารพาณิชย์เพิ่มความระมัดระวังในการขอกู้เพิ่ม
และปล่อยกู้ใหม่ ทำให้ กนง. เบาใจเรื่องเสถียรภาพทางการเงินลงบ้าง จึง
สามารถลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายได้เมื่อจำเป็น เพื่อช่วยสนับสนุนให้การฟื้นตัว
ของเศรษฐกิจไทยมีความมั่นคงขึ้น ภายใต้สถานการณ์โลกที่ยังมีความไม่แน่นอน
และแรงส่งในประเทศที่ชะลอลง

อาจารย์ครับ แต่สิ่งที่ผมกังวลใจเช่นเดียวกับคนไทยในตอนนี้ คือ หาก
ปัญหาการเมืองรุนแรงยืดเยื้อ จะซ้ำเติมความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและนักลงทุน
ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพการแข่งขันในระยะยาว
ทั้งนี้ จากผลการจัดอันดับความสามารถด้านการแข่งขันของไทย โดย World
Economic Forum พบว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา Ranking ของไทยตกจากลำดับ

ที่ 28 มาอยู่ที่ 37 จาก 148 ประเทศ โดยอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ ล้วนมาจากปัจจัยด้านสถาบัน ทั้งการคอร์รัปชัน ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และนโยบาย นอกจากนี้ เมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียและสิงคโปร์ ไทยยังมีพัฒนาการที่ช้ากว่า ทั้งในด้านเทคโนโลยี สาธารณูปโภค คุณภาพ การศึกษา และนวัตกรรม

ตัวผมเองเมื่อ 2 เดือนก่อน ก็มีโอกาสร่วมเสวนาในหัวข้อ มุมมอง การบริหารงานกฎหมายภาครัฐ ในโครงการ BOT Connection ครั้งที่ 3 ซึ่งผมได้แสดงความเห็นว่า ประเทศที่มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยปัจจัย พื้นฐานหลายประการ อาทิ เสถียรภาพเศรษฐกิจ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม ระบบการศึกษาที่ดี ระบบราชการที่มีประสิทธิภาพ การยึดหลักธรรมาภิบาล และการต่อต้านคอร์รัปชัน ซึ่งทั้งหมดนี้รวมเรียกว่า Strong Institutions หรือสถาบันรองรับที่แข็งแกร่ง การปฏิรูปสถาบันรองรับ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการก้าวไปข้างหน้าของเศรษฐกิจและประเทศ แต่คงขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละประเทศ ซึ่งบางประเทศอาจทำสำเร็จ บางประเทศ อาจทำไม่สำเร็จ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ (Mindset) และพฤติกรรมในการคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง

อาจารย์ครับ ผมมองว่าประเทศเรามีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาศักยภาพ การแข่งขันในมิติต่าง ๆ ให้ดีขึ้น เพื่อดูแลภูมิคุ้มกันของประเทศมิให้พร่องลง ในระยะยาว ซึ่งทุกภาคส่วนในสังคมควรร่วมมือกัน โดย**ภาคครัวเรือน** ควรเสริมสร้าง วินัยทางการเงิน เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว ลดการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็นลง และพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ **ภาครัฐกิจ** ควรลด ต้นทุน เพิ่มคุณภาพ ปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อผลิตสินค้าใหม่ ๆ ที่มีมูลค่า เพิ่มมากขึ้นในระยะยาว **ภาครัฐ** ควรมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจ เอกชน เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบที่ยังเป็นข้อจำกัดต่อศักยภาพการแข่งขัน มีการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพในโครงการที่สร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น พัฒนา

สาธารณูปโภคและระบบขนส่งมวลชน เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่งของประเทศ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจเอกชน อาทิ การปฏิรูปธรรมาภิบาล และการสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม ทั้งด้านโอกาส รายได้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระดับ เพื่อลดความแตกแยกในสังคม

ในส่วนของ **รพท.** อาจไม่ได้มีบทบาทโดยตรงต่อการเพิ่มศักยภาพของประเทศ แต่หน้าที่สำคัญในการดูแลเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจและการเงิน ย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้นการดำเนินนโยบายในด้านต่าง ๆ ของ รพท. มีส่วนสนับสนุนการเพิ่มศักยภาพของประเทศโดยอ้อมได้ อาทิ **นโยบายการเงิน** เพื่อดูแลให้เศรษฐกิจการเงินมีเสถียรภาพ และเอื้อให้ภาคเอกชนสามารถตัดสินใจวางแผนการผลิต การบริโภค การออม และการลงทุนได้อย่างราบรื่น **นโยบายสถาบันการเงิน** เพื่อกำกับดูแลให้สถาบันการเงินสามารถแข่งขันได้ภายใต้โครงสร้างของระบบที่มั่นคง สอดส่องดูแลความเสี่ยงเชิงระบบ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวกลาง

ทางการเงินที่มีประสิทธิภาพ **นโยบายระบบการชำระเงิน** เพื่อพัฒนาระบบการชำระเงินให้สะดวกรวดเร็วและน่าเชื่อถือ

นอกจากนี้ ธปท. ยังสนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงินและการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชน เพื่อให้ธุรกิจสถาบันการเงินสามารถตอบสนองต่อความต้องการในธุรกรรมทางการเงินของประชาชนและภาคธุรกิจต่าง ๆ ที่หลากหลายมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งความต้องการในเชิงธุรกิจและเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้ภาคธุรกิจสามารถป้องกันความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น อัตราแลกเปลี่ยน หรืออัตราดอกเบี้ย ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อาจารย์ศรีบ ช่วงชีวิตหนึ่งของคนเราย่อมมีโอกาสที่ต้องผ่านร้อนผ่านหนาว การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีย่อมทำให้สุขภาพแข็งแรงยิ่งขึ้นได้ ประเทศชาติก็เช่นเดียวกัน การสร้างภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งย่อมช่วยให้ประเทศสามารถรองรับความเสี่ยงและก้าวข้ามอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ผมเชื่อว่าการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในประเทศ จะเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยทุกคนควรร่วมมือกัน โดยเริ่มต้นได้จากจุดเล็ก ๆ คือ สถาบันครอบครัว ขยายวงไปจนถึงองค์กร และประเทศชาติ ทั้งนี้ ผมเคยมีโอกาสได้อ่านข้อเขียนของอาจารย์ซึ่งผมชอบมาก ที่เล่าว่า บ้านเมืองอันพึงปรารถนาของเรา ควรจะมีลักษณะ 4 ประการ คือ **(1) สมรรถภาพ** หมายถึง บุคคลในบ้านเมืองมีความรู้ความสามารถ ความขยันขันแข็ง และประสานงานกันอย่างเรียบร้อย **(2) เสรีภาพ** หมายถึง บุคคลแต่ละคน คณะแต่ละคณะ มีสิทธิเสรีภาพ สมศักดิ์ศรีของมนุษย์ **(3) ความยุติธรรม** หมายถึง บ้านเมืองมีชื่อมีแปะ ใช้กฎหมายและขบวนการตุลาการเป็นกติกาสำหรับทุกคนเสมอหน้ากัน และ **(4) ความเมตตากรุณา** หมายถึง การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน แทนที่จะคิดพิฆาตกัน ผู้ที่เกิดมาแล้วล้ำหน้าผู้อื่น ย่อมประคับประคองผู้ที่ล้ำหลัง ดังที่ รามอน แมกไซไซ กล่าวไว้ว่า *“ใครเกิดมามีน้อย กฎหมายควรจะช่วยให้ได้รับมาก”*

สำหรับตัวผมเอง นับตั้งแต่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ สปท. ผมตระหนักดีว่า การดำเนินงานของ สปท. ที่ “**ยืนตรง มองไกล**” ทำงานบนหลักการความถูกต้อง และมี Policy Space เพียงพอ เพื่อรองรับความไม่แน่นอนท่ามกลางความผันผวนในอนาคต เพื่อ “**ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ**” ซึ่งนับว่าเป็น “**Common Vision**” หรือเป้าหมายเดียวกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ แต่สิ่งสำคัญที่จะทำให้ไปถึงเป้าหมายดังกล่าวได้ คือ สปท. เอง ต้อง “**ยื่นมือ**” ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เกิด “**Constructive Engagement**” โดยเฉพาะในช่วงเวลาเช่นนี้ที่อาจเรียกได้ว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญความท้าทายที่รุนแรงที่สุดอีกครั้งหนึ่ง นับตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนที่ไม่ถือ “**ฉัน**” ถือ “**เธอ**” แต่ถือ “**เรา**” เป็นที่ตั้ง เพื่อนำมาซึ่ง “**Collective Effort**” ในการนำความคิดให้ “**ติดดิน**” มาปฏิบัติได้จริง จะเป็นกลไกสำคัญสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของประชาชนไทยอย่างแท้จริง

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

จดหมาย

ฉบับที่ **12**

การกำกับดูแล
สถาบันการเงิน
ภายใต้ Basel III

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

นับเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้วที่ผมไม่ได้เรียนอาจารย์ให้ทราบถึงความคืบหน้าและทิศทางของการดำเนินนโยบายเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพระบบสถาบันการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) อีกทั้งเป็นเวลากว่า 1 ปีเศษแล้ว นับตั้งแต่คณะกรรมการ Basel Committee on Banking Supervision (BCBS) ได้ประกาศให้หลักเกณฑ์ Basel III เริ่มมีผลบังคับใช้เพื่อรับมือผลกระทบที่เกิดจากวิกฤติทางการเงินครั้งล่าสุดเมื่อปี 2551 จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะเรียนให้อาจารย์ทราบในจดหมายฉบับนี้ถึงพัฒนาการและความท้าทายในการดำเนินนโยบาย เพื่อปฏิรูปหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสถาบันการเงินทั้งในมุมมองของ ธปท. เอง และในระดับนานาชาติ

ผมตระหนักดีว่าเสถียรภาพของระบบสถาบันการเงินมีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งกับความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจจริง เพราะหากระบบสถาบันการเงินขาดเสถียรภาพ ย่อมนำไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจดังที่ได้เกิดขึ้นแล้ว ระบาด. จึงให้ความสำคัญกับการยกระดับการดูแลความมั่นคงของระบบสถาบันการเงิน โดยครอบคลุมถึงการจัดทำแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Sector Master Plan) การกำกับดูแลตามแนวความเสี่ยง (Risk - based Supervision) แทนการกำกับตรวจสอบรายการธุรกรรม (Transaction - based Supervision) และการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานในการกำกับดูแลภาคการธนาคารของคณะกรรมการบาเซิล (Basel Core Principles) เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้ปัจจุบันระบบสถาบันการเงินของไทยมีความมั่นคงขึ้นมาก สะท้อนจากการที่ฐานะการเงินที่แข็งแกร่งของสถาบันการเงินไทยท่ามกลางความผันผวนที่สูงขึ้นหลังวิกฤติการเงินโลกที่ผ่านมา

อาจารย์ศรี วิภูติการเงินโลกที่มีจุดศูนย์กลางอยู่ที่สหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป เผยให้เห็นถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งในส่วนของหลักเกณฑ์ เช่น การใช้แบบจำลองที่ไม่สะท้อนความเสี่ยงได้อย่างเพียงพอ หรือในส่วนของ การบังคับใช้ที่ไม่รัดกุม ดังจะเห็นได้จากในช่วงหลังที่การกำกับดูแลมักไม่กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามที่เคร่งครัด (Light Touch Regulation) แต่ให้สถาบันการเงินดูแลตนเอง โดยเชื่อว่ากลไกตลาดจะมีส่วนจำกัดความเสี่ยง เช่น การจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Rating) ของผลิตภัณฑ์ทางการเงินโดยสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ซึ่งในขณะนั้นหลายฝ่ายมองว่ามีความน่าเชื่อถือก็ย่อมสะท้อนระดับความเสี่ยงที่ถูกต้อง แต่จากประสบการณ์พบว่า ความเชื่อดังกล่าวไม่เป็นความจริงเสมอไป ดังนั้น ผู้กำกับดูแลในประเทศที่กล่าวมารวมถึงองค์กรความร่วมมือและองค์กรกำกับดูแลสถาบันการเงินในระดับสากล เช่น Financial Stability Board (FSB), BCBS, Committee on Payment and Settlement Systems (CPSS) และ The International Organization of Securities Commissions (IOSCO) จึงได้ออกหลักเกณฑ์เพื่อปฏิรูป

การกำกับดูแลภาคสถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก โดยมุ่งสร้างมาตรฐานใน ประเด็นธรรมาภิบาล กำหนดแนวทางการทำธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูง และปรับเกณฑ์ เงินกองทุนให้สะท้อนความเสี่ยงได้ดีขึ้น พันธกิจของ ธปท. ในการมุ่งสร้าง เสถียรภาพของระบบสถาบันการเงิน จึงต้องเผชิญกับบททดสอบอีกครั้ง ในการ จะนำหลักเกณฑ์สากลเหล่านี้มาปฏิบัติโดยก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับระบบ สถาบันการเงินไทย

ปัจจุบันความท้าทายในการกำกับดูแลเปลี่ยนไปมากจากพัฒนาการ ของระบบเศรษฐกิจการเงิน สมัยก่อนเรามักมุ่งดูแลให้การปล่อยสินเชื่อ ซึ่งเป็น ธุรกิจหลักของธนาคารพาณิชย์เป็นไปอย่างรัดกุม ดังตอนหนึ่งของสุนทรพจน์ ที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปีของสมาคมธนาคารไทยว่า “สินเชื่อที่ลวย่อมขับเคลื่อนธนาคารออกจากตลาด” ซึ่งสะท้อนว่าความเข้มงวด และความระมัดระวังในกระบวนการปล่อยสินเชื่อเป็นประเด็นสำคัญที่จะต้อง ดูแลอย่างใกล้ชิด และยังคงเป็นมิติที่สำคัญอยู่ แต่จากแรงขับเคลื่อนของ วิวัฒนาการจึงทำให้ธุรกรรมของธนาคารพาณิชย์มีความซับซ้อนมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การทำธุรกรรมอนุพันธ์นอกตลาด (OTC Derivatives) รวมถึง ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ (Securitisation) ซึ่งหากผู้ที่เกี่ยวข้องปราศจากความเข้าใจต่อโครงสร้างและความเสี่ยงของ ธุรกรรม อาจนำไปสู่การบริหารความเสี่ยงที่ไม่ดีเพียงพอ จนส่งผลกระทบต่อ

ความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์ได้ นอกจากนี้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ และการพัฒนาขีดความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สถาบันการเงินทั่วโลกมีความเชื่อมโยงกันสูง ความเสี่ยงเชิงระบบ (Systemic Risk) หรือการที่ความเสียหายจากการขาดเสถียรภาพของธนาคารแห่งหนึ่ง โดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่ จะส่งผ่านไปยังธนาคารอื่น ๆ (Contagion Effect) กลายเป็นปัจจัยที่ทวีความสำคัญ นโยบายสถาบันการเงินในช่วงหลังจึงให้ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าว

หากมองย้อนกลับไป การประสานความร่วมมือของธนาคารกลางส่วนมากในอดีตเป็นไปเพื่อสนับสนุนนโยบายการเงินในทวีปยุโรป อันเป็นผลพวงมาจากสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่จากวิกฤติเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติราคาน้ำมันโลกในทศวรรษ 1970 และวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศในแถบลาตินอเมริกาในทศวรรษ 1980 ตลอดจนการแข่งขันการทำธุรกิจที่สูงขึ้นระหว่างธนาคารพาณิชย์จากสหรัฐอเมริกาและยุโรป กับธนาคารพาณิชย์จากญี่ปุ่น ส่งผลให้ธนาคารเพื่อการชำระหนี้ระหว่างประเทศ (Bank for International Settlements หรือ BIS) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างธนาคารกลางที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ได้เล็งเห็นความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานสากลการกำกับดูแล

เสถียรภาพของธนาคารพาณิชย์ และได้ออกหลักเกณฑ์เพื่อดูแลความเพียงพอของเงินกองทุนที่เรียกว่า “Basel Capital Accord” หรือ “Basel I” ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี 2531 ซึ่งกำหนดนิยามและการวัด “อัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง” หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า BIS Ratio ขึ้นต่ำอยู่ที่ร้อยละ 8 และต่อมากลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่นานาประเทศให้การยอมรับและนำไปปรับใช้กำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศของตน รวมถึงประเทศไทยที่ได้นำหลักเกณฑ์นี้มาใช้ในประมาณช่วงปี 2536

อาจารย์ครับ แม้ว่าจะได้มีการพัฒนาหลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเพียงพอของเงินกองทุนเรื่อยมาตามวิวัฒนาการของระบบการเงิน รวมถึงนวัตกรรมทางการเงิน จนกระทั่งมีการออกหลักเกณฑ์ “Basel II” มาบังคับใช้เมื่อปี 2547 ซึ่งนอกเหนือจากหลักเกณฑ์การดำรงเงินกองทุนขั้นต่ำเพื่อรองรับความเสี่ยงด้านต่าง ๆ แล้ว ยังได้เพิ่มหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแลโดยทางการและการใช้กลไกตลาดในการกำกับดูแล แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็ไม่สามารถช่วยให้สถาบันการเงินต่าง ๆ รอดพ้นจากวิกฤติการเงินโลกในปี 2551 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาเพิ่มเติม จึงเป็นที่มาของการออกหลักเกณฑ์ “Basel III” ในปี 2553

สิ่งสำคัญสำหรับหลักเกณฑ์ Basel III คือ ประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้นำกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและกลุ่มเศรษฐกิจเกิดใหม่ 20 ประเทศ (G20 Leaders Summit) เห็นพ้องว่า ควรบังคับใช้ Basel III อย่างเต็มรูปแบบทันที และสอดคล้อง ซึ่งผมตระหนักดีว่าหลักเกณฑ์ที่มีความเท่าเทียมกันจะก่อให้เกิดผลดีในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเสริมสร้างเสถียรภาพ ช่วยให้การจัดสรรเงินทุนในระบบเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพ สนับสนุนการค้าระหว่างประเทศ ลดการแสวงหาประโยชน์จากช่องว่าง หรือหลักเกณฑ์ที่เหลื่อมล้ำ และทำให้อัตราส่วนต่าง ๆ ที่สะท้อนความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินสามารถเปรียบเทียบกันได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ลงทุนในวงกว้าง

อย่างไรก็ตาม ผมเชื่อว่า ยังคงมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ทำให้หลักเกณฑ์การกำกับดูแลสากลนี้ไม่สอดคล้องกับบริบทของหลายประเทศ โดย Basel III เป็นหลักเกณฑ์ที่ผู้กำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศที่พัฒนาแล้วมีส่วนในการผลักดัน มีบทบาทของสถาบันการเงินที่เป็นแบบหนึ่ง และมุ่งแก้ปัญหาในตลาดที่ธุรกรรมทางการเงินมีความซับซ้อนสูง ดังนั้น การนำมาใช้กับประเทศกำลังพัฒนา ที่มีความแตกต่างทั้งในบทบาทของสถาบันการเงินและระดับการพัฒนาของสถาบันการเงิน อย่างทันทีและเต็มรูปแบบ อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในความเห็นของผม การสร้างสมดุลในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มเศรษฐกิจเกิดใหม่ รวมทั้งประเทศไทย

เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ผมได้ไปแสดงความเห็นเกี่ยวกับการยกระดับความสอดคล้องของหลักเกณฑ์ดังกล่าวถึงในการสัมมนา G20 High - Level Public - Private Sector Conference ซึ่งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ตามคำเชิญของกระทรวงการคลังออสเตรเลีย และ Institute of International Finance (IIF) ที่นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ผมเห็นเป็นโอกาสอันดีที่จะได้แสดงมุมมองของประเทศตลาดเกิดใหม่ในที่ประชุมระดับนานาชาติ เพราะการดำเนินนโยบายที่มีความสอดคล้องกับสากล อาจไม่ได้หมายถึงการที่ผู้กำกับดูแลต้องนำหลักเกณฑ์ของสากลไปบังคับใช้อย่างเป็นแนวทางเดียวกันทุกประการ แม้ประเทศในตลาดเกิดใหม่ ซึ่งโดยมากเป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทย จะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น แต่โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสถาบันการเงินในระบบเศรษฐกิจ รวมถึงความซับซ้อนของธุรกิจธนาคาร ยังมีความแตกต่างกับประเทศที่พัฒนาแล้วค่อนข้างมาก ซึ่งผมเชื่อว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยที่อาจารย์เป็นผู้ว่าการ

อาจารย์ครับ ตัวอย่างสำคัญหนึ่งของการปฏิรูปหลักเกณฑ์ภายใต้ Basel III คือ การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องดำรงเงินกองทุนที่สูงขึ้น เพื่อ

รองรับความเสี่ยงของธุรกรรมอนุพันธ์นอกตลาด ซึ่งเป็นการตกลงทำธุรกรรมอนุพันธ์ระหว่างคู่สัญญาสองฝ่าย โดยไม่มีคนกลางเป็นตัวแทนในการชำระราคา จากวิกฤติที่ผ่านมา ผู้กำกับดูแลเริ่มตระหนักถึงความเสี่ยงจากกลไกการชำระราคาดังกล่าว เนื่องจากการผิन्दชำระของคู่สัญญารายหนึ่งจะส่งผ่านความเสี่ยงไปยังคู่สัญญารายอื่น ๆ และก่อให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง จากสาเหตุดังกล่าว Basel III จึงผลักดันให้ธนาคารชำระราคาธุรกรรมอนุพันธ์ผ่านตัวกลางในการชำระราคา (Central Counterparty หรือ CCP) แม้เป็นที่เชื่อกันว่า CCP จะมีกลไกที่จะช่วยลดความเสี่ยงเชิงระบบจากการผิन्दชำระของผู้เล่นในตลาดอนุพันธ์นอกตลาดได้ เช่น การนำเงินกองกลาง (Default Fund) ที่สมาชิกวางไว้กับ CCP ไปชำระแทนในกรณีที่มีการผิन्दชำระ แต่สำหรับกลุ่มตลาดเกิดใหม่รวมถึงประเทศไทย ยังเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า ประโยชน์ที่ได้รับจะคุ้มค่างบกับเงินทุนที่ต้องใช้จัดตั้งหรือไม่ เนื่องจากตลาดอนุพันธ์ในบ้านเรายังมีขนาดเล็ก และปริมาณธุรกรรมอนุพันธ์คิดเป็นสัดส่วนที่ต่ำเมื่อเทียบกับธุรกิจทั้งหมดของธนาคาร

ผมตระหนักดีว่าเงินกองทุนที่สูงขึ้นย่อมช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ธนาคารพาณิชย์ แต่การกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงเงินกองทุนสูงขึ้นสำหรับธุรกรรมบางประเภท อาจส่งผลกระทบต่อภาระเงินทุนเชิงพาณิชย์ ยกตัวอย่างเช่น ธุรกรรมสินเชื่อเพื่อการค้าระหว่างประเทศ (Trade Finance) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มตลาดเกิดใหม่ที่ระบบเศรษฐกิจยังคงพึ่งพาภาคการส่งออก โดยกลุ่มธนาคารกลางในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (Executives' Meeting of East Asia - Pacific Central Banks หรือ EMEAP) ซึ่ง ธปท. เป็นสมาชิก ต่างเห็นพ้องกันในประเด็นนี้ และเป็นเรื่องน่ายินดีที่ประเด็นนี้ได้รับการตอบสนองจาก BCBS ซึ่งได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์โดยคำนึงถึงผลกระทบในแง่นี้ด้วย การปรับหลักเกณฑ์ดังกล่าวจะเอื้อให้ภาคธุรกิจสามารถรักษาระดับต้นทุน และในขณะเดียวกันธนาคารพาณิชย์เองก็ยังคงต้องดำรงเงินกองทุนรองรับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

มติคณะรัฐมนตรี

28 กรกฎาคม 2507

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร

ที่ ร. (ว) 68 / 2507 เรื่อง การมอบเงินให้กู้ยืมเงินแก่ให้เครดิต

ความมาตรา 13

ธนาคารแห่งประเทศไทยขอความเข้าใจต่อธนาคารพาณิชย์เพื่อทราบ
พัวถึว่า

1. ความมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 กำหนดไม่ให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตโดยอ้อม ซึ่งคือ หรือรับช่วงซื้ออสังหาริมทรัพย์ในรูปของสินเชื่อหนึ่งใดในขณะใดขณะหนึ่งเกินอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี และธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศออกการควบคุมในมาตราดังกล่าว ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2505 กำหนดอัตราส่วนจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์จะปล่อยกู้ยืมเงินหรือให้เครดิตแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใดในขณะใดขณะหนึ่งใดในอัตราไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินกองทุน
2. วัตถุประสงค์ในการจำกัดไม่ให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใดมากเกินไปก็เพื่อมีพื้นฐานของธนาคารพาณิชย์ที่มั่นคงไม่คล้อยไปตามหากถูกหนี้ค่าเงินกิจการของตลาดไม่อาจชำระหนี้ได้ ส่วนความในมาตรา 13 ประโยคท้ายที่ให้ธนาคารรัฐมนตรีอนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใดเกินอัตราส่วนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ก็มีใ้มีเจตนารมณ์ที่จะให้รัฐมนตรีอนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งใดเป็นประจำ แต่มีเจตนารมณ์เพียงให้รัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเป็นกรณีพิเศษเป็นบางครั้งเท่านั้น และการอนุมัติในกรณีดังกล่าวจะไม่กระทบกระเทือนต่อฐานะของธนาคารพาณิชย์ในภายหลังเท่านั้น
3. ธนาคารพิจารณาเห็นว่าในระยะนี้ด้วยวัตถุประสงค์ของการประกาศไว้พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์ส่วนมากไม่อาจปรับปรุงเงินกองทุนเพื่อให้สัดส่วนสัมพันธ์กับการปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตแก่บุคคลใดคนหนึ่งใดในทางที่ในการพิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยกู้เงินหรือให้เครดิตแก่ลูกค้าเกินอัตราส่วนของเงินกองทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด จึงได้เป็นไปในทางขอความช่วยเหลือ

4. บัดนี้ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้มีบังคับมาเป็นเวลากว่า 2 ปีแล้ว ธนาคาร เห็นว่าธนาคารพาณิชย์ที่ก่อให้เกิดหนี้รายปี ให้กู้ยืมเงินเกินอัตราส่วนที่กำหนดควรจะมีปรับปรุงแก้ไขกิจการ ตลอดจนเงินกองทุนเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยเรื่องนี้ได้พอสมควรแล้ว ฉะนั้น ในระยะต่อไปจนถึงสิ้นปี 2508 ในการพิจารณาข้อเสนอของธนาคารพาณิชย์ที่จะให้ลูกค้ากู้ยืมเงินเกินอัตราส่วนที่กำหนด เพื่อเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังว่าจะควรผ่อนผันหรือไม่นั้น ธนาคาร จะทำโดยเข้มงวดขึ้น กล่าวคือ การผ่อนผันจะจำกัดอยู่ภายในขอบเขตของการให้กู้ยืมเงินหรือในกรณีความจำเป็นของธุรกิจที่ก่อให้เกิดเงินมากเฉพาะในบางฤดูกาล หรือกิจการที่เป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศโดยเด่นชัด เช่น การส่งสินค้าออก การอุตสาหกรรม การส่งเสริมค้าที่จำเป็น ฯลฯ และเมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดไปแล้ว การผ่อนผันก็จะเข้มงวดยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อให้เข้าสู่เป้าหมายตามเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505

ฉะนั้น ธนาคารจึงขอให้ธนาคารพาณิชย์ใดครบทุกถึงเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของกฎหมาย และให้ปรับปรุงการให้กู้ยืมเงินหรือให้เครดิตแก่ลูกค้ารายใหญ่ และ/หรือเงินกองทุนของตนเสียตามควรแก่กรณี.

ขอแสดงความนับถือ

(นายป๋วย อึ๊งภากรณ์)
ผู้อำนวยการ

ผมได้กล่าวสรุปในปาฐกถาว่า การดำเนินการเพื่อปฏิรูปที่มีประสิทธิผลควรเป็นไปอย่างเต็มรูปแบบ ทันกาล และสอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่ได้ประกาศไว้ แต่ผู้กำกับดูแลต่าง ๆ ควรมีอิสระในการปรับใช้ตามสภาพการณ์ในประเทศของตน ซึ่งอาจอยู่ในรูปการมีหลักเกณฑ์อื่น ๆ ทดแทน เพราะเหนืออื่นใด การดำเนินการทั้งหมดนี้ ล้วนมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพ และยกระดับความโปร่งใสในการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน แม้หลักเกณฑ์อาจมีข้อแตกต่างในรายละเอียด หากผู้กำกับดูแลของทุกประเทศ รวมถึง ธปท. ต่างตั้งมั่นและพิจารณาต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นว่าเราบรรลุเป้าประสงค์หรือไม่เพียงใด ในการทำให้นาการพาณิชย์มีความแข็งแกร่ง ผมเชื่อว่าการดำเนินนโยบายต่าง ๆ นับจากนี้ จะเป็นไปโดยมีทิศทางที่เหมาะสม

นอกเหนือจากการที่ต้องตระหนักถึงสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และ “ยื่นมือ” ออกไปประสานงานกับองค์กรการกำกับดูแลนานาชาติ โดยชี้แจงให้นานาประเทศทราบถึงความสำคัญในการสร้างสมดุลที่กล่าวแล้ว การ “มองไกล” โดยศึกษาความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ที่จะนำมาใช้ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ผมขอยกตัวอย่างหลักเกณฑ์ Basel III ด้านสภาพคล่อง ที่ถูกกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรกนี้ เพื่อให้มั่นใจว่าธนาคารพาณิชย์มีสินทรัพย์สภาพคล่องที่มีคุณภาพดี ในปริมาณที่เหมาะสมกับปริมาณการไหลออกของเงินสด และการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จัดโครงสร้างแหล่งเงินทุนของตนให้มีความสอดคล้องกับการใช้ไปของเงิน ซึ่งนับว่าเป็นหลักความคิดที่ดี แต่ในทางปฏิบัติอาจกระทบกับการทำธุรกิจของธนาคารพอสมควร ธปท. จึงอยู่ระหว่างประเมินผลกระทบของหลักเกณฑ์ด้านสภาพคล่องนี้ก่อนเริ่มบังคับใช้

ฉะนั้นแล้ว การ “มองไกล” ในขณะนี้จึงมีความสำคัญ เพราะหากไม่ไตร่ตรองให้รอบด้านและถี่ถ้วนถึงผลในระยะยาวแล้ว ผลเสียที่เกิดอาจลดทอนศักยภาพของธนาคารพาณิชย์ในการเป็น Intermediary หรือตัวกลางในการจัดสรรเงินทุน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของ ธปท. ในฐานะผู้กำหนดนโยบายสถาบันการเงิน

อาจารย์ครับ การประกาศใช้นโยบายของ ธปท. ในแต่ละครั้ง ล้วนเป็นการสร้าง “ประวัติศาสตร์” โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ที่มีความสำคัญและส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์และเศรษฐกิจโลก ดังเช่นพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ ที่ออกใช้ครั้งแรกในสมัยอาจารย์เป็นผู้ว่าการ ซึ่งบทบาทของ ธปท. ในการดำเนินนโยบายดังกล่าว อาจต้องเผชิญกับอุปสรรคและความคาดหวังจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกประเทศ แต่ก็มี ความภูมิใจ และเชื่อว่าบุคลากรของ ธปท. ก็ภูมิใจเช่นกัน ที่ได้เป็นฟันเฟืองหนึ่งในการสร้างความมั่นคงแก่ภาคการธนาคาร และส่งเสริมการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจไทย สมกับความตั้งใจของอาจารย์ที่เปรียบเสมือนข้อเตือนใจในการทำงานของพนักงาน ธปท. ว่า “เราจำเป็นต้องให้บ้านเมืองของเราเจริญขึ้นชนิดที่มีเสถียรภาพ” ครับ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์กุล

จดหมาย

ฉบับที่ 13

พื้นฐานเศรษฐกิจ
ทันทันต่อ
วิกฤติการณ์ทางการเมือง

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ตั้งแต่ปลายปีที่ผ่านมา เป็นระยะเวลากว่า 6 เดือนแล้วครับ ที่ประเทศของเราต้องดำเนินไปโดยปราศจากรัฐบาลที่มีอำนาจเต็มที่ในการบริหารประเทศ ปัญหาและความไม่แน่นอนทางการเมืองเริ่มส่งผลกระทบต่อขีดเจเนมมากขึ้น ทั้งด้านสังคมและเศรษฐกิจ ผมจึงขออนุญาตเขียนจดหมายฉบับนี้ เล่าให้อาจารย์ฟังเกี่ยวกับความท้าทายทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวของการบริหารเศรษฐกิจ ในภาวะที่บ้านเมืองเป็นเช่นนี้

เมื่อกลางเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา สภาพัฒน์ได้ประกาศตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในไตรมาสหนึ่งของปีนี้หดตัวมากกว่าที่หลายฝ่ายคาดไว้ สาเหตุสำคัญของการชะลอตัวของเศรษฐกิจครั้งนี้ คงปฏิเสธไม่ได้ว่า

มาจากปัญหาทางการเมืองที่ยืดเยื้อ ส่งผลกระทบเชิงลบต่อความเชื่อมั่นของ ผู้บริโภคและนักลงทุน การบริโภคและการลงทุนชะลอตัว การใช้จ่ายของ ภาครัฐเองก็ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ จากข้อจำกัดทางกฎหมายของการบริหาร ประเทศโดยรัฐบาลรักษาการ รัฐบาลไม่สามารถกู้เงินมาจ่ายชวมนาหลายแสนราย ที่เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าว ทำให้กำลังการจับจ่ายใช้สอยของคนกลุ่มใหญ่ ที่เป็นฐานรากของเศรษฐกิจลดน้อยลง แม้ภาพรวมเศรษฐกิจโลกจะเริ่มดีขึ้น และเริ่มส่งผลดีต่อภาคการส่งออกของเราที่เริ่มเห็นการฟื้นตัวอย่างช้า ๆ แต่ก็ ไม่สามารถชดเชยการชะลอตัวของอุปสงค์ภายในประเทศได้ ในป็นี้นี้คาดว่า เราจะเห็นเศรษฐกิจเติบโตในอัตราที่ต่ำกว่าหลายปีที่ผ่านมา

อาจารย์ครับ ในภาวะที่ปัญหาการเมืองยังยืดเยื้อและเริ่มส่งผลชัดเจน มากขึ้นเช่นนี้ ผมตระหนักดีว่าภารกิจสำคัญของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะผู้ดูแลเศรษฐกิจมหภาคมีอยู่สองเรื่อง **เรื่องแรก** คือ สร้างความมั่นใจแก่ ผู้บริโภค นักลงทุนทั้งในและนอกประเทศ โดยต้องดูแลให้ตลาดการเงิน สถาบัน การเงิน รวมทั้งระบบการชำระเงินของประเทศสามารถเดินหน้าไปได้อย่าง ราบรื่น มีเสถียรภาพ และ**เรื่องที่สอง** คือ ดูแลให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบ เศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบและต้องการความช่วยเหลือ เป็นพิเศษ ให้สามารถประกอบตัวอยู่ได้ในภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว

ผมคิดว่าเรายังโชคดีที่วิกฤติการณ์ทางการเมืองครั้งนี้ เกิดขึ้นในช่วงที่ พื้นฐานเศรษฐกิจไทยโดยรวมยังอยู่ในเกณฑ์ที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะถ้าเทียบกับ วิกฤติการเงินในช่วงปี 2540 ปัจจุบันภาคเอกชนมีฐานะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ ดีกว่าก่อนมาก บริษัทจดทะเบียนที่เคยมีระดับหนี้สินต่อทุน 6 - 7 เท่า ปัจจุบัน ลดลงมาเหลือเพียงประมาณ 1 - 2 เท่า สถาบันการเงินเองก็ดำเนินธุรกิจ ด้วยความระมัดระวังมากขึ้น แม้ภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ อัตราหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิด รายได้ (NPLs) ก็ปรับเพิ่มขึ้นไม่มาก และยังอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งในช่วงที่ผ่านมา ที่เศรษฐกิจดี ธปท. ขอให้สถาบันการเงินกันสำรองไว้แต่เนิ่น ๆ ทำให้ตอนนั้

เงินสำรองมีสัดส่วนอยู่สูงถึงร้อยละ 160 - 170 ของเงินสำรองฟังกัน ทำให้ภาพรวมของระบบสถาบันการเงินไม่ได้มีปัญหา และพร้อมที่จะสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

ในด้านเศรษฐกิจมหภาค อัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ หนี้สาธารณะที่แม้จะปรับสูงขึ้นบ้าง แต่ยังอยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ ขณะที่เงินสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับที่เพียงพอที่จะรับมือกับความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายและอัตราแลกเปลี่ยน นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคของเรา โดยเฉพาะด้านนโยบายการเงิน ที่เน้นความโปร่งใส การดำเนินการอย่างเป็นเหตุเป็นผล และสื่อสารกับสาธารณะอย่างต่อเนื่องมีส่วนทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit Rating) ตลาดการเงินและนักลงทุนยังมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในพื้นฐานและศักยภาพของเศรษฐกิจไทย แม้เราจะมีปัญหาด้านการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ภาพรวมของค่าเงินบาท การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ ตลอดจนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ยังเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพ

อาจารย์ครับ ในช่วงภาวะบ้านเมืองเช่นนี้ ผมคิดว่าภาคส่วนที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษมีอยู่ 2 กลุ่ม **กลุ่มแรก** คือ “ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง” (SMEs) ที่แม้จะมีภาระหนี้ไม่มาก แต่เป็นกลุ่มที่มีสายป่านสั้น การเข้าถึงแหล่งทุนมีจำกัด ช่วงที่ผ่านมาที่การเมืองมีปัญหายืดเยื้อ ค่าขายได้น้อย และรายได้ลดลง และ**กลุ่มที่สอง** คือ “ภาคครัวเรือน” ซึ่งในช่วงสามสี่ปีที่ผ่านมา สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนสูงขึ้นมาก ส่วนหนึ่งจากนโยบายการกระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ แม้ช่วงหลังเริ่มเห็นการขยายตัวของสินเชื่อครัวเรือนที่ลดลง แต่ด้วยภาระหนี้ที่สูงขึ้น ก็ยังต้องติดตามอย่างใกล้ชิดว่า ภาคครัวเรือนจะมี “ความทนทาน” แค่ไหนในภาวะที่เศรษฐกิจจะหลุดตัวและมีความไม่แน่นอนเช่นนี้

สิ่งที่ ธปท. พยายามดำเนินการ คือ เราพยายามดูแลให้ภาวะการเงินของประเทศมีความคล่องตัว ช่วงที่ผ่านมา คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.)

ได้ปรับลดดอกเบี้ยนโยบายไป 3 ครั้ง เพื่อช่วยลดภาระดอกเบี้ยของภาคส่วนต่าง ๆ และประคับประคองความเชื่อมั่นของเศรษฐกิจในภาพรวม นอกจากนี้เรายังได้พูดคุยกับสถาบันการเงินให้พิจารณาช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบ และต้องการความช่วยเหลือในด้านการผ่อนคลายเงื่อนไขการชำระหนี้ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการเลื่อนชำระเงินต้น การเลื่อนการชำระดอกเบี้ย รวมถึงการพิจารณาให้วงเงินหมุนเวียนเพิ่มเติมด้วย

อาจารย์ครับ ในวันนี้ เราคงต้องยอมรับว่าปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ ที่มีมาตั้งแต่ปี 2549 ส่งผลให้สังคมไทยมีลักษณะแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย การดำเนินนโยบายของภาครัฐในมิติการยกระดับศักยภาพของประเทศขาดความต่อเนื่อง บั่นทอนให้พื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศค่อย ๆ อ่อนแอลง สัญญาณหลายอย่างทำให้ผมมีความกังวลใจเกี่ยวกับอนาคตของประเทศในระยะยาว เช่น หากพิจารณาในมิติของอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ

(Economic Growth) พบว่าทศวรรษก่อนปี 2540 เศรษฐกิจร้อยละ 9 ต่อปี แต่ปี 2543 - 2556 เศรษฐกิจแค่ประมาณร้อยละ 4 ในด้านการกระจายรายได้ (Income Distribution) สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่เงินที่สุทธที่สุดและรายที่สุทธที่สุด ไม่ได้ดีขึ้นใน 3 ทศวรรษที่ผ่านมา กลุ่มประชากรที่เงินที่สุทธร้อยละ 20 มีรายได้รวมไม่ถึงร้อยละ 5 ขณะที่กลุ่มที่รายที่สุทธร้อยละ 20 มีสัดส่วนรายได้เกินครึ่งหนึ่ง หรือร้อยละ 54 ของทั้งประเทศ สะท้อนว่าคุณภาพการพัฒนาเศรษฐกิจของเราที่ผ่านมาไม่ได้ช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ในด้านการศึกษา คุณภาพของระบบการศึกษาของเราด้อยลง ดูจากดัชนี Quality of Education System ปัจจุบันอยู่อันดับที่ 78 ต่ำกว่าประเทศฟิลิปปินส์แล้ว นอกจากนี้ที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องคอร์รัปชันไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ดัชนีที่สะท้อนมุมมองด้านการคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ของไทยแยกลงต่อเนื่อง ปีที่ผ่านมาเราถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 102 จาก 177 ประเทศ

ผมคิดว่า เราต้องเร่งแก้ไขปัญหาลักษณะอย่างรุนแรงด่วนจริงจัง ไม่เช่นนั้นประเทศไทยจะติดกับดักการเป็นประเทศกำลังพัฒนาอยู่ต่อไป แม้ครั้งหนึ่งเราเคยถูกจัดอยู่ในกลุ่ม Tiger of Asia ในอนาคตอาจจะถูกลดชั้น จัดให้รวมอยู่ในกลุ่มประเทศ CLMVT (เขมร ลาว พม่า เวียดนาม และไทย) ก็ได้

เมื่อปลายเดือนที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสร่วมงานเสวนาของกลุ่ม Young Economists ซึ่งเป็นกรรมาธิการของนักเศรษฐศาสตร์ชั้นนำของทุกภาคส่วน ที่ริเริ่มโดยสายนโยบายการเงิน ธปท. หรือฝ่ายวิชาการเดิม ในสมัยอาจารย์เป็นผู้ว่าฯ ในหัวข้อ “การปฏิรูปประเทศ” ซึ่งผมได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า ประเทศของเราจะสามารถเจริญและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง “การปฏิรูป” หรือ “การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม” จำเป็นต้องมีขึ้นในหลายมิติ อาทิ การปรับกระบวนการเข้าสู่อำนาจให้เป็นที่ยอมรับ การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน การปฏิรูปด้านการคลัง การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม การพัฒนาระบบการศึกษาและความสามารถในการ

แข่งขัน เป็นต้น ซึ่งถ้ามองในภาพรวมก็คือ “การปรับโครงสร้างเชิงสถาบันของประเทศ” นั่นเอง

ระบบสถาบันที่แข็งแกร่ง (Strong Institution) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างขอบเขตและแรงจูงใจที่ถูกต้องเหมาะสมสำหรับภาคส่วนต่าง ๆ (Stakeholders) ในสังคมและระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งจะมีผลต่อพฤติกรรมของคนในประเทศ ดังนั้น ระบบสถาบันที่แข็งแกร่งจะเอื้อให้ประเทศก้าวไปได้อย่างมั่นคง และทนทานต่อแรงเสียดทานทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ ขณะที่ระบบสถาบันที่อ่อนแอจะทำให้ระบบบิดเบือนและเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตในระยะยาว ซึ่งการวิจัยเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนข้อเท็จจริงเรื่องนี้มีอยู่มาก

อาจารย์ครับ ผมคิดว่าความท้าทายที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูป คือ ทำอย่างไรจะสามารถผลักดันให้แนวคิดการปฏิรูปเกิดได้จริง แนวคิดเรื่องการปฏิรูปประเทศไม่ใช่เรื่องใหม่ และที่ผ่านมามีการพูดถึงเรื่องนี้มาพอสมควร เพียงแต่ยังไม่เห็นการปรับเปลี่ยนที่ชัดเจนจริงจังเป็นรูปธรรม การกำหนดนโยบายหรือสิ่งที่ต้องปฏิรูปโดยลำพังเป็นสิ่งที่ไม่ยากนัก แต่การแสวงหาหนทางในการทำให้การปฏิรูปสามารถเกิดขึ้นได้จริงเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการปฏิรูปให้สำเร็จ ผมคิดว่าจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายเรื่องเกี่ยวพันกัน

ประการแรก คือ **“จังหวะและโอกาสที่เหมาะสม”** ถ้ามองย้อนไปในประวัติศาสตร์ของช่วงการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของโลก จะพบว่า การปฏิรูปเป็นเรื่องที่สำคัญ ๆ มักเกิดขึ้นในช่วงที่ประเทศอยู่ในวิกฤติ ท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และแรงกดดันสังคม เช่น การปฏิรูปเศรษฐกิจครั้งสำคัญของจีนในยุคเติ้ง เสี่ยวผิง เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติวัฒนธรรม การปฏิรูปประเทศของไทยที่เกิดขึ้นในสมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากแรงกดดันของประเทศล่าอาณานิคมตะวันตก มองใกล้ตัวเข้ามา การปฏิรูป ธพท. ในระยะหลังเองก็เกิดขึ้นจริงจังในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย ทั้งนี้

โอกาสในการปฏิรูปจะมาเป็นช่วง ๆ เท่านั้น เราต้องรู้จักใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีให้มากที่สุด คล้ายกับการทำประตูในการเล่นฟุตบอล ที่ผลแพ้ชนะบางทีขึ้นกับเหตุการณ์ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อ ผมคิดว่าสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันเอื้อให้การปฏิรูปต่าง ๆ เกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน แต่โอกาสเช่นนี้อาจจะมีไม่นาน ผมหวังว่าผู้ที่เกี่ยวข้องจะใช้ Window of Opportunity นี้ เปลี่ยนแปลงบ้านเมืองให้ดีขึ้น

ประการที่สอง คือ “การบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ” ในการปฏิรูปการบริหารกระบวนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญ ปัญหาของประเทศที่ต้องได้รับการแก้ไขในปัจจุบันมีมากมายหลายสิบเรื่อง แต่ธรรมชาติของกระแสการเปลี่ยนแปลงมักหนักแน่นในช่วงแรก และสักพักจะแผ่วลง โอกาสที่จะผลักดันให้เกิดเปลี่ยนแปลงจึงอาจจะมีไม่มาก การเลือกประเด็นปฏิรูปที่สำคัญจริง ๆ เพียงไม่กี่เรื่องเพื่อดำเนินการก่อนจึงมีความจำเป็น ประเด็นที่เลือกจะทำ ต้องเป็นเรื่องที่แก้ไขแล้ว จะมีผลกระทบวงกว้าง ไม่ใช่เรื่องที่ทำกันในภาวะปกติ (Business as Usual) อาจารย์ศรีปอพูคถึงตรงนี้ ผมนึกถึงที่อาจารย์เคยพูดไว้ในเรื่อง “ปัญหาและลำดับของการพัฒนา” ว่า สภาวะของประเทศที่ต้องพัฒนาในหลาย ๆ ด้านพร้อม ๆ กัน ต้องยึดหลัก “อะไรสำคัญทำก่อน” เปรียบเสมือนที่หมู่บ้านมีโรคระบาด เราจะต้องเลือกรักษาหมอ ที่จะสามารถรักษาคนอื่นต่อไปได้ก่อน

ประการที่สาม คือ “ผู้นำที่เข้าใจ เข้าถึง และกล้าตัดสินใจ” นับว่าเป็นหัวใจสำคัญอีกประการของการปฏิรูป กล่าวคือ ผู้นำในการปฏิรูปต้องเข้าใจปัญหาของประเทศอย่างถ่องแท้ และต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องที่ยาก อีกทั้งในกระบวนการปฏิรูป ผู้นำจำเป็นต้องมีศิลปะในการชักจูงโน้มน้าว (Moral Suasion) ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความเห็นพ้องกันถึงความจำเป็นของการปฏิรูป รวมทั้งเมื่อมีการเห็นต่าง ก็ต้องสามารถโน้มน้าวหรือชักจูงให้ทุกฝ่ายสามารถยอมรับแนวทางการปฏิรูปที่ร่วมกันได้

อาจารย์ครับ ประเทศไทยในปัจจุบันอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ ประเทศจะก้าวไปในทิศทางใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของคนในชาติ ขึ้นกับว่า กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่มีความเห็นต่างกัน จะสามารถก้าวข้ามประโยชน์ส่วนตน และยึดประโยชน์ของประเทศเป็นที่ตั้งได้หรือไม่ ดังที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ว่า “การเปลี่ยนแปลงสังคม ไม่ว่าจะจะเป็นไปในทางเจริญหรือทางเสื่อม ย่อมนำความ ระส่ำระสายมาสู่สังคมนั้นบ้าง ปัญญาชนที่สุขุม ย่อมพยายามคิดอ่านให้การ เปลี่ยนแปลงนั้นไปในทำนองเจริญ และให้ระส่ำระสายเพียงน้อย เท่าที่จำเป็น ตามธรรมชาติ ในการนี้ นอกจากจะใช้ปัญญาคิดแล้ว ต้องใช้ปัญญาปฏิบัติด้วย จึงจะมีโอกาสไปสู่ความเจริญ” แต่ส่วนตัวผมยังมีความเชื่อมั่นว่า คนไทย ส่วนใหญ่ยังเชื่อมั่นในคุณงามความดี ยังยึดหลักสันติประชาธรรม และพร้อมจะ ร่วมมือกันผลักดันให้ประเทศก้าวหน้าไปในทางที่ดีขึ้น

ด้วยความเคารพอย่างสูง

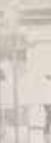
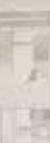
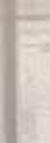
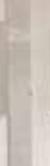
ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค
ของเรา โดยเฉพาะด้านนโยบายการเงิน
ที่เน้นความโปร่งใส การดำเนินการ
อย่างเป็นเหตุเป็นผล และสื่อสาร
กับสาธารณะอย่างต่อเนื่อง
มีส่วนทำให้ประเทศไทยได้รับ
การยอมรับจากบริษัท
จัดอันดับความน่าเชื่อถือ
(Credit Rating)
ตลาดการเงินและนักลงทุนยังมี
ความมั่นใจและเชื่อมั่นในพื้นฐานและ
ศักยภาพของเศรษฐกิจไทย”

จดหมาย

ฉบับที่ 14

ความร่วมมือระหว่าง
ธนาคารกลางใน
ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

เมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือระหว่างประเทศแห่งหนึ่ง ที่มีบทบาทค่อนข้างมากในสายตาของนักลงทุนต่างประเทศ ได้ยืนยันอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยว่าเป็นประเทศที่ยังน่าลงทุน เพราะมีพื้นฐานเศรษฐกิจที่ยังคงแข็งแกร่ง แม้จะอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่แน่นอนทางการเมืองในขณะนั้น

หนึ่งในหลายปัจจัยที่สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือดังกล่าวเน้นถึงความแข็งแกร่ง ก็คือ สามสถาบันหลักทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งธนาคาร

แห่งประเทศไทย (สพท.) ที่สามารถดำเนินนโยบายได้อย่างเข้มแข็งและรอบคอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จของการดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อของ สพท. เป็นผลให้ต้นทุนทางการเงินของภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ในระดับต่ำและมีเสถียรภาพ

ความแข็งแกร่งของสถาบันทางเศรษฐกิจ หรือ Institutional Infrastructure ของประเทศ ที่สร้างความเชื่อมั่นในสายตาของนักลงทุนต่างประเทศนั้น บ่งชี้ว่าความสำเร็จในการดำเนินงานของธนาคารกลางไม่สามารถประเมินได้จากผลกำไรหรือราคาหุ้น ที่กิจการของเอกชนมักใช้เป็นเครื่องสะท้อนผลประกอบการ เนื่องจากวัตถุประสงค์ที่มุ่งรักษาเสถียรภาพโดยรวม มิใช่การดำเนินงานเพื่อแสวงหาผลกำไร และแม้ว่าในปัจจุบัน นักวิเคราะห์เริ่มมีการให้คะแนนผลการดำเนินงานของธนาคารกลางต่าง ๆ ว่าสอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพียงใด ซึ่ง สพท. ก็ไม่ได้รับการยกเว้น ดังนั้น สพท. ต้องยึดมั่นในการสร้างคุณค่าของการดำเนินงานและความน่าเชื่อถือ ที่ไม่เพียงแต่จะต้องยึดมั่นในหลักการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ของระบบเศรษฐกิจการเงินมาโดยตลอด แต่ยังต้องอาศัยความมีอิสระในการดำเนินนโยบาย ซึ่งหมายถึงความสามารถของธนาคารกลางในการดำเนินงานตามพันธกิจของตนอย่างอิสระภายใต้กรอบเป้าหมายร่วมกับภาครัฐ

แม้ในหลายโอกาสเราอาจมองว่า ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจขนาดเล็ก และต้องบริหารจัดการในแนวทางที่เหมาะสมเฉพาะกับสถานการณ์ในประเทศ แต่ในฐานะเศรษฐกิจเปิด เราคงต้องบริหารจัดการโดยคำนึงถึงบริบททางการเงินโลกในปัจจุบัน ทำให้ผมย้อนระลึกถึงข้อเขียนของอาจารย์ตอนหนึ่งว่า “ประเทศของผมนคงจะต้องมีความสัมพันธ์อันชอบธรรมและเป็นประโยชน์กับโลกภายนอก ผมจะได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งแนวความคิดและวิชาของมนุษย์ทั้งโลก” เพราะผมเชื่อว่า สพท. คงไม่สามารถมองไกลไปข้างหน้าในประเทศได้เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องมองไกลไปด้านข้างในระดับโลกและระดับภูมิภาคให้รอบ

เพราะกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไปส่งผลให้เศรษฐกิจโลกของประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงเพิ่มขึ้นมาก วิกฤติเศรษฐกิจการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ หรือกลุ่ม G3 รวมถึงการดำเนินนโยบายการเงินการคลังของประเทศเหล่านี้เพื่อแก้ไขปัญหา จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวจะถูกขยายผลโดยข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของประเทศไทย ดังนั้น การประสานความคิดและประสานมือกับธนาคารกลางประเทศต่าง ๆ จึงนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

อาจารย์ศรีบุทก์ในวันนี้ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ International Monetary Fund (IMF) ที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกมายาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ ตั้งแต่สมัยพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย เป็นผู้ว่าการ และ ธปท. ก็ได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้แทนของประเทศไทยในการใช้สิทธิออกเสียงและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ IMF ตามพระราชบัญญัติให้อำนาจปฏิบัติการเกี่ยวกับกองทุนการเงินและธนาคารระหว่างประเทศ พ.ศ. 2494 ตลอดมา เพื่อร่วมรักษาเสถียรภาพการเงินโลก จนได้รับความเชื่อมั่นจาก IMF ให้จัดตั้ง IMF Technical Assistance Office ที่กรุงเทพฯ เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศเพื่อนบ้านของเรา ซึ่งนับว่าเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของค่านิยมร่วม “ยื่นมือ” ของ ธปท.

ในขณะที่ความร่วมมือระดับภูมิภาค ซึ่งมีจุดเริ่มต้นจากการผลักดันของอาจารย์ที่เคยกล่าวไว้ว่า “ประเทศเล็กควรจะร่วมมือร่วมใจกันออกความเห็นให้เป็นประโยชน์แก่พวกเราเองและโลกทั่วไป...ความร่วมมือกันอย่างสนิทสนมยิ่งขึ้น และจะได้มีการปรึกษาหารือกันเป็นงานประจำ รวมทั้งจะพยายามประสานงานซึ่งกันและกันในด้านโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมด้วย ความสนิทสนมระหว่างประเทศเล็กต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นนี้ คงจะเป็นประโยชน์แก่แต่ละประเทศ” จนเกิดการก่อตั้ง South East Asian Central Banks หรือ

SEACEN เป็นเวทีความร่วมมือระหว่างธนาคารในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2509 นับตั้งแต่นั้น จนถึงปัจจุบันนี้ ความร่วมมือระดับภูมิภาคได้เข้ามามีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่าเวทีระดับโลก โดยเฉพาะในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ การดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจและการเงิน เพื่อร่วมรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาค

อาจารย์ครับ ปีนี้เป็นปีที่ ธปท. ก่อตั้งมาครบ 72 ปี และเนื่องในโอกาส พิเศษนี้ เราก็ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระดับผู้ว่าการของ Executives' Meeting of East Asia Pacific Central Banks หรือเรียกสั้น ๆ ว่า EMEAP Governors' Meeting ซึ่งเป็นการพบกันของผู้ว่าการธนาคารกลางในกลุ่ม ประเทศเอเชียแปซิฟิก 11 เขตเศรษฐกิจ (ออสเตรเลีย จีน ฮองกง อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาเลเซีย นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย) ที่ก่อตั้ง เมื่อปี 2534 และนับว่าเป็นเวทีสำคัญและอาจเป็นเวทีเดียวที่เปิดกว้างให้ผู้ว่าการ จากหลายประเทศในภูมิภาคได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างไม่เป็น ทางการ ซึ่งมักมีการหารือในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบาย ของธนาคารกลาง ทั้งด้านนโยบายการเงิน การกำกับดูแลสถาบันการเงิน และ ระบบการชำระเงิน ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะแวดล้อมในระบบการเงินโลก อยู่เสมอ รวมทั้งยังเป็นการรวมกลุ่มเพื่อเป็นกระบอกเสียงไปยังผู้ออกกฎเกณฑ์ สากลหรือในประเทศหลัก ให้คำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับ สถาบันการเงินของประเทศในเอเชียแปซิฟิก ก่อนจะออกเป็นกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ มาใช้บังคับกับระบบสถาบันการเงิน โดยเฉพาะในช่วงหลังวิกฤติเป็นต้นมา EMEAP จึงนับว่าเป็นเวทีที่มีการหารือกันอย่างเข้มข้นและสร้างผลเชิงนโยบาย ในทางปฏิบัติที่ชัดเจน เทียบกับการพบกันของผู้ว่าการธนาคารกลางในเวทีการ ประชุมอื่น ๆ ซึ่งมักจะมีขนาดใหญ่เกินไป จนไม่มีโอกาสได้หารือในส่วนที่

เกี่ยวข้องกับภูมิภาคนี้โดยตรง หรือไม่ก็เล็กเกินกว่าจะมีอำนาจต่อรองกับกลุ่มประเทศอื่นได้เพียงพอ

ในการประชุมครั้งนี้ ผู้ว่าการประเทศต่าง ๆ ได้หารือในเรื่องการดำเนินนโยบายในช่วงที่นโยบายการเงินโลก อาจลดการผ่อนคลายลง นำโดยสหรัฐฯ และอาจส่งผลกระทบต่อความผันผวนของตลาดการเงินและการดำเนินงานของภาคธุรกิจในระยะต่อไป ขณะเดียวกัน แรงกดดันเงินเพื่อที่เป็นปัจจัยหลักในการขึ้นนำ การดำเนินนโยบาย ก็ได้รับผลจากปัจจัยภายนอกประเทศมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ เผชิญกับความท้าทายมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ ผู้ว่าการธนาคารกลาง EMEAP ยังได้หารืออย่างไม่เป็นทางการกับองค์กรกำกับดูแลสถาบันการเงิน ถึงผลข้างเคียงจากกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงิน และความเสี่ยงต่อระบบการเงินในภาพรวม เพื่อหาแนวทางในการบรรเทาผลกระทบดังกล่าว ในภูมิภาค รวมถึงแนวทางการกำกับดูแลที่ต้องสอดคล้องกันมากขึ้น ขณะที่ยังต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะในแต่ละประเทศ เพื่อให้ระบบการเงินมีต้นทุนจากการปรับเปลี่ยนดังกล่าวให้น้อยที่สุด

ในปีนี้ ธปท. ยังได้รับการติดต่อจากกลุ่มประเทศในยุโรป ที่ใช้เงินสกุลยูโร (Eurosysteem ประกอบด้วย 18 ประเทศ 19 ธนาคารกลาง รวม European Central Bank) ในการเข้าร่วมหารือกับผู้ว่าการธนาคารกลาง EMEAP ซึ่งถือเป็นครั้งแรกของการหารือระหว่าง 2 กลุ่มธนาคารกลาง นับจากที่ยุโรปต้องประสบปัญหาและดำเนินนโยบายการเงินที่อ่อนคลายเป็นพิเศษ จึงมีหลายประเด็นที่มีความน่าสนใจ ทั้งเรื่องแรงจูงใจในการดำเนินนโยบายของธนาคารกลางยุโรป รวมทั้งมุมมองที่ธนาคารกลางยุโรปมีต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสของธนาคารกลางในกลุ่ม EMEAP ที่จะแลกเปลี่ยนมุมมองต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น การรับมือทางนโยบายต่อผลของมาตรการดังกล่าว รวมถึงบทเรียนที่ภูมิภาคได้จากวิกฤติในยุโรปที่ผ่านมา

นอกจากมุมมองในระดับเศรษฐกิจโลกแล้ว บทบาทของภูมิภาคเอเชียในระบบเศรษฐกิจโลกก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในโอกาสเดียวกันนี้ ธปท. จึงได้เชิญ Mr. Haruhiko Kuroda ผู้ว่าการธนาคารกลางญี่ปุ่น มาเป็น Keynote Speaker ในงาน BOT Policy Forum ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความมุ่งหวังของ ธปท. ให้เป็นเวทีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับฟังแนวคิด มุมมองจากผู้นำที่มีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจโลก ในเรื่องทิศทาง แนวโน้มเศรษฐกิจ ปัญหา และอุปสรรคที่โลกกำลังเผชิญ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนหรือดำเนินนโยบาย เพื่อรับมือกับอุปสรรคดังกล่าว ซึ่งครั้งนี้เป็นการจัดขึ้นครั้งที่ 4 แล้ว โดยผู้ว่าการธนาคารกลางญี่ปุ่นได้กล่าวสุนทรพจน์ ในหัวข้อ Asia's Contribution to Global Growth สรุปได้โดยสังเขป คือ ขณะนี้เศรษฐกิจเอเชียมีบทบาทต่อเศรษฐกิจโลกมากขึ้น เพราะสองในสามของเศรษฐกิจโลกขับเคลื่อนมาจากเศรษฐกิจเอเชีย ในช่วงที่ผ่านมาเศรษฐกิจเอเชียสามารถเติบโตได้อย่างสมดุลมากขึ้นจากอุปสงค์ในประเทศและการขยายตัวจากภาคการส่งออก แต่ในช่วงต่อไปอาจจะพบปัญหาความไม่สมดุล และพึ่งพาการขยายตัวจากอุปสงค์

ในประเทศได้ลดลง นอกจากนี้ เห็นว่าประเทศไทยและเอเชียควรระมัดระวัง ใน 3 ประเด็น คือ

(1) ภาวะการคลังที่จะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร ที่จะเป็นสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น

(2) การดูแลเสถียรภาพของระบบการเงิน เนื่องจากการไหลเข้าของ เงินทุนจากประเทศตะวันตก และการปล่อยสินเชือในประเทศจำนวนมาก ซึ่งอาจนำไปสู่ภาวะฟองสบู่ได้

(3) การสร้างความร่วมมือในระดับภูมิภาคให้เข้มแข็ง ในลักษณะ Regional Safety Net เพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ซึ่งผมเชื่อว่าข้อคิดเห็นจากสุนทรพจน์ดังกล่าวจะมีส่วนช่วยทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของ ธปท. ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการ อดีตผู้ว่าการ หน่วยงานของรัฐ สถาบันการเงิน นักลงทุน และผู้ประกอบการญี่ปุ่น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย สามารถเตรียมพร้อมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมสนับสนุนความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก

อาจารย์ครับ ผมรู้สึกดีใจที่ ธปท. ได้มีบทบาท **“ยื่นมือ”** เป็นส่วนหนึ่งในการช่วย **“ประสานองค์ความรู้”** **“ประสานความร่วมมือ”** และ **“ประสานใจ”** ระหว่างธนาคารกลางในภูมิภาคเอเชีย และกับกลุ่มธนาคารกลางในภูมิภาคยุโรป รวมทั้งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ในสายตาของนักการเงินโลกยังมั่นใจว่า ประเทศไทยสามารถดำเนินการได้ดีภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ แต่ที่สำคัญคือ ความคิดเห็นจากผู้ว่าการหลาย ๆ ประเทศ ตลอด 3 วันที่ ธปท. ได้เป็นเจ้าภาพการประชุมดังกล่าว เปรียบเสมือนเสียงสะท้อนการ **“มองไกล”** ของ ธปท. ที่ตระหนักดีว่า เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินนโยบายเศรษฐกิจการเงิน เพื่อดูแลให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพในระยะสั้น

ควบคู่กับการปฏิรูปเศรษฐกิจเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืนของเศรษฐกิจ
ในอนาคต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจการเงินโลก โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง ข้อกังวลเกี่ยวกับความจำเป็นในการปรับโครงสร้าง เพื่อสร้างความยั่งยืน
ของภาคการคลัง จากความไม่สมดุลระหว่างรายได้และรายจ่ายที่มีแนวโน้มมากขึ้น
ซึ่งเป็นประเด็นล่าสุดที่คณะกรรมการนโยบายการเงินและคณะกรรมการ
นโยบายสถาบันการเงินของประเทศไทยได้แสดงความกังวล

สุดท้ายนี้ ผมเชื่อว่า การ “ยื่นมือ” และ “มองไกล” ดังกล่าว
มีความสำคัญพร้อมกับการ “ยืนตรง” ในการทำหน้าที่ของ ธปท. เพื่อความ
เป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“ประเทศเล็กควรจะร่วมมือร่วมใจกัน
ออกความเห็นให้เป็นประโยชน์
แก่พวกเราเองและโลกทั่วไป
...การร่วมมือกัน
อย่างสนิทสนมยิ่งขึ้น
และจะได้มีการปรึกษาหารือกัน
เป็นงานประจำ รวมทั้งจะพยายาม
ประสานงานซึ่งกันและกัน
ในด้านโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมด้วย ความสนิทสนม
ระหว่างประเทศเล็กต่าง ๆ
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นนี้
คงจะเป็นประโยชน์แก่แต่ละประเทศ”

จดหมาย

ฉบับที่ 15

แผนกลยุทธ์ สปท.
เพื่อความป็นอยู่ที่ดี
อย่างยั่งยืนของไทย

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ปัจจุบันไทยอยู่ระหว่างการปฏิรูปครั้งใหญ่ ทั้งการปรับโครงสร้าง
ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ซึ่งมีการคัดสรรผู้แทนจากภาคส่วน
ต่าง ๆ ร่วมวางข้อกำหนด กฎเกณฑ์ และกติกาขึ้นใหม่ ให้เป็นที่ยอมรับของ
ประชาชน เพื่อให้ประเทศสามารถพัฒนา และก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคง
มีเสถียรภาพ รวมทั้งเป็นความพยายามป้องกัน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง
เหมือนกับในอดีตที่ผ่านมาขึ้นอีก

แม้ว่าการปฏิรูปนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ เพราะเป็นการกำหนด
ทิศทางของอนาคต แต่สิ่งสำคัญที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ การวางกระบวนการ

ทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ก็เช่นเดียวกัน หลังจากผ่านการปรับโครงสร้างองค์กรครั้งใหญ่ ภายใต้พระราชบัญญัติ ธปท. ฉบับแก้ไข ปี 2551 การปฏิรูปที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการตัดสินใจ นโยบาย ที่สมัยก่อนการตัดสินใจทำนโยบายสำคัญ ๆ ของ ธปท. จะรวมอยู่ที่บุคคลคนเดียว คือ ผู้ว่าการ แต่หลังจากมีการปรับปรุงกฎหมายแล้ว ได้มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจไปสู่คณะบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การตัดสินใจในเชิงการบริหารงานทั่ว ๆ ไป จะทำผ่านคณะกรรมการ ธปท. การตัดสินใจในเรื่องนโยบายการเงินจะเป็นการตัดสินใจร่วมกัน โดยคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ในขณะที่คณะกรรมการนโยบายสถาบันการเงิน (กนส.) จะดูแลเรื่องของนโยบายสถาบันการเงิน อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งการมีคณะกรรมการชุดต่าง ๆ หลายชุดใน ธปท. นับเป็นเรื่องที่ดี จะได้มีการเชื่อมมุมมอง ความคิดเห็น ประสพการณ์ รวมถึงเสริมสร้างธรรมาภิบาล ผ่านระบบ Checks and Balances ที่มากขึ้น

อาจารย์ครับ ในมุมมองที่มีความหลากหลายและรอบด้านมากขึ้น เหล่านี้ได้เพิ่มความท้าทายในการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Common Vision) ที่ชัดเจนระหว่างคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กับ ธปท. เพื่อให้เป้าหมายการกำหนดนโยบายของคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อผลักดันภารกิจของ ธปท. ไปถึงจุดหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหาก “วิสัยทัศน์ร่วม” ไม่เกิดแล้ว ย่อมส่งต่อไปถึงปัญหาในทางปฏิบัติงานและการสื่อสารขององค์กร และอาจทำให้ความน่าเชื่อถือของ ธปท. ถูกกระทบได้ในที่สุด ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว ในช่วงปีแรกของการทำหน้าที่ผู้ว่าการ ผมจึงได้ผลักดันให้เกิดการประชุมร่วม เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ กับผู้บริหารระดับสูงของ ธปท. หรือที่เรียกว่า Board Retreat ขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การนำคณะกรรมการเหล่านี้มาหารือร่วมกันนี้ เสมือนกับเป็นการนำ “หมวกหลายใบให้ซ้อนทับกันจนกลายเป็นหมวกใบเดียวกัน”

อาจารย์ครับ การประชุม Board Retreat ที่จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อต้นปี 2554 เป็นช่วงหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจโลกครั้งใหญ่ในสหรัฐฯ และในยุโรป ซึ่งประเทศไทยของเราโชคดีมาก ที่ได้รับผลกระทบไม่มาก ในการประชุมครั้งนั้น จึงเน้นเรื่องการซักซ้อมบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละชุดให้ชัดเจนลงไปครับว่า เรื่องไหนเป็นเรื่องของคณะกรรมการ ธปท. เรื่องไหนเป็น กนง. และจะมีการเชื่อมโยงเป้าหมายของคณะกรรมการต่าง ๆ อย่างไร เพราะความยากอยู่ที่การตีความกฎหมายให้ใช้ได้จริงในทางบริหารและปฏิบัติ ซึ่งในปีนั้นผมเองได้นำเครื่องมือบริหารจัดการเข้ามาช่วยในการวัดผลการทำงานหรือ Balanced Scorecard (BSC) รวมทั้งการกำหนด Strategy Map ของ ธปท. ผลจากการประชุมครั้งแรกทำให้คณะกรรมการและผู้บริหาร ธปท. มีความเข้าใจถึงทิศทางและเป้าหมายของ ธปท. ดีขึ้น

ต่อมาในปี 2555 ที่จังหวัดเชียงใหม่ ผมได้นำเรื่องยุทธศาสตร์องค์กร (Strategy Map) มาต่อยอดทางความคิดกับที่ประชุมกับกรรมการชุดต่าง ๆ โดยเฉพาะได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์องค์กร มีทั้งหมด 9 ด้าน อยู่ในกรอบเวลา 5 ปี (ปี 2555 - 2559) มหาหรือกับที่ประชุม ซึ่งได้ใช้ต่อเนื่องมาจนถึงวันนี้ได้แก่

(1) **ด้านการประสานนโยบายเศรษฐกิจการเงิน** มีความจำเป็นที่ ธปท. ต้องร่วมกันคิดและกำหนดกรอบเป้าหมายในการผสมผสานนโยบายเศรษฐกิจร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เศรษฐกิจไปได้ และงานหลักเรื่องรักษาเสถียรภาพของเศรษฐกิจก็ไปได้ด้วย

(2) **ด้านอัตราแลกเปลี่ยน** เพื่อพัฒนาไปสู่จุดที่มีความยืดหยุ่นต่อความผันผวนได้ดี สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโลก และมีระบบให้ภาคธุรกิจสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงได้ดีขึ้น

(3) **ด้านการบริหารจัดการเงินสำรองทางการ** เพื่อเพิ่มผลตอบแทนระยะยาว ภายใต้กรอบที่ความเสี่ยงไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งขณะนั้นกำลังเผชิญกับปัญหาเงินทุนไหลเข้า (Capital Inflow) มาก และมี Negative Carry อยู่ จะบริหารจัดการอย่างไร

(4) **ด้านเสถียรภาพระบบการเงิน** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เราคิดถึงเรื่องการประสานงานนโยบายการเงินกับนโยบายการกำกับดูแลสถาบันการเงิน รวมทั้งนโยบายการคลัง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอดส่องระบบการเงิน ที่มีการเชื่อมโยงกันทั้งในและนอกประเทศมากขึ้น

(5) **ด้านการพัฒนาระบบสถาบันการเงิน** โครงสร้างของระบบสถาบันการเงินควรเป็นอย่างไร ส่งเสริมให้สถาบันการเงินตอบสนองความต้องการของภาคเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีศักยภาพในการแข่งขัน และมีเสถียรภาพ

(6) **ด้านการพัฒนาระบบการชำระเงิน** พัฒนาระบบเพื่อประสิทธิภาพต้นทุนต่ำ มั่นคง ปลอดภัย มีความน่าเชื่อถือ และรองรับธุรกรรมระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดการพึ่งพาเงินสด

(7) **ด้านการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน** เพื่อให้ความรู้ทางการเงิน และเพิ่มความรู้เท่าทันแก่ผู้บริโภค รวมทั้งให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียน เพื่อดูแลให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมจากการใช้บริการทางการเงินจากสถาบันการเงินภายใต้การกำกับดูแลของ ธปท.

(8) **ด้านการสื่อสารภายในและภายนอก** สร้างการเข้าถึงและความเข้าใจกับทุกภาคส่วน ทั้งภายในและภายนอกองค์กร และการสร้าง Brand Value ของ ธปท.

(9) **ด้านทรัพยากรบุคคลและพัฒนาองค์กร** เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจสำคัญ และเพื่อมุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพของ ธปท.

ที่น่าสนใจ คือ Board Retreat ครั้งนั้น ยังได้ให้น้ำหนักต่อการเพิ่มบทบาทของ ธปท. ในด้านการพัฒนาประเทศ (Developmental Role) มากขึ้น แทนที่จะเน้นเฉพาะงานด้านเสถียรภาพแต่เพียงอย่างเดียว เพราะถ้าเราดูเรื่องการพัฒนาประเทศให้ดี ก็จะมีผลที่ดีต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจด้วย ซึ่งผลการหารือในครั้งนั้นเป็นการบ้านที่ ธปท. ต้องพิจารณาอย่างลึกซึ้งสำหรับการวางบทบาทขององค์กรในอนาคต โดยไม่ก้าวข้ามบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลางที่กำหนดตามกฎหมาย

อาจารย์ครับ Board Retreat ครั้งที่ 3 จัดขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม 2557 ที่เพิ่งผ่านไป ครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจกับความท้าทายในการทำนโยบาย ภายใต้บริบทที่การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ยังดูท่าทางไม่เบ็ดเสร็จ โดย ธปท. ได้ติดตามศึกษาความพยายามของธนาคารกลางหลายแห่ง ทั้งในสหรัฐฯ ยุโรป ญี่ปุ่น ในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจดังกล่าว เพราะว่าปัจจุบันเศรษฐกิจโลกมีความซับซ้อนมากขึ้น เชื่อมโยงกันมากขึ้น และยังไม่มีใครสามารถสรุปได้ว่า แนวทางแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร ทำให้ ธปท. และคณะกรรมการนโยบายชุดต่าง ๆ ต้องเตรียมรับมือความท้าทายใหม่ ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ที่สำคัญคือ

(1) ความซับซ้อน (Complexity) ในการดำเนินนโยบายการเงินหรือนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ก็ยังคงอยู่กับเรา แม้ประเทศไทยโชคดี ไม่ได้อยู่

ท่ามกลางวิกฤติ แต่ไทยเป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับผลกระทบ และถ้าดูเหตุการณ์ที่ สหรัฐฐา ยุโรป ญี่ปุ่น และประเทศตลาดเกิดใหม่ต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่เวลานี้ ก็สะท้อนให้เห็นถึงความยุ่งยากมากในการวางนโยบายเศรษฐกิจที่ดีของประเทศ หนึ่ง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีเศรษฐกิจเปิด และจากประสบการณ์ของ ธปท. ในช่วงที่ผ่านมา เห็นได้ว่าเครื่องมือเพียงหนึ่งเดียวอาจไม่เพียงพอ และ อาจจะต้องใช้กลุ่มของเครื่องมือ ซึ่งหนีไม่พ้นที่จะต้องดูถึงความพอดีของเครื่องมือ ต่าง ๆ ที่ใช้ และการผสมผสานของนโยบาย พุดถึงกรอบของนโยบาย และ ในท่ามกลางความซับซ้อนนี้ ก็จะต้องสร้างศักยภาพของตัวองค์กร ที่มีองค์ความรู้ ที่กว้างและลึก เพื่อรองรับความท้าทายจากความซับซ้อนเหล่านี้ด้วย

(2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ในเรื่องนี้โจทย์ใหญ่ของประเทศขณะนี้คือ เรื่องการปฏิรูประบบรัฐวิสาหกิจ การปฏิรูปการลงทุนเอกชน เพราะจากการศึกษาของ ธปท. พบว่า ศักยภาพการเติบโตของไทยเริ่มถดถอยจากอดีต ศักยภาพของประเทศเวลานี้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาค ซึ่งเป็นโจทย์ของความท้าทายนโยบายทางด้าน Supply Side รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานการศึกษา เทคโนโลยีต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นความยากกว่า ธปท. จะเข้าไปเกาะเกี่ยวอย่างไร เพราะแม้นโยบายการเงินจะไม่สามารถเร่งศักยภาพของประเทศในระยะยาว ได้โดยตรง แต่ในส่วนของ ธปท. จะปฏิเสธว่าเราไม่มีเครื่องมือเสียเลยก็ไม่ได้ เพราะความจริง ธปท. กำกับดูแลสถาบันการเงิน ดูแลระบบชำระเงิน ที่น่าจะช่วย สนับสนุนพัฒนาการด้าน Supply Side ได้บ้าง

(3) การลดการเหลื่อมล้ำ (Inclusion) ซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับบทบาท ด้าน Developmental Role ต่อเนื่องจากการประชุม Board Retreat เมื่อปี 2555 ซึ่ง ธปท. ได้นำมาดำเนินการต่อหลายเรื่อง เช่น การช่วยเหลือผู้ประกอบการ ขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) การคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน และ เรื่องการยื่นมือสู่ภูมิภาค หรือ Connectivity ร่วมกับกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (CLMV) ประเด็นเหล่านี้ ธปท. ได้ทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ ทุกภาคส่วนในประเทศได้ประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

อาจารย์ครับ ทั้งหมดที่ผมเล่าให้อาจารย์ฟังนี้ เพราะผมเชื่อว่าตลอด 12 ปี ที่อาจารย์ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ อาจารย์คงต้องหาดุลยภาพกับการทำงาน โดยมอบบทบาทของ สปท. ในวันนี้ และวางทิศทางการพัฒนาขององค์กรในอนาคต แต่งานดังกล่าวไม่ได้อยู่ที่ผู้ว่าการ สปท. คนเดียว หากแต่อยู่ที่คณะกรรมการทุกชุด และผู้บริหาร สปท. ที่จะต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันว่า เราจะจัดการและรับมือกับความท้าทายนี้อย่างไร ทุกคนต้องร่วมมือร่วมพลังกันทั้งองค์กร ไม่ว่าจะคณะกรรมการชุดต่าง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงตัวกรรมการไปอย่างไร เรายังคาดหวังว่า จะยังคงเห็นการสานต่อวิสัยทัศน์ของคณะกรรมการทุกชุดอย่างต่อเนื่องต่อไป

ภารกิจในการนำพาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพ เพื่อความเป็นอยู่ยั่งยืนของคนไทย การจะก้าวไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้ ภารกิจที่สำคัญ คือ จะต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันภายใน สปท. ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เดินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เหมือนดังที่อาจารย์ได้เคยผลักดันในช่วงที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการ ตามคำกล่าวที่ว่า “ผมอยากให้ปรับปรุงงานในธนาคารนี้ให้สมกับเป็นธนาคารกลาง แต่ก่อนที่เราจะทำการ Operation เพื่อควบคุมการเงินของประเทศ และควบคุมธนาคารอื่น ๆ ได้ เราจะต้องทำให้ Internal Organization ของเราให้มั่นคง” ผมขอสัญญาว่า จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถในช่วงปีสุดท้ายของการทำหน้าที่ผู้ว่าการ สปท. ในการนำพา สปท. ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

จดหมาย

ฉบับที่ 16

พัฒนา
ระบบการชำระเงิน

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

ระบบการชำระเงินเป็นเครื่องชี้วัดที่สำคัญอันหนึ่งของการพัฒนาระบบการเงินของประเทศ ประเทศยิ่งพัฒนามากขึ้น ระบบการชำระเงินยิ่งจะมีความทันสมัย รวดเร็ว หลากหลาย และมีความลึกทางการเงินมากยิ่งขึ้น การใช้ธนบัตรจะมีสัดส่วนที่น้อยลงเรื่อย ๆ และยิ่งรัฐบาลมีนโยบายประกาศสนับสนุนให้ประเทศไทยเข้าสู่ระบบ Digital Economy เพื่อยกระดับศักยภาพของเศรษฐกิจไทย ให้มีการขยายตัวในระดับที่สูงขึ้นกว่าในปัจจุบัน โดยการหันมาผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ

เศรษฐกิจไทย การพัฒนาระบบการชำระเงินที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ดูแล เพื่อรองรับธุรกรรมของระบบ Digital Economy จึงมีความจำเป็นมากขึ้น

ความหมายของระบบ Digital Economy คือ เศรษฐกิจที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศหรือไอทีเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งระบบนี้จะทำให้ข้อมูลข่าวสารมีความครบถ้วนทั่วถึง มีการแข่งขันกันมากขึ้น รู้ถึงความต้องการของตลาดว่าต้องการอะไร ทำให้การผลิตสินค้าและบริการเป็นที่ต้องการของตลาด ขณะที่ต้นทุนในการดำเนินการต่าง ๆ ลดลง เพราะยิ่งระบบการชำระเงินมีความทันสมัย หลากหลาย และรวดเร็ว จะยิ่งทำให้ต้นทุนในระบบการชำระเงินลดลง (Transaction Cost) รวมทั้งส่งเสริมให้ธุรกรรมการซื้อขายสินค้าและบริการเพิ่มมากยิ่งขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

ดังนั้น หากจะเปรียบว่าระบบการชำระเงินสำคัญอย่างไรกับ Digital Economy คงเปรียบได้กับเส้นเลือดที่ทำหน้าที่ไหลเวียนเลือดหรือเงินไปยังภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย รองรับการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง หากเส้นเลือดทางการเงินนี้ขาด ตีบตัน ไม่คล่องตัว เชื่อมโยงกันไม่ได้ หรือไปไม่ได้ไม่ทั่วถึง ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ที่ผ่านมา ธปท. ได้ทำหน้าที่ดูแลทั้งเส้นเลือดใหญ่ หรือระบบการชำระเงินมูลค่าสูง (Large Value Payment Systems) ได้แก่ ระบบบาทเน็ต (BAHTNET) ซึ่งให้บริการชำระดุลธุรกรรมตลาดเงินและตลาดทุนระหว่างสถาบันการเงิน และเส้นเลือดฝอย ที่เปรียบได้กับระบบการชำระเงินรายย่อยที่สำคัญ (Retail Payment Systems) เช่น ระบบการเคลียร์ริงเซ็คระหว่างธนาคาร ระบบเอทีเอ็มพูล และระบบการโอนเงินระหว่างธนาคาร โดยมีคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายด้านระบบการชำระเงินของประเทศ รวมถึงมีการประสานความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้การดำเนินการด้านระบบการชำระเงินของไทย มีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

อาจารย์ศรีรับ ถ้าจะดูบทบาทของ ธปท. ในการดูแลเส้นเลือดของระบบเศรษฐกิจ ก็จะต้องบอกว่า ธปท. ให้ความสำคัญในการพัฒนาและดำเนินการระบบบาทเน็ต ซึ่งถือเป็นระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของระบบการเงินของประเทศ (Systemically Important Payment Systems) โดยตั้งแต่มีการเริ่มใช้ระบบบาทเน็ตในปี 2538 ธปท. ได้พัฒนาระบบมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีบริการที่หลากหลาย รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมตามมาตรฐานสากล จนในปัจจุบันระบบบาทเน็ตนับเป็นระบบการโอนเงินหลัก ที่สนับสนุนธุรกรรมการค้าการลงทุน และธุรกรรมในตลาดการเงิน รองรับมูลค่าการโอนเงินสูงถึงปีละกว่า 670 ล้านล้านบาท หรือกว่า 60 เท่าของจีดีพี

สำหรับระบบการชำระเงินรายย่อย ซึ่งเปรียบเสมือนเส้นเลือดฝอยที่หล่อเลี้ยงทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจ และใกล้ชิดกับภาคธุรกิจและประชาชนนั้น ธพท. ในฐานะผู้ให้บริการระบบการชำระเงินรายย่อยที่สำคัญอย่างระบบการเคลียร์เช็คระหว่างธนาคาร ได้พัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นมาโดยตลอด จากในยุคแรกที่ต้องมีสถานที่กลางในการแลกเปลี่ยนเช็คระหว่างธนาคาร ซึ่งอาจารย์ได้มีดำริให้จัดตั้งขึ้นที่สำนักงานสุรวงศ์ ในปี 2512 เนื่องจากอยู่ในย่านธุรกิจ สะดวกต่อการเดินทางของธนาคารสมาชิก ได้พัฒนาเข้าสู่ยุคปัจจุบัน ที่ระบบเคลียร์เช็คเปลี่ยนเป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างสมบูรณ์ ใช้ภาพเช็คและข้อมูลแลกเปลี่ยนกันทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้ชื่อระบบ Imaged Cheque Clearing and Archive System (ICAS) ซึ่งช่วยลดต้นทุนการเดินทางของธนาคารสมาชิก ลดเวลาในการเรียกเก็บเงินตามเช็ค จากเดิมที่ใช้เวลา 3 - 5 วันสำหรับการเรียกเก็บเช็คข้ามจังหวัด เป็น 1 วันทำการทั่วประเทศ ช่วยเพิ่มการหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจให้คล่องตัวมาก

เพื่อให้มั่นใจว่าระบบการชำระเงินจะสามารถสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholders) ที่หลากหลาย ทั้งธนาคารพาณิชย์และผู้ให้บริการการชำระเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non - bank) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและนำเสนอบริการ และหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ รวมถึงประชาชน ที่มีความต้องการใช้บริการที่แตกต่างกัน การจะพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ ธพท. ไม่อาจดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้โดยลำพัง หากแต่ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ดังนั้น ธพท. จึงเน้นการ “ยื่นมือ” ในการสร้างพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เพื่อร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการชำระเงินของประเทศ ผ่านแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน (Payment Systems Roadmap) โดยเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญ คือ การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Payment)

ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐและเอกชนมีทางเลือกอื่นทดแทนการใช้เงินสด และบริหารเงินได้สะดวกรวดเร็วกว่าขึ้น ด้วยต้นทุนที่ลดลง รองรับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น การซื้อขายสินค้า และการให้บริการผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Commerce หรือ e - Service) ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สอดคล้องไปกับนโยบาย Digital Economy ของรัฐบาล รวมถึงช่วยลดต้นทุนของประเทศในการจัดการธนบัตรด้วย

โดยการหาพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อร่วมกันทำงานนี้ ทำให้ผมนึกถึงสุนทรพจน์ตอนหนึ่งที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ในปี 2513 ว่า “ในด้านการพัฒนาประเทศ สมาคมธนาคารไทย กับ ธพท. ได้ร่วมมือกันดำเนินงานให้เป็นประโยชน์แก่รัฐบาล เกษตรกร นักอุตสาหกรรม พ่อค้าวาณิชชตลอดมา และนับวันบริการของเราก็ยิ่งขยายเพิ่มขึ้น ทั้งจำนวนและขอบเขต” ซึ่งสะท้อนภาพให้เห็นว่าการร่วมมือกันทำงานนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม การสร้างพันธมิตรที่ยั่งยืนจำเป็นต้องทำอย่างมีกลยุทธ์ที่ต่อเนื่อง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ธพท. ได้เดินหน้าส่งเสริมและผลักดันโครงการต่าง ๆ ตามแผนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่แผนกลยุทธ์ฉบับแรกในปี 2547 ที่มุ่งเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น การผลักดันให้มีการจัดตั้ง บริษัท เนชั่นแนล ไอทีเอ็มเอ็กซ์ (NITMX) เพื่อดูแลธุรกรรมการถอนเงินและโอนเงินระหว่างธนาคาร ช่วยให้ภาคธุรกิจและประชาชนทำธุรกรรมข้ามธนาคารได้สะดวกขึ้น การผลักดันกฎหมายในการกำกับดูแลผู้ให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความน่าเชื่อถือ และการพัฒนาฐานข้อมูลด้านระบบการชำระเงินของประเทศ เป็นต้น แผนกลยุทธ์ฉบับที่สอง ปี 2553 มุ่งเน้นสร้างความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการใช้ e - Payment เช่น การพัฒนามาตรฐานกลางที่ช่วยให้ภาคธุรกิจรับส่งคำสั่งการชำระเงินกับธนาคารต่าง ๆ ได้สะดวก ด้วยรูปแบบข้อมูลแบบเดียว การทบทวนค่าธรรมเนียมบริการชำระเงินให้มีความเหมาะสม และส่งเสริมการใช้ e - Payment แทนเงินสดและเช็ค เป็นต้น

จนกระทั่งถึงแผนกลยุทธ์ฉบับปัจจุบัน (ปี 2555 - 2559) ที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในระบบการชำระเงิน ลดความเสี่ยง และคุ้มครองผู้ใช้บริการการชำระเงิน โดยปัจจุบันมีความคืบหน้าที่สำคัญหลายประการ เช่น การผลักดันให้มีการจัดตั้ง Payment Systems Office ซึ่งเป็นหน่วยงานภาคธนาคาร (Industry Body) ที่เป็นเวทีความร่วมมือที่ถาวรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลักในระบบการชำระเงิน ในการร่วมกันคิดร่วมกันพัฒนาระบบการชำระเงินให้มีความก้าวหน้า และสอดคล้องกับนโยบายของ กรช. การพัฒนามาตรฐานกลางที่สนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาคธุรกิจ (e - Business) การกำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการชำระเงินระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อรองรับ AEC และการกำหนดเวลาให้ธนาคารปรับเปลี่ยนบัตรเอทีเอ็มและบัตรเดบิตเป็นชิปการ์ด เพื่อเพิ่มความปลอดภัย และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ เป็นต้น ซึ่งผมเชื่อมั่นว่าเมื่อสิ้นสุดแผนกลยุทธ์ฉบับปัจจุบันในปี 2559 เราจะเห็นระบบการชำระเงินของไทยที่ก้าวหน้าไปอีกขั้นหนึ่ง

อาจารย์ครับ ปัจจุบันนี้ บริการการชำระเงินของไทยนั้น มีความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี เราสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้หลากหลายทางออนไลน์ ทั้งธุรกรรมพื้นฐานอย่างการเรียกดูยอดเงิน ในบัญชี การโอนเงิน และการชำระบิล ไปจนถึงการซื้อขายกองทุน โอนเงินไปต่างประเทศ และส่งแลกเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น ในแง่มุมมองของผู้ให้บริการเอง ก็มีการแข่งขันมากขึ้น แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ให้บริการการชำระเงินหลักในประเทศ แต่ Non - bank เริ่มเข้ามาในตลาดมากขึ้น โดยมาพร้อมกับนวัตกรรมและรูปแบบการให้บริการใหม่ ๆ เช่น e - Money หรือ Mobile Payment ดังนั้น การกำกับดูแลให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความน่าเชื่อถือ และมีการคุ้มครองผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสมเพียงพอ จึงเป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของ ธปท. อย่างไรก็ตาม พัฒนาการด้านเทคโนโลยี และบริการชำระเงินรูปแบบใหม่ แม้ว่าจะช่วยให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้สะดวก

และมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำลง แต่ก็อาจมาพร้อมกับความเสี่ยงในรูปแบบใหม่ ๆ มุมมอง การกำกับดูแลของ ธปท. จึงต้องพยายามรักษาสมดุลระหว่างนวัตกรรมกับความเสถียรให้เหมาะสม โดยยึดหลักการกำกับดูแลในลักษณะส่งเสริมการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่มีความมั่นคง ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวมถึง นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่น่าเชื่อถือ เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วน ซึ่ง ธปท. ได้พิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลให้เหมาะสม ไม่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาของธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องประเมินความเสี่ยง ที่อาจกระทบต่อผู้ใช้บริการและระบบโดยรวม และออกมาตรการกำกับดูแล ได้เหมาะสมกับสถานการณ์

อาจารย์ครับ ทั้งหมดที่ผมเล่ามานี้ เป็นภาพรวมของพัฒนาการด้าน ระบบการชำระเงิน ที่ตั้งต้นในยุคของอาจารย์ มาสู่ยุคของ Digital Economy ซึ่งสะท้อนถึงการมีวิสัยทัศน์ที่มองไกล ด้วยการพัฒนาระบบการชำระเงินอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสะท้อนความมุ่งมั่นอย่างไม่หยุดยั้งของคน ธปท. ในการบรรลุ พันธกิจ ที่จะดูแลเสถียรภาพของระบบการชำระเงินของไทยให้มั่นคง ปลอดภัย พร้อมรองรับยุคใหม่ของเศรษฐกิจไทยได้เป็นอย่างดีต่อไป

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์กุล

จดหมาย

ฉบับที่ 17

เหลือवलหลังเศรษฐกิจไทย
ภายใต้ 72 ปี สปท.

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

10 ธันวาคมที่ผ่านมา ถือเป็นวาระสำคัญของการก่อตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ครบ 72 ปี ในโอกาสนี้ ธปท. ได้จัดทำหนังสือครบรอบ 72 ปี ธปท. ขึ้น เพื่อประมวลแนวความคิด หลักคิด และวิธีการแก้ปัญหาของผู้ว่าการแต่ละคน ซึ่งเมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้ ทำให้ผมคิดถึงคำพูดของผู้ว่าการธนาคารกลางของสหรัฐฯ นายวิลเลียม แมคเชสไนย์ มาร์ติน ที่ได้พูดถึงบทบาทหน้าที่ของธนาคารกลางที่พึงกระทำในทุกยุคทุกสมัย ที่ว่า “...to take away

the punch bowl just as the party gets going.” คือ งานของธนาคารกลาง ก็เปรียบเหมือนคนที่ไปงานปาร์ตี้ในงานปาร์ตี้มีการตีม้าพันซกัน น้ำพันซก็คือ น้ำผลไม้ที่เติมแอลกอฮอล์ลงไป คนอื่น ๆ ในงานก็ตีม้าพันซกันไปอย่าง สนุกสนาน จนกระทั่งถึงขีดหนึ่งซึ่งกำลังจะเมาและทะเลแล้ว หน้าที่ของธนาคารกลาง ก็คือต้องยกชามใส่น้ำพันซออกจากงาน นับเป็นอุปมาอุปไมยที่ดีมาก คือ เขาไปร่วมอยู่ในงานด้วยนั่นแหละ แต่เขาคือผู้ที่ต้องประเมินสถานการณ์ ตลอดเวลาว่าขณะนั้นเพื่อนเมาหรือยัง ถ้าเขาอยู่นิ่งเฉยต่อไป ปล่อยให้เพื่อน ในงานทั้งหมดเมา มันอาจนำไปสู่ความเสียหาย แต่เขาต้องมีความกล้าหาญมาก พอที่จะเดินเข้าไปยกชามน้ำพันซออกจากงาน ซึ่งแน่นอนว่าต้องสร้างความไม่พอใจให้เพื่อน ๆ ได้

หากจะย้อนไปในประวัติศาสตร์ของ ธปท. จะพบว่าความพยายามที่จะ จัดตั้งธนาคารกลางในประเทศไทย มีมาตั้งแต่ปี 2431 หรือประมาณ 127 ปีมาแล้ว แต่มาตั้งได้สำเร็จเมื่อปี 2485 เนื่องจากเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพาขึ้นในวันที่ 8 ธันวาคม 2484 ที่ญี่ปุ่นได้ยกกองทัพผ่านเข้ามาในประเทศไทย และได้ยื่นข้อเสนอทางการเงิน 3 ข้อ หนึ่งในนั้น คือ การจัดตั้งธนาคารกลางขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษาและหัวหน้าหน่วยงานต่าง ๆ เป็นชาวญี่ปุ่น แต่เนื่องจาก ไทยเป็นประเทศเอกราชมาตลอด การให้เจ้าหน้าที่ต่างชาติมาดูแลการเงินของ ประเทศจึงเป็นข้อเสนอที่รัฐบาลไทยไม่อาจยอมรับได้ จึงได้มีการจัดตั้ง ธปท. ขึ้น โดยเมื่อแรกตั้ง ธปท. ต้องประสบกับความท้าทายในการจัดหาธนบัตรที่ ขาดแคลนมาให้กองทัพญี่ปุ่นและรัฐบาลได้ใช้จ่าย ซึ่งเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในทางการเมือง แต่ขณะเดียวกันต้องพยายามควบคุมไม่ให้เงินเพื่อลูกกลมเป็น ภัยใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของประเทศ เพื่อรักษาค่าเงินให้มีเสถียรภาพ ซึ่งถือเป็น พื้นฐานที่สำคัญในการบูรณะเศรษฐกิจการเงินของประเทศและการฟื้นฟู การค้าระหว่างประเทศ

ต่อมาในช่วงปี 2498 - 2514 ถือเป็นช่วงแห่งการวางรากฐานความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ ซึ่งอยู่ในยุคที่อาจารย์เป็นผู้ว่าการ ธปท. ระหว่างปี 2502 - 2514 ธปท. ได้มีบทบาทนำในการปฏิรูปโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศ ทั้งในด้านการเงิน การธนาคาร และการคลัง โดยได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายพื้นฐานที่สำคัญ ที่จะทำให้ ธปท. สามารถทำหน้าที่เป็นธนาคารกลางได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น อันได้แก่ การจัดตั้งทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาท การปรับปรุง พ.ร.บ. เงินตรา พ.ศ. 2501 ทำให้การออกธนบัตรเป็นไปได้อย่างมีความยืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจ และมีสภาพคล่องเพียงพอให้ ธปท. สามารถสนองความต้องการเงินของเศรษฐกิจได้มากขึ้นกว่าเดิม ทั้งสองด้านนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดูแลเสถียรภาพค่าของเงินทั้งภายในและภายนอก การออก พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ช่วยให้ ธปท. มีเครื่องมือในการควบคุมเครดิต เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเงิน สร้างความคุ้มครองผู้ฝากเงิน เพื่อส่งเสริมความน่าเชื่อถือในระบบธนาคาร ขณะเดียวกันสามารถจัดให้การเติบโตของระบบธนาคารพาณิชย์เป็นไปได้อย่างมั่นคง และการมีส่วนร่วมในการออก พ.ร.บ. วิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 ซึ่งทำให้มีระบบระเบียบที่ถูกต้องในด้านวินัยทางการคลังของรัฐบาล สิ่งเหล่านี้ได้ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ที่นำไปสู่การเปิดศักราชใหม่แห่งเศรษฐกิจไทยอย่างแท้จริง

ระหว่างปี 2514 - 2533 นับเป็นความท้าทายของการบริหารเศรษฐกิจมหภาค ให้สามารถรองรับกับความแปรปรวนในระบบการเงินระหว่างประเทศ จนในที่สุดนำไปสู่การลอยตัวของค่าเงินในกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมใหญ่ รวมถึงมีวิกฤติการณ์ราคาน้ำมันโลกถึง 2 ครั้ง นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีความผันผวนได้ทำให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคงของสถาบันการเงินภายในประเทศ ธปท. ต้องเข้ามาจัดการและแก้ไขวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้น จนในที่สุด

พระราชบัญญัติเงินตรา

พ.ศ. ๒๕๐๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ สิบหกมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑
เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่ เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยเงินตรา

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภา
ผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๑"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในบทนี้

- (๑) พระราชบัญญัติเงินตรา พุทธศักราช ๒๔๗๑
- (๒) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๓
- (๓) พระราชบัญญัติเงินตราแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๕
- (๔) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๔๗๕
- (๕) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๕) พุทธศักราช ๒๔๗๖
- (๖) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๖) พุทธศักราช ๒๔๗๖
- (๗) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๗) พุทธศักราช ๒๔๗๘
- (๘) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๘) พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๙) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๙) พุทธศักราช ๒๔๘๕
- (๑๐) พระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่ ๑๐) พุทธศักราช ๒๔๘๖
- (๑๑) พระราชบัญญัติระบบเงินตราชั่วคราว (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๐๑

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

- *ชื่อเหรียญบาท* หมายถึง เหรียญไทยโดยกลางโลหะ
- *หลักทรัพ์ค้ำประกันประเทศ* หมายถึง หลักทรัพ์ของรัฐบาลต่างประเทศ หรือของหน่วยงาน
การร่วมมือพิเศษแห่งสหประชาชาติ
- *อัตรา* หรือ *เชื้อเอื้อเอื้อฮาก* หมายถึง ความมีงัยของเงินบาทและเชื้อเอื้อเอื้อฮาก
เปรียบเทียบกับอัตราค่าเงินบาท
- *รัฐบาลบริ* หมายถึง ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออก
กฎกระทรวง เพื่อบรรณการตามพระราชบัญญัตินี้

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ
ชนมัญชฌายาธุลาฯ
สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ชนมพิมลิตาธรรม

(ส่วน)

พระราชบัญญัติ
การธนาคารพาณิชย์
พ.ศ. 2506

กฤษฎีกาออกตามราชกิจจานุเบกษา
ไว้ไว้ ณ วันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2506
เป็นปีที่ 17 ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
โปรดเกล้าฯ

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอม
ของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2506"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พุทธศักราช 2468

มาตรา 4 ให้ตราพระราชบัญญัตินี้

การธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทฝากเงิน^(๑)ต้องจำกัน
เมื่อหลวงตามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และให้ประโยชน์เงินในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น
(ก) ใ้กู้ยืม (ข) ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนเงินตามกำหนดเงินหรือตราสาร เปลี่ยนมืออื่นใด (ค) ซื้อหรือขาย
เงินมีไว้ระหว่งต่างประเทศ ทั้งนี้ประกอบธุรกิจประเภทอื่นอันเป็นประเพณีธนาคารพาณิชย์แห่งระหว่ง
ความอื่นไม่ก็ตาม

ธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า ธนาคารที่ใ้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์
และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารแห่งประเพณีใ้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์

เงินกองทุน หมายความว่า เงินซึ่งชำระแล้ว หักสำรองซึ่งรวมเงินสำรองอื่นที่ได้
จัดสรรจากกำไรสุทธิ และกำไรสุทธิซึ่งเหลือหลังจากการจัดสรรแล้วรวมกัน

รัฐบาลวิ หมายความว่า รัฐบาลวิที่มีกการตามพระราชบัญญัตินี้

ได้นำไปสู่การจัดตั้งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินขึ้นในปี 2528 ในยุคนี้จะเห็นได้ว่าการประสานใช้นโยบายได้โดยมีความยืดหยุ่นในการบริหาร เพื่อรักษาเสถียรภาพทั้งในด้านการเงิน การคลัง และอัตราแลกเปลี่ยน เสริมด้วยนโยบายการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยสามารถรอดพ้นความผันผวนที่มาจากภายนอกประเทศ และนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูง

อาจารย์ศรีรับ ในช่วงปี 2533 - 2541 การเติบโตทางเศรษฐกิจในเวลาอันรวดเร็วควบคู่ไปกับการปฏิรูประบบการเงิน ได้ก่อให้เกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด การก่อหนี้ต่างประเทศของภาคเอกชน จนในที่สุดต้องฝืนฝืนกับวิกฤติการณ์ทั้งระบบเศรษฐกิจที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์ทางการเงินใน 3 ด้านอย่างต่อเนื่อง คือ การแตกของฟองสบู่ในภาคอสังหาริมทรัพย์ ที่ส่งต่อไปถึงวิกฤติการณ์บริษัทเงินทุนทั้งระบบ วิกฤติค่าเงินที่นำไปสู่การลอยตัวของค่าเงินบาท และส่งผลกระทบต่อการค้าระหว่างประเทศระยะสั้น และการไหลออกของเงินทุนจากต่างประเทศ และวิกฤติในระบบธนาคารพาณิชย์ อันเนื่องมาจากปัญหาหนี้เสีย ในที่สุดได้นำไปสู่การหดตัวอย่างรุนแรงในภาคเศรษฐกิจจริง

ต่อมาเมื่อประเทศไทยอยู่ภายใต้โปรแกรมของ IMF ได้มีการเปลี่ยนแปลงการทำงานภายใน ธปท. อย่างมาก นอกจากจะเป็นช่วงเวลาที่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คือ การที่ต้องหันหัวเรือเศรษฐกิจการเงินของประเทศที่กำลังจมให้กลับคืนมา ยังต้องแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ได้แก่ การแก้ไขสถานะปัญหาที่ยังคงค้างในระบบสถาบันการเงินให้ลุล่วงภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว และเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวเข้มแข็งแล้ว ธปท. ก็พบความท้าทายของเงินทุนต่างประเทศจำนวนมาก และในเวลาต่อมายังต้องต่อสู้กับวิกฤติการณ์การเงินโลก

ที่ร้ายแรงที่สุดนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ทำให้สามารถดึงศรัทธาของประชาชนที่มีต่อ ธปท. ให้กลับคืนมาที่ตั้งเดิม

ในยุคนี้อย่างสามารถผลักดันการปรับปรุงกฎหมายสำคัญ 3 ฉบับ จนเป็นผลสำเร็จในปี 2551 ได้แก่ พ.ร.บ. ธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ร.บ. สถาบันคุ้มครองเงินฝาก และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ พ.ร.บ. ธปท. พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ระบุพันธกิจความเป็นธนาคารกลางไว้อย่างชัดเจนใน พ.ร.บ. ธปท. พ.ศ. 2551 ว่า “ธปท. มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินภารกิจ อันพึงเป็นงานของธนาคารกลางเพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และเสถียรภาพของระบบการเงิน และระบบการชำระเงิน” นอกจากนี้ ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเครื่องมือในการดำเนินนโยบายครั้งใหญ่ โดยได้นำนโยบายการเงินภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเฟ้อมาใช้ควบคู่ไปกับการดูแลเสถียรภาพการเงิน ผ่านการใช้มาตรการด้าน Macro-prudential ด้านนโยบายสถาบันการเงิน ก็ได้ปรับวิธีการกำกับดูแลที่เน้นการพิจารณาความเสี่ยง การมุ่งรักษาความมั่นคงของสถาบันการเงิน และเพิ่มประสิทธิภาพให้ระบบการเงิน สามารถช่วยเป็นเกราะรองรับความผันผวนจากเศรษฐกิจโลกดังที่ได้ผ่านบทพิสูจน์มาแล้วเมื่อเกิดวิกฤติการเงินโลกเมื่อปี 2552

อาจารย์ครับ เมื่อผมเข้ามารับตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2553 เป็นผู้ว่าการ ธปท. ที่สืบทอดมาได้ พ.ร.บ. ธปท. พ.ศ. 2551 คนแรก ขณะนั้นประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เผชิญกับวิกฤติสถาบันการเงิน หรือวิกฤติ Subprime กลุ่มยูโรประสบปัญหาวิกฤติหนี้สาธารณะ และญี่ปุ่นหันมาใช้นโยบายการเงินแบบพิสดาร โดยการอัดฉีดเงินเข้าระบบเมื่อไม่สามารถใช้นโยบายการคลังและการเงินได้อีก ทำให้เงินล้นโลกไหลเข้าประเทศที่มีเศรษฐกิจที่เติบโตดีรวมถึงประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

วันแรกในการทำงานอย่างเป็นทางการในฐานะผู้ว่าการ ธปท. ผมได้สื่อสารภายในกับเพื่อนพนักงาน ผ่าน “จดหมายจากผู้ว่าการถึงพนักงาน” ให้มีความเข้าใจในทิศทางการทำงานร่วมกัน โดยได้เน้นย้ำเรื่อง ระบบค่านิยม (Value System) ซึ่งผมคิดว่าจะช่วยเป็นเข็มทิศให้องค์กรได้ดี ผมจำได้ว่าผู้ว่าการธรรีชา วัฒนเกส เคยบอกว่า “คนเป็นผู้ว่าการ ธปท. ควรมีคุณสมบัติ ยืนตรง มองไกล ตัดดิน” ผมตีความจากคำทั้งสาม ดังนี้ “ยืนตรง” หมายถึง มีหลักการ ยึดความถูกต้อง “มองไกล” หมายถึง มีวิสัยทัศน์ รอบคอบ และ “ตัดดิน” หมายถึง เข้าใจโลกของความเป็นจริง ผมได้เพิ่มคำที่สี่ คือ “ยืนมือ” แปลว่า ยินดีจะประสานกับผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร ถ้าได้ทั้งสี่ข้อนี้แล้วก็คิดว่า ธปท. จะเป็นองค์กรซึ่งเป็นที่เชื่อถือศรัทธากับทุก ๆ คน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ ในจดหมายฉบับนั้น ผมได้เขียนว่า “ถ้าถามว่าปัญหาตอนนี้ น้อยกว่าเมื่อ 27 ปีก่อนหรือไม่ ก็ตอบยาก เพราะสิ่งแวดล้อมในระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งโครงสร้างเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย ระบบสถาบันการเงิน และตลาดการเงิน รวมทั้งผู้บริโภค ฯลฯ อีกประการหนึ่ง สังเกตว่าในระยะหลัง ผลกระทบต่าง ๆ มักจะเกิดขึ้นเร็วมาก และบางเรื่องก็เกิดขึ้นแบบเกินความคาดหมาย แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จเมื่อ 27 ปีก่อน ว่าด้วยเรื่องการประสานนโยบายและการทำงานทั้งกับภายนอกและภายใน ธปท. ย็น่าจะใช้ได้ และทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

หน้าที่หนึ่งของผู้ว่าการ ธปท. คือ การสื่อแนวความคิดในการบริหาร ธปท. ให้สมาชิกของ ธปท. ได้รับทราบ ประการแรก ผมคิดว่า ธปท. เป็นหน่วยงานนโยบาย ผมจึงคิดว่า ในการสื่อความกับ Stakeholders ของเรา ควรจะอยู่บนหลักคิดของกรอบนโยบาย (Policy Framework) หากมีความเห็นที่แตกต่างกันก็ให้ถกเถียงบนพื้นฐานของกรอบนโยบายว่าดีแล้วหรือต้องแก้ไข

อย่างน้อยก็ให้รู้ว่านโยบายหรือมาตรการต่าง ๆ ทำโดยมีวัตถุประสงค์อะไร ประการที่สอง ในการพัฒนากรอบนโยบายต่าง ๆ นั้น น่าจะคำนึงจากมุมมองของ Stakeholders ด้วยว่า สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของเขาหรือไม่ และอาจจะมี Trade - off อะไรบ้าง ประการที่สาม การจัด Policy Mix ที่ดี ต้องอาศัยความสอดคล้อง หรือ Alignment โดยเฉพาะจากสายงานต่าง ๆ ภายใน ธปท. ด้วย และประการที่สี่ ในชีวิตจริงเราอาจไม่ได้ทุกสิ่งที่ต้องการ ความท้าทายจึงมักจะอยู่ที่ความพยายามในการหาความพอดี หรือ Balance ระหว่างวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ระหว่างภายในกับภายนอก ระหว่างอนาคตระยะสั้น กับระยะยาว”

เมื่อผมย้อนมองกลับไปวันแรกที่ผมเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้ว่าการ ธปท. จนถึงปัจจุบัน วันนั้นนโยบายของ ธปท. ในยุคผมได้ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการทำงานและความรับผิดชอบ รวมทั้งการสื่อสารต่อสาธารณชน ในรูปแบบต่าง ๆ การปรับปรุงโครงสร้างระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนยุทธศาสตร์องค์กรที่กำหนดระยะเวลาและเป้าหมายที่ชัดเจน รวมทั้งมีการใช้ระบบ Balanced Scorecard เพื่อให้พนักงานทุกคนเห็นเป้าหมายในภาพรวมขององค์กรอย่างชัดเจน รวมทั้งวัดผลการดำเนินงานของพนักงานอย่างเป็นระบบ เพื่อนำองค์กรไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานอย่างยั่งยืน เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดขององค์กรก็คือ คน ธปท. จึงมุ่งสร้างคนด้วยวัฒนธรรมขององค์กร เพื่อหล่อหลอมให้พนักงาน ธปท. ทุกคนตระหนักและปฏิบัติหน้าที่บนหลักการภายใต้ค่านิยมร่วม

อาจารย์ครับ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและชีวิตให้ดีขึ้นทั้งรุ่นเราและลูกหลาน นั่นก็หมายถึงความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน คำถามที่น่าสนใจ คือ ใครควรรับผิดชอบ ผมคิดว่า คำตอบคือ ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วม

แต่การมีส่วนร่วมเฉย ๆ ไม่มีความหมายอะไร ต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ประเทศไทยไม่ใช่ประเทศเล็กและมีคนจำนวนไม่น้อย แต่ความท้าทาย คือ เราจะบริหารพลังเหล่านี้สร้างสรรค์ได้อย่างไร

คำตอบสุดท้าย ผมคิดว่าข้อเขียนของ Leo Tolstoy ผู้เขียนหนังสือ “สงครามและสันติภาพ” และผมได้เคยนำไปใช้ในการกล่าวสุนทรพจน์ที่ Harvard Kennedy School ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2556 ว่า “Everyone thinks of changing the world, but no one thinks of changing himself.” น่าจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับการรังสรรค์เพื่อประเทศไทยของเรา

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“ธปท. มีวัตถุประสงค์
ในการดำเนินการกิจ
อันพึงเป็นงานของธนาคารกลาง
เพื่อดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน
และเสถียรภาพของระบบการเงิน
และระบบการชำระเงิน”

จดหมาย

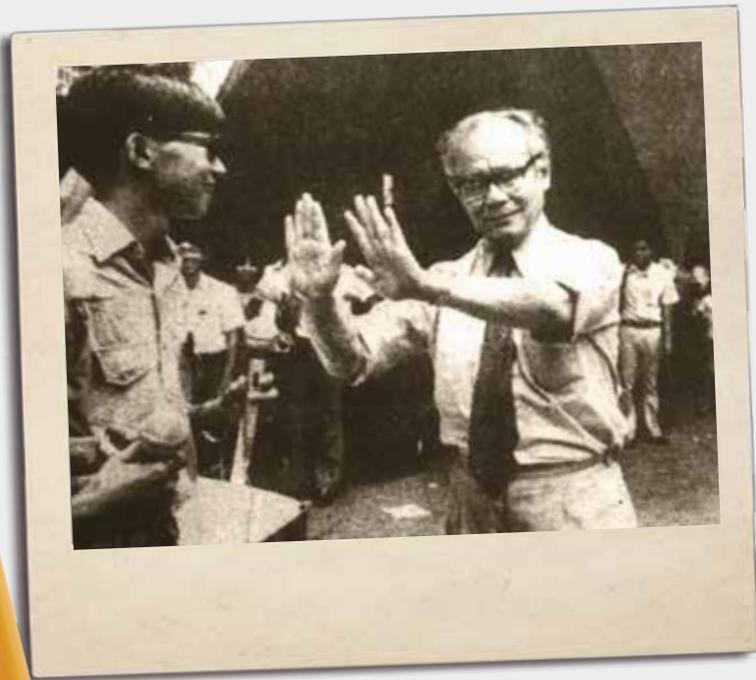
ฉบับที่ 18

ปฏิรูป

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

เมื่อเดือนมีนาคมที่ผ่านมา คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงิน และการคลัง สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ เชิญผมไปร่วมหารือแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ ซึ่งประเด็นที่หารือเกี่ยวข้องกับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และแนวการปฏิรูปที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศของเรา ในจดหมายฉบับนี้ ผมจึงขออนุญาตเล่าให้อาจารย์ฟังถึงสาระสำคัญของการประชุมในวันนั้น

ในภาพรวมของประเทศ ผมได้ให้ความเห็นไว้ว่า ประเทศไทยในปัจจุบันเผชิญปัญหาเศรษฐกิจเชิงโครงสร้างในหลายด้าน แต่ในระยะปานกลางมีหลายโจทย์สำคัญที่ควรได้รับการแก้ไข ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ลดลง การดำเนินนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระยะต่อไป รวมถึงปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จะฉุดรั้งการพัฒนาและจะกระทบต่อคุณภาพความเป็นอยู่ของคนในประเทศในระยะต่อไป

ในส่วนของ ธปท. มาตรการที่เราได้ดำเนินการและอยู่ระหว่างการผลักดัน ซึ่งเป็นส่วนที่เราเห็นว่าอยู่ในวิสัยที่พอจะทำให้เห็นผลจริงตามกำลังความสามารถและทรัพยากรที่มี แบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนสำคัญ กล่าวคือ (1) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศ และ (2) การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ มาตรการเหล่านี้จะมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาเชิงโครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้นในบางเรื่อง

ส่วนที่ 1 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศ

(1) ด้านนโยบายการเงิน

อาจารย์ครับ ผมเล่าให้ผู้ทรงคุณวุฒิในที่ประชุมวันนั้นฟังว่า จุดหักเหที่สำคัญ ซึ่งถือเป็นการปฏิรูป ธปท. เกิดขึ้นปี 2551 เมื่อมีการปรับปรุง พ.ร.บ. ธปท. สำคัญ คือ การทำให้ ธปท. ในฐานะธนาคารกลางมีอิสระในการดำเนินนโยบายการเงินมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็กำหนดให้มี “กลไกถ่วงดุล” และ “สร้างความรับผิดชอบ” ที่เหมาะสมควบคู่กันไป เช่น กระบวนการตัดสินใจเรื่องนโยบายที่สำคัญ ทั้งด้านนโยบายการเงินและสถาบันการเงิน จะใช้ “ระบบคณะกรรมการ” เพื่อให้มีการถ่วงดุล (Checks and Balances) ซึ่งก่อนหน้านั้นการตัดสินใจอยู่ที่ผู้ว่าการคนเดียว องค์กรประกอบของคณะกรรมการกำหนดให้มี “กรรมการจากภายนอก” มากกว่า “กรรมการจากภายใน” เช่น

คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) 7 ท่าน ประกอบด้วยกรรมการจากภายนอก 4 ท่าน และกรรมการจากภายใน 3 ท่าน สำหรับ “เป้าหมายนโยบายการเงิน” ในแต่ละปี กำหนดให้มีการตกลงร่วมกันระหว่าง กนง. และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ก่อนที่จะเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่ออนุมัติ อีกทั้งยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ กนง. ต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อ ครม. ทุก 6 เดือน

อาจารย์ครับ เนื่องจากมีข้อเสนอให้ระบุความเป็นอิสระของธนาคารกลางไว้ในรัฐธรรมนูญ ในเรื่องนี้ผมได้แสดงความเห็นดังนี้ ความเป็นอิสระของธนาคารกลางที่ถูกต้อง น่าจะหมายถึง “ความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบาย” กล่าวคือ รัฐบาลยังมีอำนาจในการกำหนดเป้าหมาย เพราะเป็นฝ่ายที่ได้รับฉันทมติโดยตรงจากประชาชน แต่ธนาคารกลางควรมีอิสระในการดำเนินนโยบาย และสามารถเลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ไม่ถูกแทรกแซง (Operational Independence) และในหลายประเทศ เช่น Switzerland, Germany, Philippines, Russia และ Chile มีการระบุหลักการดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ไม่ว่าจะกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ก็เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า ความเป็นอิสระของธนาคารกลางมีความสำคัญ ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ข้อ กล่าวคือ (1) ต้องแยก “คนพิมพ์แบงก์” ให้ไกลมือ “คนใช้เงิน” (2) การกระตุ้นเศรษฐกิจให้เฟื่องฟู “ระยะสั้น” อาจสร้างความเสียหาย “ระยะยาว” และ (3) ธนาคารกลางมักต้องทำ “นโยบายที่ไม่ Popular” เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจให้กับสาธารณชน (Public Trust) เราจึงเห็นผู้นำฝ่ายบริหารของบางประเทศได้ออกมาตอกย้ำความสำคัญของหลักการเรื่องนี้ในหลายวาระ เช่น ในสหรัฐฯ ประธานาธิบดี Clinton (ค.ศ. 2000) กล่าวไว้ว่า “One of the hallmarks of our economic strategy has been a respect for the independence and the integrity of the Federal Reserve.” และ ประธานาธิบดี Obama (ค.ศ. 2009) กล่าวไว้ว่า “We will continue to maintain a strong and independent Federal Reserve.”

ผมได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ความเป็นอิสระของธนาคารกลางจะดำรงอยู่ได้หรือไม่ ต้องอาศัย 3 ปัจจัยดังต่อไปนี้ ได้แก่ (1) **ข้อกฎหมาย** (2) **กลไกการตรวจสอบถ่วงดุลจากสาธารณะ** และ (3) **หลักจริยธรรมและคุณธรรมของผู้บริหาร** ในอดีตการที่ ธปท. สามารถดำรงความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายได้ แม้จะไม่มีบทบัญญัติในกฎหมาย ปัจจัยส่วนที่ 2 และ 3 มีความสำคัญยิ่ง จริยธรรม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาลของอดีตผู้บริหารที่ผ่านมา ทำให้ประชาชนเกิด “ความไว้วางใจ” ครั้งใดที่การเมืองพยายามแทรกแซง ภาคประชาชน ผู้ร่วมตลาดการเงิน นักวิชาการ ตลอดจนสื่อมวลชน ก็จะเข้ามาทัดทานและช่วยตรวจสอบ

(2) ด้านระบบสถาบันการเงิน

อาจารย์ครับ ผมได้ชี้แจงว่า สถาบันการเงินมีความสำคัญ เพราะเป็นข้อต่อ

การส่งผ่านนโยบายระหว่างธนาคารกลางกับประชาชน นโยบายการเงินจะไม่มีประสิทธิภาพเลย ถ้าไม่สามารถส่งผ่านไปยังประชาชนได้จริง ประชาชนไม่ได้สัมผัส “ดอกเบี้ยนโยบาย” โดยตรง แต่จะสัมผัส “ดอกเบี้ยเงินฝาก - เงินกู้” ของธนาคารพาณิชย์ ที่ผ่านมา ธปท. พยายามปรับปรุงพัฒนาระบบสถาบันการเงินอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2547 กำหนดแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 1 และ 2 ซึ่งส่งผลให้ระบบสถาบันการเงินโดยรวมมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น มีการปรับปรุงกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และมีส่วนช่วยให้ประชาชนและภาคธุรกิจเข้าถึงบริการทางการเงินดีขึ้นในระดับหนึ่ง

ปัจจุบัน ธปท. อยู่ระหว่างจัดทำ “แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 3” ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการรับฟังข้อคิดเห็นจาก Stakeholders ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ทั้งจากประชาชนผู้ใช้บริการ สถาบันการเงิน ภาคธุรกิจ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ เพื่อปรับปรุงให้สามารถตอบโจทย์ผู้ที่เกี่ยวข้องให้ได้มากที่สุด ซึ่งคาดว่าจะเสร็จสมบูรณ์และสามารถนำเสนอ ครม. ภายในกลางปีนี้ เบื้องต้นแผนระยะที่ 3 มุ่งที่การพัฒนาระบบสถาบันการเงินไทยให้สามารถแข่งขันและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่หลากหลายขึ้น โดยเฉพาะประชาชนของประเทศในระดับฐานราก รวมทั้งสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนในภูมิภาค โดยดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงิน กล่าวสั้น ๆ คือ การพัฒนาในระยะต่อไปจะมุ่งให้สถาบันการเงิน “แข่งได้ เข้าถึง เชื่อมโยง ยั่งยืน”

4 - 5 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยเผชิญกับ Shocks หลายด้าน ทั้งจากวิกฤติเศรษฐกิจโลก ปัญหาเหตุภัยครั้งใหญ่ รวมทั้งปัญหาความไม่สงบทางการเมือง การดำเนินนโยบายการเงินภายใต้กรอบ Flexible Inflation Targeting ที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับภาวะที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างทันทั่วถึง และระบบสถาบันการเงินที่เข้มแข็งมีเสถียรภาพ

มติคณะมนตรีประถมาธิบดี

20 พฤษภาคม 2506

เวียน ผู้จัดการ

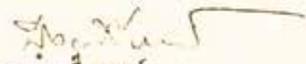
ธนาคาร

ที่ ๑. (ว) 43 / 2506 เรื่อง มติของที่ปรึกษากิจการธนาคารพาณิชย์

ตามมติที่ประชุมวันที่ 6 กรกฎาคม ๒๕๐๖ ของพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ความว่า "สภาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ที่ตั้งต่างประเทศในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ประกาศกำหนดความที่กล่าวไว้แล้วในประกาศกระทรวงการคลัง ออกตามความในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ลงวันที่ 1 พฤษภาคม 2505 ข้อ 2 นั้น

ธนาคารขอเรียนขอความเห็นใจว่า โดยที่ตามมติที่กล่าวข้างต้นเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ธนาคารต่างประเทศที่จะเปิดประกอบธุรกิจในประเทศไทย เมื่อรัฐมนตรีอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์นั้นต้องทำเรื่องขึ้นไว้ในประเทศไทยตามจำนวน ชนิด วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีกำหนด ซึ่งหมายความว่าจะต้องทำเรื่องขึ้นไว้ในประเทศไทยก่อนหรือทันทีที่สภาธนาคารพาณิชย์ที่ได้รับอนุญาตเปิดประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ จะขึ้น สหพันธ์ที่สภาของธนาคารต่างประเทศต้องกำหนดความหมายแห่งมาตรา 6 ต้องเป็นสหพันธ์ที่สภาของธนาคารต่างประเทศเข้ามาจากสำนักงานใหญ่ รวมตลอดถึงสาขาใหญ่ของสำนักงานใหญ่ ส่วนธนาคารธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์แล้วก่อนวันที่มีบังคับแห่งกฎหมายนี้ ซึ่งถือว่าได้รับอนุญาตตามกฎหมายไปแล้ว ก็จะต้องถือปฏิบัติตามของเขี้ยวกับ แต่ยอมให้ถือเอาองค์การสหพันธ์ที่ตนเป็นที่ทำการและสมาชิกทั้งหมด วมตลอดจน เงินสำรองและกำไรสุทธิที่ค้างอยู่ในประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธ์ที่ตนทำร่วมกับส่วนที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ด้วย.

ขอแสดงความนับถือ

(นายป๋วย อึ๊งภากรณ์)
ผู้ว่าการ.

ถือเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญ ที่ช่วยให้เศรษฐกิจไทยสามารถปรับตัวผ่านวิกฤติหลายครั้งในอดีตได้อย่างค่อนข้างราบรื่น

(3) ด้านระบบการชำระเงิน

ถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของระบบการเงิน ที่ผ่านมา ธปท. มุ่งที่จะปรับปรุงระบบการชำระเงินของประเทศให้ “ถูก ดี ปลอดภัย” เพื่อสนับสนุนธุรกรรมการค้าและการเงินให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว คล่องตัว มองไปข้างหน้า แผนงานที่สำคัญจะมีอยู่ 3 ด้าน (1) **เพิ่มการบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Payment)** ให้ครอบคลุมมากขึ้น ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แผนงานที่สำคัญเรื่องนี้ ได้แก่ การผลักดันให้มีการจัดตั้ง Payment Systems Office (PSO) โดยใช้ภาคเอกชนเป็นตัวขับเคลื่อนก่อน เป้าหมายคือ ภายในปี 2563 ธุรกรรมผ่านระบบ e - Payment จะเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 150 รายการ ต่อคนต่อปี จาก 31 รายการต่อคนต่อปีในปี 2556 (2) **การพัฒนาการกำกับดูแลระบบการชำระเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล** โดยส่วนที่สำคัญคือ การยกร่างกฎหมายกำกับดูแลระบบการชำระเงิน (Payment Systems Act) ซึ่งถือเป็นการแก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ เพื่อลดความซ้ำซ้อน จากเดิมที่มีกฎหมายเกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ และเพิ่มข้อกำหนดบางข้อที่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มี และ (3) **การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินกับต่างประเทศ** ให้สามารถเชื่อมต่อในลักษณะ Real Time ได้มากขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนที่อาจผันผวน

ส่วนที่ 2 การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ

อาจารย์ครับ นอกจากงานในส่วนที่ 1 ข้างต้น ซึ่งถือเป็นภารกิจหลัก ตามกฎหมายของ ธปท. ยังมีงานอีกส่วน ได้แก่ “การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ” ซึ่งเราเห็นว่ามีความสำคัญและได้เข้าไปมีส่วนผลักดัน ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐวิสาหกิจ

ของไทยเติบโตและมีบทบาทต่อเศรษฐกิจมากขึ้น ถ้าดูในมิติของทรัพย์สิน
รัฐวิสาหกิจโดยรวม มีมูลค่าประมาณ 12 ล้านล้านบาท (ใกล้เคียงกับจีดีพีของ
ประเทศ) ด้านงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีเกือบ 5 ล้านล้านบาท (ประมาณ
2 เท่าของงบประมาณของรัฐบาล) มีการจ้างงานปีละกว่า 4 แสนคน ใน
ตลาดหลักทรัพย์บริษัทจดทะเบียนที่เป็นรัฐวิสาหกิจมีสัดส่วนมูลค่าประมาณ
1 ใน 5 นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ
ประเภทหนึ่ง ปัจจุบันมีขนาดใหญ่โตขึ้นมากและมีความสำคัญต่อระบบการเงิน

อย่างไรก็ดี “ขนาด” ของภาครัฐวิสาหกิจที่ใหญ่ขึ้น ไม่ได้หมายถึง
“ประสิทธิภาพ” ของการบริหารจัดการที่ดี ที่ผ่านมารัฐวิสาหกิจหลายแห่งมี
ผลประกอบการอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับเอกชนหรือรัฐวิสาหกิจสาขาเดียวกัน
ในต่างประเทศ รัฐวิสาหกิจที่ยังสามารถทำกำไรส่วนใหญ่ผูกขาด ส่วนรัฐวิสาหกิจ
ที่ต้องแข่งขันส่วนใหญ่ขาดทุน ในภาคสถาบันการเงินอัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อ
ให้เกิดรายได้ (NPLs) ต่อสินเชื่รวมของ SFIs สูงกว่าธนาคารพาณิชย์อย่างมี
นัยสำคัญ อาการเหล่านี้สะท้อนการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ ทำได้ต่ำกว่า
ศักยภาพที่มี และไม่สามารถบรรลุพันธกิจอย่างที่ประชาชนคาดหวัง ไม่ว่าจะในแง่
การให้บริการที่มีคุณภาพ หรือการบริหารจัดการสินทรัพย์ให้เกิดผลตอบแทน
ที่คุ้มค่า นอกจากนี้ รัฐวิสาหกิจยังเป็นผู้ครอบครอง “Strategic Assets” สำคัญ
ของประเทศ ที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็น
สนามบิน ระบบราง ท่าเรือ ทางพิเศษ และคลื่นความถี่ การบริหารจัดการ
ทรัพยากรที่เป็นหัวใจที่ขาดประสิทธิภาพ เท่ากับเป็น “การเสียโอกาสการพัฒนา
ของประเทศ” และ “ต้นทุนที่แพงขึ้น” ของประชาชนทุกคน

เมื่อเดือนกรกฎาคมปีที่ผ่านมา ผมได้รับแต่งตั้งเป็นประธาน
คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบกำกับดูแลและระบบบรรษัทภิบาลรัฐวิสาหกิจ

ผมและคณะอนุกรรมการฯ ที่ร่วมกันทำงานนี้ได้ปรึกษาหารือกันรวมนับสิบครั้ง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวทางการปฏิรูป เราพบว่าปัญหาของรัฐบาลศึกษาเกิดจากรูปแบบกำกับดูแลที่มีความซับซ้อน ขาดเอกภาพ และมีปัญหาเชิงโครงสร้างในหลายด้าน อาทิ การแทรกแซงจากการเมือง การมีเป้าหมายหลายอัน ทั้งด้านสังคมและธุรกิจ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องขาดความชัดเจนในการแยกแยะบทบาทที่สำคัญ (ฝ่ายนโยบาย ฝ่ายกำกับดูแล และผู้ทำหน้าที่คล้ายเจ้าของ) รวมถึงปัญหาการแข่งขันที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งทำให้รัฐบาลศึกษาขาดแรงผลักดันในการปรับปรุงประสิทธิภาพด้านต่าง ๆ คณะทำงานได้นำเสนอมาตรการปฏิรูปการกำกับดูแลรัฐบาลศึกษาหลายเรื่อง แต่ส่วนที่สำคัญและเป็นเรื่องที่ยากในการแก้ไขได้ในช่วงรัฐบาลปกติ มีอยู่ 3 เรื่อง

เรื่องที่ 1 การปรับปรุงกฎเกณฑ์ด้านการคลัง เพื่อลดโอกาสที่รัฐบาลศึกษาจะถูกใช้ทำนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบ

กฎเกณฑ์ด้านการคลังในปัจจุบันกำหนดให้รัฐบาลศึกษาสามารถกู้เงินโดยรัฐบาลค้ำประกันได้ไม่เกินร้อยละ 20 ของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลแต่ละปี แม้เงินกู้ส่วนที่รัฐบาลค้ำประกันจะถูกนับเป็นหนี้สาธารณะทันที แต่ขั้นตอนอนุมัติ ไม่ต้องผ่านวิธีการงบประมาณที่ตรวจสอบโดยรัฐสภาเหมือนการใช้เงินงบประมาณประเภทอื่น เจตนารมณ์ที่กำหนดไว้เช่นนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดความคล่องตัว อีกทั้งเห็นว่าการลงทุนของรัฐบาลศึกษาที่ดี คุ่มค่า ก็จะทำให้สามารถนำเงินกู้มาคืน เงินกู้ที่รัฐบาลค้ำประกันเมื่อจ่ายคืนหมด ก็จะไม่กลายเป็นหนี้สาธารณะ

หลายปีที่ผ่านมาพบว่าการเมืองมักใช้ช่องโหว่ด้านการคลังนี้ ใช้รัฐบาลศึกษากู้เงินมาดำเนินนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบ ตัวอย่างที่เห็นชัดเจน คือ **กรณีโครงการรับจำนำข้าว** ในช่วงปีงบประมาณ 2555 - 2557

รัฐบาลใช้จ่ายประมาณในโครงการนี้รวมกว่า 8 แสนล้านบาท แต่งบประมาณที่ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาไม่ถึง 2 แสนล้านบาท ที่เหลือส่วนใหญ่ รัฐบาลใช้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกู้เงิน โดยรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันประมาณ 5 แสนล้านบาท ในการดำเนินการ รัฐบาลตั้งราคาর্বจำนำข้าว ต้นละ 15,000 บาท ขณะที่ราคาจริงในตลาดอยู่ที่ประมาณเพียงครึ่งเดียว ซึ่งเมื่อถึงเวลาขายจริงก็จะขาดทุน และท้ายที่สุดภาระที่รัฐบาลค้ำประกัน บางส่วนก็จะกลายมาเป็นหนี้สาธารณะอย่างแท้จริง คณะทำงานเห็นว่าเรื่องนี้มีความสำคัญต่อการรักษาวินัยด้านการเงินการคลังในระยะต่อไป จึงได้เสนอแนวทางการแก้ไข ดังนี้

(1) กำหนดให้การใช้จ่ายเงินแผ่นดินต้องทำผ่านวิธีการงบประมาณที่พิจารณาโดยรัฐสภา

(2) กรณีที่ฝ่ายนโยบายให้รัฐวิสาหกิจทำนโยบายที่ไม่คุ้มค่าเชิงธุรกิจ ต้องคำนวณงบประมาณที่ใช้และจัดทำบัญชีสาธารณะ (PSA/PSO) ให้ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการจัดสรรงบประมาณชัดเจนโดยเร็ว

เรื่องที่ 2 การปฏิรูปการกำกับดูแลสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs)

อาจารย์ครับ หลายปีที่ผ่านมา SFIs เป็นรัฐวิสาหกิจอีกกลุ่มหนึ่งที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว เงินฝากของ SFIs ปัจจุบันมีเกือบ 4 ล้านล้านบาท หรือประมาณ 1 ใน 4 ของเงินฝากทั้งระบบ นอกจากนั้น SFIs ยังเกี่ยวข้องกับผู้ฝากเงินกว่า 50 ล้านบัญชี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ฝากรายย่อยในระดับฐานราก ในด้านหนึ่ง SFIs เป็นเครื่องมือที่สำคัญของภาครัฐในการช่วยผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และมีบทบาทช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในยามจำเป็น แต่ใน

อีกด้านหนึ่งพบว่า SFIs มักถูกใช้ให้ทำนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบ และ SFIs บางแห่งขยายการดำเนินการมากกว่าพันธกิจหลักที่กำหนดไว้เดิมมาก ธนาคารโลกและสถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้เตือนถึงปัญหาของ SFIs ว่า หากไม่ได้รับการแก้ไข อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงิน ทั้งจากมิติ “**ภาวะด้านการคลังแอบแฝง**” ที่จะสูงขึ้น รวมถึง “**ความบิดเบือนในระบบการเงิน**” ที่อาจจะเกิดขึ้นจากข้อได้เปรียบที่ SFIs มี เมื่อเทียบกับ ธนาคารพาณิชย์ เมื่อเดือนมกราคม 2556 ธปท. ได้จัดทำ White Paper ส่งไปที่กระทรวงการคลัง แสดงถึงข้อห่วงใยในประเด็นเดียวกัน

ที่ผ่านมากระทรวงการคลังเข้าใจปัญหาและได้กำหนดแนวทางปรับปรุงไว้ระดับหนึ่ง แต่ปัญหายังมีอยู่ การดำเนินการของ SFIs บางแห่งประสบปัญหาขาดทุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้รัฐบาลต้องเข้าไปเพิ่มทุนหลายรอบ ณ สิ้นปี 2557 SFIs บางแห่งมีหนี้เสียสูงเกือบร้อยละ 40 ในเรื่องนี้คณะทำงานเห็นว่า ถ้าปล่อยปัญหานี้ไว้โดยไม่แก้ไขจะเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อระบบการเงินในภาพรวมของประเทศ จึงเสนอให้มีการปรับปรุงการกำกับดูแลของ SFIs ดังนี้

(1) แยกบทบาทผู้กำหนดนโยบาย (Policy - maker) และผู้กำกับดูแล (Regulator) ออกจากกัน เพื่อแก้ปัญหาคารทับซ้อนและขัดกันของบทบาทหน้าที่ (ที่ผ่านมากระทรวงการคลังทำทั้ง 2 อย่าง) และ (2) เพื่อให้การกำกับดูแลมีประสิทธิภาพ ผู้กำกับดูแล (Regulator) ต้องสามารถทำบทบาทสำคัญทั้ง 4 เรื่อง กล่าวคือ การตรวจสอบความเหมาะสมของผู้บริหาร (Fit and Proper) การออกเกณฑ์กำกับดูแล การติดตาม/ตรวจสอบ และการแก้ไขปัญหา (Resolution)

เรื่องที่ 3 การปฏิรูปการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจ โดยให้มีการจัดตั้ง หน่วยงานทำหน้าที่ “เจ้าของ”

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของระบบรัฐวิสาหกิจในปัจจุบัน คือ การขาด “ผู้ที่ทำหน้าที่เจ้าของ” หรือ “ผู้ที่จะทำหน้าที่หวงแหน” เป็นห่วงเป็นใย ถึงฐานะการเงินและความยั่งยืนของรัฐวิสาหกิจอย่างแท้จริง คล้าย ๆ กับผู้ถือหุ้นของบริษัทนั่นเอง ในปัจจุบันอำนาจการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจกระจายอยู่ที่ กระทรวงเจ้าสังกัด ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ประสานงาน ให้คำแนะนำ ทำให้ที่ผ่านมารัฐวิสาหกิจ ถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ทั้งเรื่องการแต่งตั้งกรรมการและผู้บริหารที่มี ลักษณะต่างตอบแทนมากกว่าตามความรู้ความสามารถ การอนุมัติโครงการ ลงทุนบางครั้งไม่คำนึงถึงความคุ้มค่า และเป็นเหตุให้รัฐวิสาหกิจหลายแห่งถูกใช้ ให้ดำเนินการออกนอกพันธกิจ เพื่อผลความนิยมทางการเมือง โดยไม่คำนึงถึง ความยั่งยืนทางการเงินขององค์กร ซึ่งส่งผลให้ท้ายที่สุดรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง ต้องประสบปัญหาการขาดทุนบักโกรก

จริง ๆ ปัญหานี้เป็นปัญหาที่รัฐวิสาหกิจในต่างประเทศประสบ เช่นเดียวกัน คณะทำงานจึงได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศหลายแห่ง ถึงแนวทางแก้ไขซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และได้เสนอให้มีการจัดตั้ง “บริษัทวิสาหกิจแห่งชาติ” เพื่อเป็นหน่วยงานเจ้าของในลักษณะรวมศูนย์ (Centralized) เพื่อจะดูแลรัฐวิสาหกิจให้สามารถทำพันธกิจหลักที่ควรทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ โปร่งใส ไม่รั่วไหล โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของ องค์กร นอกจากนี้ องค์กรเจ้าของจะทำหน้าที่บริหารทรัพย์สินของชาติให้เพิ่ม มูลค่าและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม อย่างไรก็ดี องค์กรเจ้าของนี้จะต้องมี กระบวนการทำงานที่โปร่งใส มีกลไกรับผิดชอบที่ดี สามารถถูกตรวจสอบได้

ที่ผมเล่าให้อาจารย์ฟังข้างต้นเป็นแนวคิดที่เราได้เสนอและที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) เห็นชอบแล้ว อย่างไรก็ตาม ความคิดที่ว่าความท้าทายที่สำคัญในระยะต่อไปคือ **ทำอย่างไรจะสามารถผลักดันให้แนวคิดดังกล่าวเกิดได้จริง** ปัจจุบันคณะทำงานอยู่ระหว่างจัดทำร่างกฎหมายกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจและการจัดตั้งบรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ เพื่อให้มั่นใจว่าข้อเสนอต่าง ๆ จะถูกพัฒนาและนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยในกฎหมายดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ส่วนแรกพูดถึงการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจในภาพรวม ซึ่งจะบรรจุข้อเสนอของคณะทำงานเกี่ยวกับการปรับปรุง Good Governance ของรัฐวิสาหกิจในด้านต่าง ๆ อาทิ การสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการของรัฐวิสาหกิจตามหลักความรู้ความสามารถ การเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส การตรวจสอบ การประเมินผล และหลักการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น สำหรับส่วนที่สองจะเกี่ยวข้องกับการตั้งบรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ

อาจารย์ครับ ก่อนจบการหารือในวันนั้น ผมเรียนที่ประชุมว่า นอกจากมาร่วมหารือและให้ข้อมูลแล้ว ผมตั้งใจที่จะมาให้ “กำลังใจ” ท่านทั้งหลายที่เป็นผู้หวังดีต่อบ้านเมือง ที่อุตส่าห์เสียสละเวลามาทำงานนี้ เพราะตระหนักดีว่าการปฏิรูปไม่ใช่เรื่องง่าย คงมีอุปสรรคมากมาย มีฝ่ายที่คิดต่าง ไม่เห็นด้วย แม้เรื่องที่ กระทบ. พยายามผลักดัน ผมไม่มั่นใจว่าท้ายที่สุดแล้วจะสำเร็จแค่ไหน แต่คิดว่าเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่ต้องอดทน ไม่ท้อถอย และพยายามผลักดันแก้ปัญหาที่มีอยู่ให้ได้มากที่สุดตามกำลังความรู้ความสามารถ รวมทั้งต้องพยายามอธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจ เห็นประโยชน์และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เปรียบกับสมัยที่อาจารย์ปฏิรูปประเทศ ก็คงพบปัญหาและอุปสรรคมากมาย กว่าจะสามารถวางรากฐานเรื่องสำคัญไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้สำเร็จ ตรงนี้ทำให้ผมสำนึกถึงบุญคุณของอาจารย์และผู้หลักผู้ใหญ่ในอดีต

และทำให้ผมระลึกถึงข้อคิดที่อาจารย์พูดไว้เรื่องบทบาทหน้าที่ของผู้ใหญ่ว่า
“ผู้ใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบที่จะจัดระบบเศรษฐกิจและสังคมเหลือไว้ให้นุชน
มีปัญหาน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เยาวชนได้เติบโตและดำรง
สัมมาอาชีพะอยู่ในสังคม ซึ่งเจริญด้วยสมรรถภาพ เสรีภาพ ความยุติธรรม
และความเมตตาปรานี”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“ผู้ใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบ
ที่จะจัดระบบเศรษฐกิจและสังคม
เสียไว้ให้ผู้นุชนมีปัญหาน้อยที่สุด
เท่าที่จะทำได้ เพื่ออำนวยความสะดวก
ได้เติบโตและดำรงสมาชิวง
อยู่ในสังคม ซึ่งเจริญด้วยสมรรถภาพ
เสรีภาพ ความยุติธรรม และ
ความเมตตาปรานี”

จดหมาย

ฉบับที่ 19

เหตุใดจึงไม่ลด
ดอกเบี้ย

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

จดหมายฉบับนี้เป็นฉบับรองสุดท้ายที่ผมจะได้มีโอกาสเขียนถึงอาจารย์ เพราะสิ้นเดือนกันยายน 2558 ผมจะครบวาระ 5 ปี ในการทำหน้าที่ผู้อำนวยการธนาคารแห่งประเทศไทย ผมจึงขอถือโอกาสนี้เรียนอาจารย์ทราบ ถึงการทำงานของแบงก์ชาติในช่วงเวลานี้ที่หลายฝ่ายมีความกังวลว่า เศรษฐกิจไทยจะอ่อนแอจนอาจส่งผลให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประชาชน ภาคธุรกิจ และภาคการเงิน ประสบปัญหาเหมือนเช่นในอดีต

อาจารย์ครับ ในช่วงปลายปี 2557 จนถึงต้นปี 2558 มีเสียงเรียกร้องจากผู้ประกอบการและผู้ส่งออกให้คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ และเพื่อช่วยให้เงินบาทอ่อนค่า เพื่อสนับสนุนภาคการส่งออก ที่ต้องเผชิญกับภาวะการส่งออกที่ติดลบ และเพื่อกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศ แต่ ณ ช่วงเวลานั้น หากไปลดอัตราดอกเบี้ย หรือทำให้ค่าเงินมีความผิดปกติกมาก ๆ อาจจะทำให้เกิดผลข้างเคียงได้ ซึ่งแบงก์ชาติเองได้พิจารณาปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบด้านว่า เราควรต้องให้น้ำหนักกับการผสมผสานเครื่องมือ ทั้งนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง เพื่อดูแลการเติบโตทางเศรษฐกิจ เงินเพื่อ เสถียรภาพการเงิน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการส่งผ่านนโยบายการเงิน ชีตความสามารถในการดำเนินนโยบายการเงิน (Policy Space) จังหวะเวลา ตลอดจนการสื่อสารต่อสาธารณชน โดยภาคเอกชนเองก็ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตัวเอง ในการปรับตัวเรื่องศักยภาพการแข่งขันในเศรษฐกิจโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ดังนั้น การตัดสินใจอัตราดอกเบี้ยนโยบายแต่ละครั้งนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไร ไม่ใช่ใช้ความรู้สึกที่สำคัญคือ เราต้องเรียนรู้จากบทเรียนการดำเนินนโยบายการเงินในต่างประเทศ ซึ่งในช่วง 5 - 6 ปีที่ผ่านมา หลายประเทศใช้นโยบายการเงิน ลดดอกเบี้ยจนเป็นศูนย์ เช่น สหรัฐฯ ยุโรป และญี่ปุ่น ท้ายที่สุด พบว่า นโยบายการเงินใช้ไม่ได้ เกิดภาวะข้างเคียงเยอะ เราก็ต้องคอยดู ทำให้พอตี ทำให้ถูกจังหวะเหมือนดังที่อาจารย์เคยกล่าวไว้ว่า *“ข้อที่ควรคำนึงข้อหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ คือ เราจำเป็นต้องให้บ้านเมืองของเราเจริญขึ้นชนิดที่มีเสถียรภาพ มีหลายประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ และพยายามที่จะใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้ารวดเร็ว โดยไม่คำนึงถึงเสถียรภาพทางการเงิน ผลการพัฒนาแบบนั้นก็คือ ในที่สุดไม่สามารถจะพัฒนาได้ตามความมุ่งหมาย”*

ในการสื่อสารกับสื่อมวลชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเศรษฐกิจนั้น ผมมักจะเปรียบเทียบสถานการณ์ทางเศรษฐกิจกับกีฬาฟุตบอลอยู่บ่อย ๆ และ

หากเราเปรียบเทียบสถานการณ์ของประเทศไทยในขณะนั้นเหมือนกับการแข่งขันฟุตบอล สกอร์ที่ออกมาน่าจะเป็น 0 : 0 คือ เราทำประตูเขาไม่ค่อยได้ แต่เขาก็ไม่เสียประตู เพราะเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพ คือ เราไม่เสียประตู ไม่เหมือนอย่างกรีซเป็น คือ แพ้ 0 : 15 ทีประตูเขาไม่ได้ และถูกคนอื่นยิง 15 ประตู และเมื่อเทียบบทบาทของแต่ละภาคส่วนกับทีมฟุตบอลแล้ว จะพบว่า กองหน้า คือ ภาคธุรกิจเอกชนที่ต้องทำประตู หรือออกไปแข่งขัน มีกองกลาง คอยดูแลภาพรวมและจ่ายลูก ซึ่งคือ รัฐบาล ส่วนแบงก์ชาติเป็นกองหลัง ที่ต้องคอยระวังหลัง ไม่ให้ใครมาทำประตู บางจังหวะกองหลังอาจจะไปช่วยกองหน้า ได้บ้าง แต่หากกองหน้าทำประตูไม่ได้ แล้วทุกครั้งต้องเรียกกองหลังขึ้นเล่นเป็น กองหน้าไปตลอด ไม่ใช่สิ่งที่ควรกระทำ เพราะกองหน้ามีหน้าที่ต้องไปแข่งขัน ทำประตูให้ได้

อาจารย์ครับ ต่อมาในช่วงไตรมาสแรกของปี 2558 แนวโน้มการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยอ่อนแรงกว่าที่ กนง. ได้ประเมินไว้ โดยแรงกระตุ้นจากการคลัง ต้องใช้เวลากว่าที่จะเห็นผลชัดเจน และอัตราเงินเฟ้อทั่วไป คาดว่าจะอยู่ในระดับต่ำไปอีกระยะหนึ่ง จากการลดลงของราคาน้ำมัน อีกทั้งการส่งออกเริ่มติดลบ ภายใต้ภาวะดังกล่าว ที่เศรษฐกิจของไทยเริ่มมีน้ำหนักความเสี่ยงด้านการเติบโตที่ชะลอลดตัวมากขึ้นกว่าความเสี่ยงด้านเสถียรภาพ แบงก์ชาติซึ่งเปรียบเสมือนกองหลัง เมื่อเห็นกองหน้าอาจเพลี่ยงพล้ำ จึงต้องขึ้นมาช่วยเสริมกองหน้า ด้วยการผ่อนคลายนโยบายการเงินเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มแรงสนับสนุนให้เศรษฐกิจ และช่วยพยุงความเชื่อมั่นของภาคเอกชน

การลดดอกเบี้ยนโยบายสองครั้งล่าสุดที่ผ่านมา ได้ส่งผลค่อนข้างดีต่อค่าเงินบาทให้อ่อนค่าลงบ้าง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยปรับระดับประกอบภาคการส่งออก เพราะค่าเงินที่อ่อนลงจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อรายรับในรูปเงินบาทของผู้ส่งออกให้เพิ่มขึ้น และช่วยสินค้าส่งออกบางกลุ่มที่เน้นการแข่งขันด้านราคา แต่ กนง. ได้สื่อสารให้ทุกฝ่ายเข้าใจตรงกันว่า เราไม่ได้ใช้ค่าเงินเป็นเป้าหมายหลัก

ในการทำนโยบายการเงิน เพราะ กนง. ยังยึดอัตราดอกเบี้ยนโยบายเป็นเครื่องมือหลัก อยู่ภายใต้กรอบเป้าหมายเงินเพื่อแบบยืดหยุ่น (Flexible Inflation Targeting) แต่ขณะเดียวกันจะผสมผสานเครื่องมือเฉพาะจุดอื่น ๆ ในการดำเนินนโยบาย ประกอบไปด้วย อาทิ มาตรการกำกับดูแลผ่านระบบสถาบันการเงิน (Macro - prudential) และมาตรการกำกับดูแลเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ ที่ผมอยากเน้นย้ำอีกประการก็คือ การที่ กนง. ตัดสินใจลดดอกเบี้ยนโยบาย ด้วยหวังจะให้ทุกช่องทางการส่งผ่าน (Channels) ทำงานได้เต็มที่และมีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อจำกัดของภาวะเศรษฐกิจการเงินแต่ละช่วง โดยไม่เฉพาะเจาะจงช่องทางใดทางหนึ่งเป็นพิเศษ เพราะการลดดอกเบี้ยนโยบายลงแต่ละครั้ง จะส่งผ่านไปตามช่องทางได้แก่ ดอกเบี้ยในตลาด สินเชื่อ ราคาสินทรัพย์ อัตราแลกเปลี่ยน และการคาดการณ์เงินเฟ้อ เพื่อส่งไปถึงภาคเศรษฐกิจจริง ทั้งการบริโภค การลงทุน การส่งออก ซึ่งในภาวะการณ์ในปัจจุบัน การส่งออกที่ติดลบต่อเนื่องเป็นปัจจัยความเสี่ยงที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทย

นอกจากนี้ ในส่วนของการดูแลภาคเศรษฐกิจจริง แบงก์ชาติก็ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบธุรกิจ SMEs ซึ่งผมได้หารือร่วมกับผู้บริหารสถาบันการเงินว่า ขอให้ช่วยเหลือและสนับสนุนให้ลูกหนี้ที่เป็น SMEs ที่ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวช้ากว่าที่คาดสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยขอให้พิจารณาหามาตรการในการช่วยเหลือเรื่องวงเงินกู้ การปรับโครงสร้าง ผ่อนเกณฑ์เรื่องดอกเบี้ย เพราะ SMEs เหล่านี้ ถือเป็นผู้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจริง แบงก์ชาติในฐานะที่แม้จะดูแลภาพรวมของเศรษฐกิจไทย แต่เราไม่เคยละเลยรายย่อย เพราะการจะแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาติ จำเป็นต้องใช้การร่วมมือเชิงสร้างสรรค์ของทุกภาคส่วน

อาจารย์ครับ การลดอัตราดอกเบี้ยลงไปติดต่อกันถึงสองครั้งนี้ ผมตระหนักดีว่า นโยบายการเงินยังจำเป็นต้องเหลือ Policy Space เพียงพอ เพื่อรองรับความไม่แน่นอนท่ามกลางความผันผวนในอนาคต เพราะเมื่อมองไปข้างหน้า เศรษฐกิจประเทศเรายังคงเผชิญความเสี่ยงต่อการดำเนินนโยบายการเงินที่แตกต่างกันของประเทศเศรษฐกิจหลัก อาทิ สหรัฐฯ ยุโรป ญี่ปุ่น และจีน รวมทั้งความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ ซึ่งสะท้อนผ่านราคาสินทรัพย์ ต้นทุนการกู้ยืมเงินของภาคเอกชน และอัตราแลกเปลี่ยนในระยะต่อไปข้างหน้า แบงก์ชาติได้เตรียมพร้อมแนวทางในการรับมือความผันผวนทางเศรษฐกิจ และรักษาความสามารถในการดำเนินนโยบาย 4 ด้าน ได้แก่

ด้านแรก คือ การรักษาปัจจัยพื้นฐานของเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินของประเทศ

เพื่อเป็นเกราะป้องกันอันดับแรกจากความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายจากการปรับอัตราดอกเบี้ยของสหรัฐฯ เป็นขาขึ้น ซึ่งจากประสบการณ์ QE Tapering ในปี 2556 แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนต่างชาติให้ความสำคัญกับปัจจัย

พื้นฐานของแต่ละประเทศ ในการเลือกจัดสรรเงินลงทุนในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets)

ด้านที่สอง คือ การเตรียมพร้อมเพื่อรองรับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ

ทั้งการดูแลเศรษฐกิจมหภาคให้อยู่ในสมดุลที่ดี เช่น ระบบหนี้สาธารณะ หนี้ภาคเอกชน หนี้ภาครัฐเร็ววัน ดุลบัญชีเดินสะพัด และความเข้มแข็งของระบบสถาบันการเงิน โดยจะมีกรอบการดำเนินนโยบายการเงินที่ยืดหยุ่น และสามารถนำเอาปัจจัยต่าง ๆ มาพิจารณารอบด้านได้มากขึ้น อาทิ ราคาสินทรัพย์ภาคอสังหาริมทรัพย์ หนี้สินภาครัฐเร็ววัน การขยายตัวของสินเชื่อ เป็นต้น

ด้านที่สาม คือ การมีชุดเครื่องมือที่พร้อมรับมือที่พอเพียงและมีประสิทธิภาพ

ในการดูแลเศรษฐกิจและภาคการเงิน อาทิ การซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่น และเครื่องมือ Macro - prudential ต่าง ๆ

ด้านที่สี่ คือ การสื่อสารและทำความเข้าใจกับสาธารณชนที่โปร่งใส

การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน การเปิดเผยรายงานผลการประชุม การออกรายงานเพื่ออธิบายให้ประชาชนได้ทำความเข้าใจ

ผมเชื่อมั่นว่ากรอบการทำงานทั้ง 4 ด้าน ที่วางไว้เป็นพื้นฐานการดำเนินนโยบาย หรือ Policy Platform ที่เข้มแข็งเพียงพอ เมื่อรวมกับความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความทุ่มเทของบุคลากรขององค์กร ดังนั้น ไม่ว่าท่านใดจะมารับช่วงการทำงานที่ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย คนที่ 20 ก็จะสามารถดำเนินนโยบายและดูแลเศรษฐกิจมหภาคให้เกิดความสมดุลต่อไปได้ แต่งานที่จะเป็นความท้าทายมากขึ้นสำหรับผู้ตัดสินใจเรื่องนโยบายเศรษฐกิจในอนาคต คือ การ

ดูแลภูมิคุ้มกันของประเทศมิให้พร่องลงในระยะยาว ซึ่งในเรื่องนี้ผมมองว่าประเทศเรามีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในมิติต่าง ๆ ให้ดีขึ้นและมากขึ้น ซึ่งทุกภาคส่วนในสังคมควรร่วมมือกัน โดยภาครัฐควรเร่งเสริมสร้างวินัยทางการเงิน เริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว ลดการก่อหนี้ที่ไม่จำเป็นลง และพัฒนาความรู้ความสามารถให้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ภาคธุรกิจควรลดต้นทุน เพิ่มคุณภาพ ปรับปรุงประสิทธิภาพ เพื่อผลิตสินค้าใหม่ ๆ ที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นในระยะยาว ภาครัฐควรมีนโยบายที่สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจเอกชน เช่น การปรับปรุงกฎระเบียบที่ยังเป็นข้อจำกัดต่อศักยภาพการแข่งขัน มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพในโครงการที่สร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น พัฒนาสาธารณูปโภคและระบบขนส่งมวลชน เพื่อลดต้นทุนด้านการขนส่งของประเทศ และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนมีการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจเอกชน อาทิ การปฏิรูปธรรมาภิบาล และการสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม ทั้งด้านโอกาส รายได้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ เพื่อลดความแตกแยกในสังคม ซึ่งผมขอฝากกำลังใจไว้กับผู้ที่ต้องบริหารจัดการความท้าทายนี้ ด้วยวลีของนายพล George S. Patton Jr. ชาวอเมริกัน ซึ่งระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองได้กล่าวให้กำลังใจทหารในสังกัดของเขาว่า *“Pressure makes diamonds”* ช่วงนี้ทั้งผู้ดำเนินนโยบาย ผู้ประกอบการ

และประชาชนยังคงเผชิญกับ Pressure อยู่เป็นระยะ ๆ แต่ผมมั่นใจว่าทุกภาคส่วน จะใช้โอกาสนี้ในการปรับตัว เพื่อให้เศรษฐกิจมีความแข็งแกร่งเหมือน Diamonds ได้ในไม่ช้า

ในส่วนของแบงก์ชาติ แม้เราอาจไม่ได้มีบทบาทโดยตรงต่อการเพิ่ม ศักยภาพของประเทศ แต่หน้าที่สำคัญในการดูแลเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ และการเงิน ย่อมส่งผลให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ดังนั้น การดำเนินนโยบายในด้านต่าง ๆ ของแบงก์ชาติมีส่วนสนับสนุนการเพิ่ม ศักยภาพของประเทศโดยอ้อมได้ อาทิ นโยบายการเงินเพื่อดูแลให้เศรษฐกิจ การเงินมีเสถียรภาพ และเอื้อให้ภาคเอกชนสามารถตัดสินใจวางแผนการผลิต การบริโภค การออม และการลงทุน ได้อย่างราบรื่น นโยบายสถาบันการเงิน เพื่อกำกับดูแลให้สถาบันการเงินสามารถแข่งขันได้ภายใต้โครงสร้างของระบบที่ มั่นคง สอดส่องดูแลความเสี่ยงเชิงระบบ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน ที่มีประสิทธิภาพ นโยบายระบบการชำระเงิน เพื่อพัฒนาระบบการชำระเงิน ให้สะดวกรวดเร็ว และน่าเชื่อถือ ซึ่งผมรำลึกถึงคำกล่าวของอาจารย์ที่ว่า “เงินเลยย่อมขับเงินดีออกจากตลาด ธนบัตรเลยไม่ว่าใครจะเป็นผู้พิมพ์ ย่อม ขับธนบัตรดีออกจากตลาด สินเชื่อที่เลว ย่อมขับการธนาคารจากตลาด ระบบผูกขาดที่เลว ย่อมขับสมรรถภาพและความสัตย์สุจริตออกจาก อุตสาหกรรมและการค้า นโยบายเศรษฐกิจและการเงินที่เลว นั้น ย่อมขับ อะไร ๆ ทั้งหมดที่ตีออกจากทุกสิ่งทุกอย่าง”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“เงินเลยยอมขับเงินดีออกจากตลาด
ธนบัตรเลย ไม่ว่าจะใครจะเป็นผู้พิมพ์
ยอมขับธนบัตรดีออกจากตลาด
สินเชื่อที่เลว ย่อมขับการธนาคาร
จากตลาด ระบบผูกขาดที่เลว
ยอมขับสมรรถภาพและความสัตย์สุจริต
ออกจากอุตสาหกรรมและการค้า
นโยบายเศรษฐกิจและการเงินที่เลวนั้น
ยอมขับอะไร ๆ ทั้งหมดที่ดี
ออกจากทุกสิ่งทุกอย่าง”

จดหมาย

ฉบับที่ 20

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย
ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทางห้าปี
ของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

เรียน อาจารย์ป๋วย ที่เคารพ

หลังจากผมเริ่มเขียนจดหมายถึงอาจารย์ฉบับแรกในเดือนมีนาคม 2555 ผมได้เขียนจดหมายถึงอาจารย์อีก นับรวมได้ 19 ฉบับ เล่าเรื่องราวต่าง ๆ ของ สปท. รวมทั้งเหตุการณ์บ้านเมืองให้อาจารย์ฟัง แต่มีข้อที่แปลก คือ หากจะนึกถึงหลักการบริหารบ้านเมือง หรือหลักธนาการกลางที่ดีแล้ว สามารถย้อนกลับไปตีค่าพูดหรืองานของอาจารย์ได้โดยไม่รู้สึกละอายใจเลย สำหรับจดหมายฉบับนี้เป็นฉบับสุดท้าย นอกจากจะจัดพิมพ์ในวารสาร BOT พระสยาม MAGAZINE แล้ว

ผมตั้งใจว่าจะจัดขึ้นเป็นปาฐกถาพิเศษด้วย เพื่อแสดงกตเวทิตาจิตและร่วมฉลองวาระ 100 ปีชาตกาลของอาจารย์

อาจารย์ครับ เมื่อใกล้จะครบวาระ ผมคิดว่าเป็นโอกาสที่จะเหลียวหลังทบทวนว่า ที่ผ่านมามีทำอะไร มีอะไรบกพร่อง อะไรยังไม่สำเร็จ รวมทั้งแลหน้าถึงบทบาทของ สปท. ในระยะต่อไป เหล่านี้คือสิ่งที่ผมจะขอเล่าให้อาจารย์ฟังผ่านจดหมายฉบับนี้

(1) เหลียวหลัง : บริบททางเศรษฐกิจ - การเมือง

เหลียวหลังกลับไป อาจจะกล่าวได้ว่า 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยของเราเผชิญกับความท้าทายและปัญหาที่รุมเร้าหลายด้าน ทั้งจากปัจจัยภายนอกและภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว และตลาดการเงินโลกที่ผันผวน ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ขาดการลงทุนและการพัฒนาเทคโนโลยี การขาดแคลนแรงงาน รวมถึงปัญหาความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ซึ่งทำให้การบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชนอ่อนแรง

(2) ภารกิจธนาคารกลาง : รักษาเสถียรภาพควบคู่กับการพัฒนา

ภายใต้บริบทเศรษฐกิจที่ท้าทาย ผมในฐานะผู้ว่าการ สปท. ไม่เคยนิ่งนอนใจ พยายามทำหน้าที่นายธนาคารกลางที่ดี แก้ปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองอย่างเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ดังที่เคยมีโอกาสเล่าให้อาจารย์ฟังบ้างในจดหมายหลายฉบับก่อนหน้านี้

อาจารย์ครับ อาจารย์เคยพูดถึง “ศาสตร์ของการเป็นผู้ว่าการ” ว่า

“ศาสตร์ หรือ วิทยาการแห่งนโยบาย คือ เป้าหมายการดำเนินนโยบาย ในความรับผิดชอบของธนาคารกลางนั้น มี 2 เรื่อง (1) การส่งเสริมให้การดำเนินเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปได้อย่างดี และ (2) การรักษาเสถียรภาพการเงินให้คู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ”

พนักงาน ธพท. แสดงความยินดีอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสร่วมต้อนรับอาจารย์ป่วย

ทั้ง 2 ส่วนนี้ คือ เป้าหมายการทำงานของ ธพท. และของผมในช่วงที่ผ่านมา กล่าวคือ

ส่วนที่หนึ่ง ดูแลให้เศรษฐกิจดำเนินไปด้วยดี มีเสถียรภาพ

ในภาวะที่เศรษฐกิจเผชิญความไม่แน่นอน ภาคส่วนต่าง ๆ ขาดความเชื่อมั่นภารกิจสำคัญอันดับแรกของ ธพท. คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ผู้บริโภค นักลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยดูแลตลาดการเงิน สถาบันการเงิน ระบบการชำระเงินของประเทศ รวมทั้งการพิมพ์และจัดการธนบัตร ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีเสถียรภาพ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้าการลงทุนของเอกชน และการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน

ภายใต้กรอบ Flexible Inflation Targeting ที่ยืดหยุ่น การดำเนินนโยบายการเงินของ ธพท. ในช่วงที่ผ่านมา มุ่งดูแลให้ภาวะการเงินของประเทศโดยรวมผ่อนปรน มีความคล่องตัวเพียงพอ สนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

และช่วยประคับประคองให้ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมาก เช่น คริวเรือในในระดับฐานราก ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก (SMEs) ให้ปรับตัวได้ ควบคู่ไปกับการดำรงรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินให้ดี ไม่ให้มีปัญหาเรื่องความไม่สมดุล

อาจารย์ครับ ผมคิดว่าเราโชคดีที่พื้นฐานเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ อยู่ในเกณฑ์ที่มั่นคง

อัตราเงินเฟ้อและอัตราการว่างงานต่ำ ในขณะที่ฐานะการเงินของภาคส่วนต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์เข้มแข็ง ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากการปรับตัวครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงวิกฤติต้มยำกุ้ง สถาบันการเงินที่เคยมีหนี้ NPLs กว่าร้อยละ 40 ปัจจุบันปรับลดลงเหลือประมาณร้อยละ 2 - 3 ขณะที่บริษัทเอกชนในตลาดฯ สัดส่วนหนี้ต่อทุนปรับลดลงจากประมาณ 5 เท่า เหลือ 1 - 2 เท่า ภาครัฐมีหนี้สาธารณะอยู่ในระดับที่บริหารจัดการได้ ส่วนภาคครัวเรือนที่หนี้สูงขึ้นในระยะหลังก็เริ่มชะลอลงบ้างแล้ว ภาพรวมเสถียรภาพเศรษฐกิจการเงินจึงนับว่ามั่นคง ไม่มีความเปราะบางและปัญหาพองสบู่

ปัจจัยเหล่านี้ ประกอบกับนโยบายเศรษฐกิจมหภาคของภาครัฐที่ น่าเชื่อถือ ช่วยรองรับความผันผวน และช่วยให้เศรษฐกิจไทยปรับตัวได้ราบรื่น ในระดับหนึ่ง รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนต่างชาติและบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือ (Credit Rating Agency) ยังให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพของประเทศไทย

อาจารย์ครับ ผมบอกผู้ที่เกี่ยวข้องเสมอว่า ส่วนนี้เป็นจุดแข็งของประเทศที่ต้องรักษา ต้องไม่ประมาท เพราะไม่ได้มาฟรี ๆ เหมือนสุขภาพที่ดี ก็มาจากการออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ

ประเด็นที่มีความท้าทายอยู่บ้าง คือ อัตราแลกเปลี่ยน

ช่วงที่ผ่านมา แม้เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว ทว่าเศรษฐกิจของแต่ละประเทศมีความเข้มแข็งต่างกัน (Multi Speed Recovery) และการดำเนินนโยบายก็ต่างกัน (Policy Divergence) ทำให้ตลาดการเงินและเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศผันผวนค่อนข้างมาก อาจารย์ศรีปรัชญาที่ผมยึดมาโดยตลอดเมื่อพิจารณาเรื่องนี้ คือ “เข้าใจโลกตามความเป็นจริง” และ “คิดถึงอนาคตในระยะยาว” ทั้งนี้ ในการบริหารดูแล จัดให้มีปราการ 3 ด้าน (Multiple Lines of Defense) กล่าวคือ (1) มีกรอบการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น (2) ดูแลภาวะด้านต่างประเทศให้สมดุล ทั้งดุลบัญชีเดินสะพัดและภาระหนี้ต่างประเทศ และ (3) จัดเตรียมเครื่องมือต่าง ๆ ให้พร้อมและเพียงพอ

ทั้งหมดนี้ เป็นปราการสำคัญที่ช่วยเศรษฐกิจไทยสามารถปรับตัว และใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงของตลาดการเงินและเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศได้ดีในระดับหนึ่ง

ส่วนที่สอง การพัฒนาระบบการเงิน เพื่อวางรากฐานการพัฒนาประเทศ

ธนาคารกลาง ไม่ได้มุ่งดูแลเสถียรภาพอย่างเดียว ยังมีบทบาทด้านการพัฒนาประเทศด้วย ดังที่อาจารย์พูดไว้ในหลายวาระว่า “ธนาคารชาติช่วยพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างไรบ้าง” งานอีกด้าน ที่ ธปท. ผลักดันอย่างต่อเนื่อง คือ การพัฒนาระบบการเงิน เพื่อเป็นการวางรากฐานสำหรับการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยให้ความสำคัญกับ 3 ส่วน ที่ถือเป็น 3 เสาหลักสำคัญของระบบการเงินไทย กล่าวคือ

หนึ่ง การพัฒนาตลาดการเงิน ให้เป็นแหล่งระดมทุนโดยตรงที่มีประสิทธิภาพ เอื้อให้ภาคธุรกิจสามารถระดมทุนเพื่อการลงทุนได้อย่างเพียงพอ ด้วยต้นทุนที่เหมาะสม ที่ผ่านมา ธปท. ได้ร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาตลาดให้มีความกว้าง ความลึก และ ความคล่องตัว สามารถรองรับการทำธุรกรรม

ปริมาณมาก ๆ ได้ โดยไม่กระทบราคา รวมทั้งจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เพียงพอ เช่น ระบบการชำระราคา การจัดตั้งสมาคมของผู้ร่วมตลาด เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่จะช่วยเงินทุนเคลื่อนย้ายมีทิศทางที่สมดุล

สอง การพัฒนาระบบสถาบันการเงิน อาจารย์ศรีรับ อนาคตอันใกล้นี้ จะมีการประกาศใช้แผนพัฒนาระยะที่ 3 ซึ่ง ธพท. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนช่วยกันให้ความคิดเห็นและออกแบบ แผนนี้จะช่วยให้สถาบันการเงินของไทยมีการแข่งขันมากขึ้น ผู้ใช้บริการรายย่อยสามารถเข้าถึงบริการมากขึ้น และเพิ่มความเชื่อมโยงกับภูมิภาค เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

และ **สาม** การพัฒนาระบบการชำระเงิน ซึ่งถือว่าเป็น Infrastructure ของระบบการเงิน ก็เป็นงานพัฒนาอีกด้านที่ ธพท. ให้ความสำคัญ ทั้งในมิติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนามาตรฐานกลางข้อความ การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งเสริมการใช้ e - Payment ปัจจุบัน ธพท. อยู่ระหว่างผลักดันกฎหมายเพื่อกำกับดูแลระบบการชำระเงิน ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายครั้งสำคัญ เพื่อยกระดับการกำกับดูแล ลดความซ้ำซ้อน ผมเชื่อว่าแนวทางนี้จะช่วยพัฒนาระบบการชำระเงินของบ้านเราให้ถูก ดี และปลอดภัย

อาจารย์ศรีรับ งานด้านการพัฒนา เราไม่ได้ดูแลแค่เรื่องการเงิน เมื่อมีโอกาสก็จะพยายามช่วยบ้านเมืองในด้านอื่นด้วย ผมนึกถึงที่อาจารย์พูดไว้ว่า “เพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้าบางคน อาจกล่าวหาว่า ข้าพเจ้าอยากให้ธนาคารไปเกี่ยวข้องกับหลายอย่าง ซึ่งอยู่นอกขอบเขตของการธนาคาร แต่ข้าพเจ้าวิงวอนว่า ปัจจุบันธนาคารกลางโดยความจำเป็นได้กลายมาเป็นธนาคารกลางเพื่อพัฒนา ฉะนั้นเจ้าหน้าที่ธนาคารกลางต้องพร้อมและคล่องตัวกว่าเดิม”

ที่ผ่านมา งานด้านการพัฒนาประเทศด้านหนึ่งที่ ธพท. เข้าไปมีส่วนร่วม

คือ การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญมาก เพราะรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ครอบครอง Strategic Assets ที่สำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นคลื่นความถี่ สนามบิน ท่าเรือ ทางพิเศษ ระบบราง สิทธิทรัพย์สินทั้งหมดของรัฐครึ่งหนึ่ง เป็นของรัฐวิสาหกิจ และที่ผ่านมากฎแทรกแซงจากการเมือง มีปัญหาเชิงโครงสร้าง ไม่มีผู้ทำหน้าที่เจ้าของ ที่จะคอยวางแผนเป็นห่วงเป็นใยแทนประชาชน ปัญหาเหล่านี้ถ้าปล่อยทิ้งไว้ รัฐวิสาหกิจจะไม่สามารถบรรลุพันธกิจด้านการให้บริการที่ดีมีคุณภาพ และเป็นการเสียโอกาสการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งจะเป็นต้นทุนที่แพงขึ้นของทุกคน

ผมและคณะทำงาน จึงได้เสนอแนวทาง “ยกเครื่องรัฐวิสาหกิจ” โดยจะมีการออกกฎหมายเพื่อวางรากฐานการกำกับดูแลที่ดี ทั้งมีมาตรการตั้งกรรมการ การเปิดเผยข้อมูล และการส่งผ่านนโยบายที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยลดโอกาสที่รัฐวิสาหกิจจะถูกใช้ทำนโยบายประชานิยมที่ไม่รับผิดชอบเหมือนอย่างที่ผ่านมา รวมทั้งจะมีการจัดตั้ง “บรรษัทวิสาหกิจแห่งชาติ” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่หน่วยงานเจ้าของแทนประชาชน ดูแลบริหารสินทรัพย์ให้เพิ่มมูลค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ผมเชื่อว่าถ้างานส่วนนี้สำเร็จ จะเป็น Platform การปฏิรูปเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดอันหนึ่งของประเทศในระยะต่อไป

(3) ศิลปะการดำเนินนโยบายในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

อาจารย์ศรีภ สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ธนาคารกลางต้องปรับ “วิธีทำงาน” ให้สอดคล้องกับบริบท และเพื่อให้สามารถดำเนินการกิจการตามที่ประชาชนคาดหวัง องค์กรทำงานบางเรื่อง ก็มีหลักการวิชาการที่แน่นอน (เป็นศาสตร์) แต่บางเรื่องก็ไม่ การปฏิบัติอาจจะไม่ตรงกัน เป็นศิลปะเหมือนอย่างที่ว่าอาจารย์เคยพูดไว้ว่า “ศิลปะในการปฏิบัติมัน ได้แก่ปัญหาว่าควรจะทำตัวอย่างไร...สอนกันไม่ได้”

สิ่งแรกที่ผมตั้งใจทำในฐานะผู้ว่าการ ธปท. คือ “การสร้างค่านิยมที่ดี”

ผู้บริหารระดับสูงให้การต้อนรับอาจารย์ป่วยที่เดินทางกลับมาเยี่ยม สปท. ด้วยความอบอุ่น

ให้กับองค์กร เพราะเชื่อว่า การมีค่านิยมที่ดีที่ถูกต้อง ในที่สุดจะนำไปสู่การสร้าง วัฒนธรรมองค์กร และจะเป็นเข็มทิศให้กับองค์กรและพนักงานในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะด้านการทำงาน หรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในยามปกติและ ยามคับขัน ซึ่งผมเห็นว่า “บุคคลแบบอย่าง” หรือ Role Model ที่ดีที่สุดของ ธปท. คือ อาจารย์ป่วยนั่นเอง แต่น่าเสียดายที่เพื่อนพนักงานรุ่นหลัง ๆ เริ่มไม่รู้จัก อาจารย์ นอกเหนือจากคำบอกเล่าที่ได้ยินกัน ผมจึงแปลงค่านิยมดี ๆ ที่ อาจารย์ทำไว้เป็นแบบอย่างตลอดชีวิตอาจารย์ เป็นคำไทยง่าย ๆ 4 คำ ดังนี้

“**ยืนตรง**” คือ ทำในสิ่งที่ควรทำ ไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ

“**มองไกล**” คือ ให้คิดถึงอนาคตในระยะยาว ไม่เน้นเฉพาะผลในระยะสั้น

“**ยื่นมือ**” คือ ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

“**ติดดิน**” คือ เข้าใจโลกในความเป็นจริง ถ่อมตน เข้าถึงง่าย

วันที่ 1 ตุลาคม 2553 เริ่มงานวันแรก 8.00 น. ผมได้สื่อสารกับเพื่อน พนักงาน ธปท. ผ่านจดหมายจากผู้ว่าการถึงพนักงาน ฉบับที่ 1 ว่า “เมื่อคราว คัดเลือกผู้ว่าการ ธปท. ผู้สื่อข่าวถามท่านผู้ว่าการธรริชา วัฒนเกส ว่า คนเป็น ผู้ว่าการ ธปท. ควรมีคุณสมบัติอย่างไร ท่านตอบโดยใช้คำสั้น ๆ แต่กินใจ 3 คำว่า **ยืนตรง มองไกล ติดดิน** ผมอยากให้ทั้ง 3 ข้อ เป็นคุณสมบัติขององค์กร ธปท. และถ้าจะให้สมบูรณ์ ผมอยากเพิ่มคำที่ 4 คือ **ยื่นมือ**”

อาจารย์ครับ ผมเชื่อว่าการมีคุณสมบัติทั้ง 4 ข้อนี้ จะช่วยให้ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องเกิด “ความไว้วางใจ” ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งยวด สำหรับ องค์กรที่ทำงานนโยบายสาธารณะอย่างเช่น ธปท.

“Public Office is a Public Trust” ทั้งหมดนี้ คือ “หัวใจ” และเป็น แนวทางที่ผมใช้ทำงานมาตลอด 30 ปี เมื่อไปทำงานในองค์กรสาธารณะ ทั้ง ธปท. และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

Public Office ไม่ใช่ตัวอาคาร 1 อาคาร 2 หรือ นายประสาร ไตรรัตน์วรกุล ผู้ว่าการ ธปท. ไม่ใช่ ส.ส. ในรัฐสภา แต่มันคือ “ความไว้วางใจ” ของประชาชน

มันเปล่าประโยชน์ ถ้าเรามีตำแหน่ง มี Public Office แต่ขาด Public Trust

ตรงนี้ผมนึกถึงข้อคิดที่อาจารย์เคยให้ไว้ว่า “หลักของธนาคารกลาง ก็เช่นเดียวกับหลักการธนาคารทั่ว ๆ ไป คือ *เครดิต* และ *Faith* คือ ความเชื่อถือกันทั้งภายในและภายนอก ถ้าขาดเครดิตแล้ว เลิกพูดเรื่อง การธนาคารได้”

อาจารย์ครับ ที่ผ่านมาเมื่อผมมีโอกาสพบปะกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคม ส่วนใหญ่จะพูดถึง ธปท. ด้วยความชื่นชม โดยเฉพาะในความเป็นผู้มีหลักการ รอบคอบ ซื่อสัตย์สุจริต ตรงนี้ก็ทำให้ผมมีความภูมิใจไม่น้อย แต่หลายคนมักเปรียบเทียบการทำงานของ ธปท. ว่า “อยู่บนหอคอย” ซึ่งจะว่าไปแล้วก็คงไม่ผิดนัก เพราะ ธปท. ต้องยืนตรงยึดมั่นในหลักการ และทำหน้าที่เป็น นักวิชาการที่รอบคอบ มองไกลไปข้างหน้า

จากบริษัทเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป วิฤติการเงินโลกซึ่งถึงความ ซับซ้อน เชื่อมโยงกันของระบบเศรษฐกิจ ในภาคการเงินเห็นความเกี่ยวโยงกัน ระหว่างนโยบายการเงินและนโยบายกำกับดูแลสถาบันการเงิน ธนาคารกลาง หลายแห่งจึงปรับบทบาทให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ อาทิ ธนาคารแห่งประเทศไทย อังกฤษ (Bank of England : BOE) จากภาพลักษณ์ของสุภาพสตรีชราที่ถนน ที่ปิดตัวแห่งถนน Threadneedles Street ก็เปลี่ยนบทบาทใหม่ มาเป็น “คุณแยม” แห่งถนน Threadneedles Street

Mark Carney ผู้ว่าการ BOE ที่เพิ่งมารับตำแหน่งไม่นานนี้ ตั้งคำถาม ชวนคิดว่า

“What is the Bank of England for?” บทบาทของธนาคารประเทศอังกฤษในวันนี้คืออะไร เขาตอบว่า

“Promoting the Good of the People of the United Kingdom” เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนอังกฤษ

ซึ่ง BOE ก็ยกเครื่ององค์กรครั้งใหญ่ มีการโอนงานด้านการกำกับดูแลสถาบันการเงินกลับมาอยู่ที่ธนาคารกลาง มีการปรับองค์กร เพื่อเพิ่มการประสานงาน เพิ่ม Synergies ระหว่างฝ่ายงานในองค์กร รวมพลังกันเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจในภาพรวม

อิริยาบถที่มีความสุขของอาจารย์ป่วย พบเห็นได้ทุกครั้งที่ท่านกลับมาเยือน ฉบท.

ฉบท. ที่เคยถูกมองว่าเป็น “ปู่โสมเฝ้าทรัพย์แห่งบางขุนพรหม” ต้องปรับตัวเช่นกัน การประสานงานกับผู้อื่นมีความจำเป็นมากขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้สามารถผลักดันงานส่วนรวมให้สำเร็จได้ผลเต็มที่ นอกจากนี้ ก็มีความสำคัญอย่างมากที่ประชาชนชาวบ้านร้านค้า ซึ่งผมคิดว่าคือเจ้าของประเทศตัวจริง ต้องสามารถเข้าใจสิ่งที่ ฉบท. ทำ และไม่รู้สึกรำว่าเราอยู่ไกลเกินไป เราต้องยื่นมือ และ ตัดดิน

นี่คือที่มาของการพยายามทำให้ ฉบท. เป็นองค์กรที่ประชาชนเข้าถึง และฟังได้

แม้งานบางส่วนอาจจะไม่ใช่ Conventional Jobs ของธนาคารกลาง แต่ผมเชื่อว่าจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้ ฉบท. (Social Capital) และอาจ

เป็น Jigsaw ที่หายไป ที่จะช่วยให้ ธปท. เป็นองค์กรที่ประชาชนศรัทธาอย่างแท้จริง ในเรื่องนี้ผมได้นำแนวคิด Branding ที่ใช้กันในภาคธุรกิจมาปรับใช้กับงานของธนาคารกลาง โดย “ลูกค้า” ของ ธปท. ก็คือ “ประชาชนทุกคน” ตัวอย่างความพยายามของเราในเรื่องนี้ อาทิ

การสื่อสารกับสาธารณชนอย่างโปร่งใสต่อเนื่อง อาจารย์ครับ ในอดีตธนาคารกลางมักทำตัวลึกลับ ยึดหลักการรักษาความลับ และไม่แสดงท่าทีที่ชัดเจน เนื่องจากเกรงว่าจะเป็นการสร้างข้อผูกมัด ดังที่เราเคยได้ยินบ่อย ๆ เกี่ยวกับ Mystique of Central Bank

ที่ผ่านมา ธปท. พยายามพัฒนาและให้ความสำคัญกับการสื่อสารในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับคณะกรรมการทุกชุด (กนง. กนส. กรช.) ผู้ว่าการและพนักงาน เพื่ออธิบายให้ประชาชนเข้าใจการดำเนินงานของเราว่ามีหลักคิดข้อพิจารณา (Trade - off) มีเหตุมีผลของการตัดสินใจอย่างไร การใช้ภาษาก็พยายามใช้คำง่าย ๆ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนมากขึ้น ด้าน กนง. มีการเปิดเผยผลการลงคะแนนและรายงานการประชุมฉบับย่อ เพิ่มเติมจากการแถลงข่าวและการจัดทำรายงานนโยบายการเงิน (Monetary Policy Report) อาจารย์ครับ เดิมรายงานนี้ชื่อ รายงานแนวโน้มเงินเฟ้อ (Inflation Report) แต่เราเปลี่ยนชื่อเสียใหม่เพื่อสื่อสารกับประชาชนว่า ในการทำนโยบายการเงิน ธปท. พิจารณาปัจจัยรอบด้าน ไม่ได้หมกมุ่นดูแต่เงินเฟ้ออย่างเดียว

เมื่อเริ่มงาน ผมได้นำระบบ Balanced Scorecard มาใช้ เพราะเชื่อว่า จะช่วยให้การทำงานเป็นระบบ มีแผนงานชัดเจน ช่วยให้พนักงานทุกระดับตลอดจนผู้ว่าการเห็นว่า งานที่ตนทำนั้นสนับสนุนงานของ ธปท. ในภาพรวมอย่างไร มี Stakeholders เป็นใครบ้าง และมีอะไรเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จสำหรับงานด้านการสื่อสารก็เช่นกัน ลองนับดูแทบไม่น่าเชื่อนะครับ เกือบ 5 ปีที่ผ่านมา ผมไปกล่าวปาฐกถาในที่สาธารณะ (Speeches) รวมกว่า 180 ครั้ง ทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งนี่ยังไม่รวมการพบปะกับกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เป็นทางการ

ปาฐกถาเหล่านี้ ผมไม่ได้ไปแบบสุ่ม แต่เลือกไปตาม Stakeholders กลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถทำความเข้าใจกับทุกกลุ่มได้อย่างทั่วถึง ผมคิดว่านี่เป็นส่วนหนึ่งของงานการเป็นผู้ว่าการ เป็นความรับผิดชอบของเราที่ต้องอธิบาย ซึ่งผมขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเตรียมข้อมูล ผมคิดว่าความพยายามสื่อสารของเรา ช่วยให้สาธารณชนเข้าใจ ธปท. ดีขึ้น และเมื่อมองย้อนกลับไป ในยามคับขัน ก็เห็นสิ่งนี้ว่ามีค่ายิ่ง รู้สึกซาบซึ้งที่ประชาชนเมตตาและเข้าใจ

อาจารย์ครับ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากในช่วงที่ผ่านมา คือ การกำกับดูแลสถาบันการเงิน ธปท. ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ Regulator สำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (Specialized Financial Institutions : SFIs) ซึ่งที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายด้าน SFIs บางแห่งมีหนี้เสียสูงจนน่าตกใจ ภาครัฐต้องเข้าไปเพิ่มทุนหลายครั้ง ในการทำภารกิจใหม่นี้ พนักงาน ธปท. อาจกังวลกลัวจะเป็นเหตุให้การเมืองมาแทรกแซง ซึ่งผมอธิบายเพื่อนพนักงานว่า อยากให้มองเรื่องนี้อย่างภาคภูมิใจ และให้พยายามทำงานที่เราได้รับมอบหมายให้ดี

เรื่องนี้เป็นเรื่องของส่วนรวมที่ ธปท. ต้องยื่นมือ ถ้า SFIs มีปัญหา ระบบการเงิน ก็จะมีปัญหา นอกจากนี้ ยังมีการปรับปรุงกลไกให้มีการทำงานระหว่าง กนง. และ กนส. ให้ประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง มีการจัดทำ Financial Stability Report เพื่อประเมินความเสี่ยงของระบบการเงินในภาพรวม รวมทั้ง มีการประสานการทำงานร่วมกันระหว่าง ธปท. และ Regulator อื่น เช่น ก.ล.ต. และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) มากขึ้น

อีกมุมหนึ่งเราพยายามปรับปรุงต่อเนื่อง คือ ในการทำนโยบาย เรารับฟังความคิดเห็นของ Stakeholders มากขึ้น เช่น ในการประเมินภาพเศรษฐกิจ นอกจากดูตัวเลข Macro ก็มีเจ้าหน้าที่ลงไปคุยกับภาคธุรกิจจริง (Business Liaison Program : BLP) ปีที่ผ่านมา เราได้พูดคุยกับภาคธุรกิจในทั่วทุกภาคของประเทศมากถึง 800 แห่ง นอกจากนี้ ธปท. ก็ส่งพนักงานไปทำงานที่หน่วยงานภายนอก (Secondment) หลายสิบแห่ง เพื่อให้ ธปท. เข้าใจการปฏิบัติงานของภาคธุรกิจมากขึ้น

ธปท. มีการทำ Perception Survey สอบถามประชาชนว่าคาดหวังอะไรกับ ธปท. หนึ่งในผลสำรวจที่พบคือ คาดหวังให้ ธปท. “ฟังพาได้” **ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน** (ศคจ.) จึงถูกตั้งขึ้นเพื่อทำงานด้านการคุ้มครองผู้ใช้บริการ และเป็นกลไกที่ช่วยให้ ธปท. สามารถเข้าถึงข้อมูล เพื่อนำไปปรับปรุงนโยบายให้เป็นธรรม และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ ขณะเดียวกันยังเป็นหน่วยงาน**เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงิน** (Financial Literacy) ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม และไม่ให้อู้อาเปรี๊ยะ

การทำงานของ ธปท. ต้องอาศัยความร่วมมือจากธนาคารพาณิชย์ (ธพ.) ในการดูแลประชาชน อาทิ ช่วงที่นี้ครัวเรือนเร่งตัวขึ้นมาก เราห่วงและเริ่มออกมาเตือนและขอความร่วมมือ ธพ. ให้เปลี่ยนรูปแบบการโฆษณา จากที่เน้น

เรื่องกึ่งง่ายกึ่งเร็ว มาเน้นเรื่องการออมเงิน การวางแผนทางการเงินมากขึ้น ซึ่งได้รับความร่วมมืออย่างดี ผมขอแสดงความชื่นชมและขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย และไม่ใช่เรื่องนี้เรื่องเดียว ธพ. ให้ความร่วมมือแก่ ธพท. ในอีกหลายเรื่องเมื่อได้รับคำขอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการส่งผ่านอัตราดอกเบี้ย เรื่องการลดค่าธรรมเนียมหรือเรื่องการดูแลลูกค้า SMEs สิ่งเหล่านี้ทำให้ผมประจักษ์ว่า “Persuasion” หรือศิลปะของนายธนาคารกลางในการชักจูงให้ ธพท. ยอมร่วมมือกันนั้น เป็นเรื่องที่สำคัญมาก เหมือนที่อาจารย์เคยพูดเอาไว้ทุกประการ

นอกจากนี้ในการประชุมสัมมนาวิชาการประจำปีของ ธพท. หลายปีก่อน ท่านอดีตผู้ว่าการ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ให้ข้อคิดไว้อย่างน่าสนใจว่า ในบางช่วงประชาชนรู้สึกท้อว่า เหว ไม่มีที่พึ่ง ธพท. เป็นองค์กรที่มีทรัพยากร มีข้อมูล มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้พร้อม ต้องเป็นที่พึ่งของประชาชน ในการทำหน้าที่คอยเตือนภัย ถ้าเห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศมีความเสี่ยงในเรื่องใด รวมทั้งพร้อมเสนอทางออกเพื่อการพัฒนาประเทศ นี่คือการที่มาของคำว่า “ประกาศการเชิงรุก” สิ่งนี้ ธพท. ดูแลอาจไม่เพียงพอ ต้องบอกคนที่เกี่ยวข้องให้ช่วยกันดูแล อาทิ การปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน หรือการมีวินัยทางการคลัง ซึ่งเป็นเรื่องระยะยาวที่บ้านเมืองต้องการ

และสุดท้ายเพื่อเป็นการรำลึกและสืบสานคุณงามความดีของอาจารย์ปวย ผู้เป็นทั้งนักเศรษฐศาสตร์ ข้าราชการมืออาชีพ ผู้ว่าการ ธพท. นักพัฒนาชนบท นักการศึกษา ผู้วางรากฐานการศึกษาวิจัยของไทย และที่สำคัญ เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนจำนวนมาก เมื่อต้นปี 2558 นี้ ธพท. จึงจัดตั้ง “สถาบันวิจัยเศรษฐกิจปวย อังภากรณ์” ขึ้น และมีงานเปิดตัวอย่างเป็นทางการในวันที่ 18 สิงหาคม 2558 นี้

จุดประสงค์เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของวงการวิชาการเศรษฐศาสตร์ในประเทศ ผ่านการพัฒนาเครือข่ายนักวิจัย โดยเฉพาะความเชื่อมโยงระหว่าง

ผู้ดำเนินนโยบายกับนักวิชาการ เพราะที่ผ่านมา นักวิจัยที่มุ่งศึกษาเรื่องนโยบาย เป็นการเฉพาะมีอยู่น้อย ผมหวังว่าสถาบันแห่งนี้จะช่วยสนับสนุนข้อมูลสถิติและทรัพยากรต่าง ๆ แก่นักวิจัยไทย ให้ผลิตงานศึกษาด้านนโยบายเศรษฐกิจออกมา มากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศของเราให้มั่นคงยั่งยืนต่อไป ตั้งที่ อาจารย์เคยกล่าวไว้ว่า “การสะสมทุนทางวิชาการต้องอาศัยการวิจัยเป็นสำคัญ ฉะนั้น ประเทศใดไม่มีการวิจัย...ประเทศนั้นจะต้องด้อยในเชิงสะสมทุนเป็นแน่”

(4) เรื่องที่ยังไม่สะเด็ดน้ำ

อาจารย์ศรีบ ตั้งแต่เข้ามารับตำแหน่ง ผมคิดเสมอว่าเวลาทำงานมีจำกัด ผมยังจำคำพูดของอดีตผู้ว่าการ ม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล ได้ดี ท่านบอกว่า เข้ามาอยากทำอะไรหลายอย่าง พอออกจากตำแหน่งแล้ว ทำได้ไม่ถึง 10% ที่ตั้งใจ ในวันแรกตอนนั้นผมไม่เข้าใจ พอใกล้จะครบวาระ ก็เข้าใจคำพูดนี้ดีขึ้น

4 ปีก่อน มีคนถามผมว่า ครบวาระแล้วจะภูมิใจอะไรที่สุด ผมตอบว่า ถ้าทำเรื่อง “ยื่นมือ” ได้สำเร็จจะภูมิใจ มาถึงวันนี้ แม้งานหลายส่วนคืบหน้า สะท้อนจาก Perception Survey ล่าสุดที่ Stakeholders เห็นว่า เข้าถึง รพท. ง่ายขึ้น การสื่อสารและทำงานกับคนอื่นของเราดีขึ้น แต่ก็ยังมีอีกหลายเรื่อง สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้อีก อาทิ เรื่องยื่นมือไปช่วยใจทย์ของบ้านเมืองด้านการพัฒนา การยื่นมือภายใน รพท. ด้วยกันเอง และการช่วย SMEs และชาวบ้าน ระดับรากฐานที่มีศักยภาพให้เข้าถึงบริการทางการเงินทั่วถึงมากขึ้น เหล่านี้เป็น เรื่องที่ยังไม่สะเด็ดน้ำซะทีเดียว

อีกเรื่องที่ผมคิดว่ายังมีข้อบกพร่อง คือ การประสานนโยบายกับรัฐบาล ในบางช่วง มองย้อนกลับไป ก็คิดว่าน่าจะทำได้ดีกว่านี้ ผมคิดถึงที่อาจารย์เคยพูดเปรียบไว้ว่า “รัฐบาลกับธนาคารกลางก็เหมือนสามีกับภรรยา หากมีปัญหา ก็ควรปรับความเข้าใจกันในบ้าน การจะว่ากล่าวกันให้ชาวบ้านฟังนั้นไม่ใช่วิสัย

และถึงที่สุดแล้ว ถ้าเราไม่สามารถที่จะเกลี้ยกล่อมท่านได้ หน้าทีของผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย ก็จะด้อยลงไป ความรับผิดชอบและประโยชน์ที่เรา
จะทำให้ ก็จะเสียหายไปเช่นเดียวกัน”

อาจารย์ครับ ในหลายครั้งมีคำถามผมถึงความเห็นเกี่ยวกับ **ความเป็น
อิสระของธนาคารกลาง**

ผมชี้แจงว่า คำว่า “อิสระ” เป็นคำที่ผมระมัดระวัง จริง ๆ แล้วไม่ค่อย
จะชอบใช้ เพราะต้องอาศัยความเข้าใจความหมาย และบ่อยครั้งคำนี้ ทำให้
รู้สึกว่ เราถูก เค้าผิด ซึ่งในโลกความจริงไม่เป็นอย่างนั้น

บางครั้ง เราถูก เขาผิด บางครั้ง เราผิด เขาถูก

รากฐานที่จะนำมาสู่ความเป็นอิสระ ผมคิดว่าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ
“**ทำในสิ่งที่ควรทำ และไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ**” โดยทั่วไป คนส่วนใหญ่มักจะ
ไปให้หน้าหนักเฉพาะส่วนหลัง ก็คือ “เราไม่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำ” หมายความว่า
ถ้าเราเห็นว่าเขาทำผิด เราต้องทัดทาน และไม่ยอมให้เขาบังคับให้เราทำในสิ่ง
ที่ผิด ซึ่งจะว่าไปก็ใช่ แต่นี่เป็นเพียงครึ่งหนึ่งของเรื่อง

อีกครึ่งหนึ่งเป็นเรื่องที่เราจะต้องไม่มี Ego ไม่ดีคือ คือ หากสิ่งที่เราทำ
หรือเชื่อ ต่อมาเห็นว่า “อาจไม่ถูกต้อง” เราต้องไม่ดีคือ และเปลี่ยนมาทำในสิ่งที่
ถูกต้อง จึงเรียกว่า “ได้ทำในสิ่งที่ควรทำ”

คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ธปท. เป็นองค์กรหนึ่งของรัฐ ที่จะต้องช่วยกันดูแล
ให้ประเทศก้าวหน้าไปได้ ธปท. จึงไม่สามารถเป็นอิสระจากรัฐบาลได้ทั้งหมด
เช่น การดำเนินนโยบายการเงิน กฎหมายวางหลักไว้ค่อนข้างดีว่า ช่วงปลายปี
กนง. ต้องเสนอเป้าหมายการดำเนินนโยบายการเงินผ่าน รมต. คลัง ไปยังรัฐบาล
หมายความว่า รัฐบาลมีอำนาจว่าจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติ ธปท. ไม่ได้เป็นอิสระ
จากรัฐบาลทั้ง 100%

เมื่อรัฐบาลอนุมัติเป้าหมาย สปท. ก็รับเป้าหมายนั้นมาดำเนินการ ในระยะเวลาที่เหมาะสม ด้วยเครื่องมือที่เห็นว่าเหมาะสม ส่วนหลังนี้กฎหมาย ให้ สปท. สามารถดำเนินงานได้อิสระ มี Operational Independence ซึ่งสอดคล้องกับหลักสากลที่ธนาคารกลางควรมีอิสระในการดำเนินงาน ก็ด้วย เหตุผลอย่างน้อย 3 ข้อ กล่าวคือ (1) จำเป็นต้องแยกคนพิมพ์แบงก์ออกจาก คนใช้เงิน (2) การกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อผลระยะสั้นอาจก่อผลเสียระยะยาว และ (3) บ่อยครั้งธนาคารกลางมักต้องทำเรื่องที่ไม่ Popular

แต่อย่างไรก็ดี ผมคิดว่าข้อกฎหมายอย่างเดียวไม่พอ ท้ายที่สุดต้องอาศัย แรงสนับสนุนจากประชาชน กล่าวคือ การเมืองไม่กลัว สปท. แต่เขากลัว ประชาชน ดังนั้น สิ่งสำคัญคือ สปท. ต้องดำรงสถานะให้น่าเชื่อถือ ให้ประชาชน มีความไว้วางใจ สปท. ต้องมีธรรมาภิบาลในการทำงาน ต้องโปร่งใส สื่อสาร และเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนทราบ ซึ่งผมคิดว่า ค่านิยม 4 ข้อ ยืนตรง มองไกล ยื่นมือ ตัดดิน เป็นวิธีจะช่วยให้ประชาชนไว้วางใจ สปท. Public Office is a Public Trust ทั้งหมดนี้คือ หัวใจ

(5) แลไปข้างหน้า : อนาคตของ สปท.

เมื่อไม่นานมานี้ มีนักข่าวถามผมว่าใกล้จะครบวาระแล้ว มีอะไรต้องรีบ ทำไหม ผมตอบว่า ไม่ เพราะ Staff ที่ สปท. พร้อมรับช่วงงานต่อ ที่นี่เป็นสถาบัน

แม้ “คน” ไป แต่ “สถาบัน” ยังอยู่

กว่า 70 ปีแล้ว ที่ สปท. มีส่วนสำคัญในการดำเนินนโยบายเพื่อเศรษฐกิจไทย ได้รับทั้งการชื่นชม และบางครั้งก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์ แต่ไม่ว่าจะอย่างไร ผมเชื่อมั่นว่า สปท. จะเรียนรู้จากอดีต เพื่อปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และจะยังคง ดำรงความเป็น “สถาบันคู่บ้านคู่เมือง” ที่ทำหน้าที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ให้ก้าวหน้าต่อไป

“ความเป็นสถาบัน” ของธนาคารแห่งประเทศไทย ประกอบด้วยอย่างน้อย 3 สิ่ง

(1) กรอบนโยบายที่ยืดหยุ่น มีธรรมาภิบาล เครื่องมือที่เพียงพอ และโปร่งใส

ธปท. มีกฎหมายที่กำหนดบทบาทหน้าที่ วิธีทำงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน มีการถ่วงดุลอำนาจที่เหมาะสม (Checks and Balances) และในการทำหน้าที่ธนาคารกลาง มีกรอบการดำเนินนโยบายที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามสถานการณ์ได้ทันทุกที่ มีชุดของเครื่องมือที่พร้อมและเพียงพอในการดูแลเศรษฐกิจ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูล สื่อสารทำความเข้าใจกับสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง และโปร่งใส

(2) บุคลากร

อาจารย์ครับ ผมอยากเรียนให้ทราบด้วยความภูมิใจว่า พนักงานของธปท. ในปัจจุบัน รวมทั้งอดีตพนักงานที่ได้ออกไปช่วยพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ ได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปว่า มีความรู้ดีเยี่ยม มีความวิริยะอุตสาหะ และที่สำคัญ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ธปท. เป็นสถาบันที่คนมีคุณภาพมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ เป็นสถาบันที่เด็กจบใหม่ไฟฝันจะเข้ามาร่วมงาน งานใดที่ผ่านมาในสมัยผมที่พอจะเห็นผลอยู่บ้าง ก็เป็นผลจากความอุตสาหะทุ่มเทของท่านเหล่านี้ ที่ทำงานด้วยความทุ่มเท เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

(3) ประวัติศาสตร์แห่งความตั้งใจ

อันเป็นมรดกของอดีตพนักงานและผู้บริหารที่สั่งสมมาตั้งแต่สมัยผู้ว่าการท่านแรก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนไชย มาจนสมัยของอาจารย์ และสืบทอดเรื่อยมาถึงปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ความเชื่อมั่น และความเมตตาของ

ประชาชนที่มีต่อสถาบันนี้เท่านี้ แต่รวมถึงองค์ความรู้ของธนาคารกลาง ศิลปะในการบริหารงาน และอุดมคติของการทำงานที่อยู่ในจิตใจของพนักงาน ทั้งความเสียสละ และความซื่อสัตย์สุจริตของพนักงานทุกคน ผมนึกถึงที่อาจารย์ เคยกล่าวไว้อย่างกินใจว่า

“กระผมขอเชิญให้ท่านทั้งหลายระลึกว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ชื่อว่าเป็นสถาบันในราชการของชาติไทย ที่มีเกียรติประวัติและเกียรติคุณดีเด่น ทั้งภายในประเทศ และเฉพะอย่างยิ่งในต่างประเทศทั่วโลก นี่ก็เป็นสิ่งที่ น่าภาคภูมิใจสำหรับพนักงานและกรรมการทุกท่าน แต่ก็ทำให้เราระลึกถึงคุณอันใหญ่หลวงของท่านผู้ใหญ่ที่ได้ให้กำเนิดแก่ธนาคารนี้ ท่านผู้ใหญ่ที่ได้เริ่มวางระเบียบแบบแผน แนวทางปฏิบัติในทางที่ดีที่ชอบให้เรารุ่นหลังได้ยึดเป็นหลัก อันดีสืบมา ตลอดจนพนักงานทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อย ซึ่งได้เทอดทูนหลักธรรม ถือเป็นข้อปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลเป็นอันดีตราบเท่าทุกวันนี้...กระผมใคร่จะขอเสริมเหตุแห่งเกียรติและประโยชน์ของธนาคารในอีกข้อหนึ่ง คือ ตลอดประวัติการณ์ของธนาคาร นักศึกษาสามารถเรียนรู้ว่า ผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ และกรรมการของธนาคารนี้ ได้ร่วมมือกับรัฐบาลในการดำเนินราชการเศรษฐกิจการเงินอย่างสุขุม คัมภีร์ภาพและด้วยความกล้าหาญอยู่เสมอ มีอยู่หลายต่อหลายครั้งที่ผู้ว่าการ รองผู้ว่าการ และกรรมการธนาคารไม่ลังเลใจที่จะสละตำแหน่งเมื่อมีเหตุผลอันสมควร และในเมื่อการสละตำแหน่งดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม”

อาจารย์ครับ อาจารย์อาจจะทราบแล้วว่า ดร.วิโรท สันติประภพ คนหนุ่มไฟแรง มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ได้รับเลือกมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าการคนใหม่ต่อจากผม ด้วยประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งด้านตลาดเงิน ตลาดทุน สถาบันการเงิน และการพัฒนาประเทศ ผมเชื่อว่า ดร.วิโรท จะสามารถทำหน้าที่ ผู้ว่าการ ธปท. ได้เป็นอย่างดี ขอให้อาจารย์วางใจ

ก่อนจะจบจดหมายฉบับนี้ ผมอยากเล่าความในใจให้อาจารย์ฟัง สาเหตุที่ผมมาทำงานตรงนี้ คือ คิดว่าการทำงานตรงไหนที่ให้ความหมายกับชีวิตดีที่สุด ผมอยากทำอะไรที่มีความหมายต่อชีวิตมากขึ้น มันเป็นความตั้งใจมาตั้งแต่อดีต ตอนนั้นอายุ 58 ปีแล้ว ก็คุยกับคนที่บ้านว่า ถ้าได้เป็นผู้ว่าการก็ได้อย่าง ได้ทำสิ่งที่ตัวเองอยากทำ อยากใช้เวลาทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่ถ้าไม่ได้ ก็ดีอย่าง ชีวิตสงบ

5 ปีที่ผ่านมา เหมือนกลับสู่ “สมรภูมิรบ” อีกครั้ง

รู้สึกท้าทาย แต่มีชีวิตชีวา และรู้สึกว่าการมีชีวิตมีความหมายขึ้น

สำหรับความรู้สึกในใจที่เหลือ คงคล้าย ๆ กับอาจารย์ตอนที่ลาออกจากตำแหน่งผู้ว่าการ ซึ่งอาจารย์กล่าวกับพนักงานแบงก์ชาติไว้ว่า “การที่เราอยู่ในสถาบันเป็นเวลานานนั้น ก็ย่อมมีความผูกพันกันเป็นธรรมดา ผมมีความภาคภูมิใจร่วมกับพวกคุณทั้งหลาย ที่สถาบันธนาคารแห่งประเทศไทยของเรา เป็นสถาบันที่มีเกียรติทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศทั่วโลก ทำนองเดียวกันกับท่านผู้ว่าการในอดีต ผมคงจะมีความภาคภูมิใจตลอดไป”

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

“รัฐบาลกับธนาคารกลาง
ก็เหมือนสามีกับภรรยา
หากมีปัญหา ก็ควรปรับความเข้าใจกันในบ้าน
การจะว่ากล่าวกันให้ชาวบ้านฟังนั้น
ไม่ใช่วิสัย และถึงที่สุดแล้ว
ถ้าเราไม่สามารถที่จะเกลี้ยกล่อมท่านได้
หน้าที่ของผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย
ก็จะด้อยลงไป
ความรับผิดชอบและประโยชน์ที่เราจะทำให้
ก็จะเสียหายไปเช่นเดียวกัน ”

“ จดหมายจากใจ
ถึงอาจารย์ป๋วย

ศาสตร์และศิลป์บนเส้นทางของ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ความซื่อสัตย์สุจริต อุตุน เสียสละ และความกล้าหาญ
ที่จะยืนหยัดบนหลักการที่ถูกต้องของอาจารย์ป๋วย ไม่เพียง
เป็นแรงบันดาลใจแก่พนักงานธนาคารแห่งประเทศไทย
แต่ท่านยังเป็นต้นแบบแห่ง “ความจริง ความงาม และความดี”
ให้กับคนไทยอีกมากมาย

นี่คือส่วนหนึ่งของโปสเตอร์ที่ถ่ายทอดความในใจ
จากบุคคลสำคัญในแวดวงเศรษฐกิจที่มีความผูกพันกับ
ธนาคารแห่งประเทศไทยและผลงานอันยิ่งใหญ่ของอาจารย์ป๋วย
ในงาน Governor's Talk ที่จัดขึ้น ณ ธนาคารแห่งประเทศไทย
เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2558

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

ท่านป๋วย คุณพ่อที่ดีและเคารพอย่างสูง
คุณธรรม จิตธรรม และความ ซื่อสัตย์สุจริตที่คุณพ่อ
ได้ประพฤติ ปฏิบัติตลอดชีวิตการดำรงของท่านนั้น นับเป็นสิ่งประเสริฐ
ต่อประเทศไทยและประชาชนชาวไทยอย่างมหาศาล
ความปฏิบัติหน้าที่ราชการ ด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตที่
ยึดมั่นในหลักการและความซื่อสัตย์ และปรารถนาดีต่อสาธารณชน
ผู้จำนวนมากกระตือรือร้น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนอย่างที่ยังปฏิบัติกัน
โดยผู้ที่มีอำนาจและปรารถนาดีต่อชนบทประเทศไทย

ด้วยความเคารพอย่างสูง
เสีาค: อัญกุล
เสนาะ อุนากุล
12 สิงหาคม 2558

โปรดเขียนชื่อคุณนามและต้นฉบับบริเวณนี้

ดร.เสนาะ อุนากุล

100 ปีชาตกาล
ม.ร.ว. อังนภรต์

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

อ. ป๋วย
a man for all
all for man
อ.ป๋วย: ที่หอ 9 ม. 70
ขอเรียนขอโทษ
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70

ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

100 ปีชาตกาล
ม.ร.ว. อังนภรต์

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

เรียน อ.ป๋วย
ขอเรียนขอโทษ
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70

อ. ป๋วย

ไปรษณีย์กลางและไปรษณีย์จังหวัด

คุณอัศวิน คงสิริ

100 ปีชาตกาล
ม.ร.ว. อังนภรต์

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

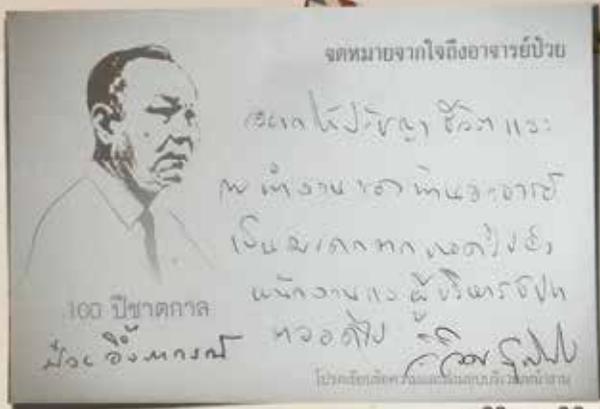
อ. ป๋วย
เรียน อ.ป๋วย
ขอเรียนขอโทษ
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70
ที่เรียนที่หอ 9 ม. 70

อ. ป๋วย

ไปรษณีย์กลางและไปรษณีย์จังหวัด

ดร. สติชัย ลิ่มพงศ์พันธุ์

คุณวิจิตร สุทธินิช

คุณบัณฑิต ล่ำซ่า

คุณบรรยง พงษ์พานิช

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

จดหมายที่ใจจดใจจ่อ
 ฝากความห่วงใย
 ฝากความปรารถนา
 ฝากความหวังดี
 ฝากความปรารถนา
 ฝากความหวังดี
 ฝากความปรารถนา
 ฝากความหวังดี

100 ปีชาตกาล
 มื้อ อังคาร

คุณอัญญา ไวกวามดี

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

ความจริงแท้ เหนือสิ่งทวงแต่เพียงหนึ่ง
 ความจริงแท้ อยู่ข้างหลังมือที่ออก
 ความจริงแท้ ซึ่งลึกลงสู่ใจผู้รับ
 ความจริงแท้ อยู่ข้างหลังมือที่รับ

พรดีศักดิ์ - สกฉวี แห่งโรงเรียน
 18 สิงหาคม 2556

โปรดเขียนข้อความและลงนามถึง ผอ.หน้างาน

ดร.พงศ์ศักดิ์ - คุณสุทธินิ เหลืองอร่าม

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๋วย

ประวัติของอาจารย์ ป๋วย คือของ
 อรุณรุ่งโรจน์ในมือของ "คุณป๋วย" ซึ่ง
 "คุณป๋วย" ตามนาม ลอนนี่
 คือ ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่
 ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่ ลอนนี่

100 ปีชาตกาล
 มื้อ อังคาร

วิไล ฝั่งสงฆ์
 18 ธ.ค. 2558.

โปรดเขียนข้อความและลงนามถึง ผอ.หน้างาน

คุณวิชัย ทิรัญวงศ์

19/9/2558

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๊อบ
กราบไหว้ขอขมาปิ่นทองตอนยังหนุ่ม
ผมได้มีโอกาสพบปะทางสังคมกับคุณ
เมื่อปี พ.ศ. 2519 เราได้ไปเรียนต่อกันใน
ที่งานเกษตรวิฑูรย์ที่สวนจิตรลดา จากที่นั่น
เราได้อุปการะกันมาเรื่อยๆ ตลอดมา
ปัจจุบัน หากสิ่งใดที่ผมทำไปไม่ดีกับคุณ
ผู้เลี้ยงดูมา ผม ก็ขอขมาคุณ ขอโทษคุณมา
ที่นี่ขอขมาคุณป๊อบ ผู้เป็นศิษย์คนดีที่ปลูกฝัง
สอนสั่งให้ผมเป็นคนดีมาด้วย

100 ปีชาติกาล

มีดะ อั้งมารศรี

อำนาจตามตราบไปอยู่สูง
รวม พี่คุณพูน

โปรดเขียนข้อความและส่งมอบที่โรงเรียนบ้าน

ดร.รวม ทิรัญพฤกษ์

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๊อบ

ขอโทษอาจารย์ป๊อบที่ตอนนั้นผม
รู้พี่ ป๊อบดีแต่ยังไม่ไหว และ
ผู้พี่เอาเงินไปซื้อไก่
เป็นของขวัญให้คุณพี่ในวัน
ครบ

100 ปีชาติกาล

มีดะ อั้งมารศรี

โปรดเขียนข้อความและส่งมอบที่โรงเรียนบ้าน

คุณจิตติเทพ สิทธิยศ

จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป๊อบ

เป็นชายชาญฉลาดดีใจ ช่างดี
เพื่อเกิดมาแล้วที่- พหังชัย
เป็นแบบอย่างอันดี ของอา
เพื่อจากไว้ตายด้วย ใจดีได้แต่เงิน
รัก คุณลุงเอกโอ อาจารย์
รัก คุณคตปัสสนา ยอดไร่
อาจารย์ วิระชัยคต- ใจดีบ๊
ป๊อบ ยอดขุนไชร์ ใจดีคนนอก

100 ปีชาติกาล

มีดะ อั้งมารศรี

มีดะ อั้งมารศรี
๑๗/๙/๕๘

โปรดเขียนข้อความและส่งมอบที่โรงเรียนบ้าน

คุณกษิตศ อมันทนาธร

จดหมายจากใจถึงอาจารย์วัย
เรียน ทำอาหารเย็น ที่โรงแรม
ผมขอเป็นหนี้ว่า ธนาคาร อ.ก.ค.
ได้มุ่งมั่นที่จะสร้างคุณธรรมของ
ทำอาหารเย็นที่รักนึกถึงงานของธนาคาร
อย่างมั่นคงเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกร
สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
ผ่านหลักการ/แนวทาง "จากครรภ์มารดา
ถึงเชิงตะกอน" เป็นทิศทางการทำงานที่
ไปรษณีย์มีความประสงค์มอบบริเวณหน้างาน

100 ปีชาตกาล
มีด อินทกรณ์

คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ

จดหมายจากใจถึงอาจารย์วัย
ผมภูมิใจและดีใจที่ท่ามตลา
ไม่มีผู้ว่าราชการเมืองปทุมธานี
ที่นี้สักวันในนี้ มีสักวัน
ขึ้นที่เมืองปทุมธานี
ผมภูมิใจในใจดีใจที่
ท่ามตลาที่มีสิ่งดีๆมากมายที่ท่า
มตลาชาติ ต.ข.ม
ผมภูมิใจในใจดีใจที่
มีใจดีที่คิดถึงผม ผมดีใจ
ในใจดีใจที่มอบท่ามตลา
เพื่อสู้กับทุกสิ่งในท่าม
เพื่อสู้กับ
ผมขอเป็นหนี้ต่อท่าน
กับ **ปวิธ**
ไปรษณีย์มีความประสงค์มอบบริเวณหน้างาน

100 ปีชาตกาล
มีด อินทกรณ์

ศ.พิเศษ กิติพงศ์ อุรพีพัฒนพงศ์

จดหมายจากใจถึงอาจารย์วัย
ทำธนาคารวันเสาร์ 11 ชม
อย่างตั้งใจ งาม ร่อง
ใจรักคนไทย ดี
ข้อดีที่ สรรพ
เสียงดี ได้กับ 110 มติ
เกิดจากลมหายใจ
ไปรษณีย์มีความประสงค์มอบบริเวณหน้างาน

100 ปีชาตกาล
มีด อินทกรณ์

คุณสุภา ปิยะจิตติ

100 ปีชาตกาล

มัวะ อั้งมากร

จดหมายจากใจถึงอาจารย์บ๊วย

วีรบุรุษผู้พร้อมซึ่งความดี ความงาม
คุณความดีมากมาย "เสียสละ รักชาติ
ซื่อสัตย์ กล้าหาญ" คุณเพื่อเพื่อนร่วม
ที่ชาวอินทพรยึดถือเป็นต้นแบบอยู่

โปรดเขียนข้อความและใส่ซองบริเวณที่ว่าง

คุณจิตติมน เลิศศิริสาคร

100 ปีชาตกาล

มัวะ อั้งมากร

จดหมายจากใจถึงอาจารย์บ๊วย

เป็นแถวชั้นตาที่อ.จันรับทำเสา
และบุคลากรที่ไปส่งให้เอาไม้ ไม้ในหัว
ผู้ให้สองแผ่นนี้ เสร็จทำจนสว่างมี
ใบสีทองแทนที่นี้ น่าจะมีของดี
ตามสั่งสีชมพู ๕03 ม. ตามที่ขอ
ในปรารถนาออกแล้ว ตามสั่งสีชมพู
สีชมพูนี้ ส่งไปส่งขอ. หวังจะได้
ในผู้สั่งสีชมพูสีชมพู ๕03 ม. ตามที่

โปรดเขียนข้อความและใส่ซองบริเวณที่ว่าง

คุณนภา ทวีภิรติภรณ์

100 ปีชาตกาล

มัวะ อั้งมากร

จดหมายจากใจถึงอาจารย์บ๊วย

กราบเรียน อาจารย์บ๊วยที่เคารพ
อันโทษท่อนซึ่งได้ ๑๒๗ และเจ้าถึง
ดูชอบตามใจจะทำน้อยเสมอมาบัดนี้
กราบขอพบคุณท่าน ที่โรงเรียนคุณพ่อก
ในกับพระเทพโพธิ์ชนนมหาเถรวิ
โปรดเขียนข้อความและใส่ซองบริเวณที่ว่าง

คุณสมมติ นราวุฒิชัย

“ คนเราจะเป็นคนที่สมบูรณ์ได้

ต้องระลึกเสมอถึงคุณธรรม 3 ข้อ คือ

ความจริง ความงาม ความดี

กล่าวโดยย่อ ความจริง หมายถึง สัจธรรมและ
หลักวิชา ความงาม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ทำให้มนุษย์
มีวัฒนธรรม และความเพลิดเพลินเป็นการอดิเรก
รวมทั้งกีฬาประเภทต่างๆ ความดี นั้นหมายถึง
การไม่เบียดเบียน ประทุษร้ายต่อกัน ความสัตย์สุจริต
และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
ถ้าขาดคุณธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง
ก็จะทำให้มนุษย์นั้นๆ มีความบกพร่องไป ”

James
Dor
1904

คำขอบคุณ

ขอขอบพระคุณผู้เขียนจดหมาย
และอนุญาตให้นำมาจัดพิมพ์
หนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย”

- ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล

ขอขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ “คำนำ” “คำนิยม” และ “บทนำ”

- ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล
- รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ
- ดร.วิโรจน์ สันติประภาพ

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนข้อมูล

- นายรณดล นุ่มนนท์
- ดร.ทิตนันทิ มัลลิกะมาส
- นายธาริทธิ์ ปั้นเปี่ยมรัษฎ์
- ดร.ดารณี แซ่จู่
- ดร.พรเพ็ญ สดศรีชัย
- ดร.ธรรมรักษ์ หมื่นจักร์
- ฝ่ายบริหารการสื่อสารองค์กร
- นายจิรเทพ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา
- นายกววิวุฒิ สุมาวงศ์
- ดร.ขจร ณะแพสย์
- ดร.วิภาวิน พรหมบุญ
- นายณพงศ์ธวัช โพธิกิจ
- นางสาวดาววัลย์ อัครกุลวานิชย์
- นายนิธิสาร พงศ์ปิยะไพบูลย์

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนภาพประกอบ

- นางสาวประภากร ววรรณกนก
- เจ้าหน้าที่ทอสมุด จดหมายเหตุ และพิพิธภัณฑ์ รัชปท.

ผู้จัดทำ

ประธานจัดทำหนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย”

- ดร.วิริไท สันติประภาพ

ที่ปรึกษาการจัดทำหนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย”

- นายไพบุลย์ กิตติศรีกังวาน
- นายสาทร โตโพธิ์ไทย

คณะผู้จัดทำหนังสือ “จดหมายจากใจถึงอาจารย์ป่วย”

- นายจิรเทพ เสนิงวงศ์ ณ อยุธยา
- นายนันทวัฒน์ สังข์หล่อ
- นายประกอบ ตอสุพรรณ
- นางกอบเงิน เศรษฐจินดา
- นายสุรพล พักทอง
- นางรัชณี พัวศิริรัตน์สกุล
- นางสาววิรมลต์ พันธุ์พานิช
- นางสาวพิมพ์วรีย์ กิตติสารกุล
- นายศุครุ รัตนวิจิตร

ผู้จัดพิมพ์

ธนาคารแห่งประเทศไทย

273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200

ISBN : 978-616-7220-31-4

ปีที่พิมพ์ : พ.ศ. 2559

ครั้งที่พิมพ์ : ครั้งที่ 1

รูปเล่ม : บริษัท นีโอเจนดา จำกัด

พิมพ์ที่ : บริษัท ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น จำกัด

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย (สำนักงานใหญ่)
273 ถนนสามเสน แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
www.bot.or.th

